Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2020-02-26

RS 2019-1144

Regionstyrelsen

Yttrande över Översiktsplan Trosa kommun 2020

Föredragande regionråd: Gustav Hemming

Ärendebeskrivning
Trosa kommun har genom remiss inbjudit Region Stockholm att lämna yttrande gällande Översiktsplan Trosa kommun 2020.

Förslag till beslut
Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över Översiktsplan Trosa kommun 2020.

Regionrådsberedningens motivering
Regionrådsberedningen är tacksamma att få lämna remiss på Översiktsplan Trosa kommun 2020, och anser att samrådsförslaget i stort är välbalanserat mellan olika behov och hänsyn givet Trosa kommuns specifika förutsättningar. Det ger en bra beskrivning av kommunens koppling till Stockholmsregionen.

Regionrådsberedningen anser dock att samrådsförslaget saknar en beskrivning av Trosa kommuns kopplingar och beroenden i detta storregionala perspektiv och kan med fördel kompletteras med ett sådant. Det storregionala inriktningsdokumentet ÖMS 2050 bildar underlag för diskussion med framförallt regionala organ och kommuner i östra Mellansverige som målgrupp. I samband med arbetet med ÖMS 2050 gjordes även befolkningsframskrivningar för Trosa kommun som är betydligt lägre än den befolkningsökning som kommunen anger i förslaget.

Den problematiska bostadssituationen i Sverige ökar betydelsen av fungerande arbetsmarknadsregioner med möjlighet till arbetspendling, och i det sammanhanget är Trosa kommun väldigt viktig för Stockholms län. Regionrådsberedningen ser därför det som väldigt positivt att det finns en väl beskriven koppling till Stockholmsregionen, främst genom arbetspendling till såväl Södertälje som Stockholms stad.

När Ostlänken tas i drift, enligt Trafikverket omkring 2035, blir Trosa kommuns läge än mer strategiskt i relation till såväl Stockholmsregionen som hela östra Mellansverige. För att optimera det storregionala trafiksystemet krävs då mer samverkan vilket också det med fördel kan beskrivas.

Slutligen anser Regionsrådsberedningen att förslaget till översiktsplan saknar en tydlig beskrivning av den förväntade framtida befolkningen, såväl mängd som sammansättning. Det som går att utläsa i förslaget innebär en markant högre befolkningsökning än de gemensamma befolknings- och sysselsättningsframskrivningarna som tagits fram inom ramen för samarbetet inom östra Mellansverige, ÖMS.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Översiktsplan Trosa kommun 2020 – samrådshandling
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 28 januari 2020
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 9 januari 2020
Tillväxt- och regionplanenämndens protokollsutdrag den 29 januari 2020
Tillväxt- och regionplaneförvaltningens tjänsteutlåtande den 16 januari 2020
Trafiknämndens protokollsutdrag den 28 januari
Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 8 januari 2020

Irene Svenonius Gustav Hemming

Regionstyrelsen
Regionledningskontoret
Elisabet Angelov

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-02-06

RS 2019-1144

Regionstyrelsen

Yttrande över Översiktsplan Trosa kommun 2020

Ärendebeskrivning

Trosa kommun har genom remiss inbjudit Region Stockholm att lämna yttrande gällande Översiktsplan Trosa kommun 2020.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Översiktsplan Trosa kommun 2020 – samrådshandling
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 28 januari 2020
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 9 januari 2020
Tillväxt- och regionplanenämndens protokollsutdrag den 29 januari 2020
Tillväxt- och regionplaneförvaltningens tjänsteutlåtande den 16 januari 2020
Trafiknämndens protokollsutdrag den 28 januari
Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 8 januari 2020

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

> Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över Översiktsplan Trosa kommun 2020.

Regionledningskontorets förslag och motivering

Sammanfattning
Trosa kommun har tagit fram ett samrådsförslag till ny översiktsplan för kommunen. Översiktsplanen anger inriktningen för kommunens fysiska miljö i ett kortare och längre perspektiv liksom ställningstaganden i mellankommunala frågor och i förhållande till allmänna intressen.

Regionledningskontoret bedömer att samrådsförslaget är välbalanserat mellan olika behov och hänsyn givet Trosa kommuns specifika

förutsättningar. Det ger en bra beskrivning av kommunens koppling till Stockholmsregionen men saknar en beskrivning av kommunens kopplingar och beroenden i ett storregionalt perspektiv. Förslaget skulle också vinna på ungefärliga tidsangivelser liksom på en mer utförlig beskrivning av den förväntade befolkningsutvecklingen vad gäller mängd och sammansättning.

Bakgrund
Enligt plan- och bygglagen (2010:900) ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Till skillnad från en detaljplan är den inte juridiskt bindande utan ett rådgivande dokument som förväntas ha stor strategisk betydelse. Översiktsplanen ska ge vägledning för mark- och vattenanvändning samt för hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras givet rådande planeringsförutsättningar och kommunens viljeriktning. I översiktsplanen redovisar kommunen också sina ställningstaganden i mellankommunala frågor och när det gäller allmänna intressen som riksintressen och strandskydd.

Trosa kommun ligger i den sydöstra delen av Södermanlands län men är en del av Stockholmsregionen när det gäller arbetsmarknad, utbildning och bostäder. Trosa kommuns nu gällande översiktsplan antogs 2015. Sedan dess har den högkonjunktur som präglat Sverige och kommunen bidragit till att en stor del av det som föreslogs i planen är genomfört eller på väg att genomföras. Därför gav kommunstyrelsens planutskott i december 2018 samhällsbyggnadskontoret i uppdrag att påbörja arbetet med en ny översiktsplan. Samråd pågår fram till februari 2020 och därefter kommer planförslaget att revideras för att sedan skickas ut på granskning under sommaren 2020. Enligt tidplanen kommer ett slutligt förslag till ny översiktsplan att antas av kommunfullmäktige i december 2020.

Förslaget till översiktsplan beskriver kommunens utveckling på kortare sikt, omkring fem år, och på längre sikt mot år 2040. Översiktsplanen ska bidra till fyra mål som beslutades i samband med att Trosa kommun bildades 1991:

- Kommunen ska växa i sådan takt att dess speciella karaktär och idyll bibehålls. Varje orts särprägel ska tillvaratas.
- Kommunen ska arbeta för att fler bostäder och fler arbetstillfällen skapas.
- Miljöhänsyn ska genomsyra den kommunala verksamheten vid planering och beslutsfattande.

- Kommunen ska verka för utökad kollektivtrafik såväl lokalt som regionalt.

Under de kommande åren bedömer kommunen att det ekonomiska läget blir mer osäkert samtidigt som kommunen förväntas dra nytta av att Stockholmsregionen växer. Andra centrala faktorer bedöms vara utbyggnaden av Ostlänken med ett resecentrum i Vagnhärad, utbyggnaden av kommunens avloppshantering, en säkrad dricksvattenhantering, utbyggnaden av Infart västra Trosa samt utvecklingen av förskola, skola och äldreomsorg.

Ärendet har remitterats till hälso- och sjukvårdsnämnden, tillväxt- och regionplanenämnden samt trafiknämnden.

Överväganden

Region Stockholms yttrande över Översiktsplan Trosa kommun 2020

Samrådsförslaget är välbalanserat mellan olika behov och hänsyn givet Trosa kommuns specifika förutsättningar. Det ger en bra beskrivning av kommunens koppling till Stockholmsregionen, främst i form av en betydande arbetspendling mellan Trosa och Stockholm respektive Södertälje.

Trosa kommun är en del av östra Mellansverige och berörs av det storregionala samarbetet mellan länen Stockholm, Uppsala, Gävleborg, Västmanland, Örebro, Södermanland och Östergötland samt Mälardalsrådet. Det storregionala inriktningsdokumentet ÖMS 2050 bildar underlag för diskussion med framförallt regionala organ och kommuner i östra Mellansverige som målgrupp. ÖMS 2050 anger att de berörda aktörerna har som målsättning att integrera sina respektive bostads-, arbets- och utbildningsmarknader genom att verka för en koncentrerad, tät och sammanhållen bebyggelse i de bästa kollektivtrafiklägena samt länka samman de storregionala nodstäderna med Stockholm och med varandra. Samrådsförslaget saknar en beskrivning av Trosa kommuns kopplingar och beroenden i detta storregionala perspektiv och kan med fördel kompletteras med ett sådant.

När Ostlänken tas i drift, enligt Trafikverket omkring 2035, blir Trosa kommuns läge än mer strategiskt i relation till såväl Stockholmsregionen som hela östra Mellansverige. Det ger förbättrade förbindelser söderut till Norrköping-Linköping och Skavsta, och norrut till Stockholm, Arlanda och

Uppsala. För att optimera det storregionala trafiksystemet krävs då mer samverkan vilket också det med fördel kan beskrivas.

Förslaget till översiktsplan uttrycker en hög tilltro till effekterna av Ostlänken. Med tanke på det långa tidsperspektivet är det viktigt att planera för utvecklingen även fram till 2035 och att ta höjd för den eventualitet att det dröjer ytterligare innan Ostlänken tas i drift. Hur påverkas till exempel planerna på en utbyggnad av bostads- och verksamhetsområden i norra Vagnhärad om Ostlänken blir försenad? Översiktsplanens tydlighet skulle generellt också öka med ungefärliga tidsangivelser eftersom det är svårt att följa i vilken takt eller ordning som utveckling och utbyggnad inom olika områden planeras ske, inklusive vad som ska genomföras före respektive efter färdigställandet av Ostlänken.

Slutligen skulle förslaget till översiktsplan vinna på en tydligare beskrivning av den förväntade framtida befolkningen vad gäller såväl mängd som sammansättning. I samband med arbetet med ÖMS 2050 gjordes befolkningsframskrivningar för Trosa kommun som är betydligt lägre än den befolkningsökning som kommunen anger i förslaget.

Ekonomiska konsekvenser

Trosa kommuns översiktsplan kan komma att påverka kommunens tillväxt och kopplingar till Stockholms län. Det bedrivs i dag ingen SL-trafik som är kopplad till kollektivtrafik i Trosa kommun men en ökad pendling mellan Trosa och Stockholms län skulle på längre sikt kunna ha viss påverkan på beslut om SL-trafiken i länets södra delar. Det går inte i dag att bedöma vilka kostnader det skulle innebära. Ökad pendling kan också innebära att fler Trosabor listar sig hos vårdgivare i Stockholms län. Kostnaderna finansieras då av Region Södermanland i enlighet med gällande avtal för utomlänsvård.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Katarina Holmgren
Ekonomidirektör

Beslutsexpediering:
Akt
Regionledningskontoret Ekonomi och finans
Hälso- och sjukvårdsnämnden
Tillväxt- och regionplanenämnden
Trafiknämnden

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2020-02-06

Översiktsplan 2020

Trosa kommun
Samrådshandling

Översiktsplanearbetet leds av Kommunstyrelsens planutskott under ledning av ordförande Tomas Landskog (M) och planuppdrag gavs i december 2018. Sedan valet 2018 består Planutskottet av följande ordinarie ledamöter, utöver ordföranden, Sandra Karlsson (S) vice ordförande, Dan Larson (M), Stefan Björnmalm (C), Magnus Johansson (S) samt följande ersättare Sune G Jansson (M), Göran Hammarlund (L), Arne Karlsson (KD), Maria Arman (MP), Tommy Fogelberg (V) och adjungerad Bertil Malmberg (SD).

Under våren 2018 har tematiska seminarier genomförts i Planutskottet. Syftet med dessa seminarier har bl a varit att ge ledamöterna en gemensam kunskapsgrund inför planarbetet, lyfta aktuella frågor av betydelse för översiktsplanen samt förankra översiktsplanen inom kommunens organisation. Seminarierna har utgått ifrån följande rubriker: ”Miljö, risk och kris”, ”Teknik och infra samt Ostlänken”, ”Samhällsbyggnad och tillväxt samt ÖP-struktur”, ”Näringsliv och turism samt planprocess och dialog”, ”Ekologi, folkhälsa och energi” samt ”Samhällsbyggnad och uppföljning inför samrådshandlingen”. Seminarierna har blandat föreläsningar med diskussioner och har letts av tjänstemän inom respektive fackområden. Deltagande tjänstemän har varit Richard Kihlgren, kommunikationschef och säkerhetsansvarig, Susanne Rosqvist, miljöinspektör, Jonas Ivervall, näringslivschef, Paola Andersson, turistinformatör, Ulf Hagstedt, teknisk chef, Kerstin Tibbling, KFTS-chef, Christoffer Eriksson, Ingenjör gata, Hans-Erik Eriksson, Ostlän en-samordnare, Rickard Österlund, energi- och klimatrådgivare, Elin van Dooren, kommunekolog, Marianne Haage, vikarierande kommunekolog, Mats Gustafsson, samhällsbyggnadschef och Linda Axelsson, planchef. Utöver dessa kunskapsseminarier har kommunen deltagit under åk 8 Framtidsvecka på Hedebyskolan, på SFI, vid olika möten med politiska partier i syfte att informera om och fånga in idéer och tankar inför planarbetet.

Förslag till ny översiktsplan har tagits fram av Samhällsbyggnadskontoret där texter och kartor skrivits och tagits fram av planchef Linda Axelsson. Texter och kartor har granskats av kommunekolog Elin van Dooren, Ostlänkensamordnare Hans-Erik Eriksson och samhällsbyggnadschef Mats Gustafsson inför Planuskottets hantering. Kommunens kommunikationsenhet med Hanna Wekell, kommunikatör, och Richard Kihlgren, kommunikationschef, har ansvarat för formgivning av förslag till ny översiktsplan.

Innehållsförteckning

Trosa kommun 2040 ...	4
Vad är en översiktsplan?	7
Hållbarhet och tillväxt	13
Intressen och anspråk	22
Befolkning, bostäder och service	23
Näringsliv och turism	29
Natur och frilufsliv	34
Kulturmiljö	42
Vatten i Trosa kommun	46
Kommunikationer	53
Tekniska system	60
Risker, hälsa, kris och säkerhet	65
Riksintressen	70
Planförslag	76
Vagnhärad	80
Trosa	92
Västerljung	108
Byggande på landsbygden	113
Strategisk miljöbedömning	123
Källförteckning	142

TROSA KOMMUN 2040
— en mindre kommun i ett stort sammanhang

Trosa kommun står för småskalighet, attraktivitet, närhet till skog och vatten, tätorter med egen identitet samt för goda förbindelser till storstadsregioner på bekvämt tidsmässigt avstånd både i norr och söder. För att kommunen ska fortsätta att vara framgångsrik, krävs att dessa värden värnas och utvecklas.

Balans mellan utveckling och bevarande är ledord i kommunens planering sedan lång tid tillbaka. Vissa områden har tillåtits växa mer, medan andra delar hanterats mer småskaligt eller restriktivt. Efter 2010-talets mycket kraftiga tillväxt på upp till 4% vissa år, har planeringen inriktats mot en mer hållbar nivå för att säkerställa att infrastruktur, offentlig service och kollektivtrafik kan utvecklas i samma takt.

Kommunens medvetna planering för närhet har givit gott resultat och behovet av bil har minskat för lokala transporter. Utvecklade och flitigt nyttjade kollektivtrafikstråk i kombination med tågbusslinjerna till Ostlänkens resecentrum med passning till tågen och attraktiva direktbusslinjer till strategiska målpunkter, gör att allt fler väljer att resa kollektivt till arbeten och studieorter utanför kommunen. De snabba kommunikationerna har öppnat upp för resande framförallt söderut. Både arbets- och studiependlingen till Norrköping och Linköping är avsevärt mycket större än vad de var innan Ostlänken togs i drift.

Resecentrum som av många upplevdes som perifert beläget när det planerades, är numera integrerat i Vagnhärads tätort. Stråket mellan Resecentrum och Vagnhärads torg har stärkts dels genom ny bostadsbebyggelse utmed Gnestavägen. Även omvandlingen som pågår inom det gamla Kalkbruksområdet, knyter Ostlänken närmre centrala Vagnhärad med nya stråk genom exempelvis Fänsåker. Intill stationsområdet och bussterminalerna blandas verksamheter av olika slag, vilka tillsammans med bostäderna skapar en trygg och välkomnande miljö. Arbetet med de allmänna miljöerna där belysning, växtlighet och vatten utgör naturliga inslag, kopplar an till kommunens historiska arv och lyfter fram den fornlämningsrika trakt höghastighetsjärnvägen går igenom.

Vagnhärad har framförallt vuxit mot norr och när utbyggnaden av Ostlänken och resecentrum avslutades, har stora delar av de ytor järnvägsbyggandet tog i anspråk omvandlats till nya verksamhetsområden med varierad inriktning. Den lokala arbetsmarknaden har därmed fortsatt att utvecklas och många av de tidigare små- och medelstora företagen i kommunen har fått goda möjligheter att expandera inom kommunens gränser. Kommunens arbetsmarknad speglar en bredd från högteknologisk forskning och utveckling till handel och tjänster som möter den lokala efterfrågan. Företagandet i kommunen liksom förvärvsfrekvensen bland invånarna ligger fortsatt på en hög nivå.

Även om Vagnhärad är den tätort som genomgått den största förändringen, har också Västerljung och Trosa fortsatt att utvecklas. I alla tre tätorterna syns utvecklingsstegen i stadsmiljön och det gamla blandas med det nya på ett kvalitativt sätt. I Västerljung finns ett mer v - rierat bostadsutbud än tidigare och Norrbyvallen tillsammans med området kring kyrkan och skolan är naturliga målpunkter i tätorten. I takt med att antalet invånare ökar, har också möjligheterna till handel och service ökat. Norrbyvallen har utvecklats och erbjuder utöver föreningsverksamhet även andra möjligheter för kultur och möten. Tack vare den minskade trafiken på Södra stambanan påverkas Västerljung mindre av passerande tåg, vilket har ökat livskvaliteten ytterligare. Även Västerleden har genomgått en förändring, där en anpassning skett med tanke på närheten till bostäderna samtidigt som trafiken kan flyta på ett säkert sät

Sedan Infart västra Trosa började trafikeras har omr - det väster om väg 218 och infarten mot centrala Trosa omvandlats till ett varierat verksamhetsområde med såväl handel som annan verksamhet. Tack vare den nya infarten och den förändrade trafikeringen av centrala Trosa, har riksintresseområdet kunnat avlastas med tung trafik och genomfartstrafik. Det nya reningsverket vi Rådmansbackarna försörjer hela kommunen och har successivt byggts ut i takt med att kommunen vuxit. Trosa tätort har vuxit såväl i de västra som i de östra delarna och Stensundsvägen ingår numera i kommunens vägnät. Utbyggnaden i östra Trosa har medfört att omfattande åtgärder kunnat genomföras för att höja trafiksäkerheten och Stensundsvägen utgör numera ett naturligt stråk för kollektivtrafiken.

Arbetet med natur och kultur har fortsatt i kommunen och dess värden för tätorterna har ökat i betydelse. Med tanke på att kommunen fortsatt att växa, går det att konstatera att det tidigt införda begreppet prioriterad grönstruktur bidragit till gröna tätorter och god tillgång på närströvområden. I vissa fall har dessa ett formellt skydd och i andra fall är de planlagda som naturområden i samband med detaljplaneläggning. I samtliga tätorter har parkstråk och parkområden fortsatt att utvecklas och de utgör strategiskt viktiga gröna lungor för boende och besökare. Dessa parker utgör också inslag i stadsmiljön som höjer kvaliteten för boende och besökare. Framförallt i Vagnhärad har dessa parker och naturstråk kombinerats med att lyfta fram den rika fornlämningsmiljön. Kommunen har arbetat mycket för att hitta en lämplig balans mellan bevarande och tillväxt och den prioriterade grönstrukturen har stärkt detta arbete. De tidigare samarbeten kommunen haft bl a när det gäller luft- och vattenkvalitet har stärkts och de långsiktiga resultaten visar sig nu i förbättrad luftkvalitet, minskad övergödning av Östersjön och i att miljökvalitetsnormer för luft och vatten numera är uppfyllda med råge. Att både arbeta med de gröna och de blå strukturerna har visat sig ge resultat.

Översiktsplanen har sedan länge utgjort ett viktigt styrdokument för kommunens klimatarbete och syftet är att styra bebyggelsen på ett sådant sätt att hållbarhet och långsiktighet prioriteras. Genom att stärka kollektivtrafikstråk och förtäta i befintliga tätorter, har successiv

underlaget för kollektivtrafiken stärkts och allt färre vä - jer att pendla med bil vilket var vanligt tidigare. Utvecklingen av fiber och andra digitala hjälpmedel har också stärkt detta, då fler har möjlighet att arbeta på distans. Sammantaget går det att konstatera att resandet minskat totalt även om antalet invånare och arbetsplatser kontinuerligt har ökat.

När det gäller annan teknisk infrastruktur, har kommunen säkerställt en långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning. Avloppshanteringen bidrar till att minska övergödningen av Östersjön genom vald teknisk lösning och möjlighet att successivt bygga ut reningsverket i takt med att behovet ökar. Dagvattenhanteringen sker i hög utsträckning i öppna lösningar, som ger nya kvalitéer i stadsbilden. Samtidigt är ledningsnät och stadsmiljöer anpassade för att klara höga flöden och tätare skyfall.

En växande befolkning har ställt krav på utbyggd offentlig service. Kommunen har dels gjort egna satsningar på verksamheter men också skapat möjlighet för externa aktörer att etablera sig. Detta har resulterat i ett varierat utbud för medborgarna att välja på. Tack vare ett nära samarbete med regionen har också ny primärvård kunnat etablera sig i kommunen och Vagnhärad har nu en egen vårdcentral tillsammans med den utbyggda vårdcentralen i Trosa. Kommuninvånarna har därmed tillgång till högklassig sjukvård på nära håll som väl motsvarar efterfrågan och förväntningarna.

Utifrån kommunens energi- och klimatplan har åtgärder genomförts för att minska Trosa kommuns långsiktiga klimatpåverkan. Andelen invånare som pendlar med kollektivtrafik har successivt ökat samtidigt som den digitala utvecklingen gjort det möjligt för fler tt arbeta på distans. Bebyggelse och infrastruktur har planerats och byggts ut på ett klimatsäkert sätt och dagens planering bygger vidare på de kunskaper och erfarenheter kommunen byggt upp ända sedan slutet av 1990-talet då ett omfattande skred drabbade Vagnhärads tätort. Tack vare satsningar på förnyelsebar energi och energieffektiviseringar har energiförbru - ningen minskat även om antalet bostäder och verksamheter ökat kraftigt. Energieffektiviseringarna ha dessutom gjort att den befarade effekt risten i elnätet kunnat mötas till stor del.

Trosa kommun är även idag ett attraktivt besöksmål med besökare från när och fjärran. Ostlänken och interna kollektivtrafiklinjer gör det enkelt att resa inom samt till och från kommunen. Liksom tidigare är närheten till natur och skärgård i kombination med småstadens charm och utbud faktorer som lockar turister. Besöksnäringen har under åren fortsatt att utvecklas och dess betydelse för kommunens invånare och företag är fortsatt stor.

Genom en fortsatt aktiv översiktlig planering har Trosa kommun kunnat bibehålla de värden och den attraktivitet kommunen och dess olika delar historiskt stått för. Samtidigt som utveckling och tillväxt kunnat bejakas. Fler människor bor och arbetar inom kommunen och även om Trosa fortfarande är en mindre kommun spelar vi en starkare roll i ett större sammanhang.

Vad är en översiktsplan?

Enligt Plan- och bygglagen (PBL) ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan (ÖP) som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Översiktsplanen ska ge vägledning inför beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen fungerar även som en överenskommelse mellan kommunen och staten där kommunen redovisar sina ställningstaganden gentemot allmänna intressen såsom riksintressen, strandskydd, miljökvalitetsnormer mm. Därutöver redovisar översiktsplanen kommunens ställningstaganden i mellankommunala frågor. Till skillnad från detaljplaner är översiktsplanen inte juridiskt bindande utan är ett rådgivande dokument men hög strategisk betydelse på kort och lång sikt.

Översiktsplanen redovisar kommunens planeringsförutsättningar och i den inledande delen redovisas detta under olika rubriker och dessa sammantaget utgör planeringsfaktorer som kommunen förhåller sig till när det nya planförslaget arbetats fram. Det kan handla om naturvärden som är särskilt viktiga, kulturmiljöer av betydelse, risker av olika slag, riksintressen, infrastruktur och mycket mer. Den andra delen utgörs av planförslaget där den framtida utvecklingen för kommunen på kort och lång sikt. Med kort sikt avses de kommande fem till tio åren och när planen blickar framåt på lång sikt är det mot år 2040. Översiktsplanen avslutas med en strategisk miljöbedömning där konsekvenser av ett antal vägvalsfrågor redovisas och hur kommunen föreslår att möta dessa. Själva plandokumentet är som nämnts reglerat i PBL men det ska givetvis även följa även andra lagar och förordningar. Planförslagen får inte strida mot gällande miljökvalitetsnormer.

Inom kommunen utgör översiktsplanen ett av de viktigaste strategiska styrdokumenten. Den ger vägledning vid handläggning av exempelvis bygglov, förhandsbesked och enskilda avloppsanläggningar eller utgör underlag i kommunens infrastrukturplanering. Även kommuninvånarna, markägare, företag och exploatörer kan använda översiktsplanen för att söka information eller för att utifrån planens förslag planera sina respektive verksamheter och framtida investeringar. Kommunen har en ambition att göra översiktsplanen lättläst och tillgänglig för alla. Det är dock viktigt att komma ihåg att det är en översiktsplan och därmed beskrivs innehållet på en översiktlig nivå. I de fall ytterligare information eller fördjupningar efterfrågas kan kommunen hjälpa till med detta vid en personlig kontakt. Kontaktuppgifter och kontaktformulär finns på ww .trosa.se. Eftersom översiktsplanen är ett formellt plandokument enligt PBL finns det dels i en tryckt version samt dels digitalt på kommunens hemsida.

Trosa kommun har sedan lång tid tillbaka prioriterat översiktsplanearbetet högt och varje år görs en aktualitetsprövning av den antagna översiktsplanen. PBL säger att detta ska göras varje mandatperiod. Länsstyrelsen ska också aktualitetspröva kommunens översiktsplan varje mandatperiod. Kommunstyrelsens planutskott är politisk styrgrupp för översiktsplanearbetet. Samhällsbyggnadskontoret ansvarar för framtagandet av plandokumentet och tjänstemän från kommunens olika verksamheter deltar inom sina respektive områden. Vilka som deltagit i planarbetet redovisas på pärmens insida.

Demokrati och inflytand

En viktig del i planarbetet är den demokratiska förankringen av ÖP. Planprocessen är reglerad i PBL och bjuder in till öppna samråd och granskning. Under planarbetet har Planutskottets ledamöter en viktig roll att förmedla de önskemål kommunens invånare har när det gäller utveckling och bevarande. Detta kanaliseras vidare in i planförslaget som sedan samråds brett med såväl invånare, företag, markägare som andra myndigheter och grannkommuner m fl. Under planarbetet bjuder kommunen in till informationsmöten och tjänstemän deltar vid olika forum för att informera om planarbetet och inte minst ta del av förslag och funderingar. Några av de tillfällen översiktsplanen varit uppe för diskussion och för att samla information inför framtagandet av samrådsversionen vid den årliga Framtidsveckan för åk 8, yrkestemadagar för SFI-eleverna i kommunen samt vid ett flertal övriga möten såväl internt som externt där Samhällsbyggnadskontoret varit inbjuden. Därutöver förs en kontinuerlig dialog med kommuninvånare, fastighetsägare, föreningar, företagare m fl under planperioden där önskemål och idéer samlas in inför kommande översiktsplanearbeten.

För att nå ut brett kommer förslag till ny översiktsplan att finnas tillgänglig på fl a ställen under samråd och granskning. Exempelvis på kommunens hemsida, på Samhällsbyggnadskontoret och på biblioteken. Det finns möjlighet att lämna synpunkter såväl med brev som via hemsidan. Samråd och granskning planeras utifrån ambitionen att nå så många som möjligt, såväl kommuninvånare som fritidsboende med fastigheter i kommunen.

Biblioteken är en viktig plats för att nå ut med information.

Därför prioriterar Trosa kommun den översiktliga planeringen

Sedan lång tid tillbaka har den översiktliga planeringen varit högt prioriterad i Trosa kommun. Den är förvisso rådgivande, men utan en tydlig inriktning kan det bli besvärligt för kommunen att ta ställning till förfrågningar och förslag som kommer till kommunen. Genom en tydlig ÖP vet alla vilka spelregler som gäller. Som boende kan du se om området intill är aktuellt för nya bostäder eller verksamheter. Som företagare vet du var du kan söka ny verksamhetsmark när du behöver expandera. Och som exploatör får du vägledning om vilka områden kommunen har pekat ut som lämpliga nya boendeområden. På samma sätt kan kommunen vara tydlig med vilka delar som är särskilt viktiga att bevara. Var finns den priorit - rade grönstrukturen och vilka kulturmiljöer är skyddade? För vatten spelar inte gränser någon roll därför visar planen på betydelsen av samarbete för att säkra de blå värdena i kommunen, regionen och riket. Hur ska våra grannkommuner och regionen förhålla sig till kommunens framtida utveckling?

I en växande kommun är behovet av långsiktighet och tydlighet stort. Även om nya frågor ständigt väcks går det att konstatera att i ett historiskt perspektiv finns fl a återkommande frågor som kommunen löpandet hanterat och som även fortsättningsvis sannolikt kommer att vara aktuella. Redan på 1950-talet var trafi en på väg 218 en utmaning. Skillnaden jämfört med idag var att då förväntades en ökning av trafi en från 300 till 450 fordon per dygn. Idag färdas i genomsnitt 9.000 fordon per dygn på väg 218 och prognoser förutspår en ökning kommande år. Då liksom nu var behovet av bostäder stort och betydelsen av ett varierat utbud har återkommit under årens lopp. Näringslivet har alltid varit högt prioriterat och fle a planer lyfter fram betydelsen av att ha mark tillgänglig för utbyggnad av verksamhetslokaler dock har inriktningen på verksamheterna skiftat över tid. På samma sätt återkommer äldre frågeställningar men under nya benämningar. Det vi idag rymmer inom begreppet klimatanpassning har kommunen sedan lång tid tillbaka hanterat utifrån andra rubriker såsom risk för skred, höga flöden i ommunens vattendrag, förändrade havsvattennivåer, hantering av dagvatten i ett område som präglas av besvärlig geoteknik och geologi samt långsiktigt säkerställande av dricksvatten för att nämna några.

Kommunens första översiktsplan antogs 1991 då Trosa tillhörde Nyköpings kommun och året därefter blev Trosa egen kommun. Under år 1993 antogs en fördjupning, vilken omfattade tätorterna och landsbygden. I slutet av 1990-talet fanns behov av en ny översiktsplan som antogs år 2001. Denna låg sedan till grund för 2006 års plan vilken sedan följdes av en tredje översiktsplan under 2000-talet när Översiktsplan 2010 antogs av kommunfullmäktige. En ny översiktsplan antogs år 2015 för att bland annat hantera ändrade förutsättningar för Ostlänken och kommunens allt snabbare befolkningsökning. Sedan dess har Trosa kommun tagit del av den högkonjunktur som präglat kommunen och vår omvärld vilket gjort att en stor del av vad som föreslås i gällande översiktsplan nu är genomfört eller på väg att genomföras. I december 2018 gav därför kommunstyrelsens planutskott Samhällsbyggnadskontoret i uppdrag att påbörja arbetet med en ny översiktsplan.

Boverkets översiktsplanemodell och digitaliserad översiktsplan

Boverket har under de senaste åren arbetat med att ta fram en generell översiktsplanemodell som är tänkt att kunna användas av landets samtliga kommuner. Syftet är att få en enhetlig och lättillgänglig begreppsmodell och struktur för översiktsplaner i hela landet. Detta skulle på sikt kunna underlätta för lokala, mellankommunala och regionala ställningstaganden. Modellen skulle också kunna ge kommunerna en verktygslåda för sin planering.

Trosa kommun har tagit del av modellen och också studerat kommuner som varit testkommuner. Det går ganska snabbt att konstatera att det framkommit mycket kritik mot modellen både från större och mindre kommuner. Den hjälp modellen är tänkt att erbjuda har snarare fått motsatt effekt. B verket ska se över modellen utifrån inkomna synpunkter och så länge någon ny inriktning inte presenterats kommer Trosa kommun att utgå ifrån tidigare metod för översiktsplanearbetet och kontinuerligt fortsätta att följa Boverkets arbete. Vid nästa översiktsplaneprocess är det möjligt att utvecklingen kommit ytterligare några steg vidare och därmed gör modellen användbar för kommunen. Inom ramen för pågående översiktsplanearbete har kommunen tagit fram en övergripande strukturbild med inspiration från Boverkets modell. Syftet är att tydliggöra kommunens utvecklingsstrategier, betydelsefulla tätorter samt starka kommunikationsstråk.

Arbetet med att digitalisera plan- och byggprocessen pågår i landet och i kommunerna. Inom bygglovhantering utvecklas e-tjänster och inom detaljplanering sker redovisning och samråd allt oftare digitalt. Även översiktsplanearbetet blir mer och mer digitaliserat och många kommuner har gått över till en helt digitalt redovisad översiktsplan där kartor presenteras i GIS-skikt och läsaren har möjlighet att tända och släcka lager. Syftet är att göra planen mer tillgänglig och lättläst för invånare, företagare, myndigheter m fl

Trosa kommuns översiktsplan är digital på så sätt att allt kartmaterial är digitalt och framtaget i en GIS-miljö. Allt underliggande material finns tillgängligt digitalt både vad gäller grundkartor och redovisade lager. Det slutliga översiktsplanedokumentet är också digitalt presenterat på kommunens hemsida både i sin helhet och uppdelat i kapitel utifrån översiktsplanens indelning. Plankartorna redovisas separat som egna file . Inför arbetet med den nya översiktsplanen har kommunen studerat andra kommuner som ofta lyfts fram som föregångare när det gäller digitaliserad översiktsplan. Att publicera kommunens översiktsplan via hemsidan har många fördelar. Den är alltid tillgänglig och når ut till fler och ya målgrupper. Det kan vara enkelt att redovisa underlagsmaterial och planen blir lätt att söka i. När arbetet med nästa

översiktsplan påbörjas underlättas revideringsarbetet om materialet är digitalt tillgängligt. Något som många lyfter fram när digitaliserad översiktsplan diskuteras är att kommuner alltid kan redovisa aktuella underlag men frågan är om det verkligen stämmer.

Utifrån de exempel som studerats går det att konstatera att det även finns n ckdelar med en enbart digital översiktsplan. På samma sätt som den bjuder in nya att läsa och använda planen riskerar andra att utestängas. Det har i många fall förutsatts en vana att använda sig av kartsystem som kanske inte alla besitter. I fle a exempel Trosa kommun studerat går det att konstatera att informationen läsaren får blir väldigt kortfattad eftersom den anpassats till ett webb-format. Frågan är om läsaren då verkligen får den information som eftersöks och som också behövs för att förstå sammanhanget. De avväganden som görs i översiktsplanen bygger på fle a perspektiv och intressen och i en alltför kortfattad version kan information gå förlorad. Dessutom riskerar detta att göra att planarbetet blir mer en fråga om teknisk plattform än långsiktiga överväganden utifrån en mängd komplexa faktorer.

Det finns också en risk att det blir en o ydlighet kring vilken typ av dokument översiktsplanen är. När planen har antagits och vunnit laga kraft gäller den utifrån de förutsättningar som gällde vid antagandet. Om riksintressens avgränsningar ändras, lagstiftning ersätts eller fakta på annat sätt framkommer är det inte bara att ändra i den antagna översiktsplanen utifrån gällande lagstiftning. En översiktsplan är ett formellt plandokument reglerat i Plan- och bygglagen och den tas fram i en demokratisk process. Kommunen kan inte efter antagande och laga kraft gå in och ändra i dokumentet hur som helst. Givetvis ska översiktsplanen vara tillgänglig och lätt att hitta och läsa på kommunens hemsida. Av de exempel som ofta lyfts fram som goda kan Trosa kommun inte se att vare sig tillgänglighet eller läsbarhet skulle avsevärt förbättras jämfört med idag. Kombinationen av dagens digitalisering och möjligheten att ta del av en tryckt version ger fler möjlighet att läsa och a vända kommu-

Handritade kartor från gamla generalplanen 1960.

nens översiktsplan. Arbetet med kommunens fortsatta utveckling av digitalisering av plan- och byggprocesserna kommer dock givetvis att fortsätta.

Ny översiktsplan

Trosa kommun är en expansiv kommun som är belägen i den sydöstra delen av Södermanlands län men som hör till den expansiva Storstockholmsregionen när det gäller arbetsmarknad, utbildning och bostäder. Stockholms län är en stark tillväxtmotor som de senaste åren vuxit kraftigt. I den nyligen antagna regionplanen för Stockholms län, RUFS 2050, beräknas denna utveckling fortsätta och i slutet av planperioden prognostiseras en befolkning om drygt 3,4 miljoner invånare. Detta påverkar givetvis också Trosa kommun, som genom sin närhet och sin attraktivitet även fortsättningsvis kan dra nytta av Stockholm som tillväxtmotor. När sedan trafi en på Ostlänken startar knyts kommunen tidsmässigt närmre Stockholm samtidigt som restiden kortas avsevärt till Norrköping-Linköpingregionen som också är en stark tillväxtregion i kommunens närhet. I en tid där utvecklingen går fort och det i dag kan vara svårt att förutse framtida utvecklingstrender och utmaningar är det av betydelse att kommuner bedriver en aktiv översiktlig planering för att ha beredskap och stöd i framtiden.

Trosa kommun har vuxit kontinuerligt sedan lång tid tillbaka och med något undantag har fullmäktiges tidigare mål om 150 nya invånare per år uppnåtts med bred marginal. Sedan den senaste översiktsplanen kan befolkningstillväxten framförallt förklaras av en hög produktion av nya bostäder, omflyttning inom befintligt bosta - bestånd genom generationsskifte samt permanentning av fritidshus Kommunen har genom en aktiv planering kunnat skapa förutsättningar för ett varierat utbud av bostäder både vad gäller typ av boende och upplåtelseform. Kommunens översiktliga planering ska vara framåtblickande och kunna möta framtida behov av såväl bostäder och infrastruktur som kommersiell och offentlig service. Därutöver fyller översiktsplanen en viktig roll i att peka ut områden som ska bevaras och där särskild varsamhet ska visas t ex naturområden eller kulturhistoriskt viktiga platser eller byggnader. Genom en framåtblickande översiktlig planering skapas dels förutsättningar för kommunen att uppfylla sin del för att nå de nationella miljömålen samt att dels verka för en utveckling som minskar kommunens klimatpåverkan och stärker en långsiktigt hållbar utveckling.

Sedan kommunen bildades har målet varit att ha en kontinuerlig befolkningstillväxt där samtliga tätorters särart ska kunna utvecklas och bevaras. Under de senaste åren har tillväxttakten varit hög och kommunfullmäktiges mål har med bred marginal uppnåtts. Tillväxt är positiv för kommunen men samtidigt krävs en balans. De värden kommunen förknippas med får inte förvanskas eller försvinna. 2010-talet har präglats av en global högkonjunktur som även påverkat utvecklingen i Trosa. I takt med att befolkningen växer ökar kraven på service och infrastruktur samtidigt som vikten att bevara känsliga miljöer ökar. Kommande planperiod behöver förhålla sig till möjligheten att balansera en fortsatt tillväxt utan att äventyra de värden Trosa kommun står för.

Inför framtiden finns ett antal faktorer som är vgörande för hur Trosa kommun ska fortsätta utvecklas. Liksom andra kommuner påverkas Trosa av det allmänna läget i ekonomin regionalt, nationellt och även globalt. Under senare år har det låga ränteläget bidragit till en ökad

efterfrågan på nya bostäder i kommunen samtidigt som förändrade krav på amortering och kontantinsats haft en delvis motsatt effekt. Samtidigt har det sistnämnda också lett till en delvis ny boendeform etablerat sig i kommunen, småhus i bostadsrättsform, vilken möjliggjort för fle att ta första steget in på bostadsmarknaden. Kommande år beräknas dock det ekonomiska läget bli mer osäkert vilket sannolikt kommer att påverka även Trosa kommun. Dock kommer kommunen även fortsättningsvis kunna dra nytta av sitt gynnsamma geografiska läge i den växande Stockholmsregionen. Andra viktiga faktorer är utbyggnaden av Ostlänken med dess resecentrum i Vagnhärad, utbyggnad av en långsiktigt hållbar avloppshantering samt en säkrad dricksvattenförsörjning. Även Infart västra Trosa är en nyckelfråga inför framtiden, liksom att andra viktiga funktioner förmår att möta det ökandet behovet som en växande och äldre befolkning innebär. Exempel på sådana funktioner är förskola, skola och äldreomsorg.

I anslutning till Bråta Allé byggde Dibbers ny förskola 2019.

Fastlagd kurs för Trosa kommun

Trosa kommun bildades 1991 när dåvarande Nyköpings kommun delades. Ända sedan bildandet har kommunen arbetat utifrån Fastlagd kurs för Trosa kommun som antogs samma år. Dokumentet har genom åren aktualitetsprövats men har förblivit intakt sedan antagandet. För den översiktliga planeringen är det framförallt fyra mål som är tydliga vägvisare.

- Kommunen skall växa i sådan takt att dess speciella karaktär och idyll bibehålles. Varje orts särprägel ska tillvaratas.
- Kommunen skall arbeta för att fler bostäder och fle arbetstillfällen skapas.
- Miljöhänsyn skall genomsyra den kommunala verksamheten vid planering och beslutsfattande.
- Kommunen skall verka för utökad kollektivtrafik såväl lokalt som regionalt.

Liksom tidigare års översiktsplaner utgår det här översiktsplanearbetet från Fastlagd kurs för Trosa kommun.

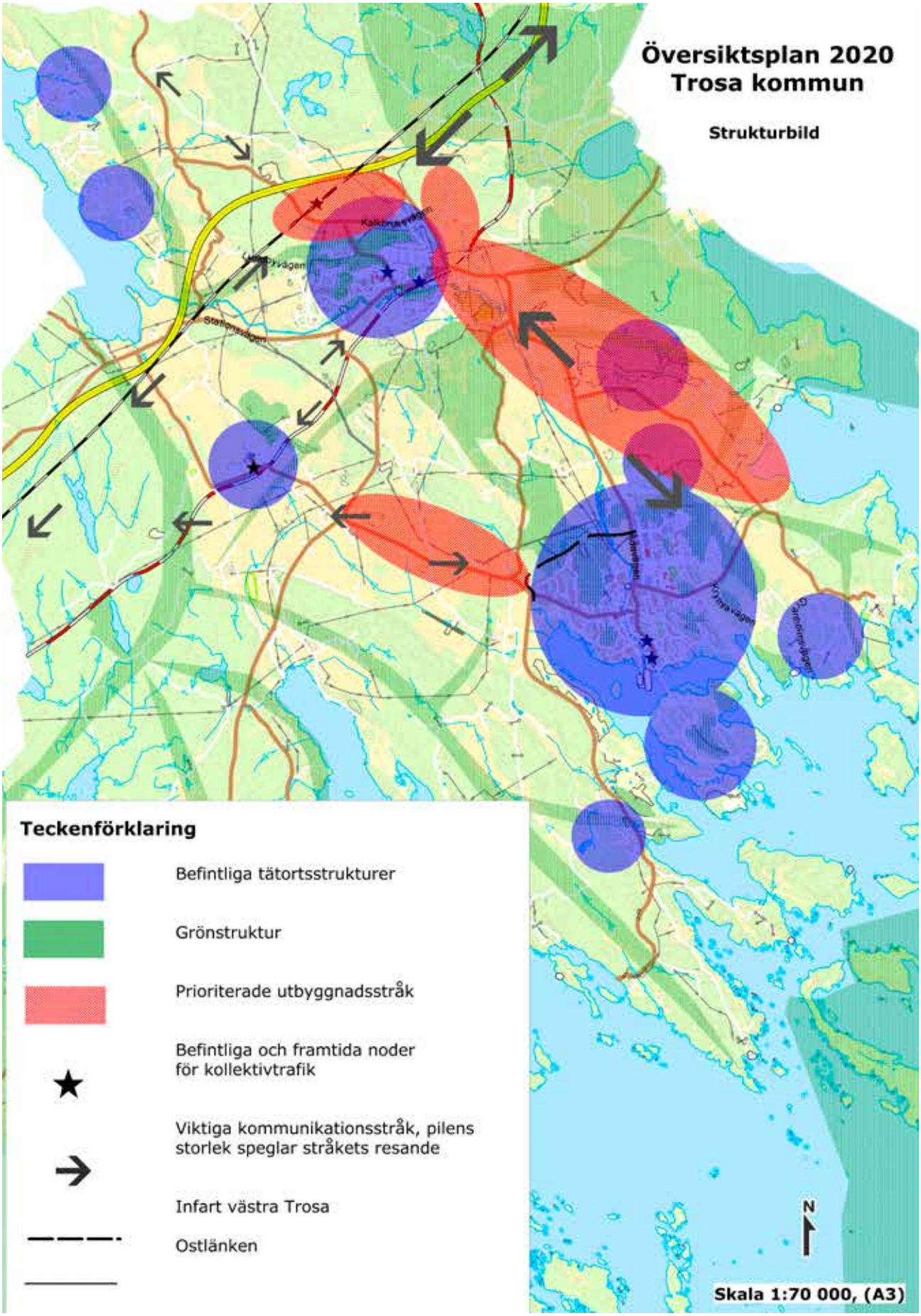
Agenda 2030, nationella och regionala mål

FN antog i september 2016 Agenda 2030 med globala mål för att uppnå hållbar utveckling. Målen är universella och gäller således alla länder. Agenda 2030 är den nya utvecklingsagendan som består av 17 globala mål med sammanlagt 169 delmål. Dessa globala mål för hållbar utveckling ersätter milleniemålen. Miljö och utveckling behandlas inte längre som två separata frågor. Agenda 2030 talar om en utveckling som består av tre sinsemellan lika viktiga perspektiv: socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling. De 17 huvudmålen är generellt formulerade medan delmålen är specifikt a - passade till respektive land.

I Sverige har regeringen uttalat att Agenda 2030 är ett verktyg för att uppnå globala mål gällande hållbarhet och mänskliga rättigheter. Regeringen har tillsatt en delegation, Agenda 2030-delegationen, vars uppgift är att stödja och stimulera arbetet gällande de globala utmaningarna. De globala hållbarhetsutmaningar är även lokala och här har kommuner samt regioner en viktig roll i arbetet för att uppnå målen i Agenda 2030. Översiktsplanen tar fasta på vissa av dessa mål vid utformandet av planförslaget. Kommunens ekologienhet ansvara för kommunens målarbete i övrigt och där är fokus framförallt riktat på på Mål 12, miljö och hållbar konsumtion, Mål 13, bekämpa klimatförändringar, Mål 14, hav och marina resurser, samt Mål 15, ekosystem och biologisk mångfald.

Sverige har även fastslagit 16 miljökvalitetsmål och tillsammans ska landets myndigheter arbeta för att understödja en utveckling som gör att målen uppnås. Den fysiska planeringen kan påverka dessa mål i rätt riktning och under detaljplaneprocessen redovisas hur planförslag förhåller sig till dessa mål. Länsstyrelsen har en övergripande samordnande roll och kommunerna kan genom att formulera egna lokala mål utifrån de nationella styra sin planering på ett hållbart sätt.

De mål som planeringen ska ta hänsyn till rör bl a demografi, bebyggelse, ekonomi, klimat, natur och miljö samt infrastruktur. Trosa kommun har integrerat dessa mål i sitt arbete med den översiktliga planeringen och kommunens riktlinjer anges utifrån dessa områden. Det finn ett antal styrdokument, planer och program som påverkar den kommunala planeringen och Trosa kommun följer de riktlinjer som ges nationellt och regionalt samt gör en egen uttolkning av dessa. Exempelvis kan nämnas att inriktningen för Sörmlandsstrategin 2020 finns integre ad i plandokumentet och kommunen arbetar för att uppfylla de mål regionen sätter upp. Därutöver deltar kommunen aktivt i regionens utvecklingsarbete när det gäller strukturbild Sörmland m m. När det gäller nationella planer, program och strategier arbetar Trosa kommun utifrån gällande inriktning i respektive område.

Översiktsplan 2020
Trosa kommun
Strukturbild
Kalkbruksvägen
Stallbacksvägen
Trosavägen
Teckenförklaring
Befintliga tätortsstrukturer
Grönstruktur
Prioriterade utbyggnadsstråk
Befintliga och framtida noder för kollektivtrafik
Viktiga kommunikationsstråk, pilens storlek speglar stråkets resande
Infart västra Trosa
Ostlänken
N
Skala 1:70 000, (A3)

Hållbarhet och tillväxt

HÅLLBARHET OCH TILLVÄXT

Sedan 2015 när den senaste översiktsplanen antogs har Trosa kommun vuxit kraftigt. Kommunfullmäktiges tidigare mål om en tillväxt har årligen överträffats med bred marginal med en befolkningsökning på i genomsnitt drygt 400 personer per år. Procentuellt har befolkningen ökat med mellan 3,0% och 3,8% per år vilket varit mycket högt även i jämförelse med övriga kommuner i landet. Förklaringen till detta är framförallt en omfattande inflyt - ning tack vare ett högt bostadsbyggande. Även när det gäller nybyggnad av bostäder per 1.000 invånare har Trosa kommun hört till toppskiktet i landet. Alla kommuner planerar för och önskar en ökande befolkning men att ligga på de nivåer Trosa kommun gjort de senaste åren är inte hållbart i längden. När antalet invånare ökar snabbt kan det vara svårt för kommunen att hinna med att bygga ut och finansie a övrig infrastruktur och kommunal service. Belastningen på infrastruktur i form av vägar, infartsparkeringar, vatten, avlopp, kollektivtrafik mm ökar. Efterfrågan på förskola, skola och vård växer. Trängsel riskerar att öka och de kvaliteter Trosa kommun står för i form av orörd natur, attraktiva kulturmiljöer, tillgängliga närströvområden riskerar att påverkas negativt. Mot denna bakgrund är det därför viktigt att kommunen ser behovet att balansera tillväxt och hållbarhet eftersom en kontinuerlig tillväxt är nödvändig för kommunens framtida utveckling. Kommunfullmäktige kommer under planperioden att definie a ett nytt tillväxtmål vilket översiktsplanen kommer att utgå ifrån. Det kan handla om att peka ut områden som särskilt viktiga för natur- och friluftsliv, tydliggöra natur- och kulturmiljövärden som måste lyftas fram när nya exploateringsområden presenteras, föra en diskussion kring hur vi samtidigt som vi möjliggör en fortsatt tillväxt förhåller oss till Fastlagd kurs resonemang om kommunen som idyll och att låta respektive tätorts särprägel tillvaratas.

Utöver mer generella hållbarhetsfrågor såsom anpassning till ett framtida förändrat klimat, säkerställa biologisk mångfald, skapa förutsättningar för bättre luft- och vattenkvalitet, social hållbarhet m m behöver kommunens nya översiktsplan föra ett resonemang kring tillväxt i förhållande till kommunens kärnvärden. Översiktsplanen ska även fortsättningsvis underlätta för medvetna och långsiktiga val som understödjer en hållbar utveckling för kommunen som helhet men också för dess invånare, företag och besökare. Samhällsplanering handlar alltid om att väga olika intressen mot varandra. De förslag och ställningstaganden som presenteras i översiktsplanen bygger på denna vägning och syftar till att fortsätta skapa förutsättningar för långsiktigt hållbar tillväxt utan att skapa obalans mot kommunens kärnvärden, kvaliteter och attraktivitet.

Så blir vi en attraktiv och hållbar kommun

I Trosa kommun utgår planeringen från att det som är hållbart också är attraktivt för så många som möjligt. Vad som är attraktivt är förstås olika beroende på vem man frågar. Översiktsplanen har som mål att skapa en attraktiv miljö i Trosa kommun som är ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar. Tas inte hänsyn till dessa faktorer finns en vsevärd risk för att endast kortsiktiga kvaliteter uppnås vilka inte håller i längden. Resultatet kan då bli att den attraktivitet Trosa kommun står för försvinner och kommunen utarmas vilket givetvis får negativa effekter för såväl boende som besökare. Att arbeta med att förena attraktivitet och hållbarhet med fortsatt tillväxt är en av de viktigaste framtidsfrågorna för Trosa kommun och planförslagen ska ta sin utgångspunkt i fastställda styrdokument såväl kommunala som regionala och statliga, Agenda 2030, gällande lagstiftning mm.

Kråmö är ett marint naturreservat.

Ekologisk hållbarhet och ekosystemtjänster

Bland ekologiska frågor att ta hänsyn till i planeringen är utsläppen av koldioxid en av de viktigaste. Sedan fle a år tillbaka hör Trosa kommuns befolkning till de som har längst körsträcka med bil i Sörmland. De senaste årens inflyttning visar att många fortfa ande pendlar till arbeten utanför kommunen. Noteras bör att även om befolkningen ökat har inte utpendlingen ökat i samma omfattning som befolkningen gjort vilket betyder att fle a av de nya invånarna faktiskt också arbetar inom kommunen. Kommunens arbetsmarknad är också attraktiv för boende i andra kommuner, vilket gjort att inpendlingen ökat de senaste åren. Detta är en utveckling som ytterligare kan förstärkas när nya verksamhetsområden kan planläggas och byggas ut. Resande med bil hör till en av de största orsakerna till höga utsläpp av koldioxid vilket i sin tur påverkar klimatet. Genom att planera för ett samhälle som i mindre utsträckning bygger på bilresande skapas förutsättningar för kommunens invånare att göra klokare och mer hållbara val. Det sker genom att förtäta befin - liga tätorter och stärka kollektivtrafikstråk men också genom att göra det lättare att cykla, gå eller åka tåg och buss. Genom att utforma kollektivtrafi en med mer rendodlade direktlinjer, komplettera gång- och cykelvägnätet och bygga ut säkra cykelparkeringar samt skapa nya kollektivtrafikmöjlighete , t ex tågbusslinjen mellan Trosa och Vagnhärad, skapas bättre förutsättningar för kommunens invånare. De senaste årens satsningar har gett resultat vilket både syns i kollektivtrafikstatistik samt i den ständigt ökande beläggningen på infartsparkeringar framförallt vid Vagnhärads station men även vid Trosaporten, Kruthusparkeringen och Trosa hamn.

En källa till hög energiförbrukning i Trosa kommun är att många av våra äldre byggnader är ineffekti a och det går åt onödigt mycket energi för att värma upp dem. För ny bebyggelse ställer lagstiftningen hårda krav på minimal energiförbrukning. Genom att planera för tätare bebyggelse och ställa krav på en långsiktigt hållbar uppvärmning från förnyelsebara eller mer energieffekti a uppvärmningskällor kommer energiförbrukning för upp-

värmning minska. Det handlar dels om att ställa rimliga krav vid rätt tillfälle men också att bejaka den teknikutveckling som sker inom området. Sedan Översiktsplan 2015 antogs har mycket hänt och det som då främst endast var möjligt i ett större sammanhang sprider sig allt mer och blir nu mer vanliga även hos enskilda fastighetsägare. Trosa kommun har sedan lång tid uppmuntrat denna utveckling exempelvis genom att tidigt vara positiv till etablering av solceller och vindkraft.

Kraven som tillkommit på ny bebyggelse innebär en kraftigt minskad energiförbrukning för uppvärmning. Samtidigt måste konvertering av befintliga bostäde uppmuntras till mer energieffekti a energikällor då en stor del av dessa idag värms med direktverkande el. För att nå dessa fastighetsägare samarbetar Trosa kommun med Nyköpings, Oxelösunds och Gnesta kommuner om att tillhandahålla en kvalitativ och kostnadsfri energirådgivning. Trosa kommun arbetar dessutom för att ge förutsättningar för minskad energiförbrukning genom exempelvis kostnadsfria bygglov för solceller. Kommunen antog år 2018 en reviderad Energi- och klimatplan där kommunens målsättningar tydliggörs. Den redovisar också ett åtgärdsprogram för hur målen ska uppnås. Planen är ett levande dokument och åtgärder genomförs och nya tillförs. Energi- och klimatplanen ska vävas in i översiktsplanen och kommande detaljplaner på ett naturligt sätt.

De lokala kretsloppen har stor betydelse för vattenkvaliteten i de känsliga vattendragen, men kretsloppen påverkar också hela Östersjön. Genom att ingå i fle a vattenvårdsförbund arbetar kommunen för att förbättra vattenkvaliteten såväl i Trosaån som utmed kuststräckan. Men ekologi handlar också om att värna de naturliga grönstråk som finns för att minska påverkan på ekosystemen och att göra människor medvetna om naturen omkring oss. Många studier visar på ett samband mellan välmående och närhet till grönområden oavsett om det gäller större naturområden eller mindre parker.

Trosa är en av Sveriges Ekokommuner.

Trosa kommun har sedan länge arbetat med ett internt miljöledningssystem där kommunens enheter kartlägger och tar fram åtgärdsprogram för att mer konkret minska sin miljöpåverkan. Arbetet kan ske i fle a steg där det slutliga steget är en miljöcertifiering. Därutö er genomgår hela kommunens personal en miljöutbildning för att öka kunskapen inom ett flertal miljöområden. ommunen arbetar kontinuerligt med insatser i projektform för att minska negativ påverkan på natur och miljö. Det har handlat om att inrätta naturreservat, bygga våtmarker och ta bort vandringshinder för fisk men också projekt för att ändra beteenden t ex Minimeringsmästarna, Östersjövänlig mat och anläggande av folkhälsostigar.

Trosa är en av Sveriges Ekokommuner med syftet att främja utvecklingen mot ett mer hållbart samhälle och verka som förebilder och föregångare inom miljöområdet. Inom ramen för detta deltar Trosa kommun i Ekokommunernas seminarier och utbildningar samt driver egna projekt. Genom gemensamma miljönyckeltal följs det årligen upp att utvecklingen i medlemskommunerna verkligen går mot en mer hållbar utveckling. Trosa kommun är även medlem i Svealands kustvattenvårdsförbund, Trosaåns vattenvårdsförbund och Östra Sveriges luftvårdsförbund.

God samhällsplanering kan skapa förutsättningar för positiva effekter v ekosystemtjänster. Med ekosystemtjänster menas ekosystemens direkta och indirekta bidrag till människors välbefinnande och handlar om ett samspel mellan människa och natur. Ekosystemtjänster kan delas upp i fyra kategorier. Understödjande tjänster som möjliggör de andra ekosystemtjänsterna där djur och växters livsmiljöer samt biologisk mångfald inklusive genetisk mångfald och mångfald av livsmiljöer ingår. Utifrån ett översiktsplaneperspektiv är det här viktigt att bevaka att grönområden har en storlek som möjliggör en kvalitativ livsmiljö för djur och växter samt att arterna har möjlighet att sprida sig mellan områdena. Försörjande tjänster som levererar produkter, t ex livsmedel, vatten, råmaterial och medicinalredienser. Även dessa ekosystemtjänster kan påverkas av kommunens planering. Reglerande tjänster och kretslopp omfattar ett fle - tal tjänster såsom mikroklimat, hjälp att binda koldioxid, vattencirkulation och –flöden, erosionssk dd, pollinering och biologisk kontroll där arter reglerar varandra. Slutligen finns också hälsobringande tjänster där rekreation, hälsa, turism och estetiska och kulturella upplevelser ryms vilka utgör tjänster som både kan stärkas och försvagas av kommunens planering.

Ofta är värdet av ekosystemens tjänster först uppenbart när de har fallerat. Ju mer påverkat ett ekosystem är, desto lägre blir dess motståndskraft mot kommande förändringar och det är därför viktigt att värna om alla arter och funktioner ekosystemen är uppbyggda av. Där har samhällsplaneringen en viktig roll genom hänsynsfull planering av stadens grön- och vattenområden samt planering för att trygga ekosystemens långsiktiga funktion genom att tillse tillräckligt stora ytor, variation av miljöer och kontakt med omgivande grönområden. I en växande kommun är det av betydelse att viktiga spridningskorri-

dorer såväl i stort som smått säkerställs. Det kan handla om större sammanhängande naturstråk i perifera lägen men också mindre orörda områden som är tätortsnära eller inom tätorterna. Sedan lång tid tillbaka har Trosa kommun arbetat med prioriterad grönstruktur något som haft betydelse både för djur- och växtliv men också för kommunens invånare och dess livskvalitet. Just nu pågår också ett projekt att bygga bort befintliga andringshinder i Trosaån för att förbättra för vattnets ekosystem och kommunen har kontinuerligt under planperioden utvecklat och förädlat tätorternas parkmiljöer. Arbetet via Trosaåns vattenvårdsförbund och Svealands kustvattenvårdsförbund kan på sikt resultera i ett fortsatt arbete med prioriterade blåstrukturer. På motsvarande sätt som kommunen arbetat med de prioriterade grönstrukturerna. Andra aspekter som beaktas i planläggning och tätortsutveckling är bl a utformning av vägområden med mer växtlighet, möjliggöra passager inom bebyggelse som är tillräckligt stora för att djur ska röra sig obehindrat mellan områden och bättre utnyttja dagvatten som en resurs för området såväl för djur och växter som för människor. Kommunen arbetar inte med grönytefaktor eller andra nyckeltal däremot säkerställs ekosystemtjänster genom att strategiskt viktiga naturområden planläggs och därmed lämnas oexploaterade, byggnader och offentliga

Projektet att bygga bort vandringshinder i Trosaån ska främja vattnets ekosystem.

miljöer utformas med växtlighet och vatten som naturliga inslag samt dess natur- och kulturmiljövärden ofta lyfts fram som särskilt värdefulla kvaliteter inför genomförandet. Arbetet med detta kommer att fortsätta under kommande planperiod.

Social hållbarhet

För att ett område ska vara socialt hållbart är det viktigt att människor trivs. Trivsel och trygghet hör ofta ihop eftersom trygghet krävs för att känna trivsel. En plats som erbjuder en kvalitativ miljö med växtlighet, god gestaltning och arkitektur, utsmyckning, goda mötesplatser, vackra hus mm skapar en kreativ miljö där människor möts och utvecklas. Att stärka kulturmiljön är viktig för att ett sammanhang ska upplevas. Vikten av att stärka kulturmiljön och knyta an till historien är av betydelse för att känna ett sammanhang. Detta blir särskilt viktigt i en snabbt växande kommun där gårdagens sociala sammanhållning riskerar att minska i takt med att antalet invånare som saknar denna förankring ökar. Att föra vidare och utveckla den Trosaanda som präglat kommunen sedan lång tid hör ihop med att hitta balansen mellan tillväxt och bevarande. Den närhet och samverkan mellan invånare, företag, föreningar och kommun som funnits sedan lång tid måste vårdas och vidareutvecklas och där bär alla ett ansvar. Under perioder av påfrestning har denna samverkan visat sig vara mycket värdefull. Exempelvis under åren 2015 och 2016 när Trosa, liksom landets övriga kommuner, på kort tid tog emot ett stort antal nya invånare från andra länder.

Oavsett tid på dygnet ska alla oavsett kön, ursprung och ålder känna en trygghet och vilja att röra sig inom kommunen. I planeringen kan detta underlättas genom att skapa mötesplatser, möjliggöra en blandning av bostäder, kultur och service, planera för god kollektivtrafik samt ställa krav på en kvalitativ och trygg utformning av de offentliga miljöerna. rots att statistiken visar på att män i högre utsträckning utsätts för våldsbrott jämfört med kvinnor upplever kvinnor en större otrygghet än män. Detta är viktigt att ha i åtanke när nya områden planeras, resecentrum byggs ut, grönområden tillgängliggörs mm. Utifrån ett barn- och ungdomsperspektiv är det också av betydelse att identifie a stråk som upplevs som otrygga och därefter arbeta för att åtgärda dem. I vissa fall handlar det om kommunala vägar och grönområden och ibland behövs samarbeten med exempelvis Trafik erket och samfälligheter. Genom utformning och belysning m m kan tryggheten öka för de som rör sig i den fysiska miljön. Det handlar också om att säkerställa att underhåll och skötsel av offentliga platser genomförs på ett orrekt sätt.

Grönstråken är viktiga för den ekologiska hållbarheten, men hänger också samman med sociala faktorer. Att se och uppleva naturen eller gröna områden har många goda effekter på hälsan men det är också viktigt att i - vånarna upplever tillhörighet och stolthet över miljöerna omkring sig eftersom det medför att fler i högre g ad engagerar sig i och bryr sig om dem. Kommunen har ett viktigt uppdrag att säkerställa att offentliga miljöer på allmänna platser underhålls och skapar kvaliteter men även enskilda fastighetsägare kan bidra på ett positivt sätt till hur vår allmänna miljö upplevs. Här är det viktigt att komma ihåg att de gröna stråken kan dels bestå av friväxande naturområden samt dels av anlagda parker och lekområden. Olika invånare har olika behov och önskemål.

Den sociala hållbarheten är integrerad i fle a av kommunens ansvarsområden. I Trosa kommuns riktlinjer för folkhälsoarbetet anger att hälsofrämjande och förebyggande åtgärder skall prioriteras på en tidig nivå i planering och projekt, då möjligheterna att påverka är stora. Folkhälsoarbetet i Trosa ska utgå från det friska och positiva och det handlar i stor utsträckning om att skapa strukturer i verksamheten så att invånarna mår bra och lätt kan utveckla och bibehålla en god hälsa. Detta är betydelsefullt på fle a plan då hälsa, förutom sitt egenvärde, också innebär ekonomiska fördelar eftersom ohälsa är mycket kostsamt för samhället och för den enskilde. Från den 1 januari 2020 gäller FN:s barnkonvention som

lag i Sverige. Översiktsplanen liksom kommunens övriga planering ska alltid beakta barnperspektivet utifrån konventionen. Vad gäller den fysiska planeringen är beslutat att detalj-, trafi - respektive kollektivtrafikplaner och större byggnationer av vägar/ gång- och cykelvägar ska beakta och integrera barnperspektivet. Det är också viktigt att vägar samt gång- och cykelvägar byggs tillgängliga för funktionsnedsatta för att göra det enkelt för alla att röra sig i kommunen.

I en globaliserad värld påverkas kommuner allt mer av händelser och konflikter långt utanför ommunens gränser. Liksom övriga kommuner i Sverige har Trosa kommun tagit emot många nya invånare med utländsk bakgrund, bl a genom den s k anvisningslagen, vilka ska integreras i vårt samhälle. Här har samarbetet med företag, föreningar och kommunens invånare varit väsentligt för att säkerställa ett gott mottagande. I en starkt växande kommun med stor brist på bostäder har nya lösningar prövats. När den akuta mottagningsfasen är avklarad gäller det att snabbt komma igång med förskola, skola och SFI så att alla lär sig svenska språket för att de nya invånarna ska kunna gå vidare till fortsatt utbildning, arbete och självförsörjning. Historiskt har Trosa kommun kunnat ta emot och erbjuda hjälp till behövande på ett bra sätt men i och med de stora antal som kommit på kort tid har kommunens organisation pressats till

På bibliotek Navet i Vagnhärad hålls Språkcafé .

att hitta nya lösningar. Detta har inte varit möjligt att åstadkomma utan ett nära samarbete med kommunens företag, föreningar och invånare. Den lilla växande kommunen kan ha utmaningar i vissa frågor t ex att kunna erbjuda bostäder på kort tid men har samtidigt visat sig ha fördelar i att ha nära till invånare, skolor, företag, föreningar m fl som kan underlätta integ ationsarbetet.

Ekonomisk hållbarhet

En kontinuerligt växande befolkning skapar förutsättningar för en fortsatt god ekonomi för Trosa kommun. Dock kan de senaste årens mycket snabba tillväxt ge trös keleffekter som gör att e onomin periodvis riskerar att bli ansträngd genom att exempelvis stora investeringar behöver tidigareläggas. Befolkningens sammansättning påverkar i hög grad kommunernas ekonomi och generellt går det att konstatera att i Sverige är det färre som i framtiden ska försörja fle . Detta gör att Trosa kommun måste planera långsiktigt för att säkerställa en god ekonomisk hållbarhet. Genom en aktiv översiktlig planering tillsammans med bl a kommunens årliga befolkningsprognoser och lokalplaneringsarbete skapas förutsättningar för att förutse framtida behov och därmed blir det enklare att förutse kommande investeringar. Det underlättar också dialogen med privata utförare som önskar etablera sig i kommunen. Nyligen etablerades en privat friförskola i Trosa och Vagnhärads tätorter vilket tillgodosåg behovet av ytterligare förskoleplatser. Den här typen av etableringar säkerställer att kommuninvånarna får den service de behöver samtidigt som kommunen själv inte själva behöver stå för alla investeringar.

För en förhållandevis liten kommun med stark tillväxt är det viktigt att pragmatiskt möta de behov och önskemål som uppstår i takt med att befolkningen ökar och därmed även efterfrågan på kommunala tjänster. Med viss regelbundenhet väcks frågor kring vilken kommunstorlek som är den ideala och hur landets regioner ska indelas. Beroende på vem som tillfrågas kommer svaret att variera. Trosa kommun är ur ett kommunalekonomiskt perspektiv inte särskilt stor men översiktsplanen plane-

Hamnbodarna.

rar för en framtida befolkningstillväxt vilket gör att Trosa kommun står väl rustad för framtiden. Trosa ska även fortsättningsvis vara en kommun som erbjuder attraktiva boendemiljöer med närhet både till stad och natur.

Sett i ett långsiktigt perspektiv kräver ekonomisk hållbarhet att samhällsplaneringen skapar en flexibilitet och mångfald. Detta för att befintliga företag ska kunna fortsätta utvecklas men också för att tätorter och landsbygd ska kunna inrymma nyföretagande på fler ställen och på fler s tt. Sedan 2015 har företagandet kontinuerligt ökat i kommunen med en vidare spridning geografiskt och i b anscher. Här är kommunikationerna av stor vikt eftersom människor och varor måste kunna transporteras konkurrenskraftigt och hållbart. I detta ingår att arbeta för en fungerande och attraktiv kollektivtrafik och tillhand hålla infrastruktur som fungerar långsiktigt. En fortsatt utbyggnad av fiber är ocks av vikt för att underlätta för elektronisk kommunikation men också att minska mängden resor genom att fler möte kan ske lokalt. Det här är frågor där den kommunala planeringen har ett tydligt ansvar. I kommunens Näringslivsplan är syftet att ange mål och riktning för samarbetet mellan Trosa kommun och det lokala näringslivet. Detta utvecklas i översiktsplanens avsnitt Näringsliv och turism.

Att skapa goda förutsättningar för utveckling av näringslivet är en viktig utgångspunkt i översiktsplanearbetet. Ett väl fungerande näringsliv är förutsättningen för ekonomisk tillväxt, för en god arbetsmarknad och för en kommunal ekonomi som möjliggör en långsiktigt hållbar utveckling och en god livsmiljö för kommuninvånarna.

Pendling utanför kommunen förenklas med bla. Tågbussen och Trossabussen.

Med utgångspunkt i dessa argument understödjer Trosa kommun en blandad nybyggnation där både småhus, bostadsrätter och hyresrätter behövs för att Trosa ska få en balanserad bostadsmarknad. Detta är inte minst viktigt för att skapa flytt edjor som ger möjligheter för yngre att etablera sig på bostadsmarknaden och för äldre att bo kvar i kommunen. Tillgång till hyresrätter är också av betydelse för att möjliggöra inflyttning till företag som nyrekryterar inom kommunen.

Trosaborna blir fle

År 2050 förväntas Stockholmsregionens befolkning ha vuxit till nästan 3,4 miljoner invånare, enligt RUFS 2050. Det gör regionen till en av Europas snabbast växande storstadsregioner och en mycket viktig tillväxtmotor för hela Sverige och inte minst sitt närområde. Trosa kommun har genom sitt geografiska läge en st ategisk position och utgör idag liksom i framtiden en attraktiv bostadsort som kan kombinera närhet till storstaden med småstadens trygghet och lugn. Samtidigt kan kommunens arbetsmarknad erbjuda en kreativ blandning av såväl världsledande företag med forskning och utveckling samt mindre företag inom en mängd branscher. Närheten till både Stockholmsregionen och Norrköping-Linköpingsregionen är och har alltid varit en stark konkurrensfördel. Befolkningen har mer än fördubblats under de senaste 30 åren och kommunen har nu drygt 13.500 invånare. Kommunfullmäktiges mål är att befolkningstillväxten ska fortsätta det närmaste årtiondet med i genomsnitt ca 200 personer på år sett över en treårsperiod. I en liten kommun kan enskilda år få stort genomslag och därför är det viktigt att se detta ur ett längre perspektiv än årvis. Under den kommande planperioden bedöms trycket på Storstockholmsregionen öka ytterligare och då kommer kommuner inom pendlingsavstånd, som t ex Trosa, att ta del av detta. De kommuner som har goda kommunikationer och framsynt samhällsplanering kommer att ha särskilt goda förutsättningar att ta del av de positiva effekter som en spridning v människor över en större del av regionen kommer att innebära. God tillväxt och välstånd är ingen självklarhet, utan förutsätter att man tar vara på de möjligheter som ges.

Befolkningstillväxt på Trosa kommuns egna villkor möjliggör inte bara att ett mer utvecklat serviceutbud kan erbjudas såväl kommuninvånare som tillfälliga besökare, utan också förbättrade ekonomiska möjligheter för kommunen. Befolkningstillväxten är också en nyckel för att motivera fortsatta satsningar på lösningar för det kollektiva resandet. Redan idag är halva den yrkesarbetande befolkningen sysselsatt utanför kommunens gränser och att förbättra förutsättningarna för kollektivtrafi en är därför av stor vikt på fle a plan.

Under planperioden har också kommunens liksom Sveriges befolkning påverkats av en orolig värld med många på flykt. Ä en om huvuddelen av kommunens befolkningstillväxt kan förklaras av inflyttning från intilliggande kommuner och regioner kan invandringen förklara en del av ökningen. Genom anvisningslagen är samtliga kommuner skyldiga att efter anvisning ta emot nyanlända för bosättning. Kommunen har sedan lagen införts hanterat dessa nya invånare inom ramen för befintligt bostadsb - stånd samt genom att bygga ett tillfälligt enklare boende. I en kommun med svår bostadsbrist har det nära samarbetet med företag, fastighetsägare, föreningar och andra organisationer varit mycket uppskattat och en nödvändighet för att klara kommunens åtaganden.

Samtidigt som det finns starka incitament för och pos - tiva effekter v en växande befolkning ska risken för en alltför snabb tillväxt beaktas. Trosa kommuns attraktivitet förklaras bl a av dess småskalighet och varje tätorts särart därför är balansen mellan tillväxt och bevarande viktig att finna för ommunens långsiktiga planering. Det betyder dock inte att kommunen inte får förändras. Trosa är och har alltid varit en kommun som förändrats med tiden utifrån de förutsättningar som för tillfället råder. I översiktsplanearbetet kan kommunen vara tydlig med var bevarandevärden ska väga tyngst i förhållande till andra delar där mer omfattande förändringar kan tillåtas. De senaste årens starka tillväxt väntas avta något under kommande år. Detta till trots, står framför allt Vagnhärad inför en kraftig utbyggnad i en ganska nära framtid. Utbyggnaden av Ostlänken med nytt resecentrum kan komma att generera tillväxt som motsvarar ortens utbyggnadsperiod under 1970-talet, då befolkningen fördubblades under tio år.

Trosa i regionen

Stockholmsregionen antog 2018 den nya regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen där målbilden är att vara den snabbast växande storstadsregionen i Europa 2050 med närmare 3,4 miljoner invånare. Trosa kommun utgör redan idag en del av Stockholmsregionen och kommer genom bl a Ostlänken att knytas ännu närmre Stockholms centrala delar. Den största restidsförkortningen blir dock söderut där städer som Norrköping och Linköping kommer att kunna nås inom attraktiv pendlingstid. Kommunens nya översiktsplan kommer att peka ut stora områden söder om E4 i stationsnära läge som framtida bostads- och verksamhetsområden i norra Vagnhärad och de kommer att nå en betydligt större arbetsmarknad än vad som är fallet idag. Även Skavsta fl gplats utanför Nyköping kommer att knytas närmre till

Trosa kommun. Genom Ostlänken skapas en nära förbindelse från kommunen direkt till en station vid fl gplatsen. Fortsatt utveckling av Skavsta kommer därmed att gynna Trosa kommun.

Regionförstoring möjliggör en tryggare arbetsmarknad eftersom det ger tillgång till fler arbetsplatser och b anscher i regionen. Utbyte av idéer, kunskaper och erfarenheter mellan aktörer på arbetsmarknaden kan öka. På sikt kommer Trosa att gynnas ytterligare av att tillhöra det expansiva stråk som sträcker sig från Linköping/ Norrköping till Stockholm. Norrköping och Linköping har tydliggjort betydelsen av samarbete för att uppnå tillväxt samtidigt som Region Stockholm i sin regionala planering i högre grad blickar ut över länsgränsen. Om Stockholm ska fortsätta vara en tillväxtmotor för Mälardalen och Sverige i stort, förutsätts att även kommuner utanför länet är aktiva och arbetar för tillväxt något som är fortsatt prioriterat för Trosa kommun.

Genom utbyggnaden av Ostlänken skapas också helt nya förutsättningar för regionförstoring. Under senare år mäts avstånd allt oftare i restid än i kilometer och med tätare förbindelser med avsevärt förkortade restider i kombination med ökad driftsäkerhet växer omlandet för Trosa kommun högst avsevärt. Idag är daglig arbets- och studiependling till Norrköping-Linköping ovanligt men blir med Ostlänken fullt utbyggd ett högst realistiskt alternativ. Även målpunkter som Uppsala och Arlanda kommer betydligt närmre än idag. Detta skapar också ännu bättre förutsättningar för kommunens företag och kommunen själv som organisation. Redan idag är inpendlingen förhållandevis stor för en kommun av Trosas storlek men möjligheterna förbättras ytterligare när Ostlänken tas i drift. Även besöksnäringen kan dra nytta av de förbättrade kommunikationerna.

Ostlänken skapar nya förutsättning för pendling.

Aktuella mellankommunala frågor

I Sverige ansvarar respektive kommun för planeringen inom sitt geografisk område dock finns rågor som inte begränsas av geografiska och organisatoriska gränser. Därför är samverkan över kommun- och länsgränser ständigt aktuellt. Översiktsplanen föreslår inte någon form av exploatering i anslutning till kommungränserna men det betyder inte att kommunen inte samarbetar över kommun- och länsgränsen.

Några av de frågor som är aktuella idag och som kommer vara fortsatt aktuella under planperioden är planeringen och utbyggnaden av Ostlänken, utveckling av kollektivtrafik oc skärgårdstrafik, frågor relaterade till Trosaåns avrinningsområde samt vattenkvaliteten i Östersjön, effekter v framtida klimatförändringar i form av höjda havsvattennivåer, ökad risk för översvämningar samt skredrisk främst utmed Trosaån. I vissa fall samarbetar Trosa kommun redan idag i olika fora t ex Trosaåns Vattenvårdsförbund, Svealands Kustvattenvårdsförbund och Östra Sveriges luftvårdsförbund men en fortsatt utveckling av regionala samarbeten är något som uppmuntras. Även den statliga havsplaneringen berör fler kommuner utmed kusten.

Trosa kommun kommer fortsätta verka för samarbeten inom aktuella mellankommunala frågor av olika slag. Som angränsande till Stockholms län är det viktigt för Trosa kommun att också delta i samarbeten över länsgränsen. Utöver ovanstående finns fle a gemensamma frågor som delas med exempelvis Södertälje och Nynäshamns kommun.

Så planeras tillväxten i Trosa kommun

I förslag till ny översiktsplan föreslås markreservationer som skapar förutsättningar för att nå kommunfullmäktiges befolkningsmål. Sammanlagt redovisas tänkbara boendeområden och stadsdelar vilka möjliggör mellan 2.000 till 2.500 nya bostäder i Vagnhärad, Trosa och Västerljung. Räknat utifrån kommunens nuvarande hushållsstruktur med ca 2,3 invånare per hushåll skapas således möjligheter till ett teoretiskt befolkningstillskott på drygt 4.500 – 5.800 personer till kommunen. De förslag till nya bostäder som presenteras i planförslaget bedöms genomförbara inom planperioden och finns, med undantag av de nya förslagen, redovisade i kommunens befintliga bostadsförsörjningsprogram. Samtidigt visar erfarenheten att fle a av projekten kan komma att fördröjas, falla bort eller revideras så att det totala antalet bostäder som faktiskt byggs under perioden blir mindre. För att nå det uppsatta målet för befolkningstillväxten måste kommunen således arbeta med projekt som teoretiskt innebär fler bostäder än det utpekade tillväxtmålet. Sammant - get är därför intentionen i översiktsplanen att ge förutsättningar för en årlig befolkningstillväxt på 2-3 procent. Översiktsplanen styr en stor del av kommunens bostadsbyggande till Vagnhärad mot bakgrund av marktillgång samt ortens goda förutsättningar till attraktivt boende och goda möjligheter till pendling med regional kollektivtrafik. Intentionen är att ygga i etapper så att en balans uppstår mot utbyggnaden av exempelvis offentlig service och tekniska försörjningssystem. Översiktsplanen varken kan eller ska svara på hur allt ska ordnas och var allt ska placeras, men den ska ge beredskap för samhällenas utbyggnad för lång tid framöver. Ny bebyggelse ska tillkomma på ett varsamt sätt så att alla delar som berörs ”hinner med” och så att Trosa kommuns profil inte förändras. Boendemiljöerna ska fungera i samspel med omgivningen och anpassas till förutsättningarna runtomkring vad gäller natur, trafikförsörjning, möjlighet till barnomsorg m m. Översiktsplanen pekar på vikten av rätt typ av exploateringar i rätt lägen, vilket kan skapa varierade boendemiljöer och en fortsatt mångfald på bostadsmarknaden. Strategiskt viktiga frågor för den

fortsatta utvecklingen i Vagnhärad är att länka samman dagens Vagnhärad såväl med resecentrum vid Ostlänken och dess stationsnära bebyggelse som det nya bostadsområdet vid Solberga. Till detta kommer att skapa attraktiva entréer till Solberga och resecentrum samt trafiksäk a korsningspunkter för både oskyddade trafikanter och för biltrafi en.

Utöver nyexploatering beräknas en del av befolkningsökningen ske i befintligt fastighetsbestånd, bl a genom att fler väljer att bo permanent i sina fritidshus. Här finn erfarenheter från utvecklingen i områden som Sund, Stensund och Krymla. Den kommande tioårsperioden kommer permanentningen på Öbolandet, samt i Lagnöviken/Hagstugan och Åda fritidsområde att fortsätta. I det fall konjunkturen viker kraftigt har det historiskt visat sig att kommunen ändå fortsatt växa genom en fortsatt permanentning av fritidshusområden.

Hållbarhet och tillväxt ska ske i samspel

Kontinuerligt tillväxt behövs för att kommunen även fortsättningsvis ska ha ekonomiskt utrymme för satsningar på kommunal service. Under de senaste åren har befolkningen vuxit betydligt mer än kommunens målsättning. En alltför kraftig befolkningsökning på kort tid försvårar för kommunen att säkerställa en kvalitativ service för medborgarna och företagen samtidigt som risken finns att de värden kommunen står för urholkas och i värsta fall byggs bort. En årlig befolkningsökning ställer höga krav på kommunen. Det behövs mark för bostadsbyggande av olika slag och med olika upplåtelseformer samt arbetsplatser, insatser för fritidsverksamhet och service m m. Infrastrukturen behöver utökas i form av gator och vägar, ledningar, kollektivtrafik e t c. I takt med den fö - väntade befolkningsökningen behövs också ett ökat antal förskolor och skolor. Genom kommunens lokalstyrgrupp pågår en långsiktig planering utifrån översiktsplanen och de årliga befolkningsprognoserna för att ha en framförhållning när det gäller investeringar i nya kommunala lokaler och verksamheter.

Nya bostadsområdet Emils backe växer fram.

Expansionen måste ske successivt och över hela kommunen. På detaljnivå kan detta styras genom att t ex nya bostadsområden byggs ut i etapper. De tekniska systemen måste fungera och kommunen kan ställa krav på att befintlig inf astruktur används i första hand. Att ansluta nya bostadsområden till fjärrvärmenätet, uppmuntra till installation av solceller eller att det finns cy elbanor i rätt lägen är exempel på vad som kan göra stor skillnad för vårt klimat.

På ett mer övergripande plan är det centralt att nya boendeområden huvudsakligen tillkommer i lägen och stråk där man på sikt kan skapa förutsättningar för exempelvis kollektivtrafik och hållba a tekniska försörjningssystem. Exploateringen i vissa lägen kan, utöver att vara ”hållbar” i sig själv, dessutom skapa eller förstärka existerande samband där det idag inte finns ollektivtrafik. Exploat - ring kan på så sätt förbättra förutsättningarna för befin - lig, gles bebyggelse att bli hållbar. Detsamma kan i vissa fall gälla utvecklingen av tekniska försörjningssystem, exempelvis det kommunala vatten- och avloppsnätet.

Den befolkningstillväxt som föreslås i översiktsplanen innebär bättre underlag för service och handel, ökat skatteunderlag, möjligheter att klara av det lokala näringslivets arbetskraftsbehov osv. För att detta ska bli verklighet och långsiktigt hållbart krävs dock en bredd i kommunens befolkningssammansättning. Det uppnås genom att en mångfald av boendeformer uppmuntras. Olika åldrar, ekonomiska förutsättningar, erfarenheter och perspektiv ska rymmas i Trosa kommun.

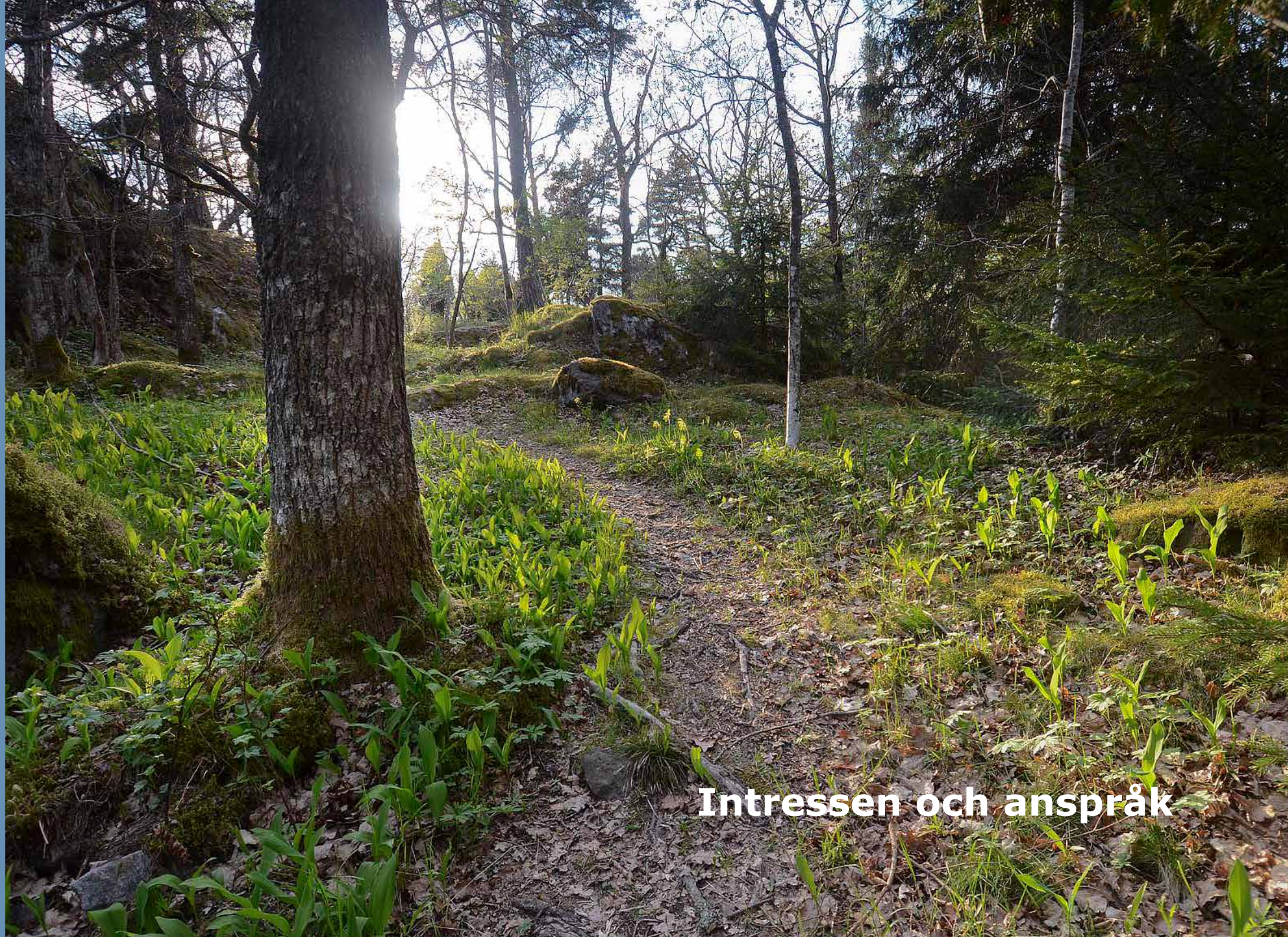
Hållbarhet måste kombineras med attraktivitet och tvärtom. Redan i Översiktsplan 2010 gavs uppdraget att kombinera just dessa två parametrar, för att kommunen ska fungera både idag och imorgon. Arbetet fortsatte sedan i Översiktsplan 2015 och i den nu föreslagna översiktsplanen arbetar Trosa kommun vidare utifrån detta perspektiv. Genom att planera för hållbarhet skapas långsiktiga förutsättningar för attraktivitet. Tillväxt är nödvändig för kommunens överlevnad på sikt men tillväxten får inte ske på bekostnad av attraktivitet och hållbarhet.

I en kommun där många reser till sin arbetsplats eller studieort är det av betydelse att skapa förutsättningar för ett hållbart resande. Under de senaste åren har kommunen satsat på att göra kollektivtrafi en mer attraktiv och det har också resulterat i en kraftig ökning av andelen kollektivtrafikresande. Sett till länet är rosa den kommun som ökat andelen mest av alla. Trosabussen var en tidig satsning på en snabb direktbusslinje från Trosa till Liljeholmen i Stockholm. Därutöver har den reguljära busstrafi en prioriterat direktbusslinjer till Nyköping och Södertälje för att korta restiden och därmed också öka attraktiviteten. Under 2019 har en tågbusslinje upphandlats vilken ska gå mellan Trosa och Vagnhärads station och alltid vara anpassad till tåget till och från Stockholm. Därutöver har kommunen kontinuerligt byggt ut antalet infartsparkeringar vid Vagnhärads station, kompletterat i gång- och cykelvägnätet för att underlätta för invånarna

och vid viktiga pendlarknytpunkter har cykelparkeringar kontinuerligt byggts ut. Genom att förtäta befintlig tätorter och stärka med mer bebyggelse i kollektivtrafikstråk skapas också långsiktigt förutsättningar för att i framtiden ytterligare bygga ut kollektivtrafi en. Redan nu har en diskussion inletts med Region Sörmland att på sikt börja trafi era Stensundsvägen med busstrafik. Utöver detta har en kontinuerlig utbyggnad av laddstolpar pågått på kommunens parkeringar och exploatörer uppmuntras vid nybyggnation att följa kommunens exempel.
Resande är en del i den hållbara planeringen andra områden är inrättande av nya naturreservat, uppmuntra till utbyggnad av förnybar energi, säkerställa ett långsiktigt hållbart byggande av energieffekti a bostäder och lokaler samt uppmuntra till konvertering till mer energieffekti a uppvärmningssystem. Kommunen konstaterar att allt fle är intresserade av att installera solceller och kommunens energirådgivning kan ge stöd inför framtida investeringar för såväl privatpersoner som föreningar och företag.

En hållbar utveckling innebär också ekonomiska och sociala faktorer – att företag kan verka här och att fler kan flytta till och inom kommunen. Därutöver är det viktigt att kommunen planerar för att alla har möjligheter till en bra bostad, att kunna arbeta eller studera. Att kommunens nyanlända befolkning ges möjlighet till en god integration i form av utbildning i svenska, samhällsorientering och på sikt ett arbete med egen försörjning. Detta är aspekter som tillsammans skapar attraktivitet och trygghet.

Samhällsplaneringen i Trosa kommun tar, expansionsviljan till trots, inte bara hänsyn till utan försöker också stärka Trosas befintlig värden. I översiktsplanen pekas stora områden ut som kulturmiljöer, natur- och grönområden vilka bevaras inom och i anslutning till våra tätorter. Varsamhet och långsiktig hållbarhet ska prägla tillväxten i ekokommunen Trosa. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att Trosa är och har alltid varit en dynamisk kommun som bejakat utveckling och tillväxt. Genom ett rikt närings- och föreningsliv har kommunen tillsammans med dess invånare gemensamt skapat det Trosa vi ser idag.

Intressen och anspråk

BEFOLKNING, BOSTÄDER OCH SERVICE

Befolkningsutveckling

Trosa kommun har i princip haft en positiv befolkningsutveckling sedan 1940-talet med undantag för en mindre tillbakagång under slutet av 1950-talet. Under åren 1965 till 1980 skedde den största ökningen då befolkningen fördubblades i takt med att större bostadsområden byggdes ut och inflyttningen till ommunen tog fart. Denna befolkningsökning slår i allra högsta grad igenom också i dagens demografiska struktur med en förhållandevis hög andel personer kring 60-70 år. Detta är dock knappast något som är unikt för Trosa, utan en struktur som många kommuner i Sverige känner igen. Andra åldersgrupper som ligger över riksgenomsnittet är personer i gruppen 35-45 år och barn/ungdomar i stort.
Även under 2000-talet har befolkningen ökat påtagligt med en årlig tillväxt som varierat mellan 1-3 procent med något där befolkningen ökat med nästan 4 procent. Närheten till Storstockholm i kombination med småstadens kvaliteter är den viktigaste orsaken till den stora inflyttning som ägt rum. ack vare den högkonjunktur som präglat planperioden har kommunen varit en av de kommuner i länet där det byggts flest bostäder per 1.000 invånare. Detta tillsammans med ett pågående generationsskifte inom småhusbeståndet från 1960-1980-talet där äldre flyttat till ybyggda bostadsrätter och hyresrätter och yngre familjer flyttat in i villorna kan förkla a den höga befolkningstillväxt kommunen haft sedan Översiktsplan 2015 antogs. Därutöver pågår en kontinuerlig permanentning av fritidshus och planläggningen på Öbolandet under slutet av 1990-talet och början av 2000-talet börjar nu ge effekter i form v förtätning genom avstyckningar och genomförande av planlagda nybyggnadsprojekt.

Bostadsbyggande

Allmänt

I Trosa kommun finns nästan 5.800 bostäde , varav knappt 2/3 utgörs av enbostadshus och 1/3 av flerb - stadshus. Gemensamt för den byggda miljön i Trosa kommun är att den är småskalig med attraktiva omgivningar. Karaktären på bebyggelsen skiljer sig åt mellan olika områden. Trosa stadskärna präglas av tät trähusbebyggelse, i Vagnhärad och Västerljung har orterna vuxit ut från den äldre stationsbebyggelsen och i utkanterna av tätorterna finns småhusområden som ö ergår i natur- och rekreationsområden. Därutöver har den sörmländska landsbygden och närheten till kust och skärgård lockat nya invånare både via permanentning av fritidshusområden men också i glesare bebyggelse.

Nya boendeområden

Intentionen är att bygga nya bostadsområden i etapper så att en balans uppstår mot utbyggnaden av exempelvis offentlig service och tekniska försörjningssystem. Ö ersiktsplanen varken kan eller ska svara på hur allt ska ordnas och var allt ska förläggas, men den ska ge beredskap för tätorternas utbyggnad för lång tid framöver. Boendemiljöerna ska fungera i samspel med omgivningen och anpassas till förutsättningarna runtomkring vad gäller natur, trafikförsörjning, möjlighet till barnomsorg m m. De senare åren har en stor majoritet av inflyttarna till kommunen varit småbarnsfamiljer. Gällande inflyttning är de största befolkningsgrupperna yngre barn och deras föräldrar. Detta ställer särskilda krav gällande exempelvis behovet av förskoleplatser och god framförhållning för att tillgodose efterfrågan av grundskola på sikt.
Den genomsnittliga hushållsstorleken i kommunen är ca 2,3 personer. Av kommunens invånare bor drygt 82% i tätorterna och 18% på landsbygden. Ny bebyggelse ska tillkomma så att alla delar som berörs ”hinner med” och så att Trosas profil inte föränd as. Varje område måste utformas utifrån de förutsättningar som råder på platsen och hänsyn ska tas till den karaktär platsen har. Genom åren har tätorterna vuxit och olika tidsepoker har präglat varje projekt liksom årsringar i ett träd. Det går inte att likställa miljöerna i exempelvis centrala Trosa eller stationsområdet vid Vagnhärad gestaltningsmässigt med de delar som exempelvis byggdes ut under miljonprogrammets era under 1960- och 1970-talet vilket gör att olika krav och anpassningar behöver göras beroende på var nya bostäder byggs.

Stor majoritet av de som flyttar till rosa kommun är småbarnsfamiljer.

Översiktsplanen pekar på vikten av rätt typ av exploateringar i rätt lägen, vilket leder till varierade boendemiljöer och en fortsatt mångfald på bostadsmarknaden. En ambition har varit att möjliggöra boende av olika typer och med olika upplåtelseformer i tätorternas olika bostadsområden för att därigenom möjliggöra omflyttning inom områden. I takt med att kommunens befolkning blir äldre om även möjligheten till bostäder för den målgruppen prioriteras i Trosa och Vagnhärads tätorter. Det är även av betydelse att kommunen säkerställer att unga som vill flytta hemifrån ska ha möjlighet att hitta sin fö - sta bostad i kommunen. De föreslagna exploateringarna redovisas under respektive tätort i kapitlet Planförslag. I förslaget redovisas även strategisk mark som i vissa fall kan bli aktuella för nya stadsdelar på längre sikt. Utöver de redovisade områdena kan nya bostäder tillkomma genom förtätningar i befintlig be yggelse.

Det är svårt att förutse bostadsbyggandets omfattning eftersom den beror på många olika faktorer som kommunen inte kan påverka, inte minst konjunkturutvecklingen och utvecklingen i omgivande regioner. Översiktsplanens uppgift är att skapa förutsättningar för bostadsbyggande och att styra bebyggelsen till attraktiva och strategiskt lämpliga lägen. Kopplat till översiktsplanen tog kommunen under innevarande planperiod fram ett bostads-

försörjningsprogram samt riktlinjer för markanvisning och exploateringsavtal. Programmet redovisar möjligt bostadsbyggande mellan 2016-2020 utifrån översiktsplanens förslag. Kommunens ansvar att skapa förutsättningar för bostadsbyggande är tydligt och genom dessa dokument redovisar kommunen sin intention.

På sikt kommer en stor del av kommunens expansion att ske i Vagnhärad.

Vagnhärad

Järnvägen ger Vagnhärad goda möjligheter till pendling och är därför är särskilt intressant för utbyggnad av ny stationsnära bebyggelse. En utbyggnad av stationssamhället möjliggör attraktivt boende med närhet till snabba kollektiva förbindelser till omgivande regioner. Genom att lokalisera ny bebyggelse med god tillgång till kollektivtrafik kan bilberoendet på lång sikt minska vil et är positivt för miljön. I översiktsplanen redovisas ett antal större utbyggnadsområden varav Norra Vagnhärad, Solberga, Alby och Väsby är de största. På sikt kommer en stor del av kommunens expansion att ske i Vagnhärad. Det finns fortfarande viss osäkerhet kring dragning av Ostlänken och lokaliseringen av resecentrum. Kommunen menar dock att planeringen kommit så långt att det ändå är möjligt att mer konkretisera kommunens idéer för utveckling i Vagnhärad särskilt med fokus på norra Vagnhärad och hur stråket Vagnhärads torg – resecentrum via Gnestavägen kan stärkas. I dagsläget är det osäkert hur stort område utanför järnvägen som kommer att påverkas av buller från Ostlänken och därför har en mindre del markerats för framtida boendeområden. När detta är klarlagt är ambitionen att bostäder ska byggas så nära resecentrum som möjligt.

Utöver exploateringsområden i Vagnhärads utkant kommer satsningarna i centrala Vagnhärad fortsätta. Omvandlingen av Vagnhärads torg och Centrumvägen har långsiktig betydelse för tätorten som helhet. Att stärka centrum och ge förutsättningar för handel och annan service är av strategisk betydelse när områden såsom Solberga och norra Vagnhärad börjar byggas ut. Under de kommande åren kommer ytterligare förtätningar att göras invid torget och syftet är att skapa fler bostäder vilket är viktigt av fle a skäl. Dels för att skapa underlag för handel och service i Vagnhärad men inte minst för att skapa trygghet, så att människor gärna vistas i centrum en större del av dygnet.

Byggnation av Infart västra Trosa möjliggör fortsatt utveckling och utbyggnad västerut.

Trosa

I centrala Trosa inom riksintresseområdet för Trosa stad är förutsättningarna för tätortsutveckling något mer begränsade. Centrala Trosa stads karaktär medför att förtätningar måste ske med hänsyn till kulturmiljön. I norra, västra och östra delen av tätorten föreslås dock fle a större utbyggnadsområden dels inom Åda-området, Västra Krymla samt dels Västra Trosa. Viss förtätning föreslås i översiktsplanen som markerade projekt och därutöver kan även andra förtätningar vara möjliga vilka inte specifikt är red visade som nya boendeområden.
Ett av de viktigare argumenten bakom denna strategi är möjligheterna till god trafikförsörjning såväl ollektivt som enskilt samt att bättre utnyttja befintlig inf astruktur. Ambitionen är liksom tidigare att förtäta och stärka stråk som är möjliga att trafi era med kollektivtrafik
I centrala Trosa är passagen över Trosaån den begränsande faktorn. Den trånga passagen vid Smäckbron och Nyängsvägen och dess enfiliga Nyängsbro d abbas ofta av trängsel och är inte något långsiktigt alternativ för tätortens trafikföring. Mot bakgrund v detta har kommunen tidigare varit försiktig med att tillåta en motsvarande utbyggnad på den västra sidan som möjliggjorts på den östra. Byggnation av Infart västra Trosa möjliggör dock en fortsatt utveckling och utbyggnad västerut. En första etapp i den utbyggnaden är detaljplanerna för Smedstorp där genomförandet pågår sedan några år tillbaka. I övrigt kommer bebyggelseutvecklingen till stor del i form av kompletteringsområden och fortsatt permanentning av befintliga fritidshusområden

I Västerljung finns goda möjligheter till tr ggt boende i lantlig miljö.

Västerljung

I Västerljung finns goda möjligheter till tr ggt boende i lantlig miljö. Översiktsplanen förslag till ny bebyggelse vid Hammarby och Hilleborn, områden som redan är planlagda. Den befintliga järvägen kommer att vara kvar även efter Ostlänkens invigning. Detta påverkar var och hur Västerljung kan utvecklas i framtiden. Kommundelen har vuxit befolkningsmässigt sedan Översiktsplan 2015 antogs men en stor del av tillväxten har skett på landsbygden. I tätorten finns två förs olor och Kyrkskolan, vilka alla har betydelse för ortens framtida utveckling. Kyrkskolan lockar också elever från andra delar av kommunen samt även från omgivande kommuner. Invid skolan har kommunen anlagt en mindre park och i närtid kommer Västerleden att rustas upp för att få en mer trafiksäker utformning. Orten präglas av bostäder men det finns även ett rikt näringsliv såväl i orten som på landsbygden. Norrbyvallen är en naturlig mötesplats som utvecklats de senaste åren. Kommunen ser möjligheter till fortsatt bostadsbyggande inom Västerljung, även om en stor del av tillväxten de senaste åren har skett utanför tätorten.

Vad händer efter ÖP 2020?

Trosa kommuns översiktsplan är ett dagligt arbetsverktyg i hantering av bygglov, strandskydd, planförfrågningar mm således är översiktsplanen förhållandevis detaljerad och fokuserar på att ge tydliga riktlinjer för utveckling i närtid. De senaste årens utveckling har gått snabbt och även om konjunkturen såväl i landet som globalt ser ut att avmattas finns det i dagsläge inte några tecken på att kommunens positiva utveckling skulle avstanna. Dock kommer även Trosa kommun att påverkas av en konjunkturnedgång vilket sannolikt leder till att tillväxttakten avmattas något. Av det skälet är det viktigt att åtminstone övergripande blicka framåt på vad som händer efter ÖP 2020.

Vagnhärad kommer genom Ostlänken att ha mycket goda förutsättningar för expansion och utveckling. Med tanke på resecentrums lokalisering i norra Vagnhärad kommer utbyggnaden främst att ske i norra delen av tätorten och i ett nordvästligt stråk från Vagnhärads torg. Kommunen har tidigare utgått ifrån att nästa utbyggnadsetapp i Vagnhärad är öster om väg 218 inom Solberga och där kommer en utbyggnad att ske i framtiden även om det nu sannolikt blir senare eftersom resecentrums lokalisering blir mer västerut än vad som var känt tidigare. Arbetet med att stärka stråket från resecentrum mot Vagnhärads torg kommer att inledas under planperioden och området kommer att rymma såväl bostäder som offentlig och ommersiell service och verksamheter. Väg 218 går som en livskraftig åder och entré till kommunen med anslutningar både till resecentrum och bebyggelse på båda sidor om vägen. Anslutningarna ska vara funktionella och uppfylla både kommunens krav på utformning, säkerhet och tillgänglighet för alla liksom Trafikerkets framkomlighetsmål. Centrum ska utvecklats och erbjuda ett varierat utbud av service och handel där Vagnhärads torg ska utgöra en naturlig mötesplats för invånare och besökare. Även resecentrum kommer att utgöra en viktig mötesplats och målpunkt.

I Trosa stad kommer Infart västra Trosa ge möjlighet att säkra de kulturhistoriskt riksintressanta miljöerna kring Trosaån och mot hamnen. Vägen kommer också möjliggöra ny bostadsbebyggelse västerut och etablerande av handel och verksamheter vid den östra korsningspunkten vid väg 218. Entrén mot Trosa stad kan förstärkas gestaltningsmässigt tack vare kommunens övertagande av vägen mellan de båda cirkulationerna. Stråket utmed Stensundsvägen och Åda förstärks ytterligare genom planläggning av nya bostäder och förbättrad infrastruktur och kollektivtrafik. rosaportens handelsområde kan fortsätta utvecklas och allt fler bostäder ommer att byggas i anslutning till det. Trosa lockar årligen många besökare och säsongerna blir längre och längre. Staden som tidigare var en utpräglad sommarort omvandlas allt mer till ett besöksmål oavsett tid på året. Den södra delen av Hunga strövområde håller på att omvandlas till naturreservat med inriktning på friluftsliv och att tillgängliggöra naturen för fle .

Västerljung har förtätats och nya bostäder kommer att byggas. Parken som byggdes i början av 2000-talet kan utvecklas ytterligare och tillsammans med Norrbyvallen och uteklassrummet vid Björke kommer den att vara en naturlig samlingspunkt för boende i orten även i framtiden. Gång- och cykelvägsförbindelsen mot Vagnhärad kommer att göra det enkelt att cykla till resecentrum med tillgång till kollektivtrafik med både tåg och buss om resenären inte väljer att åka med anslutande buss från Västerljung. Översiktsplanen ger möjligheter att förbättra för det lokala näringslivet och i takt med att invånarantalet ökar skapas bättre förutsättningar för service. Trafikerket kommer att förbättra trafiksäkerheten utmed Västerleden och tätorten kommer därmed att upplevas som tryggare och säkrare av invånarna.

Landsbygden kommer fortsätta vara attraktiv för boende och verksamheter. Det ska vara enkelt att bo och arbeta på landet och samtidig ha nära till såväl kommunens tätorter som storstadsområden. Utmed kusten finns goda möjligheter till boende i redan detaljplanelagda el-

ler bebyggda delar. Översiktsplanens inriktning för yttre kustzon i kombination med strandskyddsbestämmelserna hålls trycket för bosättning tillbaka och allmänhetens tillgänglighet till kusten kan vara fortsatt god. Genom en kontinuerlig inventering av enskilda avlopp har äldre icke-godkända anläggningar bytts ut mot nya vilket gör att påverkan på Östersjön avsevärt har minskat. Kommunen har dessutom i en va-plan fastställt en prioritering av den framtida utbyggnaden av kommunalt vatten och avlopp för att ytterligare förstärka detta.

Förtätning eller byggande i tätorternas randzoner

En viktig utgångspunkt för utbyggnad av tätorterna är att hushålla med markresurserna. Fördelarna med förtätning av befintlig be yggelse är bland annat att befintliga investeringar i infrastruktur kan tillvaratas och att det totala transportarbetet till arbetsplatser, service e t c kan reduceras. Till nackdelarna hör att grönytor kan komma att tas i anspråk.

För kommunens tätorter är en kombination av förtätning, återanvändning av mark och byggande på naturmark nödvändig. På vissa platser kan förtätningar och återanvändning av mark ske men en del av tätortsutbyggnaden måste ske på naturmark eller icke produktiv jordbruksmark i tätorternas randzoner.

Generellt är Trosa kommun positiv till att blanda bostäder med verksamheter.

Verksamheter och bostäder – grundläggande planeringsidéer

Olika epoker präglar planering på olika sätt vilket visar sig i tätorternas utbyggnad. Det är en självklarhet att industri inte ska integreras med bostäder, men det är inte lika självklart att alla verksamheter bör vara åtskilda från bostäderna. Fördelarna med integrering av bostäder och verksamheter är bl a att stadsdelarna blir levande under stora delar av dygnet. Människor vistas i området under både dag- och nattetid vilket skapar förutsättningar för en mer levande, spännande men samtidigt tryggare miljö. Generellt är Trosa kommun positiv till att blanda bostäder med verksamheter förutsatt att inga störningar uppstår. Modern teknik ger kommuninvånare möjligheter att arbeta mer flexibelt t ex genom anslutning till fibernä och kommunen vill uppmuntra en sådan utveckling. Olika typer av hantverk och icke störande verksamheter kan också vara lämpliga för integrering.

Frånsett den funktionella integreringen arbetar också kommunen med att försöka blanda såväl upplåtelseform som bostadstyp i nya boendeområden för att möjliggöra en varierad bostadsstruktur.

Bebyggelseutveckling på landsbygden

Kommunen är generellt positiv till nya bostäder på landsbygden under förutsättning att bebyggelsen går att förena med natur- och kulturmiljövärden, friluftslivets intressen samt jord- och skogsbrukets intressen. Kommunens avsikt i den s k yttre kustzonen är dock att med hänsyn till det rörliga friluftslivet, när det gäller strandskyddslagstiftning, befintliga riksintressen mm ara restriktiv avseende ny bebyggelse. Komplettering i direkt anslutning till befintlig be yggelse ska dock vara möjlig. Bebyggelseutvecklingen på landsbygden behandlas närmare i avsnittet Planförslag – Byggande på landsbygden.

Helårsboende utvecklas i fritidshusområden

Antalet helårsboende i fle a av kommunens fritidshusområden har sedan lång tid tillbaka ökat. Begränsade byggrätter har inte motverkat helårsboende, vilket sannolikt var syftet med begränsningen. Boende i vissa av fritidshusområdena har under lång tid framfört önskemål om utökade byggrätter för att skapa bättre och rymligare bostäder. Trosa kommun har medgett utökade byggrätter för vissa fritidshusområden under särskilda förutsättningar, bl a att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett tillfredställande sätt.

Kommunen anser att fördelarna, t ex tillvaratagande av befintlig inf astruktur och möjligheter till levande områden året runt, överväger nackdelar som relativt långa avstånd till service, kollektivtrafik och annan inf astruktur. Dessutom är fle a av kommunens större fritidshusområden belägna relativt nära Trosa och Vagnhärads tätorter varför dessa på lång sikt är möjliga att integrera i den övergripande stadsstrukturen. Kommunen ser möjligheter till en ökad inflyttning tack are permanentning av främst de närbelägna fritidshusområdena.

Servicestruktur

I ett växande samhälle är det viktigt att utbyggnaden av den offentliga servicen hänger med. Det här vsnittet redovisar hur Trosa kommun arbetar med den frågan samt lyfter fram specifika ut ecklingssteg som sannolikt blir nödvändiga att ta under den aktuella planperioden. Arbetet med att säkerställa lokaler för den kommunala verksamheten sker inom ramen för kommunens lokalstyrgrupp i syfte att planera och överblicka behov, där platstillgång och kommande efterfrågan analyseras. Till detta görs ingående befolkningsprognoser och studier av in- och utflyttning m m

Förskola

I takt med den förväntade befolkningsökningen kan ytterligare förskolor behövas. Såväl i Vagnhärad som i Trosa har fle a nya förskolor byggts samt äldre byggts om. Därutöver har en friförskola etablerat sig i både Trosa och Vagnhärad. I dagsläget bedöms behovet av förskoleplatser tillgodosett och kommunen ser inte något behov av ytterligare kommunala förskolor den närmsta tiden.

I Västerljung finns två förs olor och i dagsläget bedöms efterfrågan kunna rymmas inom dessa verksamheter. Platser för nya förskolor läggs successivt ut i nya exploateringsområden, men detaljplaner för nya förskolemiljöer tas också fram separat. I samtliga tre orter finns planlagd mark för förskoleverksamhet. Kommunens strategi är att ständigt ha planmässig beredskap för ett fortsatt ökande behov av förskoleplatser och att fortsätta arbeta utifrån ett småskaligt perspektiv i syfte att säkerställa en kvalitativ verksamhet och en trygg och stimulerande miljö. I många fall har kommunens förskolor nära till naturområden vilket ytterligare förstärker kvaliteten för barnen i verksamheten.

Skola

Grundskolan f-9

Skolans behov studeras kontinuerligt utifrån den befolkningsprognos som årligen beräknas för kommunen. Sammansättningen i de olika åldersklasserna varierar över tid och framförhållningen för högstadieskolorna i kommunen är betydelsefull. I dagsläget bedöms befintliga högst - dieskolor rymma det behov som finns i vissa fall med kompletteringar inom befintliga s olområden. I takt med att Vagnhärad utvecklas och byggs ut kan dock en ny f-6 skola behöva byggas för att möta den ökade efterfrågan som kommer av en ökad befolkning. En sådan skola lokaliseras sannolikt i de norra delarna av Vagnhärad där de största utbyggnadsstråken planeras såväl i närtid som på längre sikt. I översiktsplanen pekas Skärlagsskolan specifikt ut som en s ola lämplig för tillbyggnad, något som också kommer att ske i början av planperioden. Någon ny skola bedöms inte vara nödvändig ännu inom Trosa tätort utan Skärlagsskolans utbyggnad kommer att täcka kommunens behov under överskådlig tid. På sikt kan dock behovet av ytterligare en grundskola komma i Trosa tätort och nästa planperiod kan sannolikt ytor för detta komma att pekas ut.

Kyrkskolan i Västerljung har under senare år ökat sitt elevantal kraftigt. Barn från både Västerljung och landsbygden samt övriga tätorter och grannkommuner går i

Skärlagskolans utbyggnation

skolan. Vid framtida eventuella behov kan viss utökning ske inom befintligt område. Särskild hänsyn måste då tas till de kulturmiljövärden området runt skolan och kyrkan har. Kommunen arbetar aktivt för att öka underlaget med elever i Västerljung för att ha ett kontinuerligt elevunderlag.

Kommunen kommer fortsätta arbetet med att utveckla befintliga och f amtida nya skolområden där skolgårdar och lokaler ska ge elever och personal stimulerande miljöer som uppmuntrar till lärande och rörelse. Trygghet för elever är en mycket viktig faktor vilket gör att skolenheterna inte får bli för stora.

Gymnasieskolan

Trosa kommun har ingen egen gymnasieskola utan eleverna kan fritt välja skola i landet. Majoriteten av gymnasieeleverna studerar i Stockholm och Nyköping.

Omsorg

Äldreomsorg och särskilda boenden

I Trosa kommun finns tre särskilda boenden arav ett är ett renodlat demensboende. Häradsgården ligger i Vagnhärad, nära till grönområden och centrum. På Häradsgården finns också ett orttidsboende som dels fungerar som tillfälligt boende för exempelvis en person som skrivits ut från sjukhus och som väntar på anpassning i bostaden eller möjlighet till ett kortare avlastningsboende där personen sedan återvänder hem. Trosagården ligger beläget med gångavstånd från Tureholmsviken och här finns också ett tr gghetsboende. Ängsgården, är kommunens demensboende, ligger vid vårdcentralen i Trosa och i anslutning finns den dagliga erksamheten för dementa som kallas Gästis.

I takt med en åldrande befolkning kommer behovet av ytterligare äldreomsorg på sikt att öka. Avsikten är i första hand att komplettera befintliga anläggningar vid Trosagården och Häradsgården i Vagnhärad. Här finns en planmässig beredskap för att möjliggöra viss utbyggnad. Utöver detta kan behovet av så kallat trygghetsboende öka. Trygghetsboende är ett ”mellanboende” som erbjuder mer än det ordinära boendet men som inte är ett särskilt boende.

Området direkt väster om Trosagården markeras i förslag till ny översiktsplan för att tillgodose ett ökat behov av olika former av boende för äldre. Därutöver är området kring vårdcentralen och Ängsgården markerad som strategisk mark där möjlighet finns för ut yggnad av befin - liga verksamheter. Ett första steg kan vara att omvandla kommunens Socialkontor till ytterligare en avdelning av Ängsgården.

Stöd vid funktionsnedsättning

Kommunens verksamhet för stöd och service vid funktionsnedsättning regleras i Socialtjänstlagen, SoL och Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. LSS omfattar främst fysiska funktionshinder hos vuxna och barn i form av personlig assistans, ledsagning, kontaktpersoner mm. Socialpsykiatrin inriktas främst på psykiskt funktionshinder och arbetar genom boendestöd. I det fall behov uppstår av särskilt boende finns planberedskap för detta. Inom verksamheten finns Steget In, som drivs i samarbete med Socialtjänsten, målsättningen att kunna ge personer med funktionsnedsättning meningsfull sysselsättning inom Trosa kommun.

Primärvård

Sedan slutet av 1970-talet har Vårdcentralen i Trosa haft i uppgift att tillgodose kommunens behov av primärvård. Det har tidigare funnits privata läkarmottagningar som erbjudit ett komplement men inga av dessa finns längre kvar. Det går att konstatera att utbyggnaden av primärvården inte följt befolkningsutvecklingen i kommunen och inför framtiden behöver verksamheten ses över och byggas ut. Region Sörmland ansvarar för primärvården samtidigt som Trosa kommun genom sin planering kan skapa förutsättningar för nya etableringar. I takt med att Vagnhärad växer skapas ett bättre underlag för en framtida vårdcentral i tätorten något som skulle avlasta Trosa vårdcentral och total öka kapaciteten i kommunen. Trosa kommun ser positivt på ett framtida samarbete för att förbättra kvalitet och tillgänglighet på primärvården i kommunen. Översiktsplanen kan peka på områden som kan vara lämpliga för etablering av exempelvis en ny vårdcentral men det är regionen som beslutar om hur detta ska genomföras.

Kultur och fritid

I takt med en ökande befolkning förbättras också förutsättningarna att utveckla utbudet av olika kultur- och fritidsaktiviteter. Som en fortsättning på de satsningar som gjorts i början av 2000-talet har utegym byggts i Trosa och Vagnhärad, hälsans stig har utvecklats, ett nytt stadsnära havsbad vid Borgmästarholmen har öppnats och upprustningen av Skärborgarnas hus har påbörjats bland mycket annat. Trosa kommun har ett mycket rikt och varierat föreningsliv och ett fortsatt samarbete mellan kommunen och föreningarna är positivt. Inför framtiden behöver kommunen fortsätta utveckla utbudet för kultur och fritid. Något som nämnts är ytterligare en idrottshall, en konstfrusen isrink och en ny allmän sjösättningsramp vilka samtliga är anläggningar som kräver utrymme.

Region Sörmland ansvarar för primärvården samtidigt som Trosa kommun genom sin planering kan skapa förutsättningar för nya etableringar.

» Vad vill vi åstadkomma?

Möjliggöra en årlig befolkningstillväxt om ca 1-2 procent. Värdena i den byggda miljön ska bibehållas och tillvaratas genom varsamhet vid förändringar och god anpassning av ny bebyggelse. Det lokala kulturarvet ska synliggöras och förvaltas.

Ny bebyggelse ska utformas med högkvalitet och följa en bebyggelsestruktur som är hållbar på lång sikt. Trosa kommun ska erbjuda en mångfald av olika bebyggelsemiljöer. Det ska finnas tillgång till mark för olika boende -former i attraktiva miljöer.

Trosa kommun ska verka för att kommuninvånarna får närhet till högklassig service, vilket bland annat innebär att kommunen har skola, barnomsorg och social omsorg med hög kvalitet inom räckhåll för invånarna. Kommunen ska ha planmässig beredskap för ett ökat behov av offentlig service.

» Strategier

Offensiv och med eten markanvändningsplanering genom tillskapandet av attraktiva boendeområden i samtliga kommundelar och i olika typer av lägen samt ett fortsatt gott samarbete med kommunens övriga fastighetsägare.

Att med tydlighet i översiktsplanen ange vilka estetiska förväntningar som finns på y bebyggelse i känsliga lokaliseringslägen.

Att i översiktsplanen skapa förutsättningar för en bebyggelsestruktur som bygger vidare på befintliga orter samt i stråk där man på sikt kan skapa förutsättningar för exempelvis kollektivtrafik och hållba a tekniska försörjningssystem.

Att utveckla former för energieffektiv detaljplanering och skapa förutsättningar för värmetäthet och förnyelsebar energi.

Att även fortsättningsvis arbeta förvaltningsöverskridande och förebyggande med lokalfrågan för att ha beredskap för förändrade behov av offentlig service

NÄRINGSLIV OCH TURISM

Trosa kommun har såväl historiskt som i nutid varit känd för sitt varierade och rika näringsliv samt entreprenörskap. Totalt finns ca 1.800 företag i ommunen varav många är fåmansföretag. Det finns ä en marknadsledande internationellt framgångsrika företag med avancerad forskning och utveckling lokaliserade inom kommunen.

I Trosa kommun verkar små och stora företag i en mångfald av branscher. Verksamhet bedrivs exempelvis inom områden som tillverkningsindustri, handel, tjänsteproduktion, konsulttjänster, lantbruk, hotell- och konferens, varvsnäring och konst. Många av företagen skapar god publicitet för regionen och har genom expansion och nyetableringar skapat många arbetstillfällen. Kommunen avser att bibehålla och utveckla denna mångfald. Sveriges kommuners lokala företagsklimat mäts bl a av SKL och Svenskt Näringsliv där Trosa kommun har som målsättning att placera sig på topp 20 nationellt i Svenskt Näringslivs ranking och höra till de 10% bästa kommunerna i landet i SKL's öppna jämförelser. Under de senaste tio åren har kommunen hört till det absoluta toppskiktet i landet.

Kommunens näringslivsplan

Näringslivsplanen lägger fast strategier för hur kommunen ska främja utveckling och tillväxt inom näringslivet. Den gällande planen är nyligen antagen och omfattar åren 2019 – 2022 och utgår ifrån förutsättningen att: "Det ska vara enkelt och attraktivt att starta och driva företag i vår kommun!". Enligt näringslivsplanen ska kommunen arbeta för att främja utveckling och tillväxt av näringslivet bl a genom att förstärka det samarbete som finns idag men också att underlätta och ydliggöra de krav kommunen som myndighet ställer. Kommunen ska underlätta för företagen och vara en naturlig samtalspartner och mötesplats.

Näringslivets utveckling har stor betydelse för hela kommunens utveckling och tillväxt. Kommunens ekonomi är beroende av sysselsättningsläget i kommunen. En hög sysselsättning innebär goda kommunala skatteintäkter och medverkar också till lägre kommunala kostnader för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder. Näringslivets utveckling är viktig för kommunens attraktivitet för inflyttning v både nya medborgare och nya företag. Företagen är beroende av bostadsmarknaden, kommunikationer och utbildning för att säkra tillgången på arbetskraft. Tillgång till industrimark är viktigt för att befintliga företag ska kunna expande a och för att nya företag ska kunna etablera sig i kommunen. Det gemensamma målet är ett gott näringslivsklimat som kännetecknas av:

- God tillgång på arbetskraft
- God kvalitet på grundskolor och barnomsorg
- Tillgång till efterfrågad gymnasieutbildning när eleverna lämnar grundskolan
- Väl utbyggda fungerande kommunikationer, infrastruktur och IT
- Hög tillgänglighet, framförhållning och bra service från kommunen framförallt avseende fysisk planering och bostadsbyggande, tillståndsgivning och övrig myndighetsutövning relativt företagen
- Aktiv dialog mellan näringsliv och kommun
- Utvecklad regional samverkan för att stärka kommunens tillväxt.

Näringsliv utifrån ett ungdomsperspektiv

Trosa kommun har under fle a år arbetat med att öka entreprenörskapet i skolan och bland ungdomar. Under den årliga Framtidsveckan genomförs ett flertal aktiviteter i nära samarbete med det lokala näringslivet. Fokus på utbildning och utökade samarbeten för gymnasieutbildning ska fortsätta för att ge bästa förutsättningarna inför fortsatta studier och framtida arbetsliv. Tack vare framförallt den omfattande besöksnäringen finns goda möjligheter för kommunens ungdomar att tidigt få ett första arbete vilket sedan ger en bra start på arbetslivet.

Integration och nya livsmöjligheter

Sverige har under de senaste åren tagit emot en stor mängd nya invånare från länder utanför Europa och dessa har successivt slussats vidare till landets kommuner. Trosa kommun har sedan 2015 tagit emot ca 350 nyanlända, såväl familjer som enskilda. I en starkt växande kommun med stor brist på bostäder har detta periodvis varit svårt att möta men tack vare ett gott samarbete med företagare, fastighetsägare och föreningslivet har även under besvärliga perioder lösningar hittats. Efter den inledande mottagningsfasen är nästa steg att komma ut i arbetslivet. Trosa kommun har inom organisationen löst en del men kommunens företag har också bidragit. Historiskt har kommunen kunnat integrera den invandrade befolkningen på ett bra sätt och ambitionen är att även fortsättningsvis kunna göra det tack vare en god kommunal verksamhet i form av förskola och skola, SFI och möjlighet till tjänster i kombination med tydlighet om vad som förväntas tillbaka. Att så fort som möjligt lära

Näringslivets utveckling har stor betydelse för hela kommunens utveckling och tillväxt.

sig svenska och på så sätt kunna ta del av utbildning och börja arbeta är det bästa sättet att uppnå en framgångsrik integration. Ett fortsatt gott samarbete med det lokala näringslivet är en nyckel till detta.

Planlagd mark och verksamhetsprofi

De senaste årens starka tillväxt har inte bara gett en ökad befolkning. Även antalet företag och efterfrågan på verksamhetsmark har ökat. Trosa brukar ofta benämnas som en typisk pendlingskommun där många väljer att bosätta sig och sedan pendla ut i regionen till arbete. Sett till statistiken har dock andelen utpendlare inte ökat de senaste 15 åren till skillnad från inpendlingen. I Trosa tätort är tillgången på verksamhetsmark begränsad medan stora delar av de områden som pekats ut i Översiktsplan 2015 fortfarande är påverkade av Ostlänkens utredningskorridor. Nyligen antogs en detaljplan för ett nytt verksamhetsområde i Vagnhärad och därutöver har Trosa kommun tagit fram underlag som pekar på ytor i både Trosa och Vagnhärads tätorter med möjlig verksamhetsmark. Detta presenteras längre fram i respektive tätorts plankarta. I vissa fall är planeringen fortfarande i ett tidigt skede vilket gör att ytor markeras som strategisk mark.

Framtida verksamhetsområden anpassas till den miljö de är belägna i, vilket betyder att olika områden vänder sig till olika typer av verksamheter. I Vagnhärad finns omfattande ytor, som kan erbjuda olika typer av verksamhetsmark. Närheten till E4 och Ostlänken ger fördelar som särskilt goda kommunikationslägen och efterfrågade skyltlägen. Samtidigt som buller från både E4 och Ostlänken blir avgörande i lämplighetsbedömningen för var olika typer av verksamheter ska lokalisera sig. Norra Vagnhärad är strategiskt beläget i närheten av E4 och järnvägen, vilket innebär att till exempel transportintensiva verksamheter kan vara lämpliga här. I Trosa är förutsättningarna delvis annorlunda. Närheten till bostadsområden medför att högre krav måste ställas på nya verksamheter. Hit kan ”lättare” verksamheter med fördel lokaliseras.

I både Trosa och Vagnhärad föreslås mark för verksamheter, handel och industri. Dagens industriområden i de båda tätorterna är möjliga att förtäta i viss mån genom att utnyttja mark mer effektivt. Detta kan krä a planändringar, vilket kommunen ställer sig positiv till att pröva. I Vagnhärad kommer möjligheterna till etablering att öka när järnvägsplanen för Ostlänken fastställs och korridoren justeras. I Trosa hamn finns områden mar erade som strategisk mark i översiktsplanen vilket både kan innebära planering för bostäder men också för att möjliggöra utveckling av hela hamnområdet. I Västerljung finns idag ingen detaljplanelagt mark för erksamheter. Däremot rymmer orten och dess kringområde en del mindre verksamheter samt en välutvecklad mångfald av lantbruksverksamheter. Generellt menar kommunen att en fortsatt planläggning av verksamhetsmark ytterligare stärker kommunen som en attraktiv boendeort med ett rikt näringsliv där fler kan både bo och arbeta inom om-munen.

Besöksnäring

Besöksnäringen är av mycket stor betydelse för Trosa kommun. Det stora antalet besökare under framförallt sommaren gör Trosa till en stad som sjuder av liv. Den i stor utsträckning säsongsbetonade befolkningsökningen möjliggör ett diversifie at serviceutbud som med hjälp av sommarmånaderna har möjlighet att leva året runt. Under senare år har turistsäsongen tenderat att bli längre och om utvecklingen fortsätter finns förutsättningar för en annan, mer varierad besöksnäring än den vi ser idag. Det finns ä en ett större intresse att semestra hemma vilket gör att Trosa kommun kan utgöra en attraktiv målpunkt för en stor del av Mälardalens befolkning. Översiktsplanen skapar förutsättningar för att kunna bibehålla och utveckla sin dragningskraft som besöksort. De faktorer som är avgörande för en bibehållen och utvecklad turism är värnande av de unika naturmiljöerna och skyddet av kulturhistoriskt intressanta byggnader och miljöer. Därutöver är tillgängligheten med kollektivtrafik viktig ä en för besöksnäringen. Frånsett detta är ett fortsatt arbete med att utveckla Trosa hamnområde och att skapa förutsättningar för utveckling av handel och tjänster av stor betydelse för utvecklingsmöjligheterna. Trots att sommaren innebär överlägset flest besökare till kommunen har fle a av verksamheterna i kommunen sina högsäsonger under andra delar av året. Ett exempel är kommunens hotell- och konferensverksamheter som årligen drar ett betydande antal besökare till kommunen.

Några turistattraktioner

Trosa stad

Den kanske viktigaste turistattraktionen i kommunen är Trosa stadskärna som är riksintressant småstadsidyll med karaktäristisk trähusbebyggelse från 1700- och 1800-talen. Trosaåns roll som pulsåder genom staden i kombination med tätortens utbud av handel, restauranger m m förstärker ytterligare intrycket av den vackra och pittoreska kuststaden.

Trosas gästhamn är den plats där många möter Trosa för första gången. Gästhamnen ägs av Trosa kommun men upplåts via en tjänstekoncession. Hamnen har totalt 190 båtplatser vid brygga eller boj och fullständig gästhamnsservice. Hamnen och Trosas centrala delar är idag ett populärt resmål för svenska och utländska turister som kommer både lands- och sjövägen. Utbudet av restau-

Trosa stadskärna är en riksintressant småstadsidyll.

ranger och den pittoreska miljön gör det attraktivt att strosa och ta del av stadens nöjesliv. Under senare år har utbudet av aktiviteter och målpunkter ökat vilket gjort att nya besökare kommer till kommunen vilket är positivt.

Skärgården
Såväl sommartid som vintertid är skärgården utanför Trosa välbesökt. Sett ur nationellt och internationellt perspektiv är Sörmlands skärgård i sin helhet en unik miljö tack vare sin ringa exploatering. Stora delar av skärgården inom Trosa kommuns gränser skyddas som naturreservat och utgör dessutom områden av riksintresse för naturvården, kulturmiljövården och friluftslivet. Se karta i avsnittet Riksintressen.

Sju km eller knappt fyra sjömil utanför Trosa ligger Kråmö – Trosa kommuns egen semesterö. Kråmö har varit bebodd sedan 1700-talet och används sedan mitten av 1900-talet även som semesterby, där ett antal uthyrningsstugor finns till allmänhetens förfogande. Kråmö är skyddat som ett kommunalt naturreservat såväl på land som under havsytan och är även ett s k hänsynsområde, beslutat av Länsstyrelsen, vilket utgörs av ett antal öar, skär och tillhörande vattenområden.

Den rika kulturmiljön
Östra Sörmland har ett omfattande kulturarv med ansenliga mängder fornlämningar. Medeltida kyrkor, herresäten, stora gårdar, torp och skärgårdshemman ger en spännande historia. Kring Vagnhärad finns ett v landets rikaste fornlämningsstråk. Ett av dessa områden är numera skyddat i ett kommunalt naturreservat vid Lånestaheden. Hembygdsgården vid Trostorp är ett annat tydligt exempel på kommunens rika kulturhistoria. I Västerljung har ett uteklassrum byggts vid Björke gravfält vilket tillgängliggör fornlämningsområdet och som också skapat en mötesplats för ortens förskolor och skola samt för kommunens föreningar i stort.

Byggnader
Runtom i kommunen finns fl a byggnadsminnen varav

Trosa havsbad och camping

Tureholms slott, beläget strax väster om Trosa, kanske är det förnämsta. Läs mer om kommunens skyddsvärda byggnader och byggnadsmiljöer i avsnitten Kulturmiljö respektive Riksintressen.

Bad
Tre kilometer söder om Trosa tätort, på Öbolandet, ligger Trosa havsbad. Här finns förutom en sandst and också bryggor, hopptorn och klippor samt ett serviceutbud. Det finns ytterligare tre ommunala badplatser vid Borgmästarholmen på Öbolandet, Komötet vid Anderviken öster om Trosa och sjön Sillens sydligaste vik. Läs mer om dessa i avsnittet Natur och friluftsliv. Utöver de anlagda badplatserna erbjuder kusten och skärgården samt kommunens insjöar badmöjligheter på fle a platser.

Trosa camping
Trosa camping ligger på Öbolandet, tre kilometer söder om Trosa. Inom ramen för campingverksamheten finns bland annat minilivs, servering, minigolf samt uthyrning av stugor, båtar och cyklar.

Förslag
Värna om och tillgängliggöra kommunens värdefulla natur-, kultur- och friluftsområden.
Genom att värna och skydda kommunens stora natur- och kulturtillgångar skapas förutsättningar att bibehålla de kvaliteter och attraktioner kommunen inrymmer. De värdefulla områdena har stor betydelse för en fortsatt stark besöksnäring och attraktiva besöksplatser för både turister och Trosabor.

Skärgården är idag inte fullt tillgänglig för dem som saknar egen båt. Kommunen ska därför tillsammans med Region Sörmland, Oxelösunds och Nyköpings kommuner utreda möjligheten till skärgårdstrafik

Fortsätta samarbetet med företagen inom besöksnäringen i syfte att fortsätta diversifieringen och den geog a-fiska spridningen v näringen.

Exponerade stråk
Entrén till Trosa kommun utgör ett prioriterat stråk som ska förstärkas gestaltningsmässigt. I samband med arbetet med att Ostlänken byggs ut kommer korsningspunkten Kalkbruksvägen – väg 218 att byggas om vilket ger kommunen möjlighet att skapa en attraktiv och trafiks - ker entré. I enlighet med den åtgärdsvalsstudie Trafik erket tog fram för väg 218 kommer hela sträckan att ses över med trafiksä erhetsåtgärder och förändringar vilket är positivt. När Infart västra Trosa byggs kommer kommunen att ta över väghållaransvaret från cirkulationen mot infarten och Trosaporten vilket ökar möjligheten att arbeta vidare med entrén mot Trosa tätort.

I kommunens utvecklingsarbete ingår att planera framtida användning av det område som kan friläggas när

Trosa reningsverk ersätts med en annan lösning. Avsikten är att kopplingen till vattnet ska förstärkas. En del i det arbetet är den klippning av vass som sker på delar av den norra sidan av såväl Västra som Östra Stadsfjärden. Entrén vattenvägen till framförallt Trosa hamn ska ses över och ges en framskjuten plats i kommunens planering. För att säkerställa entrén från vattnet kommer kommunen återkommande att muddra farleder och hamnområde i enlighet med sökt miljödom. Trosa kommun har en kontinuerlig kontakt med kommunens båtklubbar när det gäller underhållsmuddring och deras miljöarbete. Även för båtklubbarnas hamnanläggningar finns beh v av återkommande muddring.

Strandpromenader

Kommunen arbetar för att i samband med exploatering i strandnära lägen se till att å- eller strandpromenader iordningställs för att öka tillgängligheten till vattnet för såväl kommunens medborgare som besökare. Den utredning som tidigare gjordes i Kust- och strandplanen ligger till grund för den prioritering av gångstråk utmed vatten som genomförs samt är underlag för kommande detaljplanering i strandnära lägen.

Utveckla besöksnäringen

Besöksnäringen är en av de snabbast växande näringarna i landet och Trosa kommun är och har historiskt varit ett attraktivt besöksmål. Det finns dock goda förutsät - ningar att ytterligare utveckla detta tillsammans med bl a näringsliv och föreningar. Under de senare åren har intresset för upplevelser och naturturism ökat avsevärt. Turistsäsongen har också sträckts ut över en längre tid mycket tack vare en större bredd bland kommunens besökare men också ett resultat av ett bredare utbud. Också också möjligheten att kollektivt resa till Trosa kommun i kombination med bättre utbyggda cykelleder har ökat attraktiviteten särskilt under senare år när allt fler väljer att semestra i sin närhet istället för att resa längre bort. Kommunen ser detta som en fortsatt potential tack vare sitt gynnsamma geografiska läge.

Åpromenaden är ett populärt stråk för besökare.

Ett annat sätt att förbättra besöksnäringens förutsättningar är att tillsammans med grannkommunerna och Region Sörmland utveckla skärgårdstrafik för att unde - lätta för besökare och invånare att ta sig ut i skärgården. Andra frågor som återkommer är behovet av ytterligare gästhamnsplatser och permanenta båtplatser. En växande typ av turism är också fis eturism och båtturism med båtar som körs till ramper på trailer sjösätts för dagsturer och därefter tas upp. Detta leder till efterfrågan av ramper men också parkeringsplatser i närheten av rampen. Kommunen samarbetar med Granuddens båtklubb i Trosa för att under sommarmånaderna lösa behovet. Ett fortsatt samarbete är viktigt för att denna typ av turism ska kunna fortsätta utvecklas i Trosa.

» Vad vill vi åstadkomma?

Redan etablerade företag ska kunna utvecklas och växa samt kunna behålla och rekrytera ny arbetskraft. Kommunen ska skapa goda förutsättningar för nya företag som vill etablera sig i kommunen samt bidra till långsiktighet och tydlighet i planeringen.

Bibehålla och utveckla Trosa kommuns ställning som attraktiv och allsidig besöksort.
Ökad attraktivitet för barn och ungdomar att besöka kommunen.

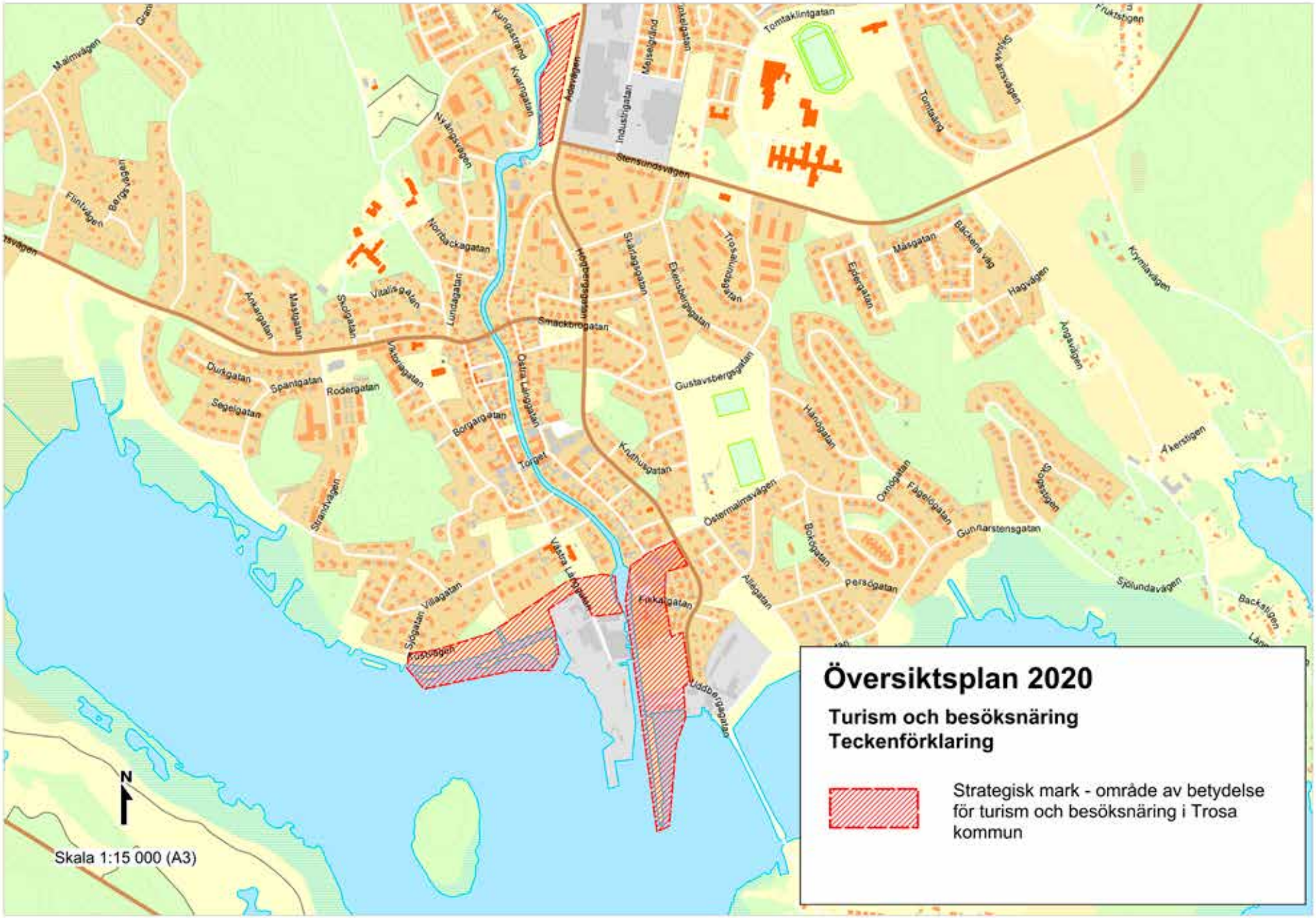
» Strategier

Väl fungerande kollektivtrafik, inf astruktur och IT är nödvändigt för ett effektivt och hållbart näringsli . Förbättrade förutsättningar för arbetspendling underlättar kommuninvånarnas möjligheter att pendla till arbete och studier samt företagens möjligheter att rekrytera specialistkompetens. Ostlänken och dess resecentrum kommer att vara en motor för kommunen i stort men i synnerhet för Vagnhärad. Planeringen ska inriktas mot ett varierat bostadsutbud i syfte att underlätta inflyttning vid rekrytering.

En avgörande förutsättning för utveckling av näringslivet är att övriga samhällssektorer fungerar väl, vilket är ett självklart mål för kommunen. Trosa kommun ska vara bra på att vara kommun.

Företagare inom besöksnäringen stöttas i syfte att förlänga turistsäsongen.

Kommunen ska planera för mer verksamhetsmark i Trosa och Vagnhärad för att möjliggöra för nya företag att etablera sig eller befintliga företag att fortsätta ut ecklas. Kommunen ska arbeta för att förlänga turistsäsongen. Kommunen skall uppmuntra en mångfald av aktiviteter och besöksmål för alla åldrar.

Översiktsplan 2020
Turism och besöksnäring
Teckenförklaring
Strategisk mark - område av betydelse för turism och besöksnäring i Trosa kommun
N
Skala 1:15 000 (A3)

NATUR OCH FRILUFTSLIV

Trosa kommuns attraktivitet kan till stor del förklaras av dess natur- och kulturmiljövärden. Den biologiska mångfalden är av stor vikt för att djur- och växtarter skall kunna bibehålla sina naturliga miljöer liksom för att skyddsvärda miljöer och landskap bevaras och utvecklas. Det finns också samhällse ologiska värden – t ex vatten- och luftrening, bullerdämpning m m i att värna naturområden, samt värden för rekreation och folkhälsa.

Grönstrukturernas betydelse i översiktsplanen presenteras här översiktligt. Under respektive avsnitt för Vagnhärad, Västerljung och Trosa finns mer detalje ad information om tätortsnära rekreationsområden.

Förutsättningar – naturlandskapet i Trosa kommun

Trosatrakten ligger på urbergsgrund i vilken ett flertal mindre kalklinser ger upphov till en kalkgynnad flo a. Kalken har också vid ett flertal tillfällen brutits i nu ne - lagda brott. Inlandsisen drog sig tillbaka för ca 10.500 år sedan varefter landhöjningen medfört att en exponerad ytterskärgård så småningom ersatts av sammanhängande landområden där sedimentjordarna lyfts ovan havsnivån. Människan har påverkat landskapet i ca 5.000 år och under huvuddelen av denna tid skapat ett ängs- och hagmarkslandskap ändamålsenligt för huvudnäringen boskapsskötsel.

Det sörmländska kustlandet är mycket omväxlande med öppna slätter, moränhöjder, rullstensåsar och bergknallar. Kustens vikar och fjärdar förlängs inåt land i bördiga dalgångar som tidigare varit havsviksbottnar.

Trosaån rinner från sjön Sillen genom Vagnhärad och Trosa till Östersjön, i botten av en uppodlad dalgång, inramad av bergs- och moränhöjder. Höjderna bildade under bronsåldern öar och halvöar i Östersjön. Den vik som fyllde Trosaåns dalgång utgjorde en del i den betydelsefulla inomskärsleden till Mälaren, som då var en havsvik. Även dalgången mellan Sillen och dagens Hållsviken och Tureholmsviken var tidigare en havsvik.

Samhället Västerljung ligger på en flack rullstensås i den nu till största delen uppodlade dalgången. Västerut inramas det av en markant förkastningsbrant och en i landskapet mycket markerad höjdrygg och österut av skogsklädda höjdpartier.

Den sörmländska skärgården kännetecknas av att den är tämligen smal och inte har någon mellanskärgård. Det innebär att gränsen blir mycket skarp mellan de barrskogsklädda öarna och ytterskärgårdens kala hällar. Vad som ytterligare kännetecknar den sörmländska övärlden är att den är relativt oexploaterad. Öarna har ägts av staten eller av stora gods, vilket har gjort att de skyddats mot omfattande fritidshusbebyggelse. Många av öarna är idag avsatta som naturreservat. Det finns ä en två marina naturreservat inom kommunen.

Inom kommunen finns ett flertal biotops ddsområden som är redovisade i kommunens översiktsplan. Med tanke på mängden redovisas inte kommunens nyckelbiotoper men befintligt underlag från e empelvis Skogens pärlor används alltid i kommunens planering. I Artportalen finns nästan 240 rödlistade arter in apporterade. Huvuddelen utgörs av växter och fåglar av olika slag. Det är viktigt att komma ihåg att artportalen bygger på rapportering från privatpersoner, föreningar samt organisationer och därför inte utgör ett fullständigt underlag, dessutom tenderar däggdjur att underrapporteras. Utöver detta finns generella biotopssk dd m m att ta hänsyn till. Sammantaget utgör detta underlag i fortsatt planläggning och detaljplaner redovisar alltid vid behov buffert oner, skyddsområden eller kompensationsåtgärder. Ibland är det möjligt att integrera identifie ade naturvärden i detaljplanen i vissa fall planläggs de som naturområden för att säkerställa dess värden. Samarbete sker alltid med kommunekologen i detaljplaner för att säkerställa att hänsyn tas till dessa naturvärden.

I en växande kommun är det av stor betydelse att hitta en balans mellan byggnation och bevarande och att särskilt beakta stråk som är viktiga för en långsiktigt frisk och livskraftig fauna. Vissa stråk är särskilt betydelsefulla för att djur ska kunna ta sig till viktiga målpunkter för mat och färskvatten men också för att minska risken för inavel och utarmning av bestånden. Genom att känna till och identifie a dessa spridningskorridorer för vilt kan kommunen i sin planering lokalisera bebyggelse utanför dessa känsliga stråk. Kommunen kan också i dialog med exempelvis Trafik erket driva frågan om att etablera faunapassager på rätt ställen eller anpassa hastighet och liknande för att undvika viltolyckor. Trafik erket har tagit fram underlag som redovisar befintliga spridnings orridorer för vilt av betydelse i kommunen. Dessa har tolkats in på kartan som redovisar Områden med särskilda natur- och friluftsvärden.

Sörmlandsleden längst med Trosaån, Vagnhärad

Det finns idag någ a väl fungerande faunapassager i kommunen t ex vid E4:ans bro över Trosaån vid Sille. Bron över Trosaån är byggd så att åstränderna är tillräckligt breda och brons höjd möjliggör passage. Det är viktigt att såväl bredd som höjd anpassas för att djur ska vilja passera. Just denna passage är av stor betydelse för exempelvis Lånestahedens naturreservat som skulle kunna skäras av från större skogsområden om den blockerades. Mot bakgrund av detta är det positivt att Ostlänken planeras att gå på bro över Trosaåns dalgång vilket minskar järnvägens barriäreffekt. Ä en E4-bron över Södra stambanan norr om Vagnhärad fungerar som en faunapassage för vilt inom Tullgarns naturreservat. Några faunapassager som utreds i kommunen är en över E4 och den kommande Ostlänken söder om sjön Sillen samt vid Åda över väg 218. När det gäller passagen över E4 och Ostlänken utgör passagen en viktig länk i ett större viltstråk som går från Gnesta kommun ut mot Källvik och på Tureholmshalvön. Väg 218 är en av de mest viltolycksdrabbade vägarna i regionen och djur behöver ta sig från skogsområdena öster om vägen till Trosaån för färskvatten. En faunapassage av något slag är därför nödvändig både ur ett biologiskt perspektiv men också ett trafiksä erhetsperspektiv särskilt som delar av vägen kommer att förses med viltstängsel. Även inom ramen för projekt Infart västra Trosa planeras för säkra passager varav minst en i Hunga strövområde. I samtliga dessa fall samarbetar kommunen med Trafik erket som är huvudman för respektive projekt.

Naturreservat, Natura 2000 och hänsynsområden i kommunen

Naturreservat är det vanligaste sättet att skydda värdefulla naturområden med stöd i Miljöbalken. De syftar till att skydda, vårda eller restaurera känsliga miljöer eller arter, eller för att förstärka friluftslivets intressen. Varje reservat har en skötselplan och marken kan vara både privat eller offentligt ägd, ägas v ett bolag eller en förening. Oftast är det länsstyrelsen som bildar naturreservat, men det blir allt vanligare att även kommuner tar initiativ till bildande. Natur kan även skyddas som ett Natura 2000-område och under förra planperioden infördes även hänsynsområden.

I Trosa kommun finns totalt 16 områden med höga natur-, kultur- och friluftsvärden skyddade som naturreservat. Flera av dessa ligger dessutom inom riksintresseområden för friluftslivet, naturvården och/eller kulturmiljövården. En majoritet av reservaten ligger i kustområdet och några av dem ligger inom bullerzonerna för Askö skjut- och övningsområde. Tre av reservaten (Kråmö, Tomtaklintskogen och Lånestaheden) är kommunala naturreservat.

Det europeiska nätverket Natura 2000 representeras i Trosa kommun av 12 områden. Syftet med Natura 2000 är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden genom att alla medlemsländer i EU tar ansvar för att säkra sina delar av de gemensanna värdena. Natura 2000-områden får inte skadas av verksamheter eller åtgärder inom eller utanför dem. De flest Natura 2000-områden är dessutom skyddade som naturreservat förutom att de utgör riksintressen enligt 4 kap Miljöbalken.

Inom Natura 2000-områdena skall alla värdefulla naturtyper och arter bevaras för framtiden. För detta upprättas en bevarandeplan för varje Natura 2000-område. Vid planläggning i närheten av Natura 2000-områden tas alltid ställning till om en särskild miljökonsekvensbeskrivning behöver upprättas. Planförslag upprättas alltid med hänsyn till området. Det gäller både såväl fysisk närhet som risk för avrinning till eller dränering av ett område. Samhällsbyggnadskontoret samarbetar i dessa frågor med kommunekologen samt vid behov externa experter. Översiktsplanen föreslår inte någon ny exploatering invid kommunens Natura 2000-områden. I de fall detaljplaner har tagits fram i angränsning till dessa har effekter för områdena specifika natur- och bevarandevärden hanterats och utretts.

Länsstyrelsen inrättade 2010 två hänsynsområden längs kusten varav ett är beläget i Trosa kommun, Kråmö. Tanken med ett hänsynsområde är att den som vistas i området ska göra det med hänsyn och omtanke. Besökare uppmanas att inte köra fortare än fem knop, inte åka vattenskidor, köra radiostyrda båtar eller utöva annan bullrande vattenlek, inte använda båtmotorer mer än nödvändigt eller orsaka onödigt svall för badande och förtöjda båtar. Hänsynsområden bygger på respekt och sunt förnuft och informationstavlor finns i anslutning till naturhamnar på öarna.

Ett område kan vara antingen ett beslutat naturreservat eller Natura 2000-område men i fle a fall berörs områden av båda klassificeringarna. I Kråmös fall gäller alla tre. Aktuella områden redovisas nedan.

Kråmö, Bokö-Oxnö och Bokö-Askö

De tre reservaten Kråmö, Bokö-Oxnö och Bokö-Askö bildar ett sammanhängande skärgårdsområde sydost om Trosa. Reservaten skiljer sig åt sinsemellan – här finns både gammal odlingsmark, naturskogsliknande områden och en stugby. Vattenområdet utanför Kråmö är sedan 2018 ett marint naturreservat. Bokö-Oxnö och Kråmö ingår i det ekologiska nätverket Natura 2000 och är dessutom utpekat som hänsynsområde av Länsstyrelsen.

Askö

Askö är ett av de senaste skärgårdsreservaten i Sörmland. Här finns bland annat länets mest värdefulla skogsbete, strandängar med orkidéer, en kilometerlång sandstrand och fle a sällsynta insekts- och fågelarter. På Askö driver Stockholms Marina Forskningscentrum ett laboratorium för studier av marina ekosystem. Stora delar av Askö är även Natura 2000-område och sedan 2007 även marint naturreservat. Samtidigt är Askö av riksintresse för Försvarsmakten. Se vidare under avsnittet Riksintressen.

Persö

Persö är det äldsta reservatet i Sörmlands skärgård. Ön är välkänd för sina vackra och säregna klipphällar, med mönster som skapats av vågornas nötning av den lättvittrade kalkstenen. Persö ingår i det ekologiska nätverket Natura 2000.

Lacka
Reservatet ligger i den sörmländska ytterskärgården och består framför allt av kobbar, skär och vattenområden. På huvudön Lacka finns ett skärgårdshemman med b - tande djur som håller landskapet öppet. Närheten till det öppna havet ger fina möjligheter att stude a sjöfågel.

Nynäs
Nynäs naturreservat ligger inom både Trosa och Nyköpings kommun och utgörs av ett omväxlande kulturlandskap med ädellövskogar, hassellundar, hagmarker, strandängar och andra värdefulla vegetationstyper. Området har frånsett dessa naturvetenskapliga värden även stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Här finns väl utbyggda vandringsleder och stigar. Nynäs ingår i det ekologiska nätverket Natura 2000.

Lotsängsbacken
Strax söder om Trosa, nära Lagnöviken, sträcker sig i nord-västlig riktning en bergrygg med lågväxt tallskog på krönet. På nordsidan växer granskog medan sydsidan omfattas av ett område med ädellövskog. I området finns fle a karaktärsväxter och många ovanliga fåglar trivs nordväst om Lagnöklubb. De naturvetenskapliga värdena är stora och naturreservatet utökades 2012 med ytterligare ca 7 ha omgivande skogsmark och vatten. Lotsängsbacken ingår i det ekologiska nätverket Natura 2000.

Södra Lämund
Området ligger på västra sidan av Hållsviken och omfattar ca 23,4 ha land. Syftet med naturreservatet är att bevara kustnära barrskog på kalkrik mark. Inom området finns örtrik g anskog, en för länet unik svampflo a samt fle a rödlistade arter och signalarter. Södra Lämund är även ett Natura 2000-område.

Tullgarn
Tullgarns naturreservat utgörs i södra delen av öppna gräsytor med solitära jätteekar omväxlande med lövdungar, törnesnår och partier med strandalskog. Här finns fl a ovanliga och sårbara fågelarter. Området har högt naturvetenskapligt värde och är värdefullt för friluftslivet. Tullgarn ligger inom både Trosa och Södertälje kommun. Delar av Tullgarn ingår i det ekologiska nätverket Natura 2000.

Furholmen
Området kring Furholmen är ur naturvårdssynpunkt en av de mest värdefulla delarna av Tullgarns kronopark. Berggrunden består till stora delar av lättvittrad urkalksten, vilket ger området en flo a som delvis är unik i länet. Det tydligt framträdande Jättarsberget höjer sig nästan lodrätt 35 meter över havet.

Lånestaheden
För att skydda naturvetenskapliga och kulturmiljömässiga kvaliteter men också att synliggöra och tydliggöra denna attraktion i hjärtat av Vagnhärad inrättade Trosa kommun år 2015 ett naturreservat för Lånestaheden. Liksom Tomtaklintskogen är Lånestaheden i Vagnhärad delvis ett Natura 2000-område som kommunen omvandlat till ett kommunalt naturreservat. Områdets naturvetenskapliga värden består bland annat i ovanligt fina kalkmarkshällar med rik och skyddsvärd flo a, men det utgör också ett viktigt närströvområde och är ett av de rikaste fornlämningsområdena i Sörmland. Naturreservatet sträcker sig från Lånesta industriområde i öster mot Skolvägen i väst.

Noret
Väster om Noresjön i Västerljung ligger det barrskogsområde som utgör Norets naturreservat. En gammal barrblandskog utgör kärnan av området och här har träden en genomsnittlig ålder på ca 125 år. En del tallar bedöms vara uppemot 200-250 år gamla.

Tyvudden
Tyvudden är ett skärgårdsområde med en fastlandsdel samt de två större öarna Hjälmgarnsö och Trigöta. Till reservatet hör också ett tiotal mindre öar och ett större vattenområde. Inom naturreservatet är det möjligt att gå iland och det finns en del stigar som genom orsar

Lånestaheden är ett av de rikaste fornlämningsområdena i Sörmland.

området. Naturvärdena i område består av lövskogar, blandskog, barrskog, hassellundar och marina områden i havet. På fastlandet finns ä en åkermark av värde. Runt öar och skär finns grunda vikar med tång och alger vilka utgör viktiga lekplatser för fiska .

Tomtaklintskogen

Området ingår i Natura 2000, det europeiska nätverket av skyddsvärda biotoper. Tomtaklintskogen har stora biologiska värden bl a tack vare förekomsten av döda träd och kalkrik jord. Här finns ocks en rik flo a med fle a sorters örter. Utöver de naturvetenskapliga värdena har området stora värden för rekreation och det rörliga friluftslivet.
I december 2009 beslutade kommunfullmäktige om att inrätta ett kommunalt naturreservat i Tomtaklintskogen.

Borgmästarholmen

På nordöstra delen av Öbolandet ligger Borgmästarholmen som ingår i det europeiska nätverket för skyddsvärda biotoper, Natura 2000. Området är lättillgängligt och beläget några minuters promenad från Trosa hamn. Borgmästarholmen är bevuxen med ädellövskog med gamla ihåliga ekar, har ett rikt fågelliv och under våren en prunkande vårflo a. Marken domineras av mossbevuxna block och bergytor. I den södra delen finns ett yligen restaurerat havsbad.

Stensund

År 2018 inrättades ett nytt naturreservat söder om Stensunds folkhögskola. Reservatet är ett lättillgängligt skogsområde genomkorsat av stigar och motionsspår. Det finns fle a eldstäder och utsiktsplatser. En etapp av Sörmlandsleden passerar området. Naturreservatet innehåller kalkpåverkade naturtyper såsom sårläka olika typer av orkidéer samt barrblandskog som är präglad av bete. I söder mot Borsö utgörs området av en havsstrandäng. Det finns fle a rödlistade arter inom naturreservatet.

Borsö

Söder om Stensunds naturreservat ligger Borsö avskiljt av det uppgrundade Borsösundet som idag utgörs av en betad strandäng. Området ingår i Natura 2000. Växtligheten är speciell på Borsö och det finns spår av spillkråka. Skogen är blandad med inslag av hassel och planterade träd som parkolvon, bok och den i länet ovandliga Douglasgranen. Sörmlandsleden passerar norr om området.

Nya naturreservat

På sikt kan det bli aktuellt att inrätta ett naturreservat invid skidbacken och i södra delen av Hunga strövområde på kommunens mark. Området har framförallt höga rekreationsvärden och det är lätt att nå eftersom det ligger i direkt anslutning till Trosa tätort. Till skillnad från övriga naturreservat där reservatsbildandet framförallt utgått ifrån mycket höga natur- och kulturmiljövärden skulle detta reservat framförallt prioritera rekreationsvärdet. Det skulle exempelvis kunna vara möjligt att tillgängliggöra naturen på ett sätt som inte är möjligt i andra miljöer och som därmed skulle kunna bjuda in besökare som normalt har svårt att röra sig i oländig terräng.

Vatten

Av kommunens totala yta utgörs mer än hälften av vatten och utgör en stor tillgång. Kustvattnet, insjöarna och grundvattnet utgör delar i ett viktigt kretslopp. God vattenkvalitet är en förutsättning för fle a av de verksamheter som är viktiga för kommunen, t ex friluftsliv, turism och fis e. Det finns ett nära samband mellan markanvändning och vattenkvalitet. Näringsämnen som tillförs kusten kommer från samhällen, industrier, jordbruket och trafi en samt via vattendrag och atmosfären. Mer än 50 procent av tillförseln av såväl kväve som fosfor transporteras via vattendrag till kustvattnet.

Vatten i kustområden, särskilt grunda havsvikar, innehåller p g a transporten av näringsämnen från land oftast högre halter av näringsämnen än det öppna havet. I örika kustområden med litet vattenutbyte med öppna havet kan närsalt- och algmängderna vara fle a gånger högre än i havet. Stadsfjärdarna är några av de mest näringsrika och samtidigt mest påverkade delarna av den sörmländska skärgården. Samtidigt finns inom kommunen några av de vattendrag som redan idag har godkänd ekologisk status, Gisesjön och Björken. Detta redovisas i separat avsnitt om Vattenfrågor i kommunen.

Kuster och sjöar

Trosa kommun är en kommun med stark koppling till vattnet. Kusten och skärgården inrymmer stora värden för det rörliga friluftslivet samt natur- och kulturmiljövården. Området är bl a värdefullt för rekreation utöver den betydelse vattnet har för djur- och växtlivet i kommunen.
Tillgängligheten till skärgården är viktig på fle a sätt och den tillgodoses bl a genom reglering av ny bebyggelse via prövning gentemot Miljöbakens strandsskyddsbestämmelser men också genom att skapa förutsättningar för skärgårdstrafik och att säkerställa replipunkter. Mer om kommunens kust och skärgård finns under avsnittet Vattenfrågor i kommunen.

Kommunala badplatser

Kommunens Miljökontor tar vattenprover kontinuerligt vid de kommunala badplatserna för att kontrollera vattenkvaliteten. Provresultaten rapporteras till Folkhälsomyndigheten. I Trosa kommun finns fyra kommunala badplatser, där vattenprov tas av miljökontoret varannan vecka under badsäsongen:

Trosa havsbad ligger på Öbolandet 3 km söder om Trosa. Förutom sandstrand, bryggor och hopptorn, finns här även Trosa havsbads camping. (41 på Trosa stads plankarta)

Borgmästarholmen ligger också på Öbolandet inom Borgmästarholmens Natura 2000-område. Det har historiskt funnits ett stadsnära bad här vilket restaurerades och återinvigdes under 2018. (42 på Trosa stads plankarta)
Komötet ligger vid havet i Anderviken ca 5 km nordost om Trosa och har gräsplan samt långgrund barnvänlig sandstrand. (43 på Trosa stads plankarta)

Sillebadet ligger vid sjön Sillens södra ände, ca 2 km sydväst om Vagnhärad och har gräsplan samt anlagda bryggor.

Rekreation och folkhälsa

Att slå vakt om naturen skapar förbättrad folkhälsa t ex genom minskad stress och ger möjligheter till fysisk aktivitet. Det gäller såväl större sammanhängande strövområden som tillgången till mindre grönområden i våra bostadsområden. Även kvalitativa skol- och förskolemiljöer eller tillgängliga gårdar vid kommunens äldreboenden och särskilda boenden bidrar till god rekreation och folkhälsa. Vid planering av såväl bostäder som verksamheter samt allmänna ytor läggs stor vikt vid en gestaltad miljö.

Möjligheter att ta sig ut gör också att vi kan ta del av vår historia i landskapet. Naturmiljön är en pedagogisk resurs för att stimulera till utomhusaktiviteter och ekologisk förståelse. Kommunen har gjort ett antal insatser för att stärka möjligheterna till åtkomst till natur- och friluftsliv. Sedan länge finns våtmarkspromenader i Trosa och Vagnhärad och vid Trosa våtmark finns ä en ett fågeltorn. Dessutom länkas gångstråket utmed stadsfjärdarna ihop mer och mer. Folkhälsostigar har byggts ut i Trosa liksom i Vagnhärad. Åtgärderna har betydelse för rekreation och folkhälsa men även för att stärka kommunen generellt. Genom att peka ut ytterligare närströvområden som prioriterad grönstruktur förstärks detta ytterligare.

Leder

Vandringsleden Sörmlandsleden sträcker sig genom kommunen och är väl markerad och lätt att ta sig till. Näckrosleden är en attraktiv cykelled som sträcker sig genom kommunen. Attraktiva cykelleder har också varit ett prioriterat arbete för Regionförbundet i Sörmland vilket kommunen deltagit i. Cykelleden Kustlinjen genomkorsar kommunen. Mellan Åker och Vagnhärad/ Trosa finns en kanotled med tillgängliga iläggningsplatser, små nivåskillnader och vacker natur.

Stadsparker och andra mindre grönytor

Stadsparker och andra centralt belägna grönytor i våra tätorter är viktiga för vardagsrekreation och för den estetiska upplevelsen av staden. Kommunen har tagit fram en parkplan som ledning för arbetet med grönområden och parker i tätorterna samt även anställt en parkingenjör för att ytterligare utveckla och lyfta fram dessa områden. Även dessa mindre områden har stora skyddsvärden. Exempel på sådana ytor är Rönneboparken, Skolparken och Punschparken i Trosa samt grönområdet vid Husby Kvarn i Vagnhärad. Området runt Husby kvarn har efter en omfattande upprustning med såväl planteringar, tillgängliggörande av vattnet, fis evårdande åtgärder och uppgradering av belysningen i området skapat en fin väg till Ungdomens hus. I Västerljung har en park anlagts mellan Kyrkskolan och kyrkan. Läs mer om detta under Prioriterad grönstruktur i planförslagsdelarna för Vagnhärad, Trosa och Västerljung.

I planförslagen gällande kommunens tätorter finns s k prioriterad grönstruktur. Syftet med redovisningen är att visa ett sammanhang av ekologiska värden, men även möjligheter till närrekreation, oavsett vem som är markägare. De prioriterade områdena är att se som möjligal rekreationsområden, utan att motverka eller försvåra aktuell markanvändning. De utgör även viktiga spridningsvägar för djur, fåglar och insekter.

Sörmlandsleden sträcker sig genom kommunen och är väl markerad och lätt att ta sig till.

Intresset för att odla har ökat under senare år. Det finns inte några utbyggda områden för odlingslotter. Dock har kommunen planerat för detta inom exempelvis planområdet Smedstorp för att möjliggöra odling i anslutning till de nya bostäderna. Inom nya bostadsområden som byggs ges ofta plats för odling till de boende vilket är positivt ur fle a perspektiv. Kommunen är även positiv till enskilda initiativ att inrätta odlingslotter i anslutning till bostäder eller på andra lämpliga platser.

Jord- och skogsbruk

I Trosa kommun finns sto a åker- och jordbruksarealer och jordbruksmark som är av nationell betydelse enligt 3 kap 4§ Miljöbalken. Det är av långsiktig strategisk betydelse att vara varsam med jord- och skogsbruksmark. Såväl utifrån ett livsmedelsförsörjningsperspektiv som hur landskapet formas och upplevs är förvaltningen av jord- och skogsbruksmark viktig. Behov av större arealer för ekologiskt jordbruk, betesdjurens betydelse för naturvärden och landskapsbild och det kontinuerliga skogsbruket präglar kommunen och utgör grundfaktorer när planförslaget tas fram. Även ett framtida förändrat klimat kan påverka jordbruket och dess inriktning. Enligt Miljöbalken får brukningsvärd jordbruksmark endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen, som inte kan tillgodoses på annan mark på ett från samhällets synpunkt tillfredställande sätt. Detta har tydliggjorts genom ett avgörande Mark- och miljööverdomstolen 2017. Jordbruket är inte bara viktigt ur ett livsmedelsproducerande perspektiv utan också för att bibehålla det öppna och mångskiftande kulturlandskap som gör Sörmland unikt. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt som möjligt skyddas från åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk.

Generellt är kommunen restriktiv till omvandling av jordbruksmark och översiktsplanen föreslår så långt

möjligt ny exploatering på annan mark. Intresset att bevara jordbruksmarken kan exempelvis stå i motsatt förhållande till det nationella intresset att t ex bygga fler bostäder eller andra starka intressen. När jordbruksmark tas i anspråk måste detta tydligt motiveras med tanke på ovanstående. De ytor som har tagits i anspråk tidigare har i hög utsträckning varit mindre ytor i direkt anslutning till befintlig be yggelse som varit avskilda från övriga brukningsenheter.

Fiske

I Trosa kommun finns goda möjligheter till regle at fritidsfis e i skärgården, Trosaån och insjöarna. Omfattande fis evårdsinsatser pågår i Trosaån där vandringshinder ska byggas bort vid både Trosa kvarn, Husby kvarn och Nygårdsdammen. Trosaån bedöms kunna bli ett av länets viktigaste havsöringförande vattendrag om hindren åtgärdas. Trosa kommun samarbetar i dessa frågor med Trosa Amatörfis eklubb och Trosaåns Fiskevårdsområdesförening. Ytterligare ett hot mot livet i Trosaån är den igenslamning som orsakas av bland annat erosion från åker- och skogsmark. Trosaåns vattenvårdsförbund bedriver ett aktivt arbete i syfte att förbättra Trosaåns status och Trosa kommun är mycket aktiva i detta arbete.

Förslag

Nya, kommunala, naturreservat

Södra Hunga strövområde

Hunga är ett vidsträckt strövområde med stora rekreationsvärden mellan Trosa och Vagnhärad. Området är delvis kuperat och i söder bevuxet med tallskog. Med syfte att tydliggöra kommunens syn på området har kommunen tagit fram en fördjupning över Hunga strövområde med riktlinjer för bl a bevarande och nybyggnation. När Infart västra Trosa byggs har diskussioner förts om att inrätta ett naturreservat i dess närhet med inriktning mot rekreation. Eftersom stora delar av området norr om skidbacken och Västra fän avverkats och i viss mån stängslats in har tillgängligheten ändrats och exempelvis har Sörmlandsleden fått dras om. Trosa kommun äger marken mellan skidbacken och Vitalisskolan. Området är lättillgängligt och genomkorsas av stigar och elljusspår. Nyligen anlades även cykelstigar av olika svårighetsgrad. Området har ett högt rekreationsvärde och är möjligt att tillgängliggöra ytterligare genom stigar och vägar. Det skulle öka möjligheten för exempelvis funktionsnedsatta och äldre att på ett enkelt sätt kunna ta sig ut i naturen och därmed skulle ett framtida naturreservat med inriktning mot rekreation vara möjligt att inrätta.

Särskilt prioriterade, tätortsnära grönområden pekas ut och bevaras

För många är tillgången till natur- och rekreationsområden i närheten av bostaden viktig. Avståndet till grönområden är ofta avgörande för om de nyttjas. Eftersom en stor majoritet av befolkningen nu bor i tätorter och städer, fyller grönstrukturer i och nära tätorter fle a funktioner. Värdena kan sammanfattas som sociala, ekologiska och kulturella aspekter – att skydda natur handlar inte bara om ekonomiska eller biologiska värden, utan uppmärksammas alltmer som värdefullt för människors sociala och hälsomässiga behov. Gröna områden i tätorterna fyller också en viktig funktion i ett varmare klimat med mer nederbörd. Dessa gröna lungor kan erbjuda skugga och sänka temperaturen såväl utomhus som inomhus under särskilt varma perioder och de tar även hand om regnvatten och fördröjer och renar detta vid nederbörd. På samma sätt som i tidigare översiktsplaner föreslås en utökning av den prioriterade grönstrukturen. Se vidare i avsnitten om respektive tätort för närmare beskrivning och detaljerad kartredovisning.

Tillgänglighet till strandnära områden

Kommunen har för avsikt att i samband med eventuell exploatering i strandnära lägen se till att å- alternativt sjöpromenader blir iordningställda. I detta arbete bör tillgänglighet för alla vara en självklarhet att eftersträva. Detta beskrivs ytterligare i avsnittet om Vattenfrågor i kommunen.

Kommunen har lagt fram ett förslag på att Hunga strövområde ska bli ett naturreservat med inriktning mot rekreation.

Redovisning av värdefulla natur- och friluftsområden

Områden med särskilda natur- och friluftsvärden enligt olika inventeringar redovisas i översiktsplanen och utgör viktiga underlag inför beslut om mark- och vattenanvändningen.

Grönområden på kvartersnivå

Inom nya exploateringsområden ska förhållandet mellan bebyggd mark och grönytor alltid vara sådant att bostadsnära rekreation möjliggörs. Vid detaljplanering eftersträvas en mjuk övergång mellan grönstruktur och bebyggelse. Områden med höga naturvärden ska omgärdas av nödvändiga buffert oner.

Tysta och opåverkade områden

Bebyggelsen i Trosa kommun är framförallt lokaliserad till tätorterna, sedan länge planlagda fritidshusområden eller vägar på landsbygden. De största bullerkällorna är framförallt från biltrafi en utmed E4 och väg 218 samt Södra stambanan. I framtiden kommer även Ostlänken utgöra en bullerkälla. Buller utgör dock inte någon stor fråga inom ramen för fysisk planering idag och i de fall risk finns gör bullerutredningar för att klargöra situationen. Därefter ställs krav på åtgärder om behov finns. Sto a delar av kommunen är obebyggda eller mycket sparsamt bebyggda. Kommunen har även en stor skärgård där bebyggelsen är mycket gles och lokaliserad på enstaka öar och där huvuddelen av öarna är obebyggda. Översiktsplanen redovisar prioriterade spridningskorridorer och andra områden med höga naturvärden vilka har formellt skydd. Därutöver påverkas drygt 85% av kommunens yta av riksintressen av olika slag och till detta kommer strandskydd på upp till 300 m, fornlämningar mm vilket tillsammans kraftigt påverkar möjligheten till bebyggelse. Översiktsplanen redovisar prioriterade utbyggnadsstråk och kommunen har historiskt styrt byggande mot dessa. Därutöver finns i kommunen 16 naturreservat samt 12 Natura 2000-områden som i sig erbjuder tysta och opåverkade områden. Mot bakgrund av ovanstående menar kommunen därför att det inte är nödvändigt att ytterligare peka ut tysta eller opåverkade områden.

Kommunen har även en stor skärgård där bebyggelsen är mycket gles och lokaliserad på enstaka öar.

» Vad vill vi åstadkomma?

Inom tätorterna och i deras omgivningar ska det finnas attraktiva grönområden för rekreation. Särskilt prioriterade, tätortsnära grönområden bevaras.

Den biologiska mångfalden i naturlandskapet ska bevaras och den ekologiska balansen ska bibehållas. Viktiga spridningskorridorer ska förstärkas och beaktas i planläggning.

Kommunens särskilt utpekade ängs- och hagmarker ska bibehållas.

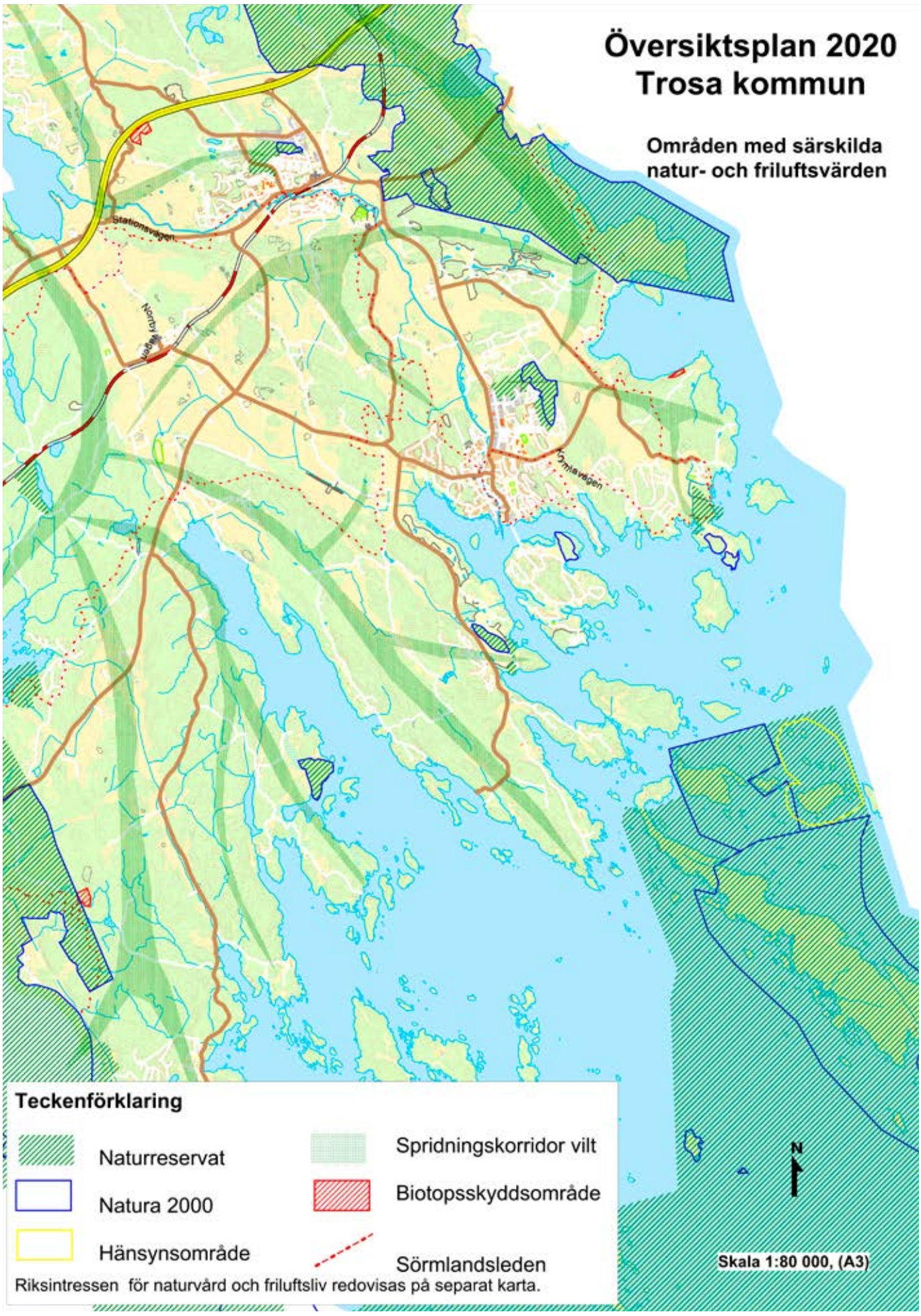
» Strategier

I översiktsplanens förslagsdelar föreslås nya exploateringsområden efter att en vägning gjorts mot andra intressen t ex möjlighet till närrekreation, hänsyn till natur- och kulturmiljövärden samt andra starkt vägande intressen.

Prioriterad grönstruktur pekas ut i tätorterna. I den övergripande redovisningen av naturvärden i kommunen redovisas även prioriterade spridningsstråk för framförallt däggdjur i kommunen. Syftet är dels att värna den ekologiska balansen och dels att möjliggöra rekreation nära bostadsområden. Kommunens arbete med bildandet av nya naturreservat är ett exempel på åtgärder för att värna den ekologiska balansen samt att stärka skyddet för tätortsnära grönområden.

» Förslag

Arbetet med att bilda ett naturreservat i södra delen av Hunga strövområde inom kommunens mark påbörjas.

N58° 53' 38" Ö 17° 33' 8"
www.trosa.se/op20

KULTURMILJÖ

Förutsättningar

Ur dagens bebyggelse går det att utläsa hur kulturlandskapet och samhällena har utvecklats och förändrats. Det kulturhistoriska intresset består av de delar och helheter i form av landskapsrum, fornminnen, kulturlager, bebyggelsemiljöer och enskilda byggnader som berättar om bygdens och orternas historia. Områden med särskilda kulturvärden enligt olika inventeringar redovisas i text och på karta i översiktsplanen. Informationen utgör viktigt underlag vid olika beslut om användning av mark och vatten. Kulturmiljön i Trosa kommun utgör en viktig faktor för kommunens attraktivitet och i en växande kommun behövs därför en balans skapas mellan bevarande och förändring. Även kulturhistoriskt känsliga miljöer måste ges möjlighet att utvecklas och därför är kommunens antikvariska kompetens viktig både vid planläggning och bygglovhantering. I vissa fall krävs antikvariska utredningar och formella skyddsbestämmelser i samband med framtagande av detaljplaner. Kommunens ambition är att skapa livskraftiga och attraktiva miljöer som tar fasta i historien men samtidigt blickar framåt. Värdet av kulturmiljöerna lyfts allt oftare fram inom ramen för exploateringsprojekt och i de fall där kulturmiljön är särskilt känslig sker alltid tidiga samråd med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

Kulturlandskapet

Östra Sörmland har ett rikt kulturarv och hör till de mer fornlämningstäta områdena i landet. Medeltida kyrkor, herresäten, stora gårdar, torp och skärgårdshemman är spår efter en spännande och mångfacetterad historia. Området kring tätorterna i Trosa kommunvar fortfarande vid slutet av stenåldern ett skärgårdslandskap. Under bronsåldern var Trosaån en betydelsefull farled mellan de olika boplatserna, farbar från havet i söder hela vägen till Mälaren. Farleden var en viktig länk för handel och transporter till de centrala Mälarlandskapen. I södra Husby invid Trosaån i Vagnhärad finns landskapets största koncentration av storhögar, åtta gravar på 20-30 meter i diameter. Dessa vittnar med tydlighet om platsens betydelse då handeln ökade och en snabb utveckling samtidigt som landhöjningen förändrade landskapsbilden. Husby var sannolikt en betydande ort under yngre järnåldern. När landet kristnades byggdes troligen ortens första kyrka på denna plats, vilken på 1200-talet kom att ersättas av den i sten, som än idag finns väl bevarad och utgör ett av kommunens kyrkliga byggnadsminnen. Att det samtidigt uppfördes ytterligare en stenkyrka bara någon km därifrån, vid Trosaland, vittnar om tidens utveckling. På samma gång skedde en betydande uppgrundning, vilket skapade ett behov av en ny hamn söder om dagens Vagnhärad. Denna kom att inrättas vid Trosaland, det ”första” Trosa.

I Trosa kommun finns flera kulturhistoriskt intressanta miljöer, däribland flera av riksintresse enligt Miljöbalkens 3:e kapitel. Läs mer om dessa i avsnittet Riksintressen. Utöver riksintressanta miljöer finns ytterligare områden med byggnader som är kulturhistoriskt värdefulla och intressanta. Dessa har inventerats och redovisas i rapporten Bygd och Miljö samt de kulturhistoriska bebyggelseinventeringar som gjorts för respektive ort. Fornlämningar, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen skyddas genom bestämmelser i Kulturmiljölagen (1988:950). Alla fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen (1988:950). Om fornfynd görs ska arbetet på platsen omedelbart avbrytas och därefter ska fyndet anmälas till Länsstyrelsen. Markingrepp inom 50 m från en känd fornlämning kräver tillståndsprövning enligt 2 kap 12 § kulturmiljölagen och planerade markingrepp inom 100 m kräver samråd med Länsstyrelsen. Kulturmiljöer av riksintresse regleras genom Miljöbalken (1998:808). Bebyggelse inom riksintresseområdet samråds med Sörmlands museum.

Länsstyrelsens Landskapsstrategi

Länsstyrelsen antog 2010 en Landskapsstrategi vilken syftar till att vara ett underlag och vägledning för ärendehantering samt även användas när sektorsstrategier eller projekt ska inledas, revideras eller utvärderas. Strategin utgör ett underlag för det kommunala arbetet men ska också vara ett stöd för Länsstyrelsens prioritering av det egna arbetet. I Landskapsstrategin pekas bl a områden ut som områden för Hållbar urban utveckling. Ett av dessa fyra områden är beläget inom Trosa kommun och utgör stråket mellan Trosa tätort och upp via Vagnhärad till Gnesta. Dessa områden framhålls som särskilt viktiga ur regional betydelse i och med det omvandlingstryck och den starka befolkningstillväxt som varit under de senaste decennierna. Inom dessa utpekade områden betonas vikten av hållbar urban utveckling och att det i detta ges företräde framför sektorsintressen.

Trosa kommun menar att detta ställningstagande från Länsstyrelsen är av avsevärd betydelse och betonar vikten av att strategin ligger fast. I en tid då diskussioner förs nationellt om långsamma plan- och byggprocesser samt svårigheter att möta efterfrågan på framförallt bostäder är det av vikt att dessa frågor lyfts fram och att denna tydliga prioritering fortsätter göras av Länsstyrelsen. Samhällsplaneringens roll är att väga intressen och anpassa ny bebyggelse till befintliga värden i syfte att skapa långsiktigt hållbara samhällen. Dock är fortsatt tillväxt en förutsättning för utveckling och välstånd. En klok avvägning mellan tillväxt och hänsyn till natur-, kultur- och sociala värden kommer att fortsätta utgöra grunden för Trosa kommuns översiktliga och detaljplanering.

Vagnhärad och Västerljung

Ett fornlämningsstråk mellan Fristad och Lånesta utgör en ovanligt stor koncentration lämningar av främst bronsålderskaraktär. Miljön utgör det äldsta bosättningsområdet kring Trosaån med lämningar på tjugo meter över havet. Området är omnämnt i Nyköpings kommuns rapport Bygd och miljö. I samband med planeringen för Ostlänken har kunskapen kring dessa fornlämningsmiljöer fördjupats. En stor mängd nya fornlämningar har upptäckts och utredningar har fördjupats under arbetets gång.

För Vagnhärads del skapades nya möjligheter av landhöjningen och ”flytten” av ortens hamn till Trosaland. Trosaåns nivåskillnader skapade vattenfall och fördämningar,

vilka kunde driva kvarnhjul och turbiner. Orten kom att utvecklas till ett industrisamhälle, från vilket det än idag finn ett fåtal byggnader bevarade. Samtidigt fanns förstås en viktig agrar kultur. Orten utvecklades utifrån gårdsbildningar som så småningom växte samman. Då stambanan invigdes kom centrum att förskjutas till området kring järnvägsstationen. Därefter har ytterligare centrumbildningar uppstått. Den rika förekomsten av fornlämningar har sedan gjort att samhällets bostadsområden idag ligger delvis åtskilda, med fina natur- och kulturmiljöer däremellan. Vagnhärad har vuxit genom successiv utbyggnad av nya bostadsområden med en särskilt kraftig tillväxt under 1960- och 1970-talen.

Även i Västerljung kom handel och bebyggelse att koncentreras kring järnvägsstationen och stationssamhället växte fram. Under de senaste åren har ytterligare fynd i form av gravar gjorts vid Björke sannolikt fortsätter detta stråk vidare norrut från samhället. Västerljung har utvecklats i lugn takt med undantag för en förhållandevis stor utbyggnad med småhus under 1990-talets början. På senare år har samhället kompletterats med ny bebyggelse i form av ytterligare småhus.

Trosaåns dalgång

Området är en av länets mest koncentrerade bronsåldersbygder med stora boplatser, många gravar och fle a hällristnings- och skålgropslokaler. Även järnåldern är ovanligt rikt företrädd, främst genom gravfält. Området är av riksintresse för kulturmiljövården och omfattar ett sammanhängande område från Trosas centrala delar, hela Trosaån med omnejd samt betydande delar av dagens Vagnhärad.

På ett ovanligt tydligt sätt kan man i landskapet se vattnets betydelse för bygdens lokalisering. I takt med strandförskjutningen har bebyggelsen flyttat rån höjderna under bronsåldern, till övergångszonen mellan morän och lera under järnåldern, till dalgångens botten under medeltiden.

Åda säteri är ett mycket välbevarat sörmländskt herrgårdskomplex. Byggnadernas läge i förhållande till varandra, husens exteriör samt färg, återspeglar den sociala skiktning som förr fanns på en lantegendom. Hela Åda gård bör bevaras i sin nuvarande utformning och stil som exempel på sörmländsk herrgårdskultur. Området är omnämnt i Nyköpings kommuns rapport Bygd och miljö.

Trosa

Det medeltida Trosa uppstod söder om Trosalands kyrka i slutet av 1300-talet. Till följd av landhöjningen blev Trosaån allt grundare och samtidigt behövdes en hamn, vilket ledde till att staden under 1500-talet sakta dog ut. År 1610 fick ”Trosamynne”, det nya Trosa nere vid kusten, stadsprivilegier. Under århundradenas lopp har bygden och samhällena utvecklats vidare. Trosa var främst ett fis e-läge där skärborgarna tillbringade vintern men det fanns även hantverkare i staden. Ångbåtstrafi en i slutet av 1800-talet betydde ett uppsving för handeln och sommargäster kom till Trosa. Detta innebar att bebyggelsen längs ån blev mer påkostad och centrum mer stadslikt.

Trosa stad är idag en småstadsidyll med karaktäristisk småstadsbebyggelse från sent 1800-tal då Trosa blev sommarstad och havsbadort. Bebyggelse, gaturum och tomter speglar såväl fis eläget och hantverksstaden som den tidigare havsbadorten och handelsstaden. Stadskärnan är av riksintresse för kulturmiljövården och stora delar är en fornlämning. För att bevara den unika karaktären i riksintresseområdet är det viktigt att de boende i området samt presumtiva fastighetsköpare förstår att de har ett viktigt arv att förvalta. Trosa stads kyrka centralt i tätorten utgör ett kyrkligt byggnadsminne. Som ett led i att öka informationsflödet har ommunen tagit fram ett enkelt informationsblad som vägledning gällande vad man får och inte får göra inom riksintresseområdets gränser. Även Trosa tätort har successiv expanderat med en tydlig topp i nybyggnation under 1960- och 1970-talet. Den tillkommande bebyggelsen utgörs i huvudsak av villaområden, men även permanentning av fritidsområden har bidragit till att orten växt.

I anslutning till Trosa tätort ligger Tureholms slott – ett av kommunens byggnadsminnen, vilket utgörs av en arkitektoniskt väl sammanhållen anläggning ritad av arkitekten Carl Hårleman och före 1719 års brand av Erik Dahlberg. Tureholm är särskilt intressant som representant för en tid, strax före den franska rokokons genombrott i svensk herrgårdsarkitektur, då få stora slott uppfördes och inreddes. Tureholm är av riksintresse för kulturmiljövården.

Odlingslandskapet och skärgården

Landskapet kring Trosaån vid Sillens södra del karaktäriseras av odlingslandskap med ekbevuxna åkerholmar och fuktig ängsmark kring ån. Åbro gård har byggnader främst från 1900-talets första decennier. Området är omnämnt i Nyköpings kommuns rapport Bygd och miljö. Centrala delen av dalgången mellan Sillen och Tureholmsviken ansluter till Västerljungs kyrka och samhälle. Det öppna jordbrukslandskapet karaktäriseras av hagmarkspartier och bebyggelseenheter spridda på flacka moränbundna mindre partier. Området representeras främst av en järnåldersbygd. Bynamnet Tuna anger platsens betydelse som centrum för handel, kultur och administration. Landets största guldfynd på 12,5 kg hittades i Tuna by år 1774. Fyndet beräknas härröra från yngre järnåldern. På sockenkartan från år 1679 utgör Tuna områdets största by med fyra gårdar samt prästgård. Ävlinge, Skällberga och Gillberga markeras som tre gårdsbyar. Området är omnämnt i Nyköpings kommuns rapport Bygd och miljö. Den sörmländska skärgården skiljer sig markant från de flest övriga kustområden i landet. Någon självägande fiskarb -folkning i fis elägen eller med egna fis ejordbruk har inte funnits i någon större utsträckning, utan verksamheten har styrts från ägarna, de stora godsen. Bebyggelsen har därför kommit att utgöras av små gårdar och torp med sjöbodar vid stranden. Fyrar, lotsstationer och sjökrogar spelade en viktig roll för skärgårdsbefolkningens försörjning. Det som idag återstår av den småskaliga bebyggelsen och de små åkrarna utgör de sista resterna av en särpräglad skärgårdskultur. Hartsöarkipelagen (delvis inom Trosa kommun) är ett riksintresseområde för kulturmiljövård.

Bevarandevärda byggnader

Inom Trosa kommun finns fem sk ddade byggnadsminnen; Tureholms slott, Rönnebo, Långmaren, Julaftons fyr och Garvaregården. Därutöver är Trosa stads, Trosalands, Vagnhärads och Västerljungs kyrkor kyrkliga byggnadsminnen.

Öster om Trosa tätort finns Stensund, ett område med vitt skilda aktiviteter och med goda exempel på svensk byggnadstradition från 1700-, 1800- och 1900-talet samt ett skiftande rikt kulturlandskap med åker och hagmark. Mangårdsbyggnaden på Stensunds gård ligger på en platå med sluttning mot söder och utgör med sitt långa takutspång och lövsågade utsmyckning, en tidig exponent för den under 1800-talets senare hälft alltmer populära Schweitzerstilen. Med ett magnifikt läge på ett berg med fri utsikt mot havet byggdes Stensunds slott 1918-21 som en 1700-talspastisch med gråputsad fasad och ett karolinskt säteritak. Arkitekt var Arvid Stille. Mot havet ligger den terrasserade parken med ett flertal skulpture . Slottet tillhör numera Stensunds Folkhögskola.

Även kommunens äldre kyrkobyggnader och begravningsplatser vilka är anlagda före år 1940 är skyddade enligt Kulturmiljölagen (1988:950). Dessa miljöer får inte ändras på ett väsentligt sätt utan att samråd först har skett med Länsstyrelsen.

Trosa kommun har tillsammans med Sörmlands museum och andra partners deltagit i informationsinsatser för att lyfta fram bl a dessa byggnader men även miljöer och historiska företeelser från olika skeden. Det handlar dels om informationsskyltar, utformade gångstråk, appar, stadsvandringar mm.

Tureholms slott fotat från luften tidig.

» Vad vill vi åstadkomma?

Kommunens värdefulla kulturmiljöer ska bevaras och lyftas fram.

Förändringar av värdefulla kulturmiljöer ska ske med hög kvalitet i utformningen och med hänsyn till omgivande miljön. Samtidigt ska nytillkomna byggnader och anläggningar spegla sin tid och utveckla sitt närområde. Byggande ska ske med hänsyn tagen till omkringliggande bebyggelse. Vid förändringar i landskapet ska i möjligaste mån den öppna karaktären bibehållas.

» Strategier

I översiktsplanen redovisas områden som inrymmer särskilda kultur-, natur- och friluftsvärden. Genom att ytterligare belysa frågan och förankra intresset av bevarande och skydd av vår värdefulla kulturmiljö bland områdets fastighetsägare och kommunmedborgare i övrigt förbättras möjligheterna att behålla Trosa stads och övriga kommundelars unika karaktär.

Varje område måste studeras utifrån sina unika förutsättningar. Olika hänsyn måste tas beroende på vilka värden som finns på respekti e plats.

Förslag

En kartläggning av kommunens värdefulla kulturmiljöer görs i syfte att tydliggöra särskilt värdefulla byggnader och miljöer eller särskilt betydelsefulla karaktärsdrag för sin omgivning.

Översiktsplan 2020
Trosa kommun

Särskilda kulturmiljöintressen

VATTEN I TROSA KOMMUN

Trosa kommun är en kustkommun där mer än hälften av kommunens yta består av vatten. Kustvattnet, insjöarna, vattendragen och grundvattnet utgör delar i vattnets kretslopp. En god vattenkvalitet är en förutsättning för fle a av de verksamheter som är viktiga för kommunen, t ex friluftsliv, turism och fis e. Det finns ett nä a samband mellan markanvändning och vattenkvalitet. Näringsämnen som tillförs kusten kommer från samhällen, industrier, jordbruket och trafi en via vattendrag och atmosfären. Mer än 50 procent av tillförseln av såväl kväve som fosfor transporteras via vattendrag till kustvattnet. Vatten i kustområden innehåller p g a transporten av näringsämnen från land oftast högre halter av näringsämnen än det öppna havet. I örika kustområden med litet vattenutbyte med öppna havet kan närsalt- och algmängderna vara fle a gånger högre än i havet. Grunda havsvikar är extra känsliga och Stadsfjärdarna är några av de mest näringsrika och samtidigt mest påverkade delarna av den sörmländska skärgården. Frågor som på något sätt berör vatten blir allt vanligare och ökar i betydelse för varje år som går. Det handlar bl a om ett framtida förändrat klimat med högre havsvattennivåer och högre flöden i åar och attendrag som följd, tätare intervall mellan kraftig nederbörd i kombination med längre perioder av torka och höga temperaturer eller behovet att långsiktigt säkra tillgången på dricksvatten. Under pågående planperiod har också statens havsplanering konkretiserats och kommunerna behöver ta ställning till statens förslag samt tydliggöra sina intentioner i de områden där den statliga havsplanen överlappar kommunens översiktsplan. I vissa fall är frågorna inomkommunala men i många fall rör de både regionala och nationella intressen. En del av de ämnen som tas upp inom det här avsnittet behandlas även på andra ställen i översiktsplanen.

Trosa skärgård

Det sörmländska skärgårdslandskapet är ett så kallat sprickdalslandskap, där sprickzoner i berggrunden löper i nordväst-sydostlig riktning. Sprickorna har genom årtusendena nötts ned till ett småskaligt landskap med

Sprickzoner i berggrunden.

uppodlade dalgångar avgränsade av skogklädda höjdpartier med berg i dagen.

Jämfört med exempelvis Stockholms skärgård är Sörmlands skärgård relativt liten med en genomsnittlig bredd av 1-2 mil från fastlandet ut till de yttersta skären. Detta har bland annat lett till att antalet öar som kunnat erbjuda tillräcklig storlek och jordmån för en fast befolkning är få. Där jordar lämpliga för uppodling finns är dessa som regel små och förhållandevis magra.

Sörmlands skärgård skiljer sig från också Stockholms i ägarstruktur och historia. Sedan länge har större delen av skärgården ingått i stora fastlandsegendomar, vilket lett till att bebyggelsen på öarna är mycket begränsad. Dessa faktorer innebär sammantaget att Sörmlands skärgård har mycket stora naturvärden och många öar uppvisar liten eller nästan obefintlig på erkan av människohand. De lite större öarna där det har varit möjligt att bedriva jordbruk har ofta en ålderdomlig prägel och bebyggelsestruktur som är kulturhistoriskt intressant. I Trosas skärgård bor endast en handfull helårsboende, men dessa är mycket viktiga om natur- och kulturvärdena ska kunna bibehållas. Trosa kommun har tidigare tillsammans med länets övriga kustkommuner och Länsstyrelsen i Sörmlands län deltagit i arbetet med att ta fram en strategi för utveckling av Sörmlands kust- och skärgård. Huvudmålen i strategin är att utveckla förutsättningarna för en fast lokalbefolkning i länets kust- och skärgårdsområde och att bevara områdets egenart, samt dess natur- och kulturvärden.

Skärgårdens viktiga landfästen

I strategin redovisas Källvik, Uttervik och Trosa som viktiga landfästen för skärgården. I strategin diskuteras även möjligheten att nyttja skärgårdens natur- och kulturvärden för så kallad ekoturism. Ett annat landfäste som på sikt har potential att utvecklas är Stensund och här har bl a en ny gästhamn nyligen byggts ut.
Samarbeten för skärgården

Det har tidigare funnits en ambition att bilda en sörmländsk skärgårdsstiftelse utifrån en avsiktsförklaring mellan Länsstyrelsen och kommunerna Trosa, Södertälje, Nyköping och Oxelösund liknande Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län. Länsstyrelsen ansvarade för frågan men något ytterligare utöver inledande förfrågningar har inte genomförts. Sörmlands Skärgårds Intresseförening är en förening som arbetar för att främja naturvård, kulturminnesvård och näringsliv i Sörmlands skärgård mellan Nävekvarn och Trosa. Det är osäkert i vilken omfattning verksamheten bedrivs idag.

Trosa kommun har för avsikt att tillsammans med Oxelösunds och Nyköpings kommun samt Region Sörmland utreda möjligheten för att påbörja skärgårdstrafik mellan viktiga målpunkter. Allmän trafi ering öppnar möjligheter för fle , och inte bara dem med egen båt, att besöka skärgården. Det kan också öka möjligheterna för att etablera olika typer av verksamheter på öarna.
En större och aktiv skärgårdsbefolkning är ett viktigt mål, liksom utökade möjligheter att leva och verka i skärgården. Men begreppet levande skärgård har fle a dimensioner. Utöver de bofasta gäller det rörligt friluftsliv

och fritidsboende samt i hög grad naturen, med hotade djur- och växtarter, känsliga marker och risker för sämre luft- och vattenkvalitet. Att nå balans mellan de ofta konkurrerande intressena är angeläget.

I syfte att verka för en bättre miljö i Östersjön ingår Trosa kommun sedan några år tillbaka i Svealands Kustvattenvårdsförbund.

Havsplanering

Havs- och vattenmyndigheten har fått i uppdrag att ta fram en havsplan för territorialhavet och ekonomiska zonen. Inom en del av territorialhavet överlappar statens havsplan det område där kommunen ansvarar för planeringen. Inom Trosa kommuns område finns inga motst - ende intressen i förhållande till havsplanen. Det finns he - ler inga indikationer på att detta skulle uppstå inom den kommande planperioden. Havsplanen anger en generell användning för de delar som är belägna inom Trosa kommun med särskild hänsyn till höga naturvärden. Trosa kommun delar uppfattningen om att området har särskilt höga naturvärden och menar att havsplanen borde ange en ytterligare högre bestämmelse på motsvarande sätt som föreslås för Östergötlands och Stockholms skärgård. I havsplanen gör staten en prioritering av vad respektive delområde ska användas till och definie ar även vilka intressen som ska ha företräde framför andra. Ett nästa steg för staten efter att havsplanen är antagen vore att se över avgränsningarna av de riksintressen som HAV menar ska underordnas havsplanens ställningstagande.

Trosa kommun ingår sedan några år tillbaka i Svealands Kustvattenvårdsförbund.

Under planprocessen med den statliga havsplanen har Trosa kommun samarbetat med övriga kustkommuner i länet samt regionen och Länsstyrelsen. Frågor har också väckts från statens sida om att gemensamt i kustregionen ta fram gemensamma underlag och/eller planer för havsområdet. Trosa kommun har ställt sig avvaktande till detta men beroende på inriktning kan detta omprövas i framtiden.

Trosaån och avrinningsområden

Trosaån har stor påverkan på kommunen på många sätt. Biologiskt utgör den en viktig lekplats för havsöring och annan fisk samt är en be ydelsefull levnadsmiljö för många djur- och växtarter. Den ingår i ett omfattande vattensystem med förgreningar upp genom fle a kommuner och dess regleringar i Trosa och Vagnhärad påverkar vattenflöden uppströms i systemet. Detta ommer att få ökad betydelse i framtiden i takt med de förändringar av klimatet vi börjat se effekter v i form av kraftigare regn, högre flöden vid intensi are snösmältning mm. För turismen utgör ån en attraktiv kanotled som är populär under sommarhalvåret.

Trosaån är det dominerande avrinningsområdet som berör Trosa kommun. Avrinningsområdet berör vidare Gnesta, Strängnäs, Nyköping och Södertälje kommuner. Karta med kommunens större avrinningsområden finns på Samhällsbyggnadskontoret. Trosa har tillsammans med fle a kommuner inom Trosaåns avrinningsområde bildat ett gemensamt vattenvårdsförbund. Tillsammans med bl a Trosa Amatörfis eklubb och Trosaåns fis e- vårdsområdesförening har ett flertal projekt genomförts i syfte att kartlägga Trosaåns ekologiska status, men också praktiska projekt i form av uppbyggnad av lekplatser för fisk och utplantering v yngel. I syfte att ytterligare underlätta för fisk har ett projekt påbörjats för att ygga bort de vandringshinder som finns i form v Trosa kvarn, Husby kvarn och Nygårdsdammen. När detta är avhjälpt kommer Trosaån att bli ett betydelsefullt vattendrag för exempelvis havsöring.

Även Östersjön påverkas av Trosaåns status. En stor del av stadsfjärdarnas och kustområdets övergödning, sedimentering och kemiska status kan förklaras av det Trosaån för med sig ut till Östersjön. I syfte att minska påverkan har kommunen tillsammans med fastighetsägare utmed ån arbetat med odlingsfria zoner för att decimera näringsläckaget från jordbruket. Genom att lämna en odlingsfrizon gärna bevuxen med annan vegetation t ex alar sker en naturlig rening. I dessa fall är det givetvis viktigt att zonerna inte används till betesmark eftersom det kan förstärka påverkan. Utöver detta har fastighetsägare visat intresse av att tillsammans med kommunen anlägga våtmarker i syfte att förbättra Trosaåns ekologiska status. Arbetet med detta är ännu i ett tidigt stadium men utreds av kommunens ekologienhet.

Vissa naturvårdsåtgärder kan också ha betydelse för Trosaån som rekreationsområde. Under sommaren genomförs flottfärder i agnhärads tätort och paddling utmed ån har sedan länge varit en populär aktivitet. Inför framtiden kan det vara intressant att utreda möjligheten att ta fram en skötselplan för Trosaån från Sillen till Trosa i syfte att stärka de ekologiska värdena men också att utveckla områdets potential för rekreation. Under planperioden kommer detta att utredas vidare.

EU:s ramdirektiv för vatten och miljökvalitetsnormer för vatten

Sverige har antagit en nationell lagstiftning för långsiktiga mål för vatten, vilket innebar en komplettering av miljöbalken och en särskild vattenförvaltningsförordning. Bakgrunden till detta är det s k Ramdirektivet för vatten, vilket antogs inom EU år 2000. Syftet är att vårda vattenresurserna bättre än idag och målet är god yt- och grundvattenstatus senast 2021 samt att vattenkvaliteten

inte får försämras. Arbetet utgår från vattenavrinningsområden. Organisatoriskt tillhör Trosa kommun Norra Östersjöns vattendistrikt, där Länsstyrelsen ansvarar för att se till att normer, åtgärdsprogram och förvaltningsplaner följs.

Utifrån den fastställda klassificeringen v landets vattendrag med föreslagna åtgärder i länet syns att inte något av de klassifice ade vattendragen i kommunen uppnår god kemisk status. Gränsvärden för kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE) överskrids i alla Sveriges ytvattenförekomster p g a atmosfärisk deposition. Detta medför att samtliga ytvatten i Sverige klassifice as till Uppnår ej god kemisk status med avseende på kvicksilver och PBDE. Stora delar av kustområdet uppnår måttlig ekologisk status medan Västra Stadsfjärden, Tureholmsviken, grunda områden utmed kusten samt sträckan utmed farleden mot Mälaren har otillfredsställande ekologisk status. Endast Gisesjön och Björken har god ekologisk status.

Kommunen arbetar kontorsövergripande i dessa frågor och det är kommunekologen som är samordnande. Därutöver utgör arbetet via Trosaåns Vattenvårdsförbund och Svealands Kustvattenvårdsförbund en viktig del i detta. Kommunen rapporterar årligen in uppgifter om arbetet med åtgärdsprogrammet till Vattenmyndigheten och beskrivningarna av åtgärdsområdena och dess eventuella brister utgör underlag för planläggning och annan verksamhet. Nuvarande programperiod pågår mellan 2016-2021 och arbetet med en ny klassificering pågå . Utifrån de underhandsuppgifter som lämnats är såväl kemisk som ekologisk status oförändrade vilket gör att miljökvalitetsnormerna för vatten kommer att fortsätta gälla och tid för att uppnå god ekologisk och kemisk status kommer att flyttats f am till år 2027. Mot bakgrund av ovanstående utgör Gisesjön och Björken särskilt prioriterade vattenresurser i kommunen. Vid förslag till förändrad markanvändning inom Gisesjön och Björkens tillrinningsområde ska sjöarnas värden särskilt beaktas.

Inom ramen för kommunens planering hanteras frågor som kan påverka miljökvalitetsnormer för vatten både positivt och negativt. Något som direkt kan påverka klassningen är hur väl dagvatten och avloppsvatten hanteras, hur byggnader och vägar placeras och vilka material som används. De områden som redovisas som nya exploateringsområden i förslag till ny översiktsplan är belägna på ett sätt som gör att de kommer att anslutas till kommunens vatten- och avlopp. Dagvattenhantering ska alltid renas och fördröjas vid källan och därför görs i stort sätt alltid en dagvattenutredning i samband med detaljplanen tas fram för att visa att detta är möjligt. Slutlig lösning regleras sedan i exploateringsavtal och avgörs vid genomförandet av planen när den tekniskt bästa lösningen väljs utifrån rådande förutsättningar. Den sk Weserdomen har fått effekten att jämfört med tidigare ställs högre krav på utredning i tidigt skede av planprocessen exempelvis vad gäller hantering av dagvatten. När det gäller näringsläckage från jordbruket utmed Trosaån samarbetar kommunen med aktuella fastigheter både om att upprätthålla odlingsfria zoner men också att utveckla våtmarksområden.

Prioriterad blåstruktur

På fastlandet har Trosa kommun sedan länge arbetat med begreppet prioriterad grönstruktur särskilt i tätortsnära sammanhang. Det har varit ett sätt att säkerställa att närströvområden, mindre grönområden och viktiga stråk bevarats och skyddats från exploatering. Sedan begreppet infördes har ytorna successivt ökat. Även när det gäller sjöar, vattendrag och kusten är det av betydelse att se värdet av miljöerna såväl för djur- och växtliv som för rekreation samt generellt som livsmiljö. Inom Trosa kommun finns två marina naturreser at, ett hänsynsområde samt ytterligare naturreservat på land och vatten och även fle a Natura 2000-områden utmed kusten. Därutöver gäller utökat strandskydd på upp till 300 m för i stort sett hela kommunen med undantag för de delar som är detaljplanelagda. Jämfört med många andra kommuner är skärgården förhållandevis sparsamt bebyggd vilket har en historisk förklaring och p g a gällande lagstiftning och regleringar råder inte något tryck för ny exploatering eller bebyggelse inom strandskyddat område.

Vatten känner inga gränser och Trosa kommun samarbetar sedan länge med andra kommuner och organisationer via exempelvis Trosaåns vattenvårdsförbund och Svealands Kustvattenvårdsförbund. I förslag till ny översiktsplan pekas inte några särskilda områden ut som prioriterade blåstrukturområden men det betyder inte att frågan saknar prioritet. Det finns idag starka skydd för kommunens vattenmiljöer och utifrån rådande förhållanden och befintligt kunskapsunderlag görs inte några ytterligare utpekanden.

Tillgänglighet och folkhälsa

Värnad natur skapar förbättrad folkhälsa t ex genom minskad stress och att inspirera till fysisk aktivitet. Många söker närheten till vattnet i syfte att koppla av. Det kan handla om promenader i vattennära lägen, turer med havskajak eller fritidsbåt. Gemensamt är dock att närheten till vattnet oavsett om det gäller insjöar, åar eller ytterskärgården erbjuder en fantastisk kvalitet.
Utifrån kommunens Kust- och strandplan har arbetet med att tillgängliggöra tätorternas strandområden planerats och prioriterats. Det har handlat om att förbättra befin - liga gångstråk samt komplettera där länkar saknas utmed Trosaån och stadsfjärdarna, öppna upp vattenspeglar och klippa vassen för att bättre koppla ihop land och vatten. Under de senaste åren har detta skett och närheten till stadsfjärdarna har därigenom ökat. Inför framtiden ska frågan finnas med i exempelvis omvandlingen av området omkring nuvarande Trosa reningsverk eller vid genomförandet av planområdet vid Sjölundavägen. Även i Vagnhärad har arbetet med att öka kontakten med vattnet varit prioriterat.

En relativt stor del av kusten är fortfarande oexploaterad och är tillgänglig via några viktiga replipunkter. Via allmän väg nås havet vid Källvik (Källviksvägen, väg 767) och Trosa gästhamn. Dessa platser har också en vidare funk-

tion då de är kommunens viktigaste angöringspunkter till skärgården. Mycket av båttrafi en till Askö avgår från Uttervik (Utterviksvägen, väg 768) men bryggan där är inte tillgänglig för allmänheten.

Via enskilda vägar är kusten tillgänglig vid Trosa havsbad, Stensunds folkhögskola, Borgmästarholmen, Komötetbadet i Anderviken, Fjärdsvall i Tullgarnsviken, Viksnäs och Hållsnäs vid Hållsviken samt Sandviksbadet (i Nyköpings kommun) i Nynäs naturreservat. Vissa delar av skärgården har dock begränsad tillgänglighet, då avlysning av skjutområdet vid Askö sker i samband med militära övningar. Flera av kommunens insjöar är tillgängliga för allmänheten. Detta gäller södra delen av sjön Sillen, Gisesjön och sjön Björken vilka båda delvis är belägna i Nynäs naturreservat. De flesta v dessa kust- och insjöstråckor kan nås via Sörmlandsleden vilken också leder till mer svårtillgängliga delar av vår kust. För närmare studier av var dessa är belägna rekommenderas kommunens turist- och fritidskarta.

Allemansrätt och strandskydd

Allemansrätten är en mycket gammal, i det närmaste unik rättighet, i Sverige. Den gör det möjligt för oss alla att vistas i naturen på annans mark, förutsatt att inte någon skräpar ner och förstör. Här är det dock viktigt att påpeka att allemansrätten är en frihet under ansvar. Rätten innebär i stort att man får ta sig fram i naturen även över andras mark och att man får rasta och övernatta, plocka bär, svamp och blommor som inte är fridlysta. Men hela tiden är det viktigt att se till att naturen och annans egendom inte skadas. Besökare måste visa hänsyn till markägare och mot andra som vistas i naturen. Om allemansrättens enkla regler följs kan även kommande generationer uppleva en ren och oskadad natur.

Översiktsplanens intention är att skydda viktiga allemansrättsliga tillgångar inom kommunens gränser. De ur rekreationssynpunkt kanske mest betydelsefulla områdena är belägna i anslutning till kusten och våra insjöar. För att dessa värden ska kunna bibehållas är det av stor betydelse att kommunen bedriver en framsynt och genomtänkt planering av våra stränder. Som en naturlig del i detta arbete är den nya översiktsplanen restriktiv till ny bebyggelse i den s k yttre kustzonen. Idén med denna tankegång är att säkerställa allmänhetens tillgång till ovärderliga natur- och rekreationsområden genom att rikta stora delar av det bebyggelsetryck som finns på kommunen till andra ur allemansrättslig synpunkt mindre känsliga men likväl för boende attraktiva områden.
Ett viktigt verktyg för att bibehålla värden kring stränder är de lagstadgade strandskyddsbestämmelserna som i olika utsträckning begränsar möjligheterna att uppföra nya byggnader i strändernas direkta närhet. Strandskyddets syfte är både att tillgodose friluftslivets behov och att bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet. Strandskyddet omfattar land- och vattenområden intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. På fle a ställen i landet är skyddet utökat till 300 m, vilket i Trosa kommun redovisas på kartan avseende byggande på landsbygden. Se även Byggande på landsbygden.

Skred och översvämningar

Ett förändrat klimat leder till mer extremt väder med tätare förekommande skyfall och hårdare vindar samt höjda havsvattennivåer. Det här påverkar Trosa kommun på fle a sätt och i synnerhet Trosa tätort. Vid Trosaåns mynning möts ett ökat flöde från åns vrinningsområde samtidigt som havsvattennivån beräknas höjas i framtiden. Den landhöjning som fortfarande finns i det här o - rådet motverkar en del av havsvattennivåhöjningen men inte tillräckligt. Samtidigt gör höga flöden i rosaån att risken för skred ökar, vilket både egna utredningar och Länsstyrelsens rapport Riskbild 2 visar. För att möta detta har omfattande stabiliseringsarbeten gjorts i framförallt Vagnhärad. Dock återstår en del i Trosa tätort. Kommunen ser kontinuerligt över kajskoning och åstränder och i vissa delar av Vagnhärads tätort mäts grundvattennivåer regelbundet sedan lång tid tillbaka för att förutse framtida risker för skred.

Kommunen ser kontinuerligt över kajskoning och åstränder som en del i det långsiktiga klimatanpassningsarbetet som pågått sedan länge.

Därutöver är ett ökat flöde i rosaån en aspekt som måste beaktas med tanke på Trosaåns avrinningsområde. De dammar som finns inom rosa kommun reglerar vattennivåer långt upp i Sörmland vilket gör att såväl Södertälje, Gnesta och Strängnäs kommuner påverkas av hur flödet är genom dammarna. Ä en sjön Sillens nivå kan märka av viss påverkan. När exempelvis risken i framtiden för tätare skyfall och besvärligare snösmältning ökar generellt kan fördämningarna i Trosa kommun orsaka översvämning i de inre delarna av avrinningsområdet. Detta måste dock balanseras mot risken att åstränder och kajer undermineras i Trosa kommun av ett högre vattenflöde om dammarna öppnas mer än ad som är tillåtet idag. Risken för skred och översvämningar har alltid funnits och kommunen har redan hanterat ett omfattande skred i slutet av 1990-talet. Dessa erfarenheter är mycket värdefulla inför det framtida arbetet. Se mer under avsnittet om skred och ras samt översvämningar i Risk, hälsa och säkerhet. Utmed Trosaån finns det sedan länge fastigheter som använder åvatten för bevattning på enskilda tomter. Detta har förekommit sedan lång tid tillbaka. Uttaget av vatten har inte varit något problem och bedöms i närtid inte vara det.

Nytt reningsverk och enskilda avlopp

Rening av kommunens avloppsvatten och att säkerställa hållbara enskilda avloppsanläggningar är av stor betydelse för att förbättra förutsättningarna för att uppnå fastställda miljökvalitetsnormer. Förutom Gisesjön och Björken som har god ekologisk status har övriga sjöar och vattendrag i kommunen otillfredsställande eller måttlig ekologisk status. Förklaringen är främst läckage av fosfor och kväve vilket leder till övergödning. Trosa kommun har idag två egna reningsverk i Trosa och Vagnhärad. Därutöver finns enskilda renings erk i Lövsta och på Sund samt ca 1.900 enskilda avloppsanläggningar. Arbete pågår för att ersätta Trosa och även Vagnhärads reningsverk med ett nytt vid Trosa våtmark och kommunens Miljökontor har kontinuerligt inventerat de enskilda anläggningarna och nu är ca 95% inventerade. I de fall de enskilda anläggningarna inte uppfyller miljöbalkens krav ställs krav på nya anläggningar. Fritidshusområden har också successivt anslutits till det kommunala nätet, t ex Lagnö och Hagstugan. I takt med att fler fastigheter ansluts till det kommunala va-nätet alternativt byter ut sin gamla enskilda anläggning förbättras förutsättningarna för att minska näringsläckaget till havet, sjöar och vattendrag samt förstås även minska utsläpp av läkemedelsrester och mikroplaster.

Dagvatten

Dagvatten är ett samlingsbegrepp för ytligt avrinnande av regn- och smältvatten från gårdsytor, gator, tomtytor, takytor m m. Dagvattnet innehåller föroreningar som kan förorsaka problem för recipienten vid snabb avbördning vilket kan vara en förklaring till att miljökvalitetsnormerna för vatten inte uppnås. Grundprincipen är att dagvattnet ska omhändertas lokalt och att dagvatten ska fördröjas och renas inom fastigheten så att inte mer vatten släpps ut än vad som är fallet innan byggnation. Genom lokalt omhändertagande av dagvatten minskas belastningen på recipienten och/eller kommunens reningsverk. Tätorternas parker, trädgårdar och naturområden är värdefulla för lokalt omhändertagande av tätortsbebyggelsens dagvatten. Ambitionen är att så lite dagvatten som möjligt ska ledas till reningsverk då det riskerar att försämra verkets funktion. I stället ska dagvattnet ledas till dammar, bäckar och våtmarker som kan utformas så att de blir positiva tillskott i tätorterna eller kan användas till bevattning. Även avledning till Trosaån eller andra sjöar, vikar eller vattendrag ska undvikas. Genom att fördröja och leda dagvatten till lämpliga översvämningsytor kan miljöeffekterna minska vid e empelvis extrem nederbörd eller snösmältning. Trots det planerar kommunen för tätare skyfall än tidigare vilket leder till ökade dimensioner vid utbyggnad av infrastruktur. Se även Tekniska system.

Forskning visar att antalet skyfall kommer att öka och det som normalt kallas tioårsregn kommer att falla i betydligt tätare intervaller i framtiden. Därför kommer dagvattenhantering att vara prioriterad i planering av nya områden samt vid förtätning av befintliga. Uppskattningsvis genererar ett tak om 100 kvm ca 53 kubikmeter dagvatten per år sett till hur nederbördsmängden ser ut idag. Att bygga ut dagvattennät som kan hantera ökande mängder är vare sig långsiktigt hållbart eller realistiskt och därför måste vattnet tas omhand på annat sätt. Genom att fördröja och rena dagvatten vid källan behöver det allmänna nätet inte belastas i samma utsträckning som tidigare. Vattnet kan också utgöra en tillgång för bostadsområdet och tätorten i stort både gestaltningsmässigt men också för djur- och växtlivet.

Genom utformning och materialval kan dagvattenhanteringen integreras på ett naturligt sätt i ett område. Planområden kan även innehålla ytor möjliga att översvämma vid behov och med vägar som utformas så att dessa utgör del i avledningen av dagvatten mot exempelvis dessa ytor. Att utforma byggnader med sedumtak eller leda ut takvatten på gräsmattor istället för i ett slutet system kan vara några bra sätt att minska risken för översvämningar och skador. Generellt går det att konstatera att hantering av dagvatten alltid utreds i Trosa kommun med tanke på de rådande geotekniska förhållandena. Det kan dock skilja sig åt mellan olika områden hur enkelt eller besvärligt detta är och därför kan också detaljeringsgraden i utredningarna skilja sig åt. I de

Uppskattningsvis genererar ett tak om 100 kvm ca 53 kubikmeter dagvatten per år

föreslagna exploateringarna i planförslaget anges om särskilt besvärliga förhållanden råder gällande dagvatten. Hantering av dagvatten regleras alltid i exploateringsavtal vid framtagande av detaljplaner där även ekonomiska garantier ska ges i form av bankgaranti för att säkerställa genomförandet. Med tanke på teknikutvecklingen inom området regleras aldrig teknisk lösning i tidiga skeden. Se även under dagvatten samt respektive under föreslagna exploateringsområden för ytterligare information.

Vattenskydd och vattenförsörjning

En av de absolut viktigaste vattenrelaterade frågor landets kommuner står inför är att säkra dricksvattenförsörjningen. Värdet av rena och säkra vattentäkter är omöjligt att beräkna. Trosa kommun har två kommunala vattentäkter, Sörtuna och Källvreten vilka båda är grundvattentäkter. Båda täkterna har skyddsföreskrifter och de för Sörtuna håller på att ses över. Generellt är de nya föreskrifterna mer omfattande och påverkar ett större område än tidigare, t ex är brunnszonen avsevärt utvidgad och sekundärzonen sträcker sig upp till Västerljungs tätort. För att säkerställa leverans av dricksvatten har en ny överföringsledning från Sörtuna byggts in till Trosa tätort. Dricksvattenförsörjningen är nu också säkerställd genom att nätet är sammankopplat och respektive täkt kan på så sätt fungera som reserv för varandra om behov skulle uppstå. Därutöver har även Trosa vattentorn fått en ny ledningsförsörjning. Nästa steg i vattenskyddsarbetet är att se över föreskrifterna för Källvreten. Se mer under avsnittet om Tekniska system.

Under senare år har frågan om vattenbrist i landets kommuner aktualiserats. Trosa kommun har generellt god tillgång på dricksvatten genom sina grundvattentäkter men vid längre perioder av torka alternativt begränsad nederbörd under vintern kan grundvattennivåerna sjunka. Detta har lett till att kommunen infört bevattningsförbud periodvis något som kan vara aktuellt även i framtiden. Generellt kommer säkert användandet av dricksvatten för exempelvis bevattning, spolning i toaletter mm att förändras på sikt. Det kan vara lämpligt att använda annat vatten för dessa ändamål. Det kan därför vara intressant att i framtiden mer strategiskt studera möjligheten till lagring av exempelvis dagvatten för detta ändamål. Förutsättningen är dock att vattnet är eller kan renas innan användning.

Brandvatten

Liksom tillgång till dricksvatten är även tillgång till brandvatten och dess lokalisering det en strategisk fråga. Inom ramen för detaljplaner och efterföljande projektering fastställs kapacitet, metod och slutlig plats men det är viktigt att i ett tidigt skede identifie a behovet. Det handlar både om att göra brandvatten tillgängligt inom tätorterna men också om att vara förberedd vid exempelvis skogsbränder eller olyckor. En översyn av befintliga brandposter vore till gagn för kommunens beredskapsförmåga. Samverkan med Räddningstjänsten är viktig i dessa frågor.

En översyn av befintliga b andposter vore till gagn för kommunens beredskapsförmåga.

» Vad vill vi åstadkomma?

Skärgårdens natur-, kultur- och friluftsvärden ska tillvaratas och tillgängliggöras genom såväl bevarande som utveckling.

Tillgängligheten till stränderna ska bibehållas och om möjligt utvecklas.

Övergödningen i sjöar, vattendrag och Trosas havsmiljö ska minska.

Befintlig och y bebyggelse ska inte utsättas för risk för skador relaterade till skred eller översvämning.

Trosa kommun ska långsiktigt garantera säkra dricksvattenleveranser, en hållbar rening av spillvatten och minskad påverkan på recipient av dagvatten.

Trosaån ska ha fria vandringsvägar i syfte att säkerställa ett långsiktigt hållbart fiskbestånd

» Strategier

Översiktsplanen visar på restriktivitet avseende ny bebyggelse i den så kallade yttre kustzonen för att bevara höga naturvärden och säkerställa möjligheten för tillfälliga besökare att tillgodogöra sig skärgårdens kvaliteter. Trosa kommun ser positivt på utveckling av befintliga land ästen.

Trosa kommun avser även framöver att aktivt delta i som bedrivs av arbetet Svealands Kustvattenvårdsförbund, Trosaåns vattenvårdsförbund och Trosaåns fis evårdsområdesförening i syfte att förbättra statusen för kommunens vattenområden och därmed också förbättra livsvillkoren för djur- och växtlivet.
Kommunen ska fortsätta arbeta preventivt för att minimera risken för skred och översvämning.

Kommunala vattentäkter ska ha aktuella och ändamålsenliga skyddsföreskrifter. Ett nytt reningsverk ska byggas och ersätta de befintliga. Det ya reningsverket ska framtidssäkras genom möjligheter till kontinuerlig utbyggnad. Framtida anslutningar ska prioriteras i enlighet med den VA-plan som tas fram och dagvatten ska omhändertas och renas så nära källan som möjligt.
Trosa är en expansiv, storstadsnära skärgårdskommun som i realiteten är integrerad i Storstockholmsregionen i högre grad än med övriga Södermanland. En stor del av befolkningen pendlar till arbeten och studieplatser utanför kommunen och då i huvudsak norrut, mot Södertälje eller södra och centrala delarna av Storstockholm. Kommunen har en förhållandevis hög förvärvsintensitet vilket understryker att kommunikationerna har stor betydelse för människor som söker arbeten och för arbetsgivare som söker personal.

KOMMUNIKATIONER

Trafikplaneringen har sedan länge utgått ifrån en ö ergripande trafikstategi och därefter följande treårsplaner för investeringar i infrastruktur och kollektivtrafik som Region Sörmland tidigare begärde in för länets totala trafikplanering. egionen har numera ändrat arbetssätt men kommunen har ändå fortsatt med treårsplaner på samma sätt som tidigare. Dessa planer visar på de prioriteringar kommun gjort med fokus på kommande statliga investeringar och medfinansiering i ommunen. De objekt som har högsta prioritet i kommunen är Ostlänken med resecentrum i Vagnhärad, Infart västra Trosa, ombyggnad av väg 218 samt upprustning och ett eventuellt framtida övertagande av väg 787, Stensundsvägen.

Kommunens planering av gång- och cykelvägar utgår från den antagna Gång- och cykelvägsanalys. Utifrån strategin görs prioriteringar av kommunens investeringar och den är också underlag vid exploateringar, där utbyggnad av gång- och cykelvägsnätet ofta blir en del av exploateringen. Sedan tidigare har förbättringar för cykelpendling varit högt prioriterat. Exempelvis har Trosa tätort förbundits med Vagnhärad och Västerljung med gång- och cykelvägar och länken mellan Västerljung och Vagnhärad har under planperioden utretts. Dessutom har väderskyddade cykelparkeringar tillkommit vid strategiska bytespunkter för kollektivtrafik. I takt med att upplevelseturismen har ökat har gång- och cykelvägnätet fått en ny funktion. Genom att identifie a mindre länkar i planområdens närhet kan ytterligare värden uppnås för besöksnäringen.

Under de senaste åren har Trosa kommun gjort omfattande satsningar på kollektivtrafi en och dessa satsningar har resulterat i ett ökat resande med buss och tåg. Genom att prioritera snabba direktbusslinjer och fler tåg vgångar i kombination med infartsparkeringar för bil och cykel vid kollektivtrafiknoder väljer allt fler at åka kollektivt istället för med bil. Kommande år kommer detta att utvecklas ytterligare när trafi eringen med den tåg-buss som nyligen upphandlades startar. Den innebär att det alltid finns en buss som är anpassad till tågt afiken till och från Stockholm samt att bussen också väntar de gånger tåget är försenat. Genom satsningen på tågbussen hoppas kommunen att ännu fler ommer att välja bort bilen. Något som både minskar utsläpp av växthusgaser samtidigt som investerings- och platsbehovet för nya infartsparkeringar också minskas. Planering av kollektivtrafi en görs tillsammans med Region Sörmland.

Förutsättningar

Trosa kommun har goda kommunikationer med omgivande kommuner och regioner, med E4 och Södra stambanan som viktiga kommunikationsstråk i nordsydlig riktning. Avståndet från Vagnhärad till Södertälje är drygt tre mil och till Stockholm är det ca sju mil. Mer än hälften av kommunens förvärvsarbetande befolkning pendlar till arbetsplatser utanför kommunens gränser. Pendlare är således en betydelsefull grupp för kommunens framtid. Kommunen avser att tillsammans med grannkommunerna och Region Sörmland fortsätta arbeta för att förbättra kommunikationerna och underlätta för arbetspendling. Pendling inom kommunen underlättas av ett väl utbyggt nät av gång- och cykelvägar. Genom att cykelparkeringar byggs i anslutning till bytespunkter för kollektivtrafik uppmuntras ett mer hållbart och klimatsmart resande.

Kollektivtrafi en i Trosa kommun utgörs av tågtrafik med stopp i Vagnhärad samt regional och lokal busstrafik med såväl Sörmlandstrafi en som Trosabussen. Restiden med tåg till Stockholm från Vagnhärad är knappt 40 minuter och till Nyköping ca 25 minuter. Restiden med buss från Vagnhärad till Nyköping är ca 50 minuter, till Stockholm cirka 60 minuter och till Södertälje ca 45 minuter. När Ostlänken börjar trafi eras kommer kopplingen mellan tåg och buss att ytterligare förstärkas. Överlag är goda kommunikationer både inom kommunen, på pendlingsavstånd och med orter längre bort nödvändigt för att stärka kommunens attraktivitet samt för att minska trafi ens miljöbelastning. Genom att arbeta för en ökad tillgänglighet till kollektivtrafi en kan behovet av särskild kollektivtrafik för personer med funktionshinder minskas. Os - länken kommer också öppna upp för nya resmål för både pendlare och besökare. Driftsäkerheten och robustheten kommer att förbättras avsevärt. Samtidigt kommer restiderna att förkortas både mot Stockholm och söderut. Här är det värt att nämna att Norrköping-Linköpings regionen samt Uppsala kommer att kunna bli pendlingsalternativ i framtiden på ett sätt som de inte är idag.

Kollektivtrafi

I Trosa kommun utgörs kollektivtrafi en av lokal- och regionalbussar, Trosabussen samt regionaltåg via Södra stambanan. I framtiden kommer persontrafi en på Södra stambanan att ersättas med Ostlänken med snabbare, tätare och mer driftsäkra förbindelser. Under senare år har andelen kollektivtrafikresande ökat mest i rosa kommun jämfört med övriga länet. Prioritering av direktbusslinjer, tåg-buss, utbyggnad av infartsparkeringar och

Trosa kommun har goda kommunikationer med omgivande kommuner och regioner.

cykelparkeringar är några av förklaringarna till ökningen. Införandet av Movingo, ett reskort som samlar alla biljetter i en, har också haft stor betydelse för resandet.

Busstrafi

Busstrafi en utgörs av regional och lokal busstrafik. rosa tätort trafi eras av tre regionala och fyra lokala busslinjer samt Trosabussen. Busshållplatserna täcker väl de centrala delarna av Trosa. Att en stor del av Trosas tänkta expansion äger rum i de östra delarna av tätorten kan på sikt möjliggöra en förstärkt kollektivtrafik i dessa delar. På längre sikt planeras dock för en utbyggnad även västerut. Vagnhärad trafi eras av tre regionala och fem lokala busslinjer. Busshållplatserna täcker väl de centrala delarna, medan de omkringliggande bostadsområdena har lägre tillgänglighet. Västerljung trafi eras av en regional och en lokal busslinje. Befintliga hållplatser längs Västerleden och Gillbergavägen täcker huvuddelen av tätorten.

Sedan 2010 finns rosabussen vilken är en direktbusslinje mellan Trosa och Liljeholmen i Stockholm via Vagnhärad. Sedan starten har busslinjen varit en succé och en stor del av kommunens pendlare reser dagligen med Trosabussen. Den har öppnat upp möjligheten för kommunens gymnasieelever att söka sig till Stockholm för studier. Busslinjen fungerar som ett komplement till dagens befintliga passage artrafik med tåg via Söd a stambanan.

För pendlarna till Södertälje har kommunen tillsammans med Region Sörmland och Sörmlandstrafi en infört direktlinjer till viktiga målpunkter. Syftet har varit att skapa snabbare förbindelser som lockar fler att välja bussen än bilen i den dagliga pendlingen. Arbetet med stomlinjer har visat sig framgångsrikt och kommer att fortsätta i den framtida planeringen av kollektivtrafik. En väl utbyggd kollektivtrafik är viktig för arbetspendling men också för kommunens barn och ungdomar för såväl pendling till exempelvis utbildning som internt inom kommunen.

Ostlänken Hillstalund mot Sillen

Under senare år har behovet av fler och större cy elparkeringar invid strategiskt placerade busshållplatser ökat kraftigt. I samband med att hållplatser anläggs eller byggs om utgör det en viktig faktor i projektet. I planläggning där plats för busshållplatser läggs in måste kommunen beakta att behovet av ytor kan vara större än tidigare för att säkerställa denna funktion.

Tågtrafi

Södra stambanan går genom Vagnhärad och trafi eras av persontåg på linjen Linköping – Stockholm. Under vardagar gör tågen 14 stopp i vardera riktningen vid Vagnhärads station och under helger minskas trafi en.

Förutsättningarna för tågresenärer till och från Vagnhärad kommer att förändras radikalt när Ostlänken tas i trafik någon gång mellan 2033-2035. Ostlän en är en planerad, dubbelspårig höghastighetsjärnväg mellan Järna och Linköping. Ett av Ostlänkens fem nya resecentra med tågstopp kommer att byggas i Vagnhärad. Trafi eringen för Trosa kommuns del kommer att bestå av snabbare regionaltågsförbindelser. Under 2010 lade dåvarande Banverket fast en utredningskorridor för det fortsatta utredningsarbetet. Korridoren följer E4 i stora drag, är upp till 1,5 kilometer bred och passerar omedelbart norr om Vagnhärad. Hösten 2014 startade Trafik erkets arbete med att i järnvägsplan lägga fast exakt sträckning för Ostlänken inom utredningskorridoren genom Trosa kommun och nu ser sträckningen och resecentrums lokalisering ut att vara i stort sett fastställd. Trafik erket beräknar att järnvägsplanen kommer att vara fastställd 2022/2023 och först då kan byggstart ske. Ostlänken kommer att förkorta restider och möjliggör betydligt tätare tågtrafik än idag. Dessutom förbätt ar järnvägen kopplingen till Stockholm/Arlanda, till Skavsta och till Linköping/Norrköping. Därmed är Ostlänken en viktig del i kommunens strävan att kraftigt öka resandet med kollektiva färdmedel, så att transportsektorns bidrag till miljöbelastningen minskar i motsvarande grad. På längre sikt är Ostlänken en del av en ny stambana för höghastighetståg mellan Stockholm och Göteborg/Malmö. Ostlänken har stor betydelse för att stärka kommunens

attraktivitet. Effekti a regionala kommunikationer liksom attraktiva boendemiljöer och högklassig service är självklara livsvillkor för att människor och företag ska kunna utvecklas och fungera långsiktigt.

Möjligheterna att bygga nytt, exploatera och på annat sätt förändra markanvändningen påverkas av Ostlänkens utredningskorridor. I princip krävs Trafik erkets medgivande för åtgärder som kan komma att försvåra och fördyra järnvägens framdragning inom utredningskorridoren. I takt med att Ostlänkens sträckning läggs fast, ökar möjligheterna för kommunen, andra markägare och övriga berörda att göra förändringar.

Gång- och cykeltrafi

Utbyggnaden av kommunens gång- och cykelnät pågår kontinuerligt. Kommunen ser detta som centralt för att minska energiförbrukningen i kommunen, stärka folkhälsoarbetet, öka tillgängligheten och för att utveckla besöksnäringen. Redan idag finns cy elförbindelse mellan Trosa och Vagnhärad, Trosa och Västerljung samt mellan Västerljung och Sillebadet. Samtliga sträckor är flitigt använda. Översiktsplanen föreslår en motsvarande förbindelse mellan Västerljung och Vagnhärad vilket gör att gång- och cykelvägnätet byggs ihop i kommunen. Under planperioden har olika sträckningar utretts. Utifrån gång- och cykelvägsanalysen har kommunen prioriterat stråk för att skapa ett mer heltäckande nät i Trosa och Vagnhärads tätorter. Av de föreslagna stråken är en stor del redan genomförda eller på gång att genomföras. Utbyggnad av säkra cykelparkeringar ingår också i arbetet med att få fler att välja cy eln istället för andra resesätt och det är av betydelse att detta kommer in tidigt i planeringen av byggprojekten.

Gång- och cykelvägnätet inom tätorterna byggs ut successivt i takt med att nya områden detaljplaneläggs. Utmed Stensundsvägen mellan Åda fritidshusområde och väg 218 finns planer för samt en redan idag u - byggd enklare gång- och cykelväg. Ambitionen är att stärka detta stråk i och med det ökande antalet boende i området. Utmed den östra delen bedöms en gång- och cykelväg utmed Stensundsvägen inte som realistisk i dagsläget utan där löses den förbindelsen bäst via Krymla och Stensunds fritidshusområden. Öbolandet har under de senaste åren genomgått en förändring där allt fler bor permanent och fl a av de planerade bostadsområdena är helt eller delvis utbyggda. För att underlätta för framförallt gående har en brygga byggts utmed Öbolandsbanken som sedan ansluter till en gångväg mot Strömmingsberget. En fortsatt utbyggnad av gång- och cykelvägar på Öbolandet är beroende av samarbete med samfällighetsföreningen i området.

En utveckling av gång- och cykelnätet är viktig inte minst för att förbättra barnens möjligheter att ta sig fram inom respektive tätort samt mellan kommunens orter. Därför kommer gång- och cykelvägsanalysen att ses över kontinuerligt. En sträcka som särskilt lyfts fram i översiktsplanen är förbindelsen mellan Västerljung och Vagnhärad. Kommunen kommer även att följa Regionförbundets arbete med att utveckla cykelvägar utmed det statliga vägnätet i länet. En sträcka som skulle kunna vara aktuell för Trosa kommun är gång- och cykelväg utmed Uttervikssvägen där kommunen redan idag byggt en första etapp från Västerljungsvägen till vägen mot Åshorn och Hållsnäs.

Utbyggnaden av kommunens gång- och cykelnät pågår kontinuerligt.

Biltrafi

Väg E4 sträcker sig genom norra delen av kommunen och är kommunens viktigaste kommunikationsled. I övrigt består det statliga vägnätet inom kommunens gränser av ytterligare 14 vägar. Huvuddelen av dem har tillfredsställande standard, som är väl anpassad till förekommande trafikmängder och fordon. Undantagen är vägarna 218 (E4 – Vagnhärad – Trosa) och 787 (Åda Gård – Stensunds folkhögskola). Dessutom finns beh v av att förbättra förbindelserna mellan Trosas västra och östra stadsdelar.

Väg 218 är näst efter E4 den hårdast trafi erade vägen inom Trosa kommun. Vägens delsträckor har skiftande karaktär, vilket innebär olika krav på hur vägen bör vara utformad. Den är kommunens viktigaste entré. Framtida utveckling av bostadsområdet Solberga och nytt resecentrum vid Ostlänken medför behov av nya och förbättrade väganslutningar och översyn av hur vägen samspelar med framtidens Vagnhärad. Samtidigt innebär problem med framkomlighet och trafiksä erhet andra behov på sträckan mellan Vagnhärad och Trosa. En akut åtgärd som krävs är att bygga viltåtgärder. Sträckan mellan Kullängsbackarna och Åda hör till ett av Mälardalens mest drabbade stråk av viltolyckor. Trafik erket har påbörjat arbetet med vägplan för sträckan och kommunen kommer att vara aktiv i detta arbete.

Stensundsvägen är smal och slingrar sig fram genom landskapet. På fle a ställen kan fordon mötas endast vid särskilda mötesplatser. Idag är vägens underhåll eftersatt och anslutningen till väg 218 vid Åda Gård är olycksbelastad. Vägen har förhållandevis liten trafik, men t afi en har ökat i takt med utbyggnad av bostadsområden i anslutning till Åda Golfbana och Åda backar och fritidshusområde. Även utvecklingen mot fler åretruntboende i fritidshusområdet Stensund-Krymla kommer att påverka

trafikmängderna. Sammantaget ser ommunen ett stort behov av upprustning av Stensundsvägen. Diskussioner förs med Trafik erket om ett kommunalt övertagande och i samband med det kommer medfinansiering att krä as vid exploateringar utmed vägen på motsvarande sätt som för Infart västra Trosa. Ett fördjupningsarbete har tagits fram för den östra delen av Trosa och några av de identifie ade områdena föreslås i översiktsplanen. I ett längre perspektiv kan ytterligare exploatering bli aktuell utmed Stensundsvägen.

Idag finns endast tre körba a förbindelser över Trosaån i Trosa stad. Där är den smala Smäckbron den mest trafi erade förbindelsen. Trafi en på Smäckbron skapar problem i form av bristande trafiksä erhet för främst oskyddade trafikante , framkomlighet för tyngre fordon samt i form av störningar för närboende och risk för skador på kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Dessutom begränsar problemen möjligheterna till bostadsbyggande i Trosas västra delar. Infart västra Trosa kommer att avlasta centrala Trosa. När vägen byggs ut kommer trafikföringen i cent ala Trosa att ses över i syfte att leda över trafik, som inte har målpunkt i cent ala Trosa, till den nya infarten.

Öbolandet har ökat sin befolkning sedan nya detaljplaner togs fram under början av 2000-talet. I samband med detaljplanearbetet studerades även vägbanken och vägnätet på ön vilka båda har enskilt huvudmannaskap och ägs och förvaltas av en samfällighetsförening. Boende på Öbolandet röstade med klar majoritet för ett fortsatt enskilt huvudmannaskap. I takt med att Öbolandet fortsätter omvandlas samtidig som trafiksä erheten under framförallt sommarhalvåret diskuteras kan frågan om ett kommunalt övertagande på sikt väckas igen. Detta måste då prövas i en ny detaljplan och förutsätter att en tydlig majoritet av fastighetsägarna står bakom önskemålet. Med jämna mellanrum lyfts frågan om vägbankens betydelse för vattenkvaliteten i hamnområdet. Studier har tidigare gjorts och de visar på att bankens påverkan på flöden är mindre än ad som har befarats. Sett ur ett längre perspektiv kommer huvudmannaskapet för vägnät och vägbank på Öbolandet sannolikt att behöva omprövas men det är i dagsläget svårt att uttala sig om när.

Parkeringar

Tillgång till parkeringar lyfts ofta i olika sammanhang. Det handlar om att säkerställa parkeringsplatser för pendlare som reser via Vagnhärads station eller Trosaporten, besökare, eller hur bostads- och verksamhetsområden ska utformas. Allt fler väljer att resa med tåg eller Trosabussen vilket gör att infartsparkeringarna vid Vagnhärads station och Trosaporten blir alltmer välfyllda. För att minska det framtida behovet att bygga ut parkeringen vid Vagnhärads station kommer en tåg-busslinje att inrättas. Detta gör det enklare för pendlare att välja bort bilen den första etappen på resan. I en kommun som Trosa som periodvis ökar sin befolkning markant och dessutom har ett stort antal dagbesökare utgör besöksparkeringar en viktig fråga att lösa. Att integrera parkeringsytor i kulturhistoriskt känsliga miljöer kan vara besvärligt samtidigt som högsäsongens behov av parkeringsplatser ska balanseras mot övriga tider på året då dessa ytor kan uppfattas som ödsliga och otrygga.

Genom att tidsstyra parkeringsplatser på olika sätt över året kan exempelvis ytor som under sommaren används som besöksparkeringar utgöra pendlarparkeringar övrig tid på året effektivise a användandet. För att underlätta resande som söker parkering kan kommunen utveckla sin information om möjliga parkeringsplatser. När det gäller krav på parkeringsplatser i nya detaljplaner behöver varje enskilt projekt studeras var för sig och i takt med att kollektivtrafi en förbättras kan exempelvis antalet parkeringsplatser per bostad kontinuerligt minska.

Skärgårdstrafi

Trosa hamn, Källviks brygga och Uttervik är några av de viktigaste angöringspunkterna för skärgårdstrafi en inom och utom kommunen. Källvik är viktigt som fastlandshamn och landfäste för boende på öar både inom och utanför kommunens gränser. Under sommartid råder

Källviks brygga är en de viktigaste angöringspunkterna för skärgårdstrafi en.

periodvis stor trängsel p g a begränsade parkeringsytor runt Källviks brygga. Trosa kommun kommer att ersätta befintlig återvinningsstation med en y och i samband med det anläggs ytterligare allmänna parkeringar. För att långsiktigt lösa detta skulle ett samarbete mellan Trafik erket, kommunen och fastighetsägare i området krävas. Från Uttervik går båtar till bland annat Askö. Kommunen ställer sig generellt positiv till en utökad persontrafik till olika målpunkter i skärgården. Under planperioden kommer Trosa kommun att tillsammans med Oxelösunds och Nyköpings kommuner samt Region Sörmland utreda möjligheten till reguljär skärgårdstrafik

Flygtrafi

Inom kommunen finns ett mindre flygfält, Troslanda, beläget ett par kilometer väster om Trosa. Troslanda används för hobbyverksamhet, som beredskapsfält och är också ansluten till totalförsvarsorganisationen Frivilliga Flygkåren. I takt med nedläggningen av fle a andra fl gplatser i regionen har Troslandas betydelse för såväl rekreation och besöksändamål som för utbildning ökat.

I kommunens närhet finns Sk vsta fl gplats i Nyköpings kommun. Flygplatsen har stor betydelse för regionens näringsliv och turism.

Informationsteknik

Snabb och driftsäker IT-kommunikation blir bara viktigare och viktigare i samhället och efterfrågan ökar kontinuerligt. Arbetet är högt prioriterat såväl nationellt som regionalt och lokalt. I Trosa kommun finns idag fibernä utbyggt i stora delar av tätorterna och till viss del är utbyggnaden påbörjad även på landsbygden. Arbetet finns samlat i det kommunala bolaget Trofi men det finns en privata aktörer på marknaden. I samband med utbyggnad av det kommunala VA-nätet samförläggs tomrör för framtida anslutning med fibe . Det förekommer också att fiber samförläggs med and a ledningsdragande företag. Även det trådlösa nätet har avsevärt förbättrats sedan föregående översiktsplan vilket underlättar inte minst för företagare på landsbygden. Kommunen har under senare år via Trofi yggt ut fibernätet i ommunen och satsningen ska fortsätta kommande planperiod. Målsättningen är att 98% av hushållen och företagen har tillgång till minst 1 Gbit/s senast 2023. Idag har 90% av kommunens invånare tillgång till bredband via fiber och 70% är anslutna till Trofi. Därutö er finns and a leverantörer etablerade i kommunen. Utvecklingen av IT är av stor vikt också ur miljösynpunkt för att minska transportbehovet, då möten och kommunikation kan genomföras elektroniskt istället för platsbundna möten. Mot bakgrund av det kommer den bredbandsstrategi som antogs 2013 att ersättas av en ny under hösten 2019.

Kommunen arbetar tillsammans med övriga aktörer för att stärka befintlig tågt afik.

Kollektivtrafi

Kommunfullmäktige antog Kollektivtrafikvision för rosa kommun i juni 2013, vilken legat till grund för de senaste årens prioritering. Viktigast för kommunen är effekti a volymlösningar med kort restid och god avgångsfrekvens längs sträckan Trosa/Vagnhärad – Södertälje och att ytterligare utveckla förbindelserna Trosa/Vagnhärad – Stockholm. Framtidens kollektivtrafik måste ännu bättre spegla potentiell efterfrågan. Därför måste prioriteringar och kraftsamlingar göras mot stråk där människor bor och färdas med stor frekvens för att kollektivtrafi en ska vara samhällsekonomiskt effektiv och understödja en hållbar utveckling.

Dimensionering av basutbudet skall styras av människors pendlingsmönster till arbetsplatser och skolor eftersom arbets- och studiependling utgör det huvudsakliga resandet. Trosa kommun verkar för att stärka kollektivtrafi en mot Stockholm genom att fortsätta utveckla snabbusslinjen mellan Trosa och Liljeholmen. Trosabussen har sedan starten 2010 ökat kollektivtrafi ens attraktivitet på sträckan Trosa-Vagnhärad-Stockholm. Detta genom att antalet avgångar ökat avsevärt, tillgången till Stockholm ökat genom angöringen av Liljeholmen samt som ett driftsäkert komplement till regionaltågen som de senaste åren lidit av omfattande driftstörningar. Vad gäller busstrafi en Trosa – Vagnhärad – Södertälje kommer inriktningen mot direktlinjer att fortsätta i syfte att skapa täta och snabba förbindelser i frekventa resandeströmmar.

Kommunen kommer att fortsätta att arbeta tillsammans med övriga aktörer för att förstärka befintlig tågt afik och för att bristerna på befintliga jär vägsspår åtgärdas.

Dessutom är det nödvändigt att öka säkerhet och komfort vid och i anslutning till mer frekventerade på- och omstigningsplatser. En satsning kommunen gör är bl a att inrätta en tågbuss mellan Trosa och Vagnhärad som alltid är anpassad till resande till och från Stockholm. Är tåget försenat väntar alltid bussen vilket ger en säkerhet till kommunens pendlare. Detta minskar sannolikt behovet av pendlarparkeringar vid stationen. Befintliga par eringar kommer att ses över och ytterligare några platser kommer att anläggas söder om järnvägen. Därutöver kommer möjligheten att cykelparkera vid stationen att förbättras under planperioden.

Införandet av Movingo och det gemensamma biljettsystemet i Mälardalen har varit mycket positivt för kollektivtrafikresandet i ommunen. På samma kort kan resenären t ex åka regionaltåg, Trosabussen, Sörmlandstrafi ens bussar samt inom hela Storstockholms Lokaltrafiks sy tem. Ett gemensamt biljettsystem har diskuterats under mycket lång tid mellan kommunerna och trafikhuvu männen för att understödja en utveckling i regionen och nu är det genomfört.

Sammanfattningsvis bygger Trosa kommuns planering för kollektivtrafik på att ommunens invånare ska resa med en attraktiv kollektivtrafik med hög standard i ett hållbart transportsystem. Planering av kollektivtrafi en ska göras med hela resan som en sammanhållen produkt. I övrigt ska turtäthet och korta restider prioriteras med koncentration på stråk, där det finns förutsättningar för ökat kollektivt resande. Det gemensamma biljettsystemet ska fortsätta utvecklas.

Ostlänken

Såväl Södra som Västra stambanan är hårt belastade och det saknas kapacitet för att möta dagens och framtidens behov av utökad tågtrafik. Detta gäller allmänt för både person- och godståg, men särskilt för persontåg i högtrafik. Den hårda belastningen gör dessutom att t afi en på banorna är mycket känslig för störningar. Södra stambanan via Nyköping är enkelspårig och har snäva kurvradier

som också begränsar tågens hastighet. Därmed är det mycket svårt att minska restiderna på sträckan Norrköping – Nyköping Vagnhärad – Södertälje. Genomförandet av Ostlänken kommer att öka kapaciteten och robustheten i järnvägssystemet, korta restiderna och bidra till regionförstoring.

Om ett höghastighetsnät byggs ut mellan storstäderna Stockholm och Göteborg och Malmö/Köpenhamn ska Ostlänken ingå som en del i av nätet. I avvaktan på beslut om utbyggnad av stambanor för höghastighetståg, ansluter Ostlänken till befintlig järnvägar i Linköping i söder och vid Gerstaberg norr om Järna. Trafik erkets arbete med Ostlänken innebär att banans sträckning liksom resecentrums läge i Vagnhärad läggs fast allt mer. För Trosa kommun är det särskilt viktigt att järnvägens sträckning och resecentrums lokalisering:

1. Ger förutsättningar för utveckling av Vagnhärad och av hela Trosa kommun
2. Bidrar till kraftig ökning av det kollektiva resandet i kommunen
3. Ger minsta möjliga intrång och störningar för berörda markägare, boende och näringsidkare
4. Hänsyn visas till befintliga natu - och kulturmiljövärden

Ostlänken, station Vagnhärad

Under byggtiden för Ostlänken kommer ytor att påverkas i närheten av järnvägsbygget. Transportvägar och upplagsplatser mm kommer att behövas. Detta kommer att säkerställas i den fortsatta planeringen av järnvägen tillsammans med Trafik erket.

Gång- och cykeltrafi

Trosa kommun planerar för en hållbar utveckling och i detta ses gång- och cykelförbindelser av stor betydelse i syfte att förbättra såväl miljö-, hälso- samt ekonomiska aspekter. Gång- och cykelförbindelser finns till viss del utvecklade i tätorterna, men med relativt enkla ingrepp antas detta kunna förbättras så att exempelvis cykelbanor bättre kopplas samman och att ”luckor” i cykelbanorna kan byggas bort. Även gång- och cykelbanor mellan tätorterna är frågor som är relevanta att utveckla. Vid utbyggnad av nya boendeområden ska gång- och cykelförbindelser prioriteras.

Den gång- och cykelvägsanalys som först gjordes under 2009 och som sedan regelbundet uppdaterats och aktualitetsprövats har legat till grund för senaste årens prioritering av utbyggnad. Flera av de stråk som identifie ades har byggts t ex förbindelsen mellan Albanoplan och Häradsvallen, gång- och cykelvägsbron över Trosaån vid Nyängsbron, förbindelsen mellan Centrumvägen och Lånestahallen i Vagnhärad och cykelvägen ut till Tureholm och Åshornsvägen. Förslag som redovisas i den nya översiktsplanen är en förbindelse mellan Västerljung och Vagnhärad i syfte att underlätta cykling mellan tätorterna.

Under planperioden kommer gång- och cykelvägsanalysen kontinuerligt att aktualitetsprövas och vid behov uppdateras i syfte att kunna fortsätta utbyggnaden av vägnätet. Därigenom underlättas för invånarna att göra kloka val både miljö- och hälsomässigt. Genom att vara aktiv i planeringen ökar också möjligheterna till statlig medfinansiering v nya gång- och cykelvägar. Dessutom får kommunen ett kunskapsunderlag i förhandlingar med framtida exploatörer.

I anslutning till strategiska kollektivtrafiknoder finn cykelparkeringar och vindskydd. Detta kommer att fortsätta utvecklas och utgör en viktig del i planeringen av framtida resecentrum vid Ostlänken.

Biltrafi

Mellan tätorterna går idag länsvägarna 218, 219 och 782. Därutöver planeras för Infart västra Trosa där Trafik erket tillsammans med kommunen tagit fram en vägplan som fastställts men som ligger för prövning hos regeringen. I samband med att den nya vägen tas i bruk kommer trafikföringen i cent ala Trosa att ses över. Syfte är att föra över trafik som inte har någon målpunkt i cent ala Trosa från de centrala delarna till Infart västra Trosa.

Väg 218 är ett prioriterat projekt i den regionala infrastrukturplanen och Trafik erket har under planperioden tagit fram en s k åtgärdsvalsstudie för vägen tillsammans med Trosa kommun. Studien visar på behov av viltåtgärder, trafiksäk a fle a korsningspunkter, anpassa hastigheten och säkerställa flödet på vägen. En del av arbetet kommer att vara att åtgärda korsningspunkten vid Kalkbruksvägen där det både handlar om att skapa en entré till kommunen men framförallt att säkerställa trafi eringen när Ostlänken börjar byggas. En akut åtgärd som krävs är att bygga viltåtgärder. Sträckan mellan Kullängsbackarna och Åda hör till ett av Mälardalens mest drabbade stråk av viltolyckor. Trafik erket kommer det närmsta året att påbörja arbetet med vägplan för sträckan och kommunen kommer att vara aktiv i detta arbete.

Trafik erket har föreslagit att väg 787, Stensundsvägen, ska tas över av Trosa kommun. Vägen har låg standard med sträckor av dålig sikt och besvärliga mötesförhållanden m m. Målpunkter som Stensunds folkhögskola och Stensunds fritidshusområde, som idag till stor del är per-

manentbebott, innebär att trafi en är förhållandevis stor på vägen och dagens standard motsvarar inte den trafi - mängd som finns idag och som örväntas inför framtiden. Inför ett övertagande måste dock vägen i ordningsställas i en annan standard än i dag. Förhandlingar om detta pågår mellan kommunen och Trafik erket. Vad gäller trafikfrågo på landsbygden antas arbetet huvudsakligen inriktas på att bibehålla och förstärka dagens förutsättningar även på de vägar där Trosa kommun inte är väghållare.

Nya exploateringsområden

Biltrafikförsörjningen till större planerade boendeområden behandlas i respektive avsnitt under rubriken ”Planförslag”. Den ökade nyexploateringen föreslås så långt det är möjligt ske i anslutning till befintlig in rastruktur men komplettering av befintligt vägnät kommer att bli nödvändig.

Nya vägar ska i största möjliga utsträckning lokaliseras där stigar, traktorvägar e t c redan finns. Skälen bakom detta tankesätt är att begränsa intrånget i naturmark men också att bygga vidare på den struktur som sedan länge funnits i trakten. Tillfartsgator till förordade utbyggnadsområden är knutna till exploateringen och redovisas under respektive bebyggelseområde.

» Vad vill vi åstadkomma?

Kommunen ska verka för förbättrade kommunikationer till omgivande regioner samt för utvecklad kollektivtrafik inom kommunen. Där ingår en fortsatt utveckling av det regionala taxesystemet Movingo.

Goda gång- och cykelförbindelser mellan och inom tätorterna ska prioriteras.

Ett långsiktigt och hållbart transportsystem, där hänsyn tas till alla grupper i samhället och där näringslivet har utrymme att utvecklas. Alla olika slags kommunikationer ska ses som en helhet där t ex gång- och cykelvägar kompletterar bil- och kollektivtrafik

Trafikrelate ade planeringsfrågor skall prioritera säkerhet, långsiktighet och ett stadsmässigt byggande.

» Strategier

En ambition inom kommunens trafikplanering är att generellt eftersträva spridning av trafikflödena. I dett är det dock väsentligt att befintliga naturliga flöden int motverkas, vilket annars kan resultera i onödigt hög belastning i vissa stråk.

Cykeltrafi en ska utvecklas i befintliga och möjliga flöde samt utifrån viktiga målpunkter för att förbättra förutsättningarna för cykeltrafikante .

Kommunen arbetar för att åstadkomma en kollektivtrafik baserad på stomnät och kompletterande linjer. Detta för att uppnå Kollektivtrafikvisionens mål om att oncentrera linjerna till befintliga reserelatione .

Tillgången till kollektivtrafik och gång- och cy elkopplingar beaktas då nya bebyggelsegrupper tillkommer utanför tätorterna.

TEKNISKA SYSTEM

Vatten- och avlopp

Vatten- och avloppspolicy

Trosa kommun antog en ny VA-policy 2016. Syftet med kommunens VA-policy är att belysa kommunens ambitioner för att nå en långsiktigt hållbar VA-försörjning med hänsyn till miljö, möjlighet att uppnå miljökvalitetsnormer för vatten, säkerhet, hälsa och tillväxt. Policyn är framtagen med bred förankring i kommunen. Prioriterade frågor som lyfts fram är långsiktig dricksvattenförsörjning, riktlinjer för framtida avloppsanläggningar och dagvattenhantering säkra för ett framtida förändrat klimat samt verka för att uppnå miljökvalitetsnormer för god ekologisk, kvantitativ och kemisk status i kommunens vattendrag. VA-policyn är ett led i arbetet med att uppnå de nationella miljömålen Grundvatten av god kvalitet, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt Levande kust och skärgård, Ingen övergödning, samt God bebyggd miljö. Liksom tidigare utgår VA-policyn ifrån ett kretsloppsperspektiv. Ett nästa steg i den långsiktiga planeringen är att redovisa en översyn av kommande investeringsbehov och en prioriteringsordning för framtida utbyggnadsplaner för det kommunala VA-nätet, något som kommer att initieras under kommande planperiod. Trosa kommuns Miljökontor samt Tekniska enhet kan besvara frågor som rör enskilda anläggningar och kommunens egna anläggningar. Därutöver finns information tillgänglig via VISS, Vatteninformationssystem Sverige, länk finns i k llförteckningen.

Dricksvatten

De största grundvattenförekomsterna är knutna till isälvsavlagringarna, det vill säga gruså sarna. I övrigt finn grundvattentillgångarna i urberget. Vattentäkten för Trosa är belägen vid Sörtuna och Vagnhärads vattentäkt ligger vid Källvreten. En överföringsledning kopplar ihop de båda vattenledningsnäten vilket innebär stabilare vattentillgång och säkrad vattenkvalitet. Vagnhärad och Västerljung har gemensam vattentäkt, vattenverk och reningsverk. Vattenförsörjningen behöver kontinuerligt ses över för att svara upp mot en ökande befolkning och utreds därför parallellt med det fortsatta översiktsplanearbetet.

Det är även nödvändigt med att öka medvetenheten kring dricksvattnets strategiska betydelse.

Tillgång på färskvatten styrs bl a av hur mycket reserverna fylls på av nederbörd under året. Vid långvarig torka eller snöfattiga vintrar kan nivåerna sjunka och under de senaste årens har kommunen periodvis infört bevattningsförbud för att säkra tillgången. Om ett förändrat klimat innebär kraftigt ökade temperaturer kan detta bli än mer aktuellt i framtiden. Det är även nödvändigt med att öka medvetenheten kring dricksvattnets strategiska betydelse och därmed också se över möjligheten att ge förutsättningar till att använda annat vatten till exempelvis bevattning, toaletter mm.

Trosa kommun har fokuserat på att säkerställa vattentillgången för kommunen, säkra vattentäkterna samt att förbättra ledningsnätet från framförallt Sörtuna vattentäkt. Arbete pågår för att fastställa nya vattenskyddföreskrifter med ett utökat skyddsområde. Vid båda vattentäkterna har installationer gjorts för att ytterligare förbättra rening för att säkerställa trygg dricksvattenleverans. Därutöver kan kapaciteten ökas ytterligare genom att sjövatten tillförs avrinningsområdet och filtre as vidare till vattentäkterna. Detta sker redan idag vid Källvreten och möjligheten finns att förstärka Sörtuna på motsvarande sätt. För ytterligare information rörande nuvarande vattenskyddsområden samt förslag på förändringar se avsnittet Risker, hälsa och säkerhet.

Inom kommunens gränser finns enskilda, större atten täkter vid bland annat Sund, Lövsta, Stensund-Krymla, Tofsö och Åda.

Avlopp

Reningsverken i Vagnhärad och Trosa är numera sammankopplade av ett ledningsnät som möjliggör att kapaciteten bättre kan utnyttjas. Nätet möjliggör också för kommunen att avlasta Trosa reningsverk. Arbete pågår för att ersätta dagens reningsverk med ett nytt vid Rådmansbackarna och Trosa våtmark. Planen är att kunna ta ett nytt reningsverk i bruk år 2023 vilket är anpassat utifrån kommunens storlek idag och framtida planerade tillväxt. Den lösning som utreds kommer också ha möjlighet att byggas ut i framtiden om kapaciteten behöver öka. Området är redan planlagt för ändamålet och övrig tillståndsprövning påbörjad. Under tiden fram till dess att det nya reningsverket är i drift kommer befintliga anläg ningar att fortsätta användas. Därefter kommer området

vid Trosa reningsverk att omvandlas vilket redovisas i planförslaget för Trosa tätort. Även Vagnhärads reningsverk kommer att stängas på sikt dock förs diskussioner med Trafik erket om att ha kvar reningsverket i drift under Ostlänkens byggtid för att säkerställa rening av processvatten från utbyggnad av Ostlänkens planerade tunnel under Tullgarn.

I de fall större nya exploateringsområden pekas ut i anslutning till befintliga tätorter men utanför gällande VA-verksamhetsområde förutsätts i de flesta fall att erksamhetsområdets gränsdragning successivt justeras och exploateringsområdena inkluderas.

Dagvatten
Enligt kommunens VA-policy ska dagvatten hanteras så nära källan som möjligt och föroreningar ska avskiljas eller brytas ned på väg till recipienten. Dagvattnet ska på ett annat sätt än tidigare synliggöras och utgöra en del av stadsrummet och därmed också vara en del i arbetet att bidra till biologisk mångfald. Tidigare var utgångspunkten att dagvatten skulle ledas bort i ledningsnät för rening i kommunens reningsverk men där gäller numera att undvika att bygga ut dagvattennätet. Skälet är bl a att i takt med att nederbördsmängderna väntas öka och 10-års-, 50-års- och 100-årsregn väntas komma tätare finns inte någon möjlighet att på ett e onomiskt rimligt sätt dimensionera ledningsnät och reningsverk för detta. Dessutom är det högst olämpligt att rena dagvatten i reningsverken eftersom höga flöden in vid k aftig nederbörd riskerar att slå ut den biologiska reningen och därmed reningsverkets funktion.

Vid detaljplaneläggning ska hantering av dagvatten redovisas. Det betyder att ytor ska säkerställas för fördröjning eller möjlig översvämning och eventuellt andra tekniska anläggningar. Teknisk lösning eller materialval inom planområden är en fråga för projektering och genomförande och regleras på annat sätt. I exploateringsavtal säkerställs ansvarsfrågan samt genomförandet ekonomiskt i form av bankgaranti. Slutlig teknisk lösning ska alltid godkännas av kommunens Tekniska enhet. Om det redan i översiktsplaneskedet konstaterats att dagvattenhanteringen särskilt behöver utredas framgår det i kommande redovisning av förslag till framtida exploateringsområden.

Enskilda avlopp
Bostäder inom område som inte är anslutet till någon samfälld anläggning för att omhänderta avloppsvatten, måste anlägga någon form av enskild avloppsanläggning. Detta regleras genom särskild tillståndsprövning hos kommunen, vilket handläggs av Miljökontoret. I vissa situationer är det svårt att hitta någon tillfredställande teknisk lösning för enskilda avloppsanläggningar. Anledningen kan exempelvis vara otillräckligt jorddjup eller ofördelaktig jordmån för omhändertagande av avloppsvatten. I kustområdet finns en generell problematik i och med den rikliga förekomsten av hällmarker och en oftast särskilt känslig recipient.

I kommunen finns större områden utan samfälld vloppsanläggning där vatten- och avloppsfrågan är löst genom ett stort antal enskilda avloppsanläggningar och enskilda vattentäkter. Under sådana omständigheter ökar risken för att de enskilda vattentäkterna kan komma att påverkas negativt av föroreningar från närliggande avloppsanläggningar. Oavsett vilka geologiska och topografiska förutsättningar som gäller på en specifik plats ställer kommunen vissa funktionskrav på alla nya anläggningar. Detta medför att olika typer av anläggningar kan vara lämpliga i olika delar av kommunen. Ett led i arbetet att uppfylla Vattendirektivets krav är Miljökontorets inventering av enskilda avloppsanläggningar.

Cirka 95 procent av de enskilda avloppsanläggningarna inom kommunen är inventerade och resultatet varierar i olika områden. Generellt går att konstatera att många fastigheter haft enskilda anläggningar som inte uppfyllt dagens lagkrav men detta åtgärdas nu successivt, vilket minskar belastningen för intilliggande vattendrag samt minskar risken för förorenade vattentäkter. För mer information om gällande funktionskrav hänvisas till kommunens policy avseende enskilda avlopp samt till Miljökontoret.

Enligt kommunens hälsoskyddsföreskrifter från 2014 ställs högre krav på enskilda va-anläggningar inom Sörtuna och Källvretens vattenskyddsområden samt inom 300 m från sjöarna Björken och Gisesjön. Under 2018 fattade Miljönämnden ett beslut om att utöka kraven på enskilda avloppsanläggningar vid Sörtuna vattentäkt. Miljökontoret kan tillhandahålla aktuell information rörande detta.

Särskilda områden
Omvandlingsområden
Eftersom bebyggelseutvecklingen i Trosa kommun till en betydande del sker genom förtätning och permanentning av befintliga fritidshusområden finns ett antal vandlingsområden med mer eller mindre problematisk VA-försörjning. Stora skillnader finns mellan olika be yggelseområden. Därför är det viktigt att kommunens strategi för VA-planering och tillsyn individuellt anpassas till olika områden. För varje omvandlingsområde ska därför en samlad bedömning av förutsättningarna för långsiktigt hållbar VA-försörjning tas fram. Under de senaste åren har områden såsom Lagnöviken, Hagstugan och Öbolandet anslutits till det kommunala VA-nätet. Senast 2020 ska en kommunal avloppsanläggning vara utbyggd i Tofsö fritidshusområde enligt ett föreläggande från Länsstyrelsen.

Om ett område ansluts till kommunalt VA
När ett område införlivas i det kommunala verksamhetsområdet för avlopp är utgångspunkten att fastigheterna inom området ska betala anslutningsavgiften för kommunalt vatten och avlopp enligt fastställd VA-taxa. I det fall fastighetsägaren har en godkänd enskild avloppsanläggning kan kommunen behöva lösa in den. Ersättning beräknas då utifrån schabloner utifrån bl a beräknad livslängd.

Miljökontorets uppdrag att inventera kommunens enskilda avloppsanläggningar löper kontinuerligt. I vissa fall kan det vara svårt eller olämpligt att ersätta gamla enskilda anläggningar med nya när det kan bli aktuellt med utbyggnad av det kommunala VA-nätet. Exempel på sådana områden är Korsnäs udde och Gisekvarn. I en uppdatering av kommunens VA-plan ska detta fördjupas och en prioritering av dessa möjliga omvandlingsområden är lämplig att redovisa. Ovanstående områden är dock högt prioriterade redan nu för framtida anslutning till det kommunala VA-nätet.

Energi- och klimatplan

Trosa kommun antog 2018 en ny Energi- och klimatplan. Syftet med planen är att medverka till att de nationella energi- och klimatmålen uppnås. För att nå kommunens uppsatta mål behöver energianvändningen minska. Det handlar om att minska påverkan från transportsektorn och få fler att välja mer energieffekt a sätt att resa, effektivise a transporter, gå över till mer förnyelsebar energi, konvertera uppvärmning av bostäder och lokaler samt minska konsumtionen. I en växande kommun där många bor i hus som värms upp med direktverkande el och bilpendlar till arbetet är detta minst sagt en utmaning. Planen pekar framförallt på att kommunen måste fokusera på att minska energianvändningen och då framförallt el, att minska biltrafi en samt att transporter ska ske med fossilfria bränslen. Kommunen har en viktig roll i omställningen inom fle a områden dels genom sin myndighetsutövning men också genom egen förvaltning och verksamhet eller genom vårt ansvar för information och rådgivning. Inkluderat i Energi- och klimatplanen finns ydliga mål som ska uppföljas samt åtgärder inom särskilda fokusområden i syfte att driva arbetet framåt.

Gällande lagstiftning ställer höga krav på minskad energiförbrukning i nybyggnation vilket gör att nya hus är mycket energieffekti a. Dock finns i ommunen ett betydande bostadsbestånd byggt under 1970- till 1990-talet vilka i hög utsträckning värms upp med direktverkande el eller i enstaka fall fortfarande oljepannor. I Energi- och klimatplanen uppmuntras konvertering från direktverkande el till alternativa energikällor och kommunen arbetar aktivt med rådgivning i detta ändamål.

Att många reser till arbete eller studier utgör en stor del av kommunens energiförbrukning. För kommunens del har därför byggandet av Ostlänken stor betydelse, då Trosa till stor del är en pendlarkommun, där resorna i dagsläget till stor del sker med bil. Ostlänken medger väsentligt förbättrade möjligheter att pendla med tåg. Överlag kan resmöjligheterna med kollektiva medel ytterligare förbättras. Med ett utbyggt resecentrum, där tågtrafi en försörjs med effekti a matarbussar och där möjligheter finns till enkla yten mellan olika trafikslag kan andelen kollektivtrafikresande öka ytterligare

Fjärrvärme

Kommunen skall verka för en positiv utveckling för hållbara energisystem som drivs med förnyelsebara energislag. Därför är fortsatt utveckling av fjärrvärmesystemen i Trosa och Vagnhärad central. Samordning av olika fastigheters energiförsörjning kan vara aktuell även i andra områden av kommunen. Idag finns två fjärrvärm - verk i kommunen, ett i Trosa och ett i Vagnhärad. Dessa samt ledningsnätet ägs av Statkraft och kommunen för en nära dialog med företaget i syfte att få till stånd en fortsatt utbyggnad av fjärrvärmenätet.

Förnybar energi

De förnybara energikällorna sol, vind och vatten är relativt outnyttjade i Trosa kommun, men utgör energiformer som måste beaktas vid uppbyggnaden av ett ekologiskt hållbart system. Trosa i egenskap av ekokommun ser positivt på utvecklingen av teknik för att mer effektivt kunna utvinna energi ur för ybara energikällor. I dagsläget bedöms framförallt vind- och solkraft som ekonomiskt realistiska. Dock kan andra energikällor bli aktuella i takt med att tekniken utvecklas. Vid prövning av framtida anläggningar kommer påverkan på befintlig bebyggelse, landskapsbild, rekreationsmöjligheter och natur- och kulturmiljövärden särskilt att beaktas. För att underlätta detta, är planering för värmetäthet nödvändig då investeringskostnaden för utbyggnad av ledningsnätet är förhållandevis hög. Dock utvecklas ständigt nya system och metoder för fjärrvärme som inte är lika kostbara som dagens lösningar och som skulle kunna prövas inom Trosa kommun.

Vindkraft

I dagsläget finns två mindre anläggningar för vindenergi i kommunen. Intresse har funnits för fle a men av olika skäl har dessa inte genomförts ännu. Kommunen är i grunden positivt inställd till förnybar energiproduktion i form av exempelvis vindkraft. Energimyndigheten har definie at riksintresseområden för vindbruk i de yttersta delarna av Trosa skärgård, se mer inom riksintresseavsnittet. En utbyggnad av vindkraft inom riksintresseområdet kräver samordning med övriga kustkommuner med tanke på att ytan inom Trosa kommun är relativt begränsad. I statens havsplan redovisas att i Trosa kommun har militära intressen företräde framför andra riksintressen inklusive vindbruk.

Trosa kommun menar att varje enskilt projekt måste prövas utifrån gällande lagstiftning, rådande riksintressen samt andra intressen. I denna prövning görs också en vägning av aktuellt vindkraftsprojekt gentemot andra intressen. Kommunen vill därför, utifrån rådande utredningsläge, inte uttala sig generellt om något område som särskilt lämpligt eller olämpligt för etableringar. I Trosa kommun och i dess direkta närhet har sammanhängande områden av riksintresse för storskalig vindkraft föreslagits. Huruvida dessa områden verkligen lämpar sig för vindkraftverk återstår dock att bedöma då mark- och vattenanvändningen sedvanligt ska bedömas och prövas mot andra intressen enligt bestämmelserna i Plan- och bygglagen och Miljöbalken. Utifrån tidigare utredningsarbete vid Långgrund samt Havsplanen tycks dock dessa områden inte vara aktuella inom en överskådlig framtid med tanke på Försvarsmaktens intressen i området. Kommunen ska aktivt bidra till att finna lämpliga föru - sättningar för att nyttja vindenergi i kommunen för ener-

giproduktion men det är inte aktuellt med några särskilda fördjupningar eller tillägg i ämnet.

Solenergi

Det blir allt mer vanligt att anläggningar för solenergi installeras på fastigheter i kommunen. Vanligast är mindre anläggningar inom enskilda fastigheter men på sikt kan dock mer storskalig utbyggnad bli aktuell. Internationellt drivs exempelvis projekt där ytor som ledningsgator och liknande som redan är låsta av annat samutnyttjas för solcellsanläggningar. Kommunen är generellt positiv till såväl småskaliga som större anläggningar men menar att en prövning behöver göras utifrån lämpligheten på platsen. Detta gäller särskilt områden eller byggnader med högt kulturhistoriskt värde. Kommunen tillhandahåller också en solkarta som är sökbar på fastighetsnivå för att se om platsen är lämplig för installation av solceller för att underlätta för intresserade fastigheter.

Inom särskilt känsliga kulturmiljöer som exempelvis riksintresseområdet för Trosa stad och motsvarande bedöms miljönyttan vara begränsad av att installera solceller o dyl att risken för skada riksintresset kan ta av etableringen måste övervägas noga. Varje förfrågan måste hanteras var för sig utifrån varje byggnads specifika förutsättningar och i vissa lägen kan det vara möjligt. Kulturmiljön är dock av sådan övergripande betydelse för kommunen i stort att förfrågningar inom riksintresset ska prövas med restriktivitet. Samtidigt följer kommunen den tekniska utvecklingen och anpassningen till omgivningen blir bättre och bättre med nya lösningar och metoder. I takt med den kan kommunen göra nya ställningstaganden.

Värmeuttag ur mark och vatten

Kommunen ställer sig positiv till denna form av värmeuttag i lämpliga lägen. För att installera en värmepump för värmeuttag ur mark eller vatten måste dock anmälan göras till Miljökontoret. På Öbolandet och i övriga skärgården gäller tillståndsplikt enligt kommunens hälsoskyddsföreskrifter som antogs under 2014. Inom Sörtuna och Källvretens vattenskyddsområden är det förbjudet att installera värmepump för värmeuttag ur marken. Motsvarande förbud gäller enligt samma föreskrifter för värmeuttag ur vatten för Trosaån, Gisesjön och de delar av sjön Björken som ligger inom Trosa kommun. För mer information om detta rekommenderas att Miljökontoret kontaktas.

El

Elanvändningen är relativt hög i Trosa kommun vilket bl a beror på att en stor del av kommunens småhus fortfarande värms med direktverkande el. Andelen bostäder som värms med el kommer att minska allteftersom närvärmenäten byggs ut i tätorterna. Tätorterna är anslutna till elnätet via två fördelningsstationer varifrån sedan matning sker till de olika transformatorstationerna. De elnätanläggningar som finns inom ommunen behövs för att möjlighet ska finnas att upprätthålla en fullgod le eranssäkerhet och leveranskvalitet. Dessa elnätanläggningar måste underhållas och förnyas. Då nya eller förändrade verksamheter och boenden blir aktuella kan elnätanläggningarna behöva byggas om och byggas till.

Tillgång till el och leverans av el är av strategisk betydelse för en växande kommun. Vattenfall Eldistribution AB som ansvarar för elnätet i kommunen har kontinuerligt under de senare åren arbetat med att öka säkerheten vid befintliga t ansformatorstationer. I Trosa tätort planeras för en uppgradering av transformatorstationen vid den norra infarten för att säkerställa framtida elleveranser. Befintliga ledningsstråk är v långsiktig betydelse för kommunens fortsatta utveckling. Utredningar visar att länet kan stå inför behov av ombyggnationer i det svenska stamnätet vilket både kan påverka kostnaden men också leverans av el. Samtidigt är det viktigt att se möjligheterna i den tekniska utvecklingen inom området. Möjligheten att lagra el kan förbättras i framtiden, teknikutveckling kan leda till generell energieffektivisering samtidigt som lokalt producerad el kan minska belastningen på övriga nätet. Inom ramen för kommunens detaljplanering tas hänsyn till behov av skyddsavstånd för befintliga och nya elledningar samt förberedelser görs för etablerandet av tillkommande transformatorstationer och andra anläggningar som är nödvändiga för elförsörjningen. Trosa kommun har under planperioden byggt ut laddstolpar för elbilar på strategiska platser. Inför framtiden är kommunen positiv till att fler stolpar byggs ut såväl i kommunal som privat regi.

Master

Vid prövning av nya mobiltelefonmaster ska stor hänsyn tas till det aktuella områdets natur- och kulturvärden. Samutnyttjande av mobiltelefonmaster ska eftersträvas.

Avfall

Avfallshanteringen regleras av kommunens renhållningsföreskrifter med avfallsplan. Övergripande mål för kommunens avfallsplanering är att förebygga uppkomsten av avfall, effektivise a utsorteringen av farligt och organiskt avfall, utöka insamlingssystemen för materialåtervinningen och att effektivise a energiresurserna i avfallet. För att lyckas med dessa mål avser kommunen att tillhandahålla effekti a och hållbara insamlings- och behandlingssystem för avfallet i Trosa kommun. Genom ett samarbete med Gnesta kommun höjs den gemensamma volymen när upphandlingar genomförs. Hushållsavfall transporteras till avfallsanläggning utanför kommunens gränser. Matavfallet sorteras ut och omvandlas till biogas och jordförbättringsmedel. Vid Korslöts avfallsanläggning ca tre km öster om Vagnhärad finns mottagningsmöjlighet för sorterade grovsopor samt miljöfarligt avfall. Området är möjligt att bygga ut och utveckla. I Tofsö bygger kommunen ut ett lokalt avloppsnät. Ambitionen är att slam från anslutna fastigheter där samt även kommunens reningsverk ska återanvändas och spridas på åkermark efter sedvanlig behandling utifrån ett kretsloppsperspektiv.

Bergtäkt

Sedan lagstiftningen ändrats om användandet av naturgrus har behovet av bergtäkter ökat i Stockholmsregionen. Det handlar både om att tillgodose ett lokalt samt ett regionalt behov av massor. I Trosa kommun har täktområden utretts.

» Vad vill vi åstadkomma?

Säkerställa en långsiktig dricksvattenförsörjning med kvalitet och driftsäkerhet som tillgodoser behoven hos kommunens växande befolkning.

Arbeta för en utvecklad dagvattenhantering och i planer tillvarata vattnet som en tillgång. Säkerställa att framtida häftiga regn orsakade av klimatförändringarna kan hanteras.

Säkerställa en långsiktig hantering av kommunens avloppsvatten och vara öppen för ny teknik och möjliga lösningar.

Minska kommunens energianvändning i syfte att uppnå de nationella klimat- och energimålen.

Arbeta för att byggnader utförs med ett flexibelt och långsiktigt hållbart uppvärmningssystem som går att anpassa till framtida teknikutveckling.

» Strategier

Att arbeta för långsiktigt hållbart omhändertagande av kommunens avloppsvatten utifrån ett kretsloppsperspektiv.

Att tillsammans med aktuell fjärrvärmeaktör arbeta aktivt för ett fortsatt utbyggt system.

Att kontinuerligt arbeta med dricksvattenförsörjningsfrågan för att hitta lösningar för ett större vattenuttag.
Att genom samhällsplaneringen skapa förutsättningar för strukturer som på kort och lång sikt är energieffekti a och bidrar till minskad klimatpåverkan.

RISKER, HÄLSA, KRIS OCH SÄKERHET

Förutsättningar

Insikten om den enskilda människans behov av kunskaper om och färdigheter i att klara av olika påfrestningar som kan inträffa har ökat. Samhället är skyldigt att me - vetandegöra medborgarna om kända risker i samhället och att driva säkerhetsarbetet framåt.

Med risker menas oönskade händelser eller hot som kan inträffa mot männis or, miljön eller våra egendomar. Risker kan uppstå inom industrier, transportsystem, farliga ämnen m m. Men det finns ä en olika sorters naturrisker såsom ras, skred, långvariga värmeböljor oväder, översvämningar och liknande. Andra exempel på risker är epidemier eller en sårbarhet i tillgången till el, värme, vatten och olika kommunikationsmedel.

Under senare år har det allmänna säkerhetsläget ändrats och fokus på beredskap har ökat såväl i Sverige som i övriga Europa i och med att den nationella inriktningen har ändrats. Medborgare, kommuner och samhället i övrigt behöver skärpa medvetandet om detta. Det handlar dels om en översyn av totalförsvaret men också den lokala och regionala beredskapen. Sörmlands län har en strategi för arbetet inom Regional Samordning och Inriktning av krishantering och räddningstjänst (RSI) för att underlätta samverkan mellan olika aktörer före, under och efter en samhällsstörning. Från 2020 ska länets krisberedskapsaktörer kunna upprätthålla samhällsviktig verksamhet och krisleda i samverkan under två veckor vid svåra samhällsstörningar som exempelvis elbortfall. Medborgarna ska själva klara sig utan samhällets hjälp betydligt längre tid än de tidigare uttalade 72 h. Detta innebär att beredskapen och krismedvetenheten måste öka bland medborgarna. Flera av de identifie ade hot och risker som konstaterats för länet hanteras inom ramen för översiktsplanen som exempelvis ras och skred, översvämning, störningar i dricksvattenförsörjning m fl.

Medvetenhet om risken är en förutsättning för att man ska uppfatta att det finns ett beh v av att vidta säkerhetsåtgärder. För att skapa riskmedvetenhet måste myndigheter och företag medverka till att kommuninvånarna får tillgång till väl underbyggt och lättförståeligt underlag som tillåter den enskilde att själv kunna påverka vilka risker man vill utsätta sig för i sitt vardagliga liv. Ett brett deltagande i riskhanteringsprocessen är en förutsättning för att inte risker ska falla bort och för att alla kända risker synliggörs i samhällsplaneringen.

Riskhantering

I takt med att kunskaper om risker ökar och analystekniker för risker utvecklas, ökar möjligheterna att använda riskanalyser i samhällsplaneringen. Idag är det vanligt att man i kommunerna arbetar med övergripande och detaljerade analyser av kända samhällsrisker på fle a olika nivåer och inom olika områden. Genom riskhanteringsarbetet fångas både kända och okända risker upp och bearbetas på ett systematiskt och strukturerat sätt. Människors uppfattning om hot eller faror motsvarar dock inte alltid den verkliga risken eller sannolikheten och det är därför viktigt att riskbilden beskrivs enkelt, korrekt och relevant. I Trosa kommun finns olika yper av strategidokument som ger riktlinjer för hur kommunen ska agera i en eventuell krissituation. En krisinformationsplan finns ramtagen för att strukturera informationsarbetet vid en eventuell krissituation inom kommunen.

Riskanalyser finns med i planarbetet som ett av många underlag. I samhällsplaneringen övervägs om ett förslag till ändrad markanvändning kan innebära risker av något slag och hänsyn tas till riskerna genom lokalisering, planutformning samt genom särskilda bestämmelser i detaljplan. Vid exempelvis planering av bostadsområden och områden för handel eller industri kan verksamheter som utgör risker för omgivningen lokaliseras så att riskerna för människor och miljö minskas eller tas bort. Andra åtgärder för att minska risken för svåra bränder är också de radhusinventeringar som gjorts i kommunen eller det omfattande brandskyddsområde som gjordes i centrala Trosas centrala trähusbebyggelse i syfte att kartlägga potentiella riskområden för större bränder samt att förebygga detta genom att möjliggöra ombyggnation eller andra åtgärder.

Under senare år har sårbarheten vid exempelvis översvämningar, föroreningar av dricksvatten, större bränder och risk för pandemier uppmärksammats. Även långvariga värmeböljor kan orsaka besvärliga situationer och kommunen behöver ha en beredskap för exempelvis reservkraft för särskilt utsatta invånare, t ex vid äldreboenden eller tänka på att säkerställa tätortsnära naturområden och parker som kan erbjuda skugga och svalka i ett tätbebyggt område. Kommunen bedriver internt ett aktivt säkerhetsarbete utifrån ovanstående och tillsammans med Sörmlandskustens Räddningstjänst sker regelbundna krisövningar för att säkerställa en beredskap inom krisledningsorganisationen.

Riskhänsyn i samhällsplaneringen

- Riskbilden skall belysas tidigt i planärenden.
- Varje nyetablering skall prövas utifrån befintliga och kända risker samt från de eventuella risker nyetableringen kan innebära för omgivningen.
- Inom risk/skyddsområden skall särskild riskanalys genomföras för att utgöra underlag vid bedömning av lämpligheten vid etablering eller exploatering.

Kris och extraordinära händelser

Kommuner har ett stort ansvar vid kris eller extraordinära händelser genom sitt geografiska områdesansvar. Det är därför av högsta betydelse att kommunens krisorganisation är tydligt reglerad vad gäller ansvar och befogenheter samt att arbetssättet är väl förankrat. I en tid där säkerhetsläget förändrats och risken för extraordinära händelser ökat behöver alla ha en krisberedskap oavsett om det gäller myndigheter eller enskilda individer. Den fysiska planeringen ska säkerställa att planeringen understödjer exempelvis framtida el-, vatten- och drivmedelsförsörjning, säkerställa uppsamlingsplatser och möjlighet till evakuering, möjlighet till transporter och elektronisk kommunikation samt säkerställa värme och livsmedel till befolkningen. Tidigare planerades och anlades skyddsrum i samband med byggnation. Inför framtiden kan det vara intressant att studera möjligheten i större exploateringsprojekt liksom att fortsätta arbetet med att säkerställa reservkraft mm.

Hälsoskydd

Hälsoskyddet i kommunen omfattar frågor om buller och radon m m, vilket utvecklas nedan. Övriga frågor som berörs är tillsyn av hygienlokaler, störningar av olika slag, problem med mögel i bostäder e t c. Dessa frågor hanteras av kommunens Miljökontor. Hälsoskyddsfrågor regleras huvudsakligen av bestämmelser i Miljöbalken.

Risker och miljöproblem i Trosa kommun

I Trosa kommun är skredolyckan i Vagnhärad 1997 ett tydligt exempel på vilka risker som kan finnas i miljön omkring oss. Analyser av detta är ständigt närvarande i den kommunala planeringen. Här nedan redovisas de viktigaste riskfrågorna inom kommunen.

Klarar du dig vid en kris eller samhällsstörning?

Sverige är ett modernt land där de flesta v oss lever ett säkert och tryggt liv med alla tänkbara bekvämligheter. Men ett modernt samhälle är också ett sårbart samhälle. Alla medborgare har ett personligt ansvar för sin egen och sina näras säkerhet. Är du stark och frisk bör du räkna med att samhällets resurser till en början framför allt kommer att användas för att hjälpa svaga och utsatta människor, till exempel äldre, sjuka och barn. Att kunna klara några dygn utan el, vatten eller mat är ingen lätt situation. Men det går om man tänker efter före.
Den svenska krisberedskapen bygger på att alla tar ett gemensamt ansvar för vårt lands och för vår egen och våra anhörigas säkerhet. Det egna ansvaret innebär att medborgarna ska vara förberedda på att kunna hantera en svår situation och klara de omedelbara behov som kan uppstå. På sikt kan den tidsrymd som enskilda medborgare förväntas klara sig själv utökas högst avsevärt jämfört med vad som förväntas idag.

Geoteknik, skred och ras

Trosa kommun består till stor del av uppgrundad havsbotten vilket gör att utredningar kring geoteknik utgör ett återkommande inslag i arbetet med detaljplaner och dess genomförande. I det geotekniska arkivet ryms undersökningar från områden i hela kommunen och i takt med att nya områden planläggs fylls detta på. På uppdrag av dåvarande Statens Räddningsverk har Statens geotekniska institut utfört en översiktlig kartering av stabilitetsförhållandena i bebyggda områden i Trosa kommun, Skredriskkarteringen (Räddningsverket, 1997-11-24). I utredningen redovisas områden som kan klassas som ej tillfredställande stabila eller otillräckligt utredda områden. För kommunen finns därmed ett omfattande faktaunderlag för att identifie a områden utmed Trosaån där eventuella behov av förstärkningsåtgärder finns. Ut - från ovanstående riskkartering har kommunen genomfört omfattande stabiliseringsåtgärder i Vagnhärads tätort. Nu återstår endast de avslutande etapperna utmed Trosaån inom Trosa tätort. Även Länsstyrelsen har i sin rapport Riskbild Södermanland pekat på problematiken utmed Trosaån.

Översvämningar

Såväl dåvarande Räddningsverket som Trosa kommun har tagit fram översvämningskateringar för Trosaån. Dessa visar på områden som riskerar att översvämmas om flödet i ån öka . Trosaån är idag reglerad vid Husby kvarn och Trosa kvarn och flödet är bestämt i attendom för Trosa kvarn vilket gör att det inte är möjligt att justera genomsläppet av vattnet om behov uppstår. Detta låter sig heller inte göras med tanke på förhållandena nedströms. I en nära framtid kommer regleringen vid Husby kvarn att tas bort i samband med att projektet att ta bort vandringshinder i ån har genomförts. I Trosa tätort utgör banken för väg 218 en effektiv barriär för fortsatt spridning av vatten österut mot bl a Trosa tätorts transformatorstation, Trosa industriområde samt Tomtaklints bostadsområden. Parallellt med väg 218 löper också ett större dike som vid kraftig översvämning kan leda bort vatten. Detta bekräftas av utredningar gjorda av Länsstyrelsen.

Samtidigt som landets kommuner ska förhålla sig till högre flöden i attendrag gör de pågående klimatförändringarna att havsvattennivån förväntas stiga under kommande decennier. Således måste Trosa kommun hantera såväl ett högre flöde från rosaån samtidigt som vatten från Östersjön måste hanteras i kustområdet. Till Översiktsplan 2015 gjorde kommunen en översvämningskartering för Trosa tätort utifrån perspektivet om höjda havsvattennivåer och effekter för rosa tätort. Utifrån SMHI:s prognoser, statistik från mätstationen vid Landsort, beräkningar av fortsatt landhöjning samt uppdaterade höjddata för Trosa tätort studerades effekterna på sikt. Resultatet för studien visade på att inga av de föreslagna nya bostadsområdena i Översiktsplan 2010 låg inom riskzonen för översvämning men att fle a befin - liga fastigheter berördes. Dock var antalet byggnader och samhällsviktiga funktioner som riskerade att översvämmas förhållandevis lågt. Endast dagens reningsverk berördes av de samhällsviktiga funktionerna. Detta kommer dock att flyttas från platsen på sikt och ö ersiktsplanen pekar ut en lokalisering för detta.

I Länsstyrelsens rapport Riskbild 2 förs ett liknande resonemang kring effekter för kust ommunerna i länet utifrån både en höjd havsvattennivå i ett 2100-perspektiv i kombination med effekter v vind och vågor. Rapporten visar på samma effekter som ommunens egen utredning. Rapporten redovisar möjlig vattennivå år 2100 med hänsyn tagen till höjning av havsvattennivå, vind- och vågpåverkan samt en osäkerhetsfaktor. Utifrån denna beräkning skulle havsvattennivån potentiellt kunna vara ca 2,8 m högre än idag. Översiktsplanen föreslår inte några områden under denna nivå vilket betyder att enbart befintlig be yggelse skulle riskera att översvämmas i ett sådant framtidsscenarium. Detta kan i sig givetvis utgöra ett problem men är ett faktum redan idag att ta hänsyn till. Sett till landsbygden gäller motsvarande där endast befintlig be yggelse utmed kusten riskerar att översvämmas. För ny bebyggelse gäller utökat strandskydd om upp till 300 m vilket gör att påverkan bedöms som nära obefintlig.

I Översiktsplan 2015 höjdes den så kallade plushöjden vid bygglovsprövning och planläggning till +2,25 meter (RH2000). Det innebar att golv vid nybyggnad inte får

förläggas lägre än +2,25 meter över nollplanet i Sveriges nationella höjdsystem, RH2000. Kommunen har inte gjort något nytt ställningstagande sedan dess och aktuell översiktsplan avser inte ompröva denna rekommendation. Med tanke på befintlig marka vändning framförallt i Trosa tätort följer kommunen utvecklingen inom området noga eftersom huvuddelen av bebyggelsen där är belägen under rekommenderad plushöjd. I framtiden kan det bli aktuellt med åtgärder för att säkra klimatsäkra befintlig be yggelse.

Förorenade områden

I Trosa kommun har det historiskt sett funnits få verksamheter som i större utsträckning förorenat markområden. Dock förekommer det på olika platser i mindre skala. I de fall det finns risk för före omst görs markundersökningar under detaljplaneskedet. Kommunen har genomfört miljöundersökningar och åtgärdsprogram för förorenade områden. Även Länsstyrelsen genomför regelbundet inventeringar av tidigare kända områden där risk för föroreningar finns. När ett område detaljplan - läggs görs regelmässigt en strategisk miljöbedömning för att utreda om detaljplanen kräver en miljökonsekvensbeskrivning. Bedömningen baseras på en checklista där frågan om förorenad mark lyfts. Utifrån kommunens underlag görs en första bedömning och därefter samråds detta med Länsstyrelsen som ofta har ett bättre kunskapsunderlag. Vid behov genomförs markundersökningar därefter inom ramen för detaljplanen och förslaget anpassas därefter utifrån utredningens resultat. Miljöutredningar av denna art granskas alltid av kommunens Miljökontor. I det fall kommunen har kännedom om markföroreningar anges det i beskrivningarna om föreslagna exploateringar.

Farligt gods

Transporter av farligt gods förekommer främst på E4 och infartsvägarna till Vagnhärad och Trosa men även i viss utsträckning på järnvägen. Räddningsverkets Sverigeatlas med rekommenderade färdvägar för transport av farligt gods är vägledande för beslut. Enligt nämnda atlas är idag E4 primär transportled, medan väg 218 och 219 är redovisade som sekundära transportleder. Primära transportvägar avser ett lämpligt huvudvägnät för genomfartstrafik och bör a vändas så långt det är möjligt. Sekundära transportvägar är avsedda för lokala transporter till och från de primära transportlederna och bör inte användas för genomfartstrafik. Väg 219 passe ar genom vattenskyddsområdet för Sörtuna och Trosa kommun har framfört önskemål till Trafik erket om ytterligare åtgärder för att skydda vattentäkten från utsläpp vid eventuella olyckor på vägen. Exempelvis informationstavlor om vattenskyddsområdet och larmnummer vid olycka samt kantsten utmed vägen i det mest känsliga området utöver den hastighetssänkning som genomförts. Detta i syfte att ytterligare säkra vattentäkten.

Tillståndspliktiga verksamheter

Inom kommunen finns erksamheter som är anmälnings- och tillståndspliktiga enligt Miljöbalken. Dessa står under miljöskyddstillsyn av kommunen respektive Länsstyrelsen. Tillsyn sker även på icke-tillståndspliktiga verksamheter.

Oljeskyddsplan

Trosa kommun har under 2014 tillsammans med Nyköpings och Oxelösunds kommuner via Sörmlandskustens räddningstjänst tagit fram en ny oljeskyddsplan. Syftet med planen är att förebygga och bygga upp en krisberedskap för oljeutsläpp till sjöss. Östersjön trafi eras årligen av ca 150.000 fartygsrörelser exklusive färjetrafi en. Risken finns alltid för oljeutsläpp och för detta krävs en krisberedskap. Oljeskyddsplanen redovisar bl a en tydlig organisation och ansvarsfördelning, arbetssätt vid olycka både under och efter själva skedet, beredskap för materiel och ytterligare resurser. Än så länge har Sörmlandskusten varit förskonad från större olyckor men oljeskyddsplanen är värdefull även vid mindre incidenter. Sjöfartsverket utreder en förändring av farleden från Landsort till Mälaren via Södertälje. Trosa kommun har ställt sig positiv till denna då den innebär en uträtning jämfört med dagens farled vilket sannolikt minskar risken för haverier. Farleden föreslås också dras längre från Trosa kommun vilket är positivt.

Buller och vibrationer

Bullerstörningar orsakas bland annat av trafik, skju - banor, installationer i och på byggnader, buller från restauranger, verkstäder och industrier. I kommunen är bullerstörningar mest påtagliga längs väg E4, som också är riksintresse enligt Miljöbalken. I enlighet med Trafik erkets rekommendationer får bostäder inte uppföras närmare väg E4 än 150 m. När Ostlänken står färdig kommer buller och vibrationer att påverka befintlig bebyggelse samt möjligheterna att bygga nya bostäder i järnvägens närhet. Bullerzon för skjutbana redovisas på karta sist i detta avsnitt. Även Askö skjut- och övningsområde alstrar bullstörningar då det används.

Nya regler och riktlinjer har trätt i kraft sedan Översiktsplan 2015. Buller från spårtrafik och vägar bör inte överskrida 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid bostadsbyggnadsfasad och 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats som en sådan anordnas i anslutning till byggnaden. För bostadsbyggnader om högst 35 kvm gäller samma värden men ekvivalentnivån vid fasad är i stället 65 dBA. I de fall ny bebyggelse lokaliseras i närhet till bullerkällor såsom väg, järnväg eller industri ska bullerproblematiken särskilt belysas i detaljplaneprocessen.

Radon

Sveriges geologiska institut har utrett markradonsituationen i kommunen. En markradonkarta finns tillgänglig på kommunens Samhällsbyggnadskontor. På kartan redovisas högriskområden, normalriskområden och lågriskområden.

Kartans avgränsningar är dock inte tillräckligt säkra för att direkt kunna användas vid detaljplanering och inför bygglovsprövning. Inför en sådan prövning bör därför alltid en bedömning göras av radonförhållandena på platsen. Vid lokalisering av ny bebyggelse m m inom

hög- och normalriskområden ska alltid markradonrisken beaktas. Högriskområdena redovisas på kartan i detta avsnitt.

Vedeldning inom tätbebyggt område

Störningar till följd av småskalig vedeldning förekommer främst inom tätbebyggda områden. Utsläppen drabbar framför allt astmatiker och människor som lider av luftrörs- och andningsbesvär. Större delen av de nu aktuella utsläppen uppkommer som ett resultat av ofullständig förbränning.

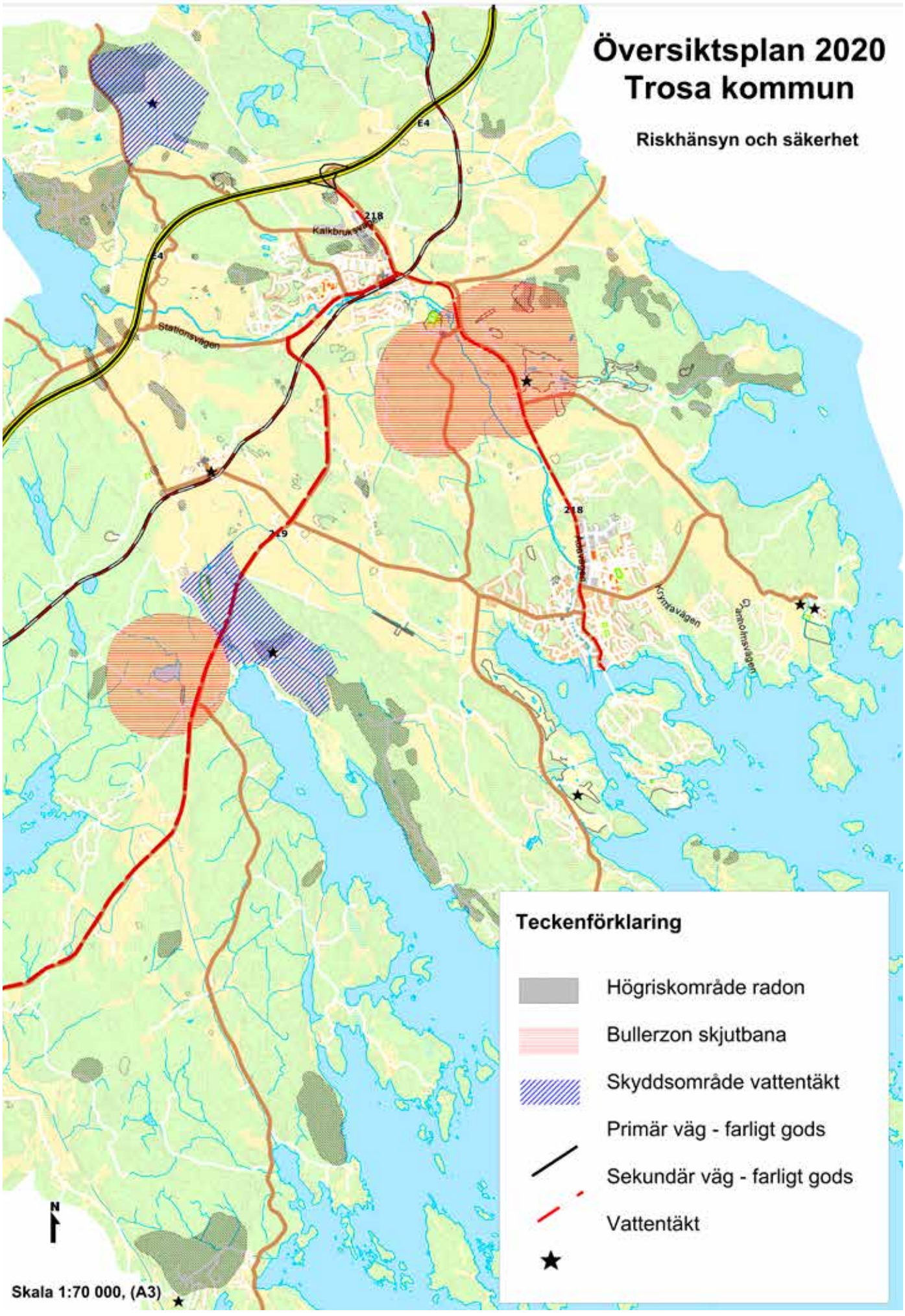
Det finns olika möjligheter att förbätt a förbränningen så att utsläppen minskar. Installation av ackumulatortank tillsammans med lämplig eldningsteknik leder till att utsläppen kan minska. Ökad kunskap genom särskilt riktade utbildningsinsatser är långsiktigt det kanske mest effekti a verktyget till förbättring. Kommunens energirådgivare kan vara behjälplig för bästa lösningen såväl vad gäller nyproduktion som befintliga hus

Bly

I ett stråk genom kommunen med tyngdpunkt öster om sjön Sillen finns bly naturligt i berggrunden vil et uppmärksammades när en enskild brunn visade sig ha höga blyvärden vid provtagning. I samband med detta informerade Trosa kommun berörda fastighetsägare. Kommunen upplyste om vikten av provtagning samt att återrapportera resultat till Miljökontoret. Inga ytterligare fall rapporterades. Genom att installera särskilda filter kan bly filtre as bort från dricksvattnet och därmed minskar risken för hälsoeffekte . Som fastighetsägare med enskild brunn är det viktigt att regelbundet testa vattenkvaliteten. För mer information kontakta Miljökontoret.

Risker relaterade till Trosa innerstad

Trosa innerstad har en riksintressant och unik trähusbebyggelse. Att skydda och vårda den kulturhistoriskt värdefulla miljön är av största intresse. En av förutsättningarna för att bebyggelsen ska kunna bevaras är att skydda den mot brand då en byggnad som förstörts till följd av brand aldrig kan ersättas. Det är väsentligt att trähusbebyggelsen omfattas av ett genomarbetat och säkert brandskydd som är anpassat till de aktuella riskerna och byggnadernas karaktär. Efter Översiktsplan 2010 har ett omfattande informationsarbete genomförts inom den äldre kåkstaden i samarbete med Sörmlandskustens Räddningstjänst och ett handlingsprogram har tagits fram. Insatser som genomförts är riktad information till fastighetsägarna och genomgång av byggnader för inventering av risker och möjliga brandskyddsåtgärder. Handlingsprogrammet följs upp kontinuerligt av Trosa kommun. I kommunens hälsoskyddsföreskrifter som antogs 2014 beslutades om ett permanent eldningsförbud inom den historiskt värdefulla miljön i Trosa innerstad. Förbudet omfattar öppen eld för bränning av trädgårdsavfall mm. Eldning i eldstäder för uppvärmning av hus samt grillning i för ändamålet avsedd utrustning är dock tillåten.

Översiktsplan 2020
Trosa kommun
Riskhänsyn och säkerhet
E4
218
Kalkbruksvägen
Stationsvägen
219
Kryssavägen
Teckenförklaring
Högriskområde radon
Bullerzon skjutbana
Skyddsområde vattentäkt
Primär väg - farligt gods
Sekundär väg - farligt gods
Vattentäkt
Skala 1:70 000, (A3)

RIKSINTRESSEN

Ett riksintresse är ett geografiskt område med nati - nellt sett viktiga värden och kvaliteter. Riksintressen är antingen utvalda av sektorsmyndigheter eller utpekade genom beslut i Riksdagen.

I Trosa kommun finns fl a platser som har värden vilket gör att de ingår i områden av riksintresse av olika slag. Syftet med denna form av skydd är ofta bevarande av framförallt naturvärden, kulturmiljövärden eller friluftslivets intressen. Riksintressen kan dock utses inom fle a olika områden och både för bevarande och brukande, t ex i form av vägar och andra infrastrukturanläggningar eller vindkraft. Riksintresseområdenas ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dess värden. Olika riksintressen överlappar ofta varandra vilket både beror på att många områden har höga värden utifrån fle a perspektiv men ibland kan även den ofta generösa avgränsningen göra att ett område påverkas av ett riksintresse även om dess värde finns någon annanstans.

Riksintressena utgör verktyg för bedömningar inom samhällsplaneringen och är avsedda att förenkla genomtänkta avvägningar mellan olika önskemål om att utnyttja den fysiska miljön. De riksintressanta värdena ska i planeringen tillgodoses och om det är möjligt, förstärkas. Ibland kan dock olika riksintressen ställas mot varandra. Då ska det ändamål som på lämpligaste sätt främjar långsiktig hushållning prioriteras. Undantagna är anläggningar för totalförsvaret som alltid ska ges företräde. Oavsett riksintresse görs alltid en prövning av en etablering eller exploatering i förhållande till riksintressets värde och avgränsning. Trosa kommun gör inte någon generell bedömning eller något övergripande ställningstagande utan varje förfrågan måste hanteras utifrån dess unika förutsättningar.

Att vårda natur- och kulturmiljöer är viktigt för kommunens attraktivitet både för besökare och bofasta. Detta blir alltmer relevant i takt med att kommunen växer, vilket ställer högre krav på t ex närhet till rekreationsområden och varsamhet i känsliga miljöer. Detta verkställs konkret genom de områden som pekats ut som prioriterad grönstruktur samt en strävan att förbättra tillgängligheten till rekreationsområden, fle a i närhet till eller inom tätorterna.

Stora delar av kommunen omfattas av riksintresse för kulturmiljövård, friluftsliv och/eller naturvård. Riksintressenas geografiska vgränsning framgår av kartan i slutet av detta avsnitt. Det är framförallt i den kommande detaljplaneringen som kommunen redogör för hur riksintressenas värden kan tillvaratas och utvecklas. De olika intressena och deras värden redovisas här nedan.
De områden som är av riksintresse enligt 3 kap Miljöbalken bedöms ha värden av vikt för hela landet. I planeringen ska därför dessa värden ges företräde framför motstående intressen, förutsatt att inte även dessa är av riksintresse. Beslut om riksintresse enligt 3 kap fattas av respektive riksintressemyndighet.

I 4 kap Miljöbalken finns bestämmelser som anger större geografiska områden i landet som i sin helhet är v riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena. I rosa kommun är all mark öster om väg 219 av riksintresse för rörligt friluftsliv respektive högexploaterad kust enligt dessa lagrum. Exploateringsföretag eller liknande får endast ske om de inte påtagligt skadar områdenas natur- eller kulturvärden. Fritidsbebyggelse får endast komma till stånd i form av kompletteringar av befintlig be yggelse. Bestämmelserna skall dock inte hindra utveckling av befintliga tätorter eller det lokala näringslivet. Riksdagen fattar beslut om avgränsning och innehåll när det gäller dessa riksintressen.
Länsstyrelsen har tidigare gjort en översyn av riksintressen enligt 3 kap Miljöbalken vilket Trosa kommun tycker är positivt. Motsvarande översyn behöver också göras av riksintressen enligt 4 kap Miljöbalken. Generellt menar Trosa kommun att riksintressen måste ses över regelbundet för att dessa verkligen ska spegla de värden riksintresset syftar till att bevara. Den begränsning i nyttjande- och äganderätten som följer av att vara belägen inom ett riksintresse måste beaktas och respekteras. Dessutom krävs denna översyn om riksintressena

Att vårda natur- och kulturmiljöer är viktigt för kommunens attraktivitet både för besökare och bofasta.

långsiktigt ska ha en legitimitet. På motsvarande sätt som det krävs av en kommun att regelbundet uppdatera sin översiktliga planering borde det krävas att staten regelbundet ser över landets riksintressen oavsett vilken lagstiftning riksintresset grundar sig i.

Avsnittet avslutas med en sammanställning av samtliga, i kommunen, förekommande riksintressen. Totalt är drygt 90% av kommunens yta påverkad av någon form av riksintresse och i fle a fall överlappar fler än fem olika riksintressen varandra. Mot bakgrund av det kan kartan upplevas som svårläst. Den visar dock den komplexitet kommunen måste beakta i sin planering samt att det finns många intressen som ska vägas mot arandra. Utöver riksintressen ska även påverkan för enskilda invånare samt exempelvis strandskydd, skydd av enskilda arter, nyckelbiotoper, naturreservat, Natura 2000, buller, fornlämningar och mycket mer vägas in. Kartan kan också utgöra ett underlag till framtida diskussioner kring riksintressens avgränsning och vad som verkligen är ett riksintresse och dess behov av skydd. Trosa kommun informerar gärna om vad som gäller för en enskild fastighet. Därutöver rekommenderas Länsstyrelsen Södermanlands webbtjänst där samtliga riksintressens utbredning finns red visade. Inom avsnittet om kulturmiljö redovisas de fastställda riksintresseområdena separat. Skälet till detta är att kommunen i några delar har avvikande mening kring avgränsningen.

Kulturmiljö

Inom Trosa kommun finns yra områden av riksintresse för kulturmiljön. Avgränsningar och värdebeskrivningar justerades efter den översyn Länsstyrelsen gjorde 2014. Trosa kommun hade synpunkter under processen och vissa av dessa ledde till justeringar. I ett fall har kommunen valt att redovisa kommunens skiljaktiga mening när det gäller avgränsningen av riksintresseområdet för Tureholms slott i övrigt redovisas områdena utifrån gällande beslut. Nedanstående områden omfattas av Miljöbalkens 3 kapitel, 6 § om inget annat anges.

Tureholm

Herrgårdsmiljön från övergången mellan barock- och rokokostil är arkitektoniskt intressant. Miljön från 1730-talet är symmetriskt uppbyggd där den långa allén bildar en mittaxel. Den dominerande mangårdsbyggnaden liksom fl glar och ekonomibyggnader är i karolinsk stil efter ritningar av Carl Hårleman. Även fl glar och ekonomibyggnader finns i direkt anslutning. ureholm skyddas som byggnadsminne sedan 1987. I östra delen av området gäller strandskydd. Efter att riksintresseområdet justerades 2014 utökades det i vissa delar medan det i andra minskade. Kommunen delade Länsstyrelsens uppfattning i vissa delar men har tyckt att vissa delar borde utgått. Kommunen anser att den del som är belägen norr om väg 782 ska utgå ur riksintresseområdet. Området är tydligt avgränsat av Västerljungsvägen, det är delvis detaljplanelagt för bostadsändamål och de ytor av brukningsmark som redovisas i värdebeskrivningen är delvis planlagda samt delvis avskurna från övrig åkermark och brukas inte längre. Dessutom kommer det att påverkas när Infart västra Trosa byggs både av själva vägen men också av anslutningar till den Därutöver redovisar Översiktsplan 2015 samt förslag till ny översiktsplan nya bostadsområden i anslutning till Infart Västra Trosas anslutningspunkt vid Västerljungsvägen. Vidare menar kommunen att utvidgningen invid Djurgården är olämplig. I kartredovisningen visas det fastställda riksintresseområden samt det område där kommunen har skiljaktig mening.

Trosaåns dalgång

Ett av länets och kanske också landets fornlämningstätaste odlingslandskap finns kring rosaåns dalgång. Fornlämningarna visar på att området varit bebyggt under lång tid, med en stegvis kolonisation anpassad till landhöjningen. Strandlinjens förändring har också styrt läget för de förhistoriska centrumbildningarna.

I dalgången syns spår av hur bygdens kärna flyttats från Husby under yngre järnålder till det medeltida Trosa stad vid Trosalands kyrka och slutligen till dagens Trosa stad i början av 1600-talet. I Vagnhäradsområdet finns en omfattande bronsåldersmiljö i form av många skärvstenshögar, hus och odlingsterrasser, gravar, älvkvarnar och ovanliga typer av hällristningar. Några av de värden som finns i området är

- Två Husbygårdar med överplöjda storhögar.
- Bro- och vadställe vid Trosa by med runsten och runristningar i fast häll.
- Resterna av en befäst gård vid sjön Sillen samt Sille radby.
- Före detta skola, prästgård m m
- Åda sätesgård med mangårdsbyggnad av C C Gjörwell, arbetarbostäder m m
- Äldre vägnät.

Översiktsplanens skydd och rekommendation utgörs av att stränderna längs Trosaån till stor del omfattas av strandskydd. Fornlämningarna är skyddade enligt Kulturmiljölagen (1988:950). Avgränsning och rekommendationer enligt översiktsplanens Områdesspecifika riktlinjer samt fördjupningsprogram för Hunga strövområde och angränsande områden. Kommunen delar Länsstyrelsens syn i stort på riksintresseområdet för Trosaåns dalgång men menar att de centrala delarna av Vagnhärads tätort borde exkluderas ur riksintresset då dessa inte representerar de värden riksintresset syftar till att bevara.

Trosa stad

Denna småstad är präglad av det tidiga 1600-talets stadsanläggning med handel och fis e. Stadens flyttades omkring år 1600 och har en intressant stadsplan, med strandbundna långgator på åns båda sidor. Träbebyggelsen och tomterna präglar både i utformning och storlek såväl fis eläget och handels- och hantverksstaden som det sena 1800-talets badortsliv.

Området är detaljplanelagt. För att säkra Trosas charm och småstadsprägel ska ny-, om- och tillbyggnader inom riksintresset Trosa följa de rekommendationer som anges i respektive detaljplan. Samtidigt ska utrymme ges till ett

tidsenligt och mångfaldigt byggande som kan skapa en livskraftig stadsmiljö. Förtätning ska endast ske om den samtidigt förbättrar stadsbilden och servicen. Villa Rönnebo från 1890-talet med den Italieninspirerade parken blev byggnadsminne 1983. Den kommunägda Garvaregården blev byggnadsminne 2004. Fornlämningsområdet för äldre kulturlager i stadskärnan skyddas enligt Kulturmiljölagen (1988:950). Särskilda rekommendationer finns i ö ersiktsplanens avsnitt om Trosa tätort. Trosa kommun delar Länsstyrelsens syn på den nya avgränsningen av riksintresseområdet vilken mer speglar de värden som riksintresset vill skydda.

För en expansiv kommun som Trosa utgör riksintresset för Trosa stad en aspekt att ta hänsyn till i fråga om bygglovgivning eller vid planförfrågningar. Samtidigt som riksintressets värden ska bevaras måste Trosa stad tillåtas fortsätta utvecklas och förändras. I syfte att säkerställa att hänsyn tas till de kulturhistoriska värdena samråds exempelvis alltid bygglov med Sörmlands museum i känsliga lägen. Samtidigt menar kommunen att varje tidsepok måste få ge sitt avtryck i stadsbilden vilket i sig också är en kvalitet som stärker riksintresset.
I takt med att intresset för förnybar energi vuxit har antalet förfrågningar om att installera solceller ökat i kommunen. Detta gäller även riksintresseområdet för Trosa stad där kommunen beviljat bygglov för en mindre anläggning med svarta solceller vilken integrerats i ett befintligt s art plåttak. Centrala Trosa präglas av en blandad bebyggelse där olika delar har olika karaktär. Allt från kåkstaden nedanför kyrkan med i huvudsak röda byggnader och likaså röda tegeltak till andra delar med mer pastellfärgade hus med mer varierade plåt- eller tegeltak. Samhällsbyggnadsnämnden har fattat beslut om att bygglov krävs i känsliga kulturmiljöer för att installera solceller och varje förfrågan måste givetvis prövas utifrån fastighetens egna förutsättningar. I bedömningen måste områdets höga kulturhistoriska värde beaktas. Centrala Trosa är inte en miljö som upplevs enbart från marken, utan även taklandskapet har betydelse för hur Trosa upplevs. Med tanke på den förhållandevis begränsade

Trosa stads taklandskap

miljönytta solceller inom det begränsade riksintresseområdet har menar Trosa kommun att kulturmiljöintresset ska väga tungt vid prövning om installation. Det är av största vikt att anläggningen anpassas till det tak den eventuellt ska installeras på.

Ringsö, Hartsö, Lacka m.m. (delvis inom Trosa kommun)

Området är en skärgårdsmiljö med betydelse för sjöfart och kustförsvar sedan medeltiden och ännu fungerande skärgårds- och fis ehemman. Öarna har traditionell bebyggelse och prägel av jordbruk med betesdrift. Här finns Sävö lotsstation från 1876 samt Sävösunds f d krog och Långö gård med f d skola. Lindholmens och Hartsö f d lotshemman, Ringsö by och sjöbodar m m. På Ringsös norra del finns ett mäktigt kuströse. Största delen v området omfattas idag av naturreservat. Särskild hänsyn och rekommendationsområde gäller för kustzonen i enlighet med Miljöbalken 3:6, 4:2 och 4:4.

Naturvård

Nedanstående tre områden omfattas av Miljöbalkens 3 kapitel, 6 §.

Sörmlands kust och skärgård, Landsort, Askö- Hartsöområdet

Området omfattar större delen av Sörmlands oexploaterade skärgård samt inom vissa avsnitt en smal zon av fastlandsstranden. Området är värdefullt ur geologiska, botaniska, zoologiska och kulturhistoriska perspektiv samt av stor betydelse som referensområde eftersom det där bedrivits forskning under många år. På öarna finns odlingslandskap med stora arealer naturbetesmark och äng, samt ädellövskog och naturskog. Askölaboratoriet är landets enda marinbiologiska forskningsstation i egentliga Östersjön, det har sedan 1970 fungerat som referensområde för miljöövervakning och är av stor internationell betydelse.

För naturvärdenas bevarande förutsätts att områdets oexploaterade kuster, öar och ögrupper bibehålls oexploaterade. Jordbruksdriften fortsätter med ängsbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Syfte och föreskrifter i naturreservat tillämpas och vidmakthålls. Förbättrad reningsteknik och skärpt lagstiftning tillämpas successivt vid alla former av miljöstörande verksamheter. Naturvärdena kan påverkas negativt av upphört eller minskat jordbruk, betesdrift och ängsbruk, olämpligt lokaliserad industri och annan bebyggelse, omfattande muddringar, byggande i vatten, avloppsutsläpp, undervattenssprängningar, näringstillförsel och vissa former av friluftsliv och turism.

Delar av området skyddas i dagsläget genom bestämmelser för Naturreservat, Fågelskydd samt Natura 2000 i enlighet med 4 kap. Miljöbalken. Sedan 2007 har naturreservatet även marint skydd.

Områdena ska hållas fria från exploateringar som utsläcker allemansrätten och luft- och vattenföroreningar ska minskas för att undvika ytterligare skador. De värden som utgör grunden för naturupplevelser, t ex växt- och djurliv, ska skyddas. Natura 2000-områdets värden får inte skadas av exploateringsingrepp inom eller utanför områdena.

Tullgarnsområdet

Området omfattar huvuddelen av Tullgarns kronopark. Mångfalden av naturtyper, den mycket rika och delvis helt unika flo an, tillkommen delvis tack vare rika kalkförekomster, samt faunan gör att området tillhör de förnämsta naturområdena i Södermanlands län. Området används av Stockholms universitet. Området har också stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Kronoparken ligger till ungefär lika delar i Trosa och Södertälje kommun.

Nuvarande skydd och rekommendation i översiktsplanen är Naturreservat enligt Miljöbalken, 7 kap. samt Natura 2000.

För naturvärdenas bevarande förutsätts att riktlinjerna i föreskrifterna för naturreservatet följs.

Nynäs

Området omfattar hela Nynäs gods, som ägs av landstinget. Kulturlandskapet av kusttyp är omväxlande med många intressanta vegetationstyper, rik fauna och delvis sällsynt flo a. I området finns naturbetesmar er med art- och individrika växtsamhällen. Klarvattensjöarna har ett sällsynt siktdjup. Flera skogliga biotoper med höga naturvärden har påträffats. Området ligger inom både Nyköpings och Trosa kommuner.

Nynässlott ligger inom både Nyköping och Trosa kommun

För naturvärdenas bevarande förutsätts att jord- och skogsbruk även fortsättningsvis bedrivs i enlighet med skötselplan, samt naturvårdsinriktad betesdrift, skötsel av landskapselement och ängsbruk. Skogsbruket bör vara naturvårdsinriktat med fri utveckling av vissa delar. Områdets värden kan påverkas negativt av upphört jordbruk eller minskat betesutnyttjande, bebyggelseexploatering, omarrondering, omförande av lövskog till barrskog, igenväxning, avverkningar, skogsodling eller energiskogsodling på åkermark, schaktning, muddring, täkt, markavvattning, dikning, kemisk bekämpning och försurning. Större delen omfattas idag av Naturreservat enligt Miljöbalken, 7 kap samt Natura 2000.

För naturvärdenas bevarande förutsätts att riktlinjerna i föreskrifterna för naturreservatet och Natura 2000-området följs. Nynäs ingår i planens rekommendationsområde för inre kustzonen.

Friluftsliv

Nedanstående tre platser och områden omfattas av Miljöbalkens 3 kap 6 §.

Sörmlands kust och skärgård

Variationsrik skärgård som till stora delar är oexploaterad. Goda möjligheter till bad, fis e, naturstudier, kulturstudier, skridskofärder, strövande, paddling och båtsport. Området ingår även i Nyköpings och Oxelösunds kommuner.

För värdenas bevarande förutsätts att ingen exploatering sker som utsläcker allemansrätten. Luft- och vattenföroreningar ska minskas kraftigt. De värden som utgör grunden för naturupplevelser, t ex växt- och djurliv, ska skyddas.

Stora delar är idag naturreservat, med anordningar för rörligt friluftsliv på Sävö, Nynäs och Kråmö. Riktlinjerna för dessa ska följas och särskild hänsyn till områdets värden ska visas. För kusten och skärgården finns re om-mendationer för den yttre kustzonen i avsnittet Byggande på landsbygden. En ny avgränsning av riksintresseområdet har samrådts med Trosa kommun och den slutliga avgränsningen stämmer i huvudsak överens med kommunens förslag till förändringar.

Tullgarn

Område vid kusten med omväxlande landskap, med stora kultur- och naturvärden. Tullgarn är lättillgängligt och försett med stigar, badplats och andra anordningar för rörligt friluftsliv. Möjligheter finns till ritidsfis e. I området ligger också Tullgarns slott, som dock inte ligger i Trosa kommun. Tullgarnsområdet ligger inom både Södertälje och Trosa kommun.

För värdenas bevarande förutsätts att riktlinjerna i föreskrifterna för naturreservatet följs, vilket också översiktsplanen utgår från. Tullgarn skyddas i övrigt av bestämmelser i Miljöbalken, 7 kap och utgör ett Natura 2000-område.

Nynäs

Stort område med omväxlande landskap med stora utvecklingsmöjligheter för turism och friluftsliv. Kulturstudier, naturstudier, strövande, bad, båtsport, fritidsfis e, bär- och svamplockning är aspekter som gör Nynäs intressant som riksintresse. Inom området finns Gisesjön, båtsm ns-torp, Nyckelby gravfält från järnåldern samt museigården Långmaren. Nynäs är lättillgängligt från allmänna vägar.

Värdenas bevarande hänger tydligt ihop med att riktlinjerna för naturreservatet följs. Den omväxlande karaktären hos det kustnära jordbruks- och skogslandskapet ska bevaras. Anordningar för friluftslivet underhålls och utökas eventuellt. Områdets värden kan skadas av igenväxning, försämrad vattenkvalitet, nedskräpning och slitage. Större delen skyddas idag av naturreservatsbestämmelser i enlighet med Miljöbalken, 7 kap. Särskild hänsyn tas till områdets värden och tillgängligheten bibehålls. Nynäs ingår i översiktsplanens rekommendationsområde för den inre kustzonen.

Riksintresse för kommunikationer m.m.

Riksintressen för kommunikationer skyddas enligt Miljöbalkens 3 kap, 8 §.

Järnvägar

Inom Trosa kommun är Södra stambanan av riksintresse. Riksintresset innefattar samtliga spår och spåranläggningar som tillhör stomnätets infrastruktur. Med spår och spåranläggningar avses utöver spåret på linjen också signal- och säkerhetsanordningar, anordningar för elförsörjning av järnvägstrafi en och teleanordningar som behövs för järnvägens bestånd, drift och brukande.

Utredningskorridoren för Ostlänken betraktas som ett riksintresse. När järnvägsplanen fastställs och bansträckningen är beslutad, minskas området som berörs av riksintresset Ostlänken till enbart det område som omfattas av spårlinjen i järnvägsplanen. Utredningskorridoren utgör nu en hämmande faktor för kommunens utveckling i Vagnhärad. Ju förr en avgränsning av korridoren kan göras, desto bättre för kommunens möjligheter att långsiktigt planera utvecklingen för Vagnhärads tätort.

Vägar

Kommunikationsanläggningar som har speciella funktioner för vägtransportnätet kan förenklat benämnas ”vägar av riksintresse” enligt 3 kap. 8 § Miljöbalken. Detta även om det enligt Miljöbalkens bestämmelser inte är vägarna som är av riksintresse utan endast berörda mark- och vattenområden. Tolkningen är således att det är funktionen som ska skyddas. De mark- och vattenområden som berörs av utpekat vägnät ska skyddas mot åtgärder som påtagligt försvårar tillkomsten av eller utnyttjandet av väganläggning. I Trosa kommun kan vid intressekonfli - ter E4 hävdas som riksintresse för kommunikationer.

Vindbruk

I Trosa kommun finns ett område v riksintresse för energiproduktion, vindbruk, i enlighet med Miljöbalken 3:8. Området omfattar en yta i havet, ca 1 mil söder om Askö. Trosa kommun är positiva till etablering av vindkraft under förutsättning att den är möjlig att förena med andra rådande intressen, t ex riksintressen för rekreation och friluftsliv, natur- och kulturvärden samt att det är byggnadstekniskt möjligt. Varje enskild förfrågan ska bedömas utifrån dess särskilda förutsättningar. Utifrån förslag till Havsplan är det dock tveksamt om området i framtiden kommer att vara aktuellt för etableringar eftersom det inom samma område finns starka intressen för försvarsmakten vilka har högsta prioritet vid en prövning.

Yrkesfis e

Sörmlandskusten

Alla grundområden inom djupområdet 0-6 m, med undantag för de områden som genom någon verksamhet är exploaterade och samtliga trålfis evatten, utgör riksintresseområde för yrkesfis et. Fisket har viss betydelse för kustområdets befolkning som binäring eller för husbehov. Vid hamnarna i Uttervik och Trosa bör fis ets intressen prioriteras framför andra intressen som ej gagnar fis et.

Vattenkvaliteten är av största vikt för att långsiktigt kunna bevara värdena och därmed tillgodose riksintresset. Förbättrad vattenkvalitet innebär minskad tillförsel av näringsämnen och gifter.

Särskild hänsyn skall tas i enlighet med Miljöbalken 3 kap § 5.

Sjöfart

I Trosa kommun finns två farleder utpekade som riksi - tressen för sjöfarten. Syftet är att ge ett skydd för både befintliga och plane ade anläggningar och pekar ut sjöfartssektorns viktigaste noder och länkar, d v s farleder och hamnar. Dessa leder är:

- Bokösundsleden
- Tvären – Rökogrund, nord Sävö

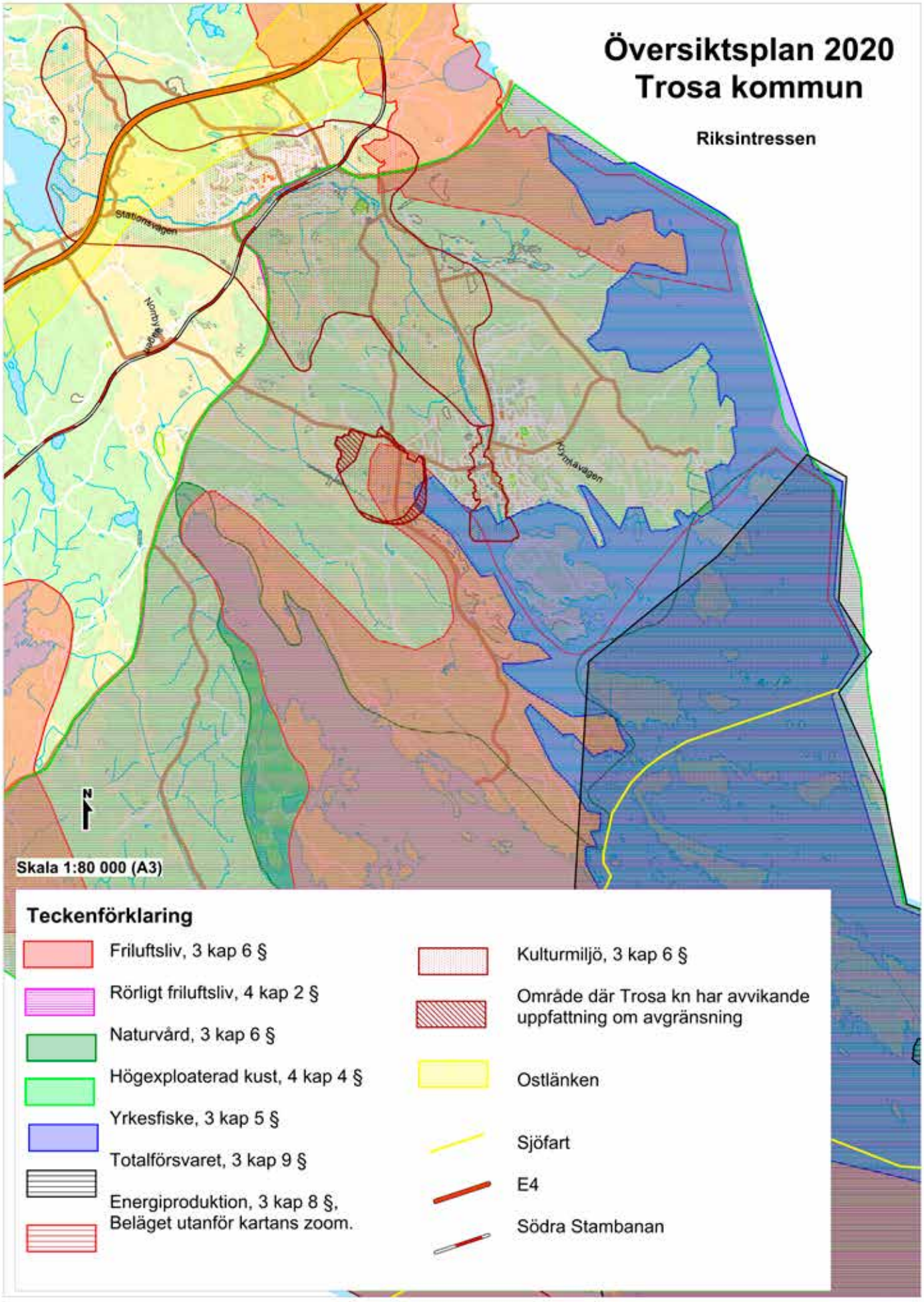
Intressena skyddas av Miljöbalken 3 kap § 8.

Försvaret

Riksintressen för Försvarsmakten skyddas enligt Miljöbalken 3 kap § 9. Mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. I sådana områden är intresset inriktat mot att följa olika förändringar i markanvändningen. För Trosa kommuns del berör detta Askö skjut- och övningsfält, vilket inkluderar Kolguskär i Nynäshamns kommun, som ingår i Askö övningsområde. I de fall försvarets intressen berörs i plan- och lovärenden sker en särskild prövning.

Även Nåttarö Sjöövningsområde påverkar Trosa kommuns kustområde. Utöver dessa finns inga and a riksintressen som kan visas öppet. Båda riksintressena kan innebära buller och hinderfrihet. Det kan göra det olämpligt att uppföra störningskänslig bebyggelse inom riksintressets influensområde. Vid yggnation eller planläggning inom riksintresseområdet ska samråd ske med Försvarsmakten. För objekt över högre än 20 m utanför sammanhållen bebyggelse och objekt högre än 45 m inom sammanhållen bebyggelse är Försvarsmakten alltid remissinstans. Höjderna gäller meter över marken.

Utifrån ett planeringsperspektiv utgör försvarets intressen inte någon särskild begränsning för Trosa kommun eftersom de är belägna i ett område där det dels saknas ett intresse för exploatering samt dels skulle vara omöjligt att genomföra utifrån andra intressen och lagstiftning om frågan uppstod.

Översiktsplan 2020
Trosa kommun
Riksintressen
Stationsvägen
Norrbyvägen
Skala 1:80 000 (A3)
Teckenförklaring
Friluftsliv, 3 kap 6 §
Rörligt friluftsliv, 4 kap 2 §
Naturvård, 3 kap 6 §
Högexploaterad kust, 4 kap 4 §
Yrkesfiske, 3 kap 5 §
Totalförsvaret, 3 kap 9 §
Energiproduktion, 3 kap 8 §,
Beläget utanför kartans zoom.
Kulturmiljö, 3 kap 6 §
Område där Trosa kn har avvikande uppfattning om avgränsning
Ostlänken
Sjöfart
E4
Södra Stambanan

Planförslag

PLANFÖRSLAG

Trosa kommuns läge med både stationssamhälle och skärgårdsstad i den växande Mälardalsregionen är mycket fördelaktigt. Sedan Översiktsplan 2015 antogs har kommunens befolkning vuxit kraftigt och vissa år har kommunen hört till de snabbast växande kommunerna i riket. Nu bor drygt 13.600 personer i kommunen och ökningen fortsätter även om takten är något lägre. Den politiska ambitionen är att skapa förutsättningar för en årlig befolkningstillväxt på ca 200 personer sett över en treårsperiod.

Sammanlagt redovisas i översiktsplanen tänkbara boendeområden och stadsdelar vilka möjliggör ungefär 2 000 nya bostäder i Vagnhärad, Trosa och Västerljung. Räknat utifrån kommunens nuvarande hushållsstruktur med knappt 2,3 invånare per hushåll skapas således möjligheter till ett teoretiskt befolkningstillskott på drygt 5 000 personer till kommunen. På en tioårig planeringshorisont är det rimligt att tro att en stor del av de projekt som lyfts fram i översiktsplanen kan genomföras. Erfarenheten visar dock att vissa projekt kan fördröjas, falla bort eller revideras vilket innebär att det totala antalet bostäder minskas. För att nå det uppsatta målet avseende befolkningstillväxt måste planeringen således omfatta projekt som teoretiskt innebär fler bostäder än det utpekade tillväxtmålet i sig själv kräver.

Liksom tidigare beräknas den största tillväxten i framtiden ske i Vagnhärad. Det finns redan idag flera intresserade bygg- och bostadsföretag, men redan när Ostlänken påbörjas kommer bostadsproduktionen i Vagnhärad att öka. När sedan tågen börjar rulla, blir Vagnhärad en än mer attraktiv boendeort såväl för vanliga hushåll som för studerande med målpunkt i Stockholmsregionen och Norrköping-Linköping. Ambitionen är en successiv utbyggnad som kan balanseras mot utbyggnaden av exempelvis offentlig service och tekniska försörjningssystem. Ny bebyggelse ska tillkomma på ett varsamt sätt för att alla delar som berörs ”hinner med” och utan att Trosa kommuns profil föränd as. Boendemiljöerna ska fungera i samspel med omgivningen och anpassas till förutsättningarna runtomkring vad gäller natur, trafikförsörjning, möjlighet till skola och barnomsorg m m.

Utöver nyexploatering beräknas en del av befolkningsutvecklingen ske i befintligt fastighetsbestånd, bl a genom permanentboende i tidigare fritidshusområden. Den kommande tioårsperioden kommer troligen utvecklingen på främst Öbolandet och i Åda fritidshusområde att ytterligare accelerera i och med genomförda och pågående förändringar i detaljplaner vad gäller byggrätter, utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp m m. Men också Sund och Lövsta kommer sannolikt att öka i attraktivitet genom sin närhet till det kommande resecentrum i Vagnhärad.

Sedan lång tid tillbaka planerar Trosa kommun utifrån strategin att förtäta befintliga tätorter och stärka kollektivtrafikstråk. Syftet är dels att skapa underlag för befintlig service och samtidigt stärka en utveckligen av det lokala näringslivet samt dels att ge förutsättningar till att ytterligare förbättra kollektivtrafikutbudet i kommunen. Planförslaget redovisar framtida boendeområden som stärker båda målsättningarna och inom samtliga föreslagna områden finns utrymme för olika typer av bostäder med olika typera av upplåtelseformer. Detta regleras dock inte i översiktsplanen utan blir en fråga i nästa skede när detaljplaner upprättas och planerna genomförs.

I Vagnhärad bedöms de största förändringarna ske kommande planperiod. Den tidigare osäkerheten kring Ostlänkens och dess resecentrums lokalisering har gjort att kommunen haft svårt att planlägga och förutse de norra delarna av Vagnhärad. Denna osäkerhet har nu minskat avsevärt och därigenom skapas stora möjligheter att utveckla området kring resecentrum och i norra tätorten generellt. Här handlar det om att stärka resecentrum och förtäta med bostäder så nära det är möjligt och även om det idag inte kan betraktas som förtätningsprojekt kommer en utbyggnad enligt planförslaget att innebära detta på sikt.

Översiktsplanen ska ge möjlighet att uppnå kommunfullmäktiges mål om i genomsnitt 200 nya invånare per år räknat på tre års sikt. Planförslaget skulle, om det direkt genomfördes i sin helhet, innebära förutsättningar för en ännu starkare tillväxt. Erfarenhetsmässigt har det dock visat sig att olika projekt tar olika lång tid och vissa kanske inte genomförs alls. Därför är det viktigt att kommunen planerar för en bredd av bostäder i olika lägen för att minska sårbarheten inför exempelvis en vikande konjunktur. Många av de redovisade boendeområdena är belägna på externa fastighetsägares mark där kommunen inte har rådighet över genomförandet. När det gäller den kommunalt ägda marken kan kommunen mer aktivt påverka bostadsbyggandet. I tider när andra aktörer är aktiva kan kommunen avvakta för att sedan i en lugnare period vara en motor för att fortsätta det kontinuerliga bostadsbyggandet.

Idyll och höga hus

Samhällsplaneringen i Trosa kommun utgår ifrån att balansera den önskade tillväxten med att stärka kommunens befintliga värden. I översiktsplanen pekas omfattande områden ut som natur- och grönområden som skall bevaras inom och i anslutning till våra tätorter. Mot bakgrund av detta är det av betydelse att planprocessen får ha sin gång och inte föregås av avverkning i förtid. Avsikten med Trosa kommuns översiktsplan är att arbeta vidare med lösningar i enlighet med karaktären på kommunens var för sig unika orter. Varsamhet och långsiktig hållbarhet ska prägla tillväxten i ekokommunen Trosa. Grundläggande för kommunens planering är att utgå ifrån principen att förtäta i respektive tätort och förstärka befintliga kollektivtrafikstråk. Centrala Trosa och Vagnhärad har på senare år förtätats med en rad projekt t ex kvarteret Ågubben, Marknaden, det pågående projektet Åhusen samt förtätning av Vagnhärads torg, Allhuset och kvarteret Fagerhult. I samtliga dessa fall har det handlat om tidigare bebyggda fastigheter där äldre byggnader ersatts med nya flerfamiljshus. Förtätningsprojekt är positivt utifrån flera perspektiv. De kan koppla an till befintlig infrastruktur och bostäder kan skapas i centrala

delar av tätorten, vilket ger de boende närhet till service av olika slag samtidigt som ytterligare boende förbättrar underlaget till befintliga och ya verksamheter. Genom att fler bor och rör sig i de cent ala delarna ökar också tryggheten i dessa miljöer. Samtidigt kan förtätningar upplevas besvärliga och störande för intillboende när en fastighet ändrar karaktär eller kanske framförallt när byggnation pågår.

När en fastighet omvandlas och det byggs tätare måste en vägning göras utifrån platsens förutsättningar. Hur ser det ut idag inom fastigheten och dess närhet, finns sä - skilda värden att ta hänsyn till, osv. Kommunen har varit försiktig med att planlägga naturområden inom tätor- terna eftersom de har ett värde för intillboende och den biologiska mångfalden. Samtidigt ska respektive tätort ges möjlighet till utveckling. Det finns delar där mer sto - skaliga, utifrån kommunens perspektiv, exploateringar är möjliga och kanske också lämpliga medan i andra delar är endast mindre förtätningar möjliga. I fastlagd kurs för Trosa kommun fastställs att kommunen ska växa i sådan takt att dess ”speciella karaktär och idyll bibehålls”. Begreppet idyll är subjektivt och olika betraktare lägger olika värdering i det. Det som många generellt brukar definie a som idyll i Trosa kommun är framförallt den riksintressanta Trosa stadskärna, stationsområdet och de sammanhängande naturområdena i Vagnhärad liksom områdena runt Kyrkskolan och kyrkan i Västerljung samt förstås landsbygden och dess natur- och kulturmiljöer. Dock bär alla tätorter spår av olika epoker av stadsbygg- nad, även ovannämnda områden, vilket gör att begrep- pet inte går att applicera generellt för hela kommunen. Istället bör kommunen i framtida detaljplaner vid behov föra ett resonemang utifrån Fastlagd kurs för att däri- genom säkerställa förankringen av den framtida utveck- lingen i det styrdokument som togs fram när kommunen bildades.

Under senare år har projekt genomförts eller planlagts i både Trosa och Vagnhärads tätorter där antalet våningar varit fler än ad som kanske tidigare förekommit. Det

Vagnhärad centrum.

har handlat om förtätningsprojekt i centrala delarna av Vagnhärad och i anslutning till Trosalund i Trosa. När detaljplaner för högre byggnader tas fram måste bygg- nadernas höjd och gestaltning utredas gentemot befin - lig bebyggelse på platsen, topografi och and a gällande intressen, t ex riksintressen för kulturmiljövården. Det är viktigt att planhandlingen redovisar illustrationer på den tänkta bebyggelsen och gärna i form av fotomontage eller liknande. Samtidigt poängteras att det inte saknats höga hus tidigare i kommunen. Flera av de nya projek- ten är höjdmässigt jämförbara med befintliga hus ä en om antalet våningar är fler i de ya byggnaderna. Olika förutsättningar gäller i olika delar av tätorten och det är därför viktigt att detaljplanen utreder lämpligheten för högre bebyggelse på ett kvalitativt sätt.

Översiktsplanen definie ar vad som utgör karaktärsdrag för typiska Trosahus. Utöver det finns äldre i venteringar av befintlig be yggelse inom Trosa stad. Vid förtätning, förändring eller nybyggnation inom känsliga kulturmiljöer sker samråd med Sörmlands museum. Inom kommunen finns också yggnadsantikvarisk kompetens som bedö- mer förslagens lämplighet utifrån platsens förutsättning- ar. I detaljplaner tas byggnadsantikvariska utredningar fram vid behov.

Förändringar i plan och bygglagstiftningen – bygglovbefriade åtgärder

Under senare år har nya bestämmelser införts i Plan- och bygglagen som ökar möjligheten till av byggnation utan bygglov. Numera är det möjligt att förutom friggebodar på sammanlagt upp till 15 kvm att bygga attefallshus på upp till 25 kvm, göra en tillbyggnad på befintlig huvu - byggnad med en bruttoarea om maximalt 15 kvm, bygga till en till två takkupor samt inreda ytterligare en bostad om huset är ett enbostadshus utan bygglov. Samtliga dessa åtgärder är bygglovsbefriade men, förutom för friggebodar, krävs anmälan till Samhällsbyggnadsnämn- den. Denna förändring har fått fle a effekter för plan - ringen av kommunen.

Samtidigt som möjligheter till nya bostäder öppnar sig måste dessa nya bestämmelser alltid tas i beaktande i kommande detaljplaner när byggrätter, gestaltning och tomtstorlek ska regleras. Inom riksintresseområdet Trosa stad, stationsområdet i Vagnhärad, riksintresseområdet invid Tureholms slott, Rönnebo, Garvaregården samt Västerljugs stationsområde är dessa åtgärder bygglovspliktiga med hänsyn till de kulturhistoriska värden dessa områden har. Under kommande år kan denna byggrätt komma att bli mer generös. Kommunen följer den utvecklingen under den fortsatta översiktsplaneprocessen. Ytterligare åtgärder har undantagits från bygglov sedan gällande översiktsplan antogs och för att få aktuell information om detta rekommenderas kommunen hemsida där Bygglovenheten upplyser om vilka regler som gäller. Observera att även om en åtgärd kan vara bygglovsbefriad kan andra tillstånd krävas, t ex strandskyddsdispens.

Läsanvisning

Kapitlet Planförslag är uppdelat i fyra huvudsakliga delar där Vagnhärad, Trosa och Västerljung behandlas i separata avsnitt. Medan landsbygd, skärgård och ej tätortsnära fritidshusområden hanteras i Byggande på landsbygden. För respektive tätort redovisas områden där förändringar av markens användning planeras och områden med särskilda bevarandeintressen. I de områden där redovisning av markens användning inte anges, förutsätts att nuvarande mark- och vattenanvändning fortgår. Varje tätortsavsnitt avslutas med en markanvändningskarta där varje förslag är redovisat och numrerat. Numreringen återfinns i texten för att underlätta läsandet.

I avsnittet Byggande på landsbygden redovisas förslag till rekommendationer för byggande på landsbygden. Inledningsvis beskrivs allmänna rekommendationer för lokalisering av ny bebyggelse som gäller generellt inom hela kommunen. Här diskuteras bland annat hur byggnader bör placeras och utformas i landskapet. För vissa geografiskt avgränsade områden med olika förutsättningar redovisas särskilda riktlinjer. Dessa områdesspecifika riktlinjer omfattar de områden inom kommunen med starka sektorsintressen och där bebyggelsetrycket är stort, såsom i tätorternas omgivningar samt i kustområdet och skärgården.

Föreslagen markanvändning

I planförslaget redovisas områden där förändringar av markens användning planeras samt områden med särskilda bevarandeintressen. Det är viktigt att observera att redovisade gränser för olika typer av framtida markanvändning är ungefärliga. Det är först i en eventuell detaljplaneprocess som en mer detaljerad avgränsning av exempelvis ett utbyggnadsområde kan göras. I de områden där redovisning av markens användning inte anges, förutsätts att nuvarande mark- och vattenanvändning fortgår. Användningen av mark- och vattenområden har delats in i:

Nya boendeområden

Områden huvudsakligen för bostadsändamål. Integrering med icke störande verksamheter tillåts och kan bli värdefulla kompletteringar i bebyggelsemiljön.

Nya verksamhets- och handelsområden

Områden för nya verksamheter och handel.

Nytt resecentrum

Lokalisering för nytt resecentrum pekas ut.

Centrumutveckling

Särskilt avsnitt om utvecklingen av Vagnhärads torg och centrala Trosa.

Strategisk mark

Områden som är strategiskt viktiga för olika ändamål samt områden där förändringsintresse finns. I vissa fall behöver ytterligare utredning göras innan slutlig markanvändning kan avgöras. Det kan handla om områden lämpliga för såväl bostäder som verksamheter och handel där det i nuläget är svårt att avgränsa respektive delområde.

Befintliga stadsdelar och bebyggelsemiljöe

Här redovisas hur utveckling kan ske inom befintliga o - råden. Områden med kulturhistoriska värden redovisas.

Prioriterad grönstruktur

Särskilt prioriterade grönområden pekas ut och bevaras.

För att underlätta läsningen är områden i kartan numrerade och beskrivningarna följer nedan.

VAGNHÄRAD

Kvaliteter att bevara och utveckla

Vagnhärad är ett stationssamhälle som präglas av småskaliga villaområden i enklaver med sammanhängande grönområden emellan. Denna struktur är delvis uppkommen av den rikliga förekomsten av fornlämningar i och i direkt anslutning till orten. De gröna kullarna, det öppna kulturlandskapet, fornlämningarna och Trosaån ger tillsammans med det kuperade landskapet Vagnhärad dess varierade karaktär.

Orten är välförsörjd vad gäller kommunikationer. Med E4 och järnvägen nås Stockholmsregionen och Östergötland samt grannkommunerna Nyköping och Södertälje enkelt och relativt snabbt, vilket är en viktig aspekt för den stora andel av kommunens befolkning som arbetspendlar till andra kommuner. I och med goda förbindelser med regionaltåg, Trosabussen samt med Sörmlandstrafi ens bussar reser många av kommunens arbetspendlare kollektivt. Andelen av dessa bedöms öka betydligt i samband med Ostlänkens tillkomst vilket är positivt med tanke på att kommunen har en förhållandevis hög andel invånare som pendlar med bil.

Motorvägsavfarten är entrén till Vagnhärad och till Trosa kommun och de nordöstra delarna av Vagnhärad har stor potential inför framtiden. Korsningspunkten väg 218 och Kalkbruksvägen identifie ades som en viktig och besvärlig korsningspunkt i den åtgärdsvalsstudie som genomfördes under 2017. Diskussion pågår om att anlägga en cirkulationsplats med syfte att göra korsningen trafiksä er korsning och att garantera fl - det i alla riktningar i god tid innan Trafik erket påbörjar Ostlänkens utbyggnad. Detta kommer att utgöra huvudentrén till Trosa kommun. Centrala Vagnhärad har de senaste åren utvecklats i hög grad i och med arbetet med att förbättra centrummiljön invid Vagnhärads torg. Såväl den offentliga miljön, i form av ett nytt torg, som utbyggnad av intilliggande bebyggelse har givit centrala Vagnhärad ett helt nytt centrum. Denna utveckling förväntas fortgå även under den kommande planperioden.

Till Vagnhärads identitet och styrkor hör bl.a.

- Åmiljön och naturen
- Trivsamma, lugna boendemiljöer
- Kommunikationerna, järnvägen och väg E4
- Småskalighet
- Attraktiva, lättillgängliga grönområden
- Mångfaldigt företagande
- Kulturlandskapet
- Föreningskultur och idrott

Vagnhärads struktur

Grönstruktur och rekreationstråk

Vagnhärad präglas i hög grad av grönska och oavsett var någon befinner sig i agnhärad är det alltid nära till såväl mindre som större sammanhängande grönområden. Denna struktur är delvis uppkommen av den rikliga förekomsten av fornlämningar inom och i direkt anslutning till orten. Ett unikt, sammanhängande stråk med fornlämningar från fle a tidsperioder sträcker sig ifrån Centrumvägen väster om Häradsgården, norr om Skolvägen, norr om Hagarna fram till Lånesta. Fornlämningsstråket är riksintressant för kulturmiljövården och utgör en viktig del i samhällets grönstruktur. Läs mer under Natur och friluftsliv.

Planeringshistorik

När Vagnhärad utvecklades från jordbruksbygd centrerad kring ett antal större gårdar, till ett samhälle i modern bemärkelse, blev järnvägen och kyrkan de naturliga noderna. Denna struktur är högst påtagligt än idag, trots att centrumbildningen knappast är lika tydligt centrerad nu som då, även om den stärkts under senaste åren. Vid studier av gamla kartor kan generellt sägas att bebyggelsen antingen lokaliserades i direkt närhet till centrum alternativt på soliga sydsluttningar där gynnsamt klimat kunde uppnås utan att ta i anspråk värdefull jordbruksmark. Detta synsätt i kombination med viss förtätning föreslås även fortsättningsvis vara den övergripande planläggningsprincipen när Vagnhärad ska fortsätta växa.

Bebyggelsens ålder

Vagnhärad har utvecklats utifrån olika centrumbildningar. Dessa har planerats, byggts och stagnerat och så småningom avlösts av varandra. Sålunda kan man konstatera att inom orten har funnits fyra sådana centrumbildningar, vid Alby (den äldsta) och Mölna, vid Åby och Södra Husby samt vid Stationsområdet och nuvarande centrum med skolområdet vid Gnestavägen.

Under den första delen av 1900-talet var byggnadstakten jämn i Vagnhärad. Därefter har den konsekvent ökat och var som mest intensiv under 1970-talet, då folkmängden mer än fördubblades. De områden som byggdes ut under 1970-talet var bland annat Hagarna, Nygårdsområdet och Ödesby med huvudsakligen villor och radhus. På senare år har ny bostadsbebyggelse bland annat tillkommit vid Fänsåker, Alby, Väsby och i centrala Vagnhärad.

Fornlämningar och historiska värden

Vagnhärad är den mest fornlämningsrika trakten i Sörmland. Det unika med Vagnhäradsområdet är den stora mängden fornlämningar från många olika tidsperioder samlade runt Trosaåns dalgång. Läs mer i avsnittet Kulturmiljö.

Övrigt

Vagnhärads struktur påverkas av järnvägen, Trosaån, väg 218 och av gamla E4:an som delar samhället i ett nordligt och ett sydligt område. En av de stora framtida utmaningarna i Vagnhärad består i att hitta former för att överbrygga denna och tillkommande barriäreffekter så att samhället upplevs som en helhet med en tydlig och attraktiv centrummiljö. Därutöver behöver kommunens fysiska planering understödja att Vagnhärads resecentrum och bebyggelse runt det samt Solberga kopplas till den övriga tätorten på ett bra sätt.

Dagens samhälle avgränsas i norr av väg E4 och Kalkbruksvägen, i öster av väg 218 och i väster öppnar sig ett böljande pastoralt odlingslandskap. I söder utbreder sig jordbruksmark som inramas av skogsklädda höjder.

Förutsättningar som påverkar tätortens utveckling

Ostlänken
Vagnhärad står inför fle a omvandlingar, där den kanske största väntas i samband med att Ostlänken byggs ut. Sedan hösten 2014 arbetar Trafik erket med en järnvägsplan för delsträckan genom Trosa kommun. Avsikten är att byggstart ska vara möjlig under 2023.

Trafik erkets arbete har resulterat i förslag till spårlinje med placering av Vagnhärads resecentrum. Trots att bland annat granskning och fastställelseprövning av järnvägsplanen återstår, ger Trafik erkets förslag tillräckligt underlag för att översiktsplanen ska kunna redovisa framtida markanvändning i Ostlänkens närhet. Detaljplaneläggning och genomförande kan dock ske först när järnvägsplanen är fastställd.

Ostlänkens föreslagna sträckning och läget för resecentrum skapar goda förutsättningar för ökat resande med kollektivtrafik samt möjligheter till en långsiktigt hållbar och expansiv samhällsbyggnad. Dessutom minimeras negativ påverkan på den nuvarande tätorten och för enskilda fastighetsägare.

Utgångspunkter och mål för ortens utveckling:
- Vagnhärads karaktär av naturnära bostadsort bevaras och utvecklas
- Stärka Vagnhärads centrum och skapa förutsättningar för bostäder och ytterligare verksamheter
- Fortsatt utveckling i Vagnhärad torg och stationsområdet. Förtätning i centrala delar av tätorten
- Ny stationsnära bebyggelse med attraktiv boendemiljö
- Stor hänsyn till natur- och kulturmiljöer
- Utveckling av befintlig bebyggelse, bl a verksamhetsområden
- Bevara prioriterade grönområden
- Om möjligt integrera bostäder och verksamheter
- Reservera strategiskt värdefull mark
- Bevara och utveckla tillgängligheten till ån
- Struktur som skapar förutsättningar för energieffekt - vitet och värmetäthet

Nya boendeområden
Planeringen av Vagnhärads tillväxt bygger vidare på det historiska byggandet av Vagnhärad och på generella kvalitetskrav på all ny byggnation i samhället. Det kan till exempel handla om vilken typ av mark som är lämplig att ta i anspråk respektive bevara, topologiska förutsättningar, förhållandet till nuvarande bebyggelsestruktur. Därutöver tas hänsyn till restriktioner av olika slag.
Allt detta vägs samman för att Vagnhärad ska utvecklas och förstärkas i sin karaktär med befintligt vägnät som stomme och där det öppna landskapet huvudsakligen bibehålls. De gröna norrsluttningarna lämnas obebyggda och bebyggelsen placeras i sydsluttningar i sydlig och västlig riktning. Nya större boendeområden planeras i första hand i närheten av Solberga, resecentrum Vagnhärad, Väsby och centralt i tätorten. Med boendeområden avses områden huvudsakligen ämnade för bostadsbebyggelse men som med fördel kan integreras med lättare verksamheter.
Att utnyttja kopplingen till resecentrum vid planeringen av nya boendeområden är en central del i gällande översiktsplan och ska även framledes vara en ledstjärna i kommunens samhällsplanering. Således lokaliseras alla föreslagna boendeområden i eller i anslutning till befintligt samhälle med den ö ergripande ambitionen att skapa attraktiva boendemiljöer med närhet till lokal och regional kollektivtrafik.

Utifrån ovanstående parametrar samt med hänsyn till samhällets fornlämningsområden är det naturligt att i första hand arbeta för att Vagnhärads expansion sker i området runt Väsby gård och dess närområde vid Mölna äng samt norrut från Vagnhärads torg och upp mot framtida resecentrum vid Fredriksdalsvägen. Det sistnämnda har stor betydelse för att integrera resecentrum i tätorten och för att koppla bebyggelsen i centrala Vagnhärad till resecentrum.

I takt med en ökad befolkning är det troligt att även nya verksamheter kommer att lockas till orten, redan nu kan kommunen konstatera en hög efterfrågan på verksamhetsmark. Den norra delen av samhället är i och med sin närhet till motorvägen och sitt relativt avskilda läge redan idag kärnan i samhällets verksamhetsstruktur. Översiktsplanen föreslår att den norra delen av Vagnhärad stor utsträckning inriktas mot utbyggnad av verksamheter men så länge osäkerhet råder kring exempelvis bullerutbredning från Ostlänken markeras en stor del av ytorna som strategisk mark. Mer om detta under Strategisk mark och Nya verksamhets- och handelsområden.

Ytterligare en viktig aspekt i byggandet av ett expanderande Vagnhärad är att förstärka Vagnhärads torg. Utöver att torget rustats upp och fått en helt ny gestaltning har antalet bostäder i direkt anslutning ökat avsevärt sedan Översiktsplan 2015. Ambitionen är att bygga ytterligare bostäder och därmed också skapa ännu bättre underlag för de verksamheter som finns i området. Vagnhärads torg ska vara tätortens naturliga centrum även när resecentrum med intilliggande bebyggelse samt Solberga byggts ut.

Förtätningsprojekt föreslås i översiktsplanen i mer centrala lägen bl a i anslutning till Vagnhärads torg. Nya bostäder ska bidra till en utveckling av centrala Vagnhärad samtidigt som detta ska ske i förhållande till riksintresset för Trosaåns dalgång. Ny bebyggelse ska bidra till att riksintresset utvecklas och det är därför av betydelse att utformning av bebyggelsen görs på ett kvalitativt sätt.

I vissa fall kan det vara aktuellt att gå upp i våningstal vilket bl a har skett i den nya torgbebyggelsen. I planarbetet måste då påverkan på riksintresset redovisas. Det kan också vara en fördel om planhandlingar förses med tydligt illustrationsmaterial i syfte att åskådliggöra den nya bebyggelsen i förhållande till befintlig Vagnhärads tätort.

Nya bostäder kan utöver dessa områden även till-

komma genom förtätningar inom redan bebyggda fastigheter och i vissa av de områden som redovisas som strategiskt värdefull mark. Sett till kommunen i stort beräknas att majoriteten av de nya bostäder som översiktsplanen föreslår byggas i Vagnhärad kommande planperiod.

Nya boendeområden

1. Solberga

Området som i huvudsak ligger norr om Solberga gård är ytmässigt det största nya boendeområdet i kommunen. Området utgörs mestadels av skog och åkermark. Befintlig be yggelse består av enskilda hus och gårdsbebyggelse som i enlighet med traktens bebyggelsetradition huvudsakligen placerats i söderslutt-ningar, i randzonen mellan åkermark och skog. Den tillkommande trädgårdsstads- och villastadsbebyggelsen knyts till befintlig be yggelse genom att man till en viss del bebygger den öppna marken i anslutning till Solberga gård. På så sätt finns ä en förutsättningar att påverka det estetiska intrycket av infarten till Vagnhärad. Som en del i detta arbete föreslås förändringar invid väg 218 för att Solberga såväl visuellt som funktionellt ska kunna integreras i övriga samhället. Idag utgör vägen en kraftig barriär mellan Vagnhärad och aktuellt område men i samband med den planerade utbyggnaden av Solberga är det nödvändigt att vägen utvecklas så att barriäreffekterna minskas och stadsbilden stärks och förskönas.

I anslutning till väg 218 bör en kombination av bostäder och kommersiell service eftersträvas. Inom Solberga finns goda möjligheter att kombinera bostäder och icke störande verksamheter. I kommande detaljplanearbete bör även möjligheterna till att etablera en ny idrottsplats i området utredas. Delar av området har i tidigare inventeringar redovisats som värdefullt för såväl naturvården som friluftslivet. I detaljplaneskedet ska dessa delar särskilt bevakas. Inom området finn kända fornlämningar och i samband med detaljplaneläggning behöver intilliggande marker undersökas. Fornlämningarna i sig kan utgöra en tillgång för den framtida stadsdelen och ambitionen är att integrera dessa i stadsbebyggelsen.

Motiv till bebyggelse

Området är naturskönt beläget med strövområden för rekreation och söderslutt-ningar som lämpar sig väl för bostäder. Det är positivt med närheten till befintligt och kommande resecentrum samt att området genom sin volym och lokalisering sannolikt kan komma att tillföras service i form av förskola och dagligvaruhandel. Detta gör sammantaget att området kan bli ett attraktivt boende för arbetspendlare till Södertälje/Stockholm eller söderut. Infrastrukturen i området måste ses över både gällande teknisk försörjning och trafik. Hänsyn till buller och risk för närhet till väg 218 som är sekundär led för farligt gods behöver beaktas i kommande planering.

2. Fredriksdal

Ambitionen är att nya bostäder ska kunna byggas så nära ortens nya resecentrum vid Ostlänken som möjligt. Därmed kan en ny stadsdel skapas i Vagnhärad med närhet till Vagnhärads torg samtidigt som området erbjuder mycket goda möjligheter till pendling med snabba tåg i nordlig och sydlig riktning, vilket kan minska användandet av bil. Än så länge råder osäkerhet om hur långt buller från Ostlänen breder ut sig vilket gör att den norra gränsen mot resecentrum kan flyttas. Området är idag i huvudsak obebyggt och invid Fredriksdalsvägen finns befintliga äldre bostadshus. Den fornlämning som finn inom området ska utredas och tas bort och påverkar därmed inte framtida planer för bostäder. Det finns inte några kända naturvärden inom området.

Motiv till bebyggelsen

Bostadsbyggande vid Fredriksdalsvägen kommer att stärka stråket mellan Vagnhärads torg och resecentrum på ett sätt som är nödvändigt för Vagnhärads tätort. Även om det handlar om en större utbyggnad där framförallt området närmast resecentrum kommer att vara av tätare karaktär kopplar det an till befintlig be yggelse. Närheten till Lånestahedens naturreservat ger en kvalitet till framförallt den södra delen men exploateringen där kan också tillgängliggöra reservatet ytterligare. Det är enkelt att koppla an till befintlig inf astruktur och i planområdets direkta närhet ligger Vagnhärads fjärrvärmeverk. Det finns goda förutsättningar att plane a för ett långsiktigt hållbart bostadsområde.

3. Norra Vagnhärad – Fänsåker

Kommunens framtida tillväxt planeras i Vagnhärad. I och med Ostlänken kommer orten att öka i attraktivitet och fler ommer att flytta till orten. Idag finns en -6 skola i centrala Vagnhärad, Fornbyskolan, liksom en 7-9 skola, Hedebyskolan. Översiktsplanen föreslår nya områden i

Området norr om Solberga gård är det största nya boendeområdet i kommunen.

stråket mellan Vagnhärads torg och det nya resecentrum och ambitionen är att komma så nära stationen som möjligt med nya bostäder. Tanken är också att skapa en tätare bebyggelse vilket gör att antalet invånare på sikt kommer att öka i den norra delen av tätorten. Mot bakgrund av det föreslås att en kommande f-6 skola anläggs i den nordvästra delen av Vagnhärads tätort.

Motiv till bebyggelse
Området kring det framtida resecentrum kommer att få ökad betydelse i framtiden och kommunen kommer att prioritera bostadsbyggande i stationsnära läge för att stärka stationens funktion. Med fler bostäder ökar också efterfrågan på service i form av förskola- och skola. Fornbyskolan kommer, med mindre kompletteringar, att klara tätortens behov kommande planperiod men därefter behöver tätorten kompletteras med en ny grundskola för åk f-6. Området i nordvästra Vagnhärad med närhet till boende och kvalitativa natur- och kulturmiljöer vid Lånestaheden gör platsen lämplig för en ny grundskola.

4. Gnestavägen – det gamla förrådet

Utmed Gnestavägen finns bebyggelse lokaliserad mot Kalkbruksvägen. Grönområdet innanför utgörs dels av Lånestahedens naturreservat samt dels andra skogsområden. Mindre vägar och stigar genomkorsar naturen. Innanför bebyggelsen ligger en äldre förrådsbyggnad som i framtiden skulle kunna ersättas av bostadshus. Anslutning skulle ske från Gnestavägen med bil och för gående och cyklister finns goda möjligheter att via befintlig gång- och cykelväg ta sig rakt ner mot Skolvägen och centrum.
Motiv till bebyggelse
Nya bostäder skulle ansluta väl till befintlig be yggelse såväl vid Gnestavägen som vid Fänsåker. Gång- och cykelvägsstråket skulle förstärkas med en utbyggnad här. I kommande detaljplan måste närheten till kraftledningar och Lånestahedens naturreservat utredas.

5. Alby

Väster om och längs med Lundbyvägen, mellan Alby Gård och Lundby Gård, utbreder sig ett vackert pastoralt landskap invid Trosaåns dalgång. Här har under planperioden byggts ut ett nytt bostadsområde vilket föreslås fortsätta utmed Lundbyvägen. Området består av ängs- och åkermark och kan på ett bra sätt ansluta mot friluftsstråket norr om området från vattentornet och västerut. Marken gränsar i sin allra nordligaste del mot högriskområde för radon. Genom området passerar en kraftledning som beroende på exakt läge för den tänkta exploateringen kan komma att behöva flyttas eller grä as ned. Tillfart föreslås ske från befintlig väg via Centru vägen – Lundbyvägen. Båda dessa vägar kan i vissa delar komma att behöva förändras för att kunna hantera den ökade trafikbelastningen. En y terränganpassad gång- och cykelväg i riktning mot Vagnhärads nya resecentrum skulle vara positivt både för området som för hela västra Vagnhärad. Området berörs till viss del av utredningskorridoren för Ostlänken och kan i sin helhet inte genomföras förrän järnvägens dragning är fastlagd.

Motiv till bebyggelse
Det natursköna läget i väster med utsikt över Trosaåns dalgång skapar förutsättningar för en attraktiv bebyggelsemiljö i anslutning till redan existerande bebyggelse och teknisk infrastruktur. Området är delvis detaljplanelagt.

6. Centrumvägen

Mellan Häradsgården och Bronsåldersvägen finns ett öppet område beläget i ett mycket gynnsamt väderstreck, med fina utblickar mot Trosaån samt i ett mycket centralt läge. Norr om området finns om attande fornlämningsområden vilka dock inte framträder i någon större utsträckning idag eftersom de genom åren vuxit igen. Utifrån ett kulturmiljöperspektiv har platsens värde lyfts fram eftersom det här är enda platsen inom Vagnhärad där kopplingen mellan fornlämningarna och Trosaån blir tydlig. Detta är också ett av de värden riksintresset för Trosaåns dalgång ska säkerställa. Utifrån ett kommunalt stadsbyggnadsperspektiv är området mycket intressant för förtätning med bostäder. Totalt omfattar det föreslagna området ca 20.000 kvm i ett mycket attraktivt läge. Kommunen är medveten om de krav som antikvariska myndigheter ställer vad gäller fornlämningsområdets behov av skyddsavstånd och sammanhang och ett fördjupande utredningsarbete pågår i nära samverkan med Länsstyrelsen.

Motiv till bebyggelse
För Vagnhärad som tätort skulle en sammanlänkning mellan de centrala och de västra delarna vara mycket positivt. Idag upplevs ytan som ödslig och otrygg och genom bebyggelsen skulle en mer stadsmässig miljö kunna uppnås med säkra gång- och cykelförbindelser, kvalitativ bebyggelse och tydligare stråk genom tätorten. En utbyggnad utmed Centrumvägen skulle också kunna lyfta fram de rika kulturmiljöer som finns ovanför det föreslagna planområdet och därmed också förstärka fornlämningarnas kontakt med Trosaån.

Området är centralt beläget i orten med god tillgång till såväl kommersiell som offentlig service. Exploateringen kan med genomtänkt utformning och lokalisering stärka kvaliteterna i det närliggande friområdet som idag upplevs som stort och diffust. Frågor såsom geoteknik, närhet till fornlämningar, förhållande till riksintresset för Trosaåns dalgång samt dagvattenhantering kommer att behöva utredas i samband med genomförandet av projektet. En utbyggnad skulle förutsätta att en framtida exploatör får bekosta åtgärder inom fornlämningsområdet för att tydliggöra dessa. Kommunen genomför sedan dessa i nära samarbete med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet. Exempel på åtgärder skulle kunna vara informationsinsatser, tillgängliggörande och en utglesning av den växtlighet som nu vuxit upp inom området.

7. Fagerhult

Invid Safiren har nya bostäder byggts där det tidigare fanns en förskola. Samtidigt har Centrumvägen omvandlats och parkeringsplatser har anlagts mellan vägen och befintlig korttidsboende. På sikt ser kommunen en annan användning för den återstående delen av området. Genom att möjliggöra en byggnation av bostäder får centrala Vagnhärad fler i vånare och det är samtidigt möjligt att skapa en mer stadsmässig gatumiljö utmed Centrumvägen.

Motiv till bebyggelsen
Området är beläget i direkt närhet till såväl Vagnhärads torg och all kommersiell och offentlig service som finn i området. Genom topografin ges möjlighet till bostäder terrasserat från Centrumvägen som ger höga och ljusa lägen. I anslutning till området finns kända fornlämningar vilka inte berörs av planförslaget men som tillför kvalitet till området.

8. Mölnaängen
Området är beläget i sydvästra delen av samhället mellan Stationsvägen och järnvägen. För området gäller en detaljplan för bostadsändamål. Just nu byggs en första etapp med mindre flerfamiljshus och fortsatt ut yggnad med bostäder är möjlig enligt gällande detaljplan.

Motiv till bebyggelse
Mölnaängen är en naturlig fortsättning av nuvarande stadsstruktur i Vagnhärad. Områdets läge ger goda möjligheter till väl fungerande kommunikationer och teknisk försörjning. Vid arbetet inför den pågående byggnationen har frågor som tillfart från Stationsvägen, geoteknik, dagvatten och närhet till järnväg särskilt utretts. Området är detaljplanelagt.

9. Väsby
Väsbyområdet, söder om järnvägen och Trosaån, är ett stort sammanhängande utbyggnadsområde med närhet till centrum och befintligt stationsområde. Området är ett öppet odlingslandskap som söderut avgränsas av två skogsbeklädda höjdpartier, i nordväst av järnvägen, norrut av befintliga bostäder i Ödesby och i öster av åkermark. Området har under de senaste åren byggts ut med bostäder i småhus och flerfamiljshus samt en y förskola. Översiktsplanen föreslår en fortsättning av Väsbyområdet västerut.

Motiv till bebyggelse
Den föreslagna bebyggelsen är vackert belägen med utsikt mot Trosaån och/eller de omgivande jordbruksmarkerna. Närheten till järnvägsstationen ger idag goda möjligheter till arbetspendling med kollektiva färdmedel till exempelvis Stockholm/Södertälje och Nyköping. I den regionala ambitionen att sprida Storstockholms expansion till även omkringliggande orter som Vagnhärad är områden som Väsby, nära järnvägen, mycket viktiga. Området är delvis detaljplanelagt. I och med en fortsatt utbyggnad av Väsby kan en anslutning av gång- och cykelvägen till Västerljung vara intressant här.

10. Södra Husby
Invid Husby skola finns en förskolelokal som inte längre används för sitt ändamål. I en fördjupningsstudie för Vagnhärad identifie ades fastigheten som en lämplig yta för förtätning. För området har en detaljplan tagits fram men den har inte antagits ännu. Inriktningen har varit att ersätta dagens byggnad med mindre flerf miljshus samt att tillgängliggöra årummet via en passage mellan Högtidsvägen och Trosaån.

Motiv till bebyggelsen
Södra Husby är beläget i ett högt och ljust läge med utblickar både mot Trosaån och Vagnhärads torg som mot det öppna landskapet i söder. Ny bebyggelse kan anslutas till befintlig infrastruktur och erbjuda ett komplement till dagens utbud av bostäder i närområdet. Hänsyn måste tas till landskapsbilden i fråga om gestaltning och höjd med tanke på det exponerade läget i tätorten. Samtidigt ska byggnader förhålla sig till Husby skola med sin karaktäristiska arkitektur.

Just nu byggs en första etapp med mindre flerfamiljshus i Mölnaäng

11. Nygård
Söder om Centrumvägen invid Lundbyvägen ner mot Trosaån finns ett plant område som vänder sig mot söder. Området är delvis bevuxet med lövträd. Lundbyvägen utgör ett populärt gångstråk som bl a kopplar Sven Delblancs Mölna gård via Alby bro till Vagnhärads centrala delar. Genom att förtäta i detta stråk skulle den västra delen av Vagnhärad bättre kopplas till den centrala. Det skulle också skapa ett tryggare gaturum invid den gång- och cykelväg som nyligen byggts ut från Alby till Häradsgården. Även norr om Centrumvägen inom Trobos fastighet skulle möjligheten till förtätning kunna utredas.

Motiv till bebyggelse
Området används idag i huvudsak till parkering men skulle kunna utnyttjas mer effektivt och ge ett mindre tillskott på bostäder. Nya bostäder kan enkelt ansluta till befintlig i - frastruktur och genom bebyggelsen stärks Centrumvägens omvandling till en mer stadsmässig gata. Inom ramen för planarbetet kommer de geotekniska förutsättningarna att behöva utredas delar av området berörs av strandskydd.

12. Albanoplan
I den förtätningsstudie som gjordes över Vagnhärads tätort under år 2010 identifie ades ett område söder om Albanoplan som ett intressant förtätningsobjekt. Området är ljust beläget i en sydsluttning och kommunen är markägare och beroende på avgränsning kan områdets storlek anpassas. Området knyter an till befintlig radhus.

Motiv till bebyggelse
Genom att komplettera bebyggelsen söder om radhusen vid Albanoplan ges Vagnhärads tätort en naturlig avslutning i söder. Bostäderna inom området kan följa samma

struktur som de på andra sidan Trosalandsvägen utmed Ringvägen. Det är enkelt att anpassa ny bebyggelse till befintlig inf astruktur. De geotekniska förhållandena behöver utredas inom planområdet inom ramen för detaljplanen.

Förtätningsområden

Utöver de större nybyggnadsområdena i samhällets randzon kommer ett antal förtätningsprojekt bli aktuella under planperioden. Det rör sig dels om att nyttja områden som idag ses som impediment, alternativt effektivise a nyttjandet av vissa ytor.

Fördelen är att man kan ansluta till befintlig infrastruktur och att man stärker staden inifrån. Detta ska ställas emot att man i vissa fall man måste ta i anspråk gröna områden som ej pekas ut som ”prioriterad grönstruktur”.

Centrumutveckling

13. Vagnhärads torg

Trosa kommun vill fortsätta utveckla Vagnhärads torg utifrån det arbete som redan gjorts. Ambitionen är att skapa en central plats med bostäder och verksamheter som utgör en naturlig och trygg mötesplats för såväl Vagnhäradsbor som besökare. Flera delar i omvandlingsarbetet är genomfört och nästa steg i utvecklingen är att studera möjligheterna i den norra delen av Vagnhärads torg där stor vikt kommer att fästas på att kombinera verksamheter med bostäder. Utmed Biblioteksvägen finns möjlighet till fortsatt utveckling i anslutning till Trobos bostadsområde. Även fastigheten utmed torgets södra sida där ICA m fl verksamheter finns lokalise ade är möjlig att utveckla. Gällande detaljplan medger en utbyggnad som skulle gagna torget på lång sikt.

Genom att stärka Vagnhärads torg skapas ett bättre underlag för handel och service i tätorten, tryggheten ökar genom att fler rör sig inom de centrala delarna under dygnets alla timmar och attraktiviteten för Vagnhärad som helhet stärks.

Motiv till bebyggelse

Utvecklingen av Vagnhärads torg bygger på visionen om den moderna småstaden. Det handlar i grund och botten om att skapa en attraktiv centrummiljö där praktiska och sociala behov kan tillgodoses. Utöver att stärka torgmiljöns attraktivitet och konkurrenskraft är ambitionen att skapa en miljö som i högre grad än idag inbjuder till liv och rörelse en större del av dygnet. Området är detaljplanelagt.

Verksamhets- och handelsområden

Efterfrågan på verksamhetsmark har ökat kraftigt under pågående planperiod Dagens utbud och möjligheterna att planlägga ny mark för verksamheter är relativt begränsad p g a Ostlänkens utredningskorridor. Kommunen har nyligen antagit en detaljplan för del av Mölnaängen för att möjliggöra ny verksamhetsmark. Detta är dock inte tillräckligt för att möta den efterfrågan som råder. I anslutning till Ostlänken och E4 kommer områden att vara påverkade av buller och vibrationer på ett sätt som gör dem olämpliga för bostadsbyggande. Det gör att möjligheten för expansion norrut mot E4 är lämplig för verksamheter. Andra delar som tidigare pekats ut och som också identifie ats i kommunens studie av norra Vagnhärad är ytor utmed väg 218 vilka dels kan knyta ihop kommande exploateringar vid Solberga med befintlig tätort, men också fungera som buffert mellan trafi en på väg 218 och bostäder. Viss mark som omfattas av detta är markerad som verksamhetsmark i översiktsplanen och redovisas nedan. Se även avsnittet om Strategisk mark.

14. Resecentrum – E4

Trafik erkets utredning för Ostlänken har nu kommit till ett avgörande skede och sträckningen är i stort sett bestämd. En utbyggd järnväg kommer att alstra buller och vibrationer på ett sätt som gör att endast verksamheter är möjliga i dess omedelbara närhet. Även E4 utgör en källa till störningar liksom dess funktion som primär led för farligt gods. Mot bakgrund av detta markeras en yta norr om Kalkbruksvägen mot E4 som framtida verksamhetsområde. I samband med detaljplanearbeten kommer frågor såsom exempelvis närhet till E4 och Ostlänken samt buller, risk och vibrationer att utredas.

Motiv till bebyggelse

Genom närheten till både E4 och Ostlänken har området en stor potential som verksamhetsområde. Det finns god möjligheter för verksamheter att dra nytta av det goda skyltläget i kombination med att transporter till och från området underlättas såväl för varor som för anställda. När resecentrum står färdigt och bostäder börjar byggas allt närmre finns också goda möjligheter att utveckla verksamheter som stödjer den fortsatta bostadsutvecklingen.

15. Solberga

Som en del i det större exploateringsområdet Solberga ligger längs med väg 218 ett avlångt, kommunikationsnära utvecklingsområde. Här föreslås verksamheter och handel i en relativt hög exploatering. Här kan inrymmas kontor, icke störande verksamheter, service och butiker för lokala behov. Vid ett fullt utbyggt Solberga kan även offentli service tänkas etablera sig i området.

Motiv till bebyggelse

Avsikten med området är att i ett kommunikationsintensivt läge skapa förutsättningar för nya verksamhets- och handelsområden, men också att tillsammans med Solberga skapa en attraktivare infart till Vagnhärad och kommunen i övrigt. Här är klokt utformad bebyggelse i anslutning till väg 218 och en delvis förändrad karaktär på väg 218 centrala komponenter. Inom området finns känd fornlämningar och Länsstyrelsen har inom ramen för den fördjupade översiktsplanen påtalat behovet av ytterligare arkeologiska utredningar.

16. Mölnaängen

Västra delen av Mölnaängen ansluter till väg 219 och är omgivet av högre bergspartier i söder och väster. Det gör att området till stora delar är skuggigt och olämpligt för en fortsatt utbyggnad av de bostäder som planeras i dess östra del. Kommunen har tagit fram en detaljplan som möjliggör verksamheter av icke störande karaktär.

Området kommer att avgränsas mot bostäderna med planteringar och plank och genom planområdet kommer gång- och cykelväg att byggas i riktning mot Vagnhärad.

Motiv till bebyggelse
Med tanke på omgivning och ljusförutsättningar på platsen är området lämpligt för verksamheter. Vägen kommer att anslutas mot väg 219 och därifrån finns god förutsättningar för fortsatta transporter. Med tanke på närheten till de centrala delarna av Vagnhärad knyts verksamheterna till tätorten på ett naturligt sätt.

Skola

17. Hedeby- och Fornbyskolan

Vagnhärads centrala delar är till stor del planlagda under 1970-talet och ambitionen var då att samla viktiga offentliga och kommersiella funktioner i centrum. Mot bakgrund av det finns en majoritet av tätortens viktiga målpunkter intill Vagnhärads torg. Skolområdet rymmer dels en åk f-6 skola samt en åk 7-9 skola samt Fagerängs förskola. Nyligen invigdes en upprustad skolgård och på sikt kan område komma att behöva förtätas med ytterligare lokaler för skola, förskola och fritids.

Motiv till bebyggelse
Inom skolområdet finns möjlighet till ytterligare förtätning. Idag ryms efterfrågan inom befintliga lokaler men med tanke på inflyttningen behöver möjligheten finnas att komplettera med ytterligare verksamhet. Det kan då handla om olika typer av tillbyggnader inom ramen för skol- och förskoleverksamhet. Skolgården utgör en kvalitet för elever men har också betydelse andra tider som närrekreation. Tillbyggnader och förändringar inom området ska ske utifrån hänsyn till intilliggande fornlämningsområde, boende och tillfarter för oskyddade trafikanter.

Boende för särskilda behov

18. Kvarnvägen

Söder om Stationsvägen finns ett område markerat som boende för särskilda behov. Inom ramen för vård- och omsorg kan kommunen i framtiden behöva utöka utbudet på boende och även tillgodose fler grupper än de som exempelvis Häradsgården och Trosagården gör. Området är planlagt sedan tidigare detaljplanelagt för vårdboende.

Motiv till bebyggelse
Området är centralt beläget och det är gångavstånd till såväl offentlig som kommersiell service. Bostäderna är integrerade med övriga samhället på ett bra sätt.

Strategisk mark
För Vagnhärad är en kombination av förtätning, återanvändning av mark och byggande på naturmark nödvändig. På vissa platser kan förtätningar och

Inom skolområdet finns möjlighet till ytterligare förtätning

återanvändning av mark ske men en stor del av tätortsutbyggnaden måste ske i samhällets randzon.

Strategisk mark

I översiktsplanen pekas ett antal strategiska markområden ut som på sikt kan tänkas få en annan markanvändning och karaktär än vad som idag är fallet. Inom de redovisade områdena kan det handla både om att möjliggöra verksamheter men ytor kan också vara intressanta för bostäder. Gemensamt för områdena är att vidare studier bör göras innan framtida markanvändning definitivt kan avgöras. I texterna nedan beskrivs aktuella områden och de övergripande intentioner som bör vara vägledande i det framtida planeringsarbetet.

19. Kalkbruksområdet

Kalkbruksområdet är ett centralt beläget område med stor utvecklingspotential och med tanke på resecentrums kommande lokalisering utgör området en strategiskt viktig nod för att knyta ihop resecentrum med Vagnhärads torg. Fastighetsägaren planerar att fylla igen två av de tre kalkbrotten och prövning enligt Miljöbalken pågår. Det mindre kalkbrottet invid Fänsåker ska vara kvar med tanke på dess höga naturvärden. Inom området finns möjlighet att skapa en sammanhållen bebyggelse där bostäder och verksamheter blandas. Vägnätet inom området kan koppla an mot Fänsåker och resecentrum och skapa naturliga stråk som stärker axeln mot Vagnhärads tätort. Tack vare närheten till resecentrum och Vagnhärads torg kan ett område byggas som minskar beroendet av bil och som bättre anpassas till kollektivtrafik och gång- och cykelvägar. Inom området har verksamhet bedrivits under lång tid även om huvuddelen av området idag är outnyttjat. Det finns kända markföroreningar och de geotekniska förhållandena behöver utredas i kommande detaljplaner med tanke på osäkerhet om vad den tidigare brytningen av kalk kan innebära för grundläggningsförhållandena. Invid Ostlänken och Kalkbruksvägen är sannolikt verksamheter mest lämpliga men de inre delarna skulle kunna omvandlas till ett blandat boen-

deområde. Inför kommande detaljplanearbete behöver området ytterligare studeras översiktligt.

20. Norra Vagnhärad

Området norr om Kalkbruksvägen i anslutning till befintligt erksamhetsområde har i en fördjupningsstudie konstaterats intressanta för framtida exploatering. När studien gjordes utgick den ifrån en lokalisering av resecentrum sydväst om Risevids gård. Inom området finns delar som skulle kunna vara intressanta för bostadsändamål medan andra är mer lämpade för verksamheter på motsvarande sätt som Resecentrum – E4-området är. När planeringen för Ostlänken fastslagits kan fortsatta studier och utveckling av området påbörjas.

21. Risevid

I samband med att den nya E4 planerades och byggdes togs en detaljplan fram för området invid motorvägen norrgående påfart. Syftet med detaljplanen var att möjliggöra hotell, mack och servicebutik mm. Planen genomfördes aldrig men gäller fortfarande. Därefter har ytan varit låst av Ostlänkens utredningskorridor. Området är exponerat och väl synligt såväl från väg 218 och från E4. I kommunens Energi- och klimatplan förs ett resonemang om möjligheten att etablera ett s k ekostopp i Vagnhärad. Ett ekostopp skulle kunna erbjuda biogas och andra förnybara drivmedel, snabbladdning, ekologisk mat och samåkningscentral. Placeringen invid E4 skulle kunna skapa förutsättningar för en ekonomiskt hållbar lösning för detta.

22. Nya Industrivägen/Lånestavägen

Översiktsplanen föreslår att den södra och östra delen av industriområdet på längre sikt bör kunna innehålla både bostäder, handel och lättare verksamheter. Redan idag är förutsättningarna relativt goda för en sådan utveckling då befintliga erksamheter i stor utsträckning är inriktade mot handel och lättare verksamhet. Den glesa bebyggelsestrukturen är ytterligare en parameter som kan underlätta den tänkta omvandlingen av området. Koppling till det närliggande naturreservatet Lånestaheden ska ges särskilt utrymme i det kommande planarbetet. Exploateringar får inte skada naturreservatets och Natura 2000-områdets värden. Trafikföring och oppling till centrala Vagnhärad, framtida resecentrum och Solberga utgör centrala frågor att utreda i kommande detaljplaner. Närheten till framtida resecentrum och utbyggt gång- och cykelvägnät kan minska beroendet av bil för invånarna.

23. Hägerflychts minn

Invid Vagnhärads kyrka ligger mark som idag används som församlingshem, pastorsexpedition och vaktmästeri. På sikt kan dessa verksamheter omlokaliseras vilket gör att området skulle kunna utvecklas för annat. Det finns i dagsläget ingen tydlig inriktning, men med dess höga och centrala läge nära Vagnhärads kyrka, närhet till Vagnhärads torg och såväl dagens som kommande resecentrum utgör det en attraktiv del av Vagnhärad som väl skulle kunna utvecklas till en annan användning än idag. Frågor som särskilt behöver beaktas är närheten till Vagnhärads kyrka och dess kulturhistoriska värde samt påverkan på landskapsbilden med tanke på områdets höga läge.

24. Åby

Regeringen har givit sina sektorsmyndigheter i uppdrag att stimulera bostadsbyggandet i landet på olika sätt via en 22-punktslista som presenterades 2016. En av punkterna handlar om att via markförsäljningar till kommuner möjliggöra bostäder inom idag statligt ägd mark. Trosa kommun har utifrån uppdraget tagit fram en fördjupning för områden i Vagnhärad som ägs av Statens fastighetsverk och där pekat på möjliga utbyggnadsområden. En del av de områden som pekats ut i studien är belägna inom Tullgarns naturreservat, men närmast tätorten finns inte någ a sådana begränsningar. Därför kan dessa delar vara en naturlig fortsättning av Vagnhärads tätort. Fastighetsverket äger mark såväl norr som söder om väg 218. Därutöver äger Trosa kommun anslutande mark i riktning mot väg 800. Ytorna är enkla att ansluta till befintlig inf astruktur samt är belägna mot Trosaån och högre skogspartier i ett öppet och ljust läge. Det är enkelt att ta sig till och från området såväl med cykel och bil som kollektivt. Området omfattar idag jordbruksmark, vilket måste särskilt utredas i framtida detaljplaner. Samtidigt är ytorna stora och det kan vara möjligt att spara ytor både till jordbruk samt för att säkerställa buffert oner till fornlämningar, åstranden och känd nyckelbiotop.

25. Järnåldersvägen

I anslutning till Järnåldersvägens identifie ades ett område i samband med en förtätningsstudie som gjordes i Vagnhärad. Ett planprogram togs fram vilket visade på möjligheten att bygga ca nio småhus i området. Det högra partiet skulle lämnas som naturmark eftersom det har höga värden för de framtida bostäderna men också för intilliggande bebyggelse. Alby har delvis byggts ut och översiktsplanen föreslår ytterligare bebyggelse i västra Vagnhärad. Mot bakgrund av det vore platsen intressant för en framtida förskola istället för nya bostäder.

26. Skolvägen – Gärdesvägen

Område identifie ades i förtätningsstudien av Vagnhärads tätort från 2010. Mellan Skolvägen och den övre delen av Gärdesvägen är en yta redovisad som ett möjligt bostadsområde. Beroende på hur området avgränsas kan olika boendealternativ vara aktuella. Trafikförsörjning sker sannolikt från Gärdesvägen. Idag utgör området ett grönstråk där en gång- och cykelväg förbinder de nordvästra delarna av Vagnhärads tätort med de centrala delarna. Ytan upplevs som förhållandevis ödslig och skulle kunna utformas på ett mer attraktivt sätt. Samarbete mellan berörda fastighetsägare krävs för att skapa en lämplig byggnation. Området är centralt beläget i orten med god tillgång till såväl kommersiell som offentlig service. Exploateringen kan med genomtänkt utformning och lokalisering stärka kvaliteterna i det närliggande friområdet som idag kan upplevas som stort. Frågor såsom geoteknik, närhet till fornlämningar, tillgänglighet samt dagvattenhantering kan behöva utredas i samband med genomförandet av projektet.

27. Biblioteksvägen

Trobo har under planperioden genomfört en första etapp i omvandlingen av sin fastighet utmed Biblioteksvägen när två nya hus uppförts. Den äldre bebyggelsen har stått inför en renovering som kan visa sig bli så pass omfattande att byggnaderna hellre ersätts av annat. Norr om fastigheten finns en ommunal parkering som skulle kunna utnyttjas i detta projekt. Detta behöver dock utredas ytterligare och därför markeras området som strategisk mark.

Befintliga stadsdelar och bebyggelsemiljöe

”Gamla stationssamhället”

Verksamheter och bostäder kring det gamla stationssamhället. En komplettering kan i första hand ske vid stationsområdet. Hänsyn ska tas till den gamla bebyggelsen.

”Trädgårdsstaden”

Verksamheter och bostadsområden är uppdelade norr och söder om Trosaån. En förtätning av bebyggelsen är önskvärd i Vagnhärads centrala delar för att åstadkomma ett mer markerat centrum. En fortsatt utbyggnad av bostäder är möjlig.

Attraktiva verksamhetsområden

Det bör eftersträvas att på olika sätt arbeta för att vidareutveckla/försköna befintliga erksamhetsområden.
Vagnhärads grönstruktur

Grönstruktur och rekreation

Grönstrukturen i Vagnhärad består bland annat av ett stråk av fornlämningsrika naturområden i centrala delar av samhället, iordningställda parker utmed Trosaån och utemiljöer utmed Centrumvägen för alla åldrar. Dessa stråk är ett centralt attraktionsvärde för Vagnhärad och ger tillsammans med kulturlandskapet och riksintresseområdet Trosaåns dalgång Vagnhärad en del av dess karaktär. I södra utkanten av samhället finns den s k Hungaterrängen, ett större rekreationsområde som sträcker sig från Häradsvallen i Vagnhärad till Trosa tätort. Området är ett värdefullt närströvområde.

Genom gångvägen intill våtmarken i Vagnhärad och Trosaån förstärks rekreationsvärdena ytterligare längs med ån. Dessutom har gång- och cykelvägen till Häradsvallen avsevärt ökat tillgängligheten till området.
I planförslaget redovisas särskilt prioriterade, tätortsnära grönområden som pekas ut och bevaras. Se beskrivningarna nedan samt detaljerad kartredovisning i plankartan för Vagnhärads tätort.

Prioriterad grönstruktur

Nedanstående områden är av särskilt värde för naturvården och/eller friluftslivet.

28. Runberget

Sällsynt barrskog med begynnande flo a bl.a. grönvit nattviol. Bergspartier av kalksten uppvisar karstfenomen och hyser kalkkrävande hällmarksvegetation. Värdefullt närströvområde med rikliga möjligheter till bostadsnära rekreation. I plankartan redovisas med pilar en fortsättning av områdets värde som strövområde även om någon ny avgränsning inte görs. Rekreationsvärdet är dock fortsatt högt mot nordväst och den friluftsbro som kommer att byggas inom ramen för Ostlänkenprojektet kommer att ha stor betydelse för det fortsatta nyttjandet av naturområdet.

29. Lånestaheden

Lånestaheden är ett Natura 2000 område och kommunalt naturreservat. Områdets naturvetenskapliga värden består bland annat i ovanligt väl utbildade kalkmarkshällar med rik och skyddsvärd flo a men det utgör också ett viktigt närströvområde och ett av de rikaste fornlämningsområdena i Sörmland. Syftet med att bilda ett naturreservat har varit att skydda dessa kvaliteter men också att synliggöra och tydliggöra denna attraktion i hjärtat av Vagnhärad.

30. Västra Kyrkvägen

Invid Västra Kyrkvägen ner mot bostadsområdet Hagarna finns ett höjd- och s ogsparti som till stora delar domineras av ett gravfält. Utöver det är barrskogen redovisad som naturvärde hos Skogsstyrelsen. Vintertid används den norra sluttningen ner mot Hagarna som pulkabacke och det har även betydelse för övrig rekeation samt djur- och växtlivet i området. Det finns inga planer på ytte - ligare förtätning med tanke på områdets höga värden. Således markeras området som prioriterad grönsstruktur.

31. Trosaån

Området utmed Trosaån är varierat till sin karaktär med en blandning av iordninggjorda parkmiljöer, skog och

Gärdesvägen.

urban miljö. Främst värdefullt som rekreationsstråk. Området invid ravinen och Husby kvarn har omvandlats till en central park och attraktivt stråk mellan tätortens olika delar. Genom att arbeta med planteringar, belysning och tillskapandet av mötesplatser har miljön avsevärt förbättrats och blivit mer inbjudande. I den södra delen har även Ungdomens hus tillgängliggjorts genom ett nytt gångstråk.

32. Hunga strövområde

Hunga strövområde är ett värdefullt närströvområde som sträcker sig från Trosa tätort till Häradsvallen i Vagnhärad. Området är delvis kuperat och inbjuder till promenader och andra aktiviteter, exempelvis orientering och längdskidåkning. Den norra delen av området vid Berga består av ett småskaligt kulturlandskap med känslig landskapsbild. Ett särskilt fördjupningsarbete gällande strövområdets värden och restriktioner har antagits av samhällsbyggnadsnämnden.

Vid prövning av ny bebyggelse inom Hunga strövområde ska stor hänsyn tas till de höga friluftsvärden, samt övriga allmänna intressen som finns i området. Ny bebyggelse prövas i varje enskilt fall med restriktivitet med hänsyn till områdets stora värden för det rörliga friluftslivet och mot bakgrund av det stora bebyggelsetrycket i området. Samtidigt som succession av befintliga verksamheter ska möjliggöras inom strövområdet kommer dock prövning utifrån detta perspektiv att göras med restriktivitet i framtiden. Utifrån ett rekreationsperspektiv har den avverkning som skett inom delar av området på senare år minskat möjligheten till rekreation jämfört med tidigare. Detta kan dock ses som en naturlig följd av ett aktivt jord- och skogsbruk inom området. Kommunen menar dock att Hunga strövområde även framgent har stor betydelse som strategisk grönstruktur.

Trafi

Vägar

Väg 218 är kommunens enda anslutning till E4. Vägen fungerar därmed som entré till hela Trosa kommun och som den viktigaste tillfarten till både Vagnhärads och Trosa tätorter. Det finns fle a brister utmed vägens sträckning och därför har Trafik erket och Trosa kommun tillsammans genomfört en åtgärdsvalsstudie från ramperna vid E4 till Augustendal i Trosa. Studien pekar på fle a möjliga åtgärder för att främst förbättra trafiksä erheten, men åtgärderna ska utredas i en vägplan innan de kan genomföras. Södermanlands länsplan för regional transportinfrastruktur 2018-2029 reserverar totalt 43,8 mkr för åtgärder på hela väg 218 och Trafik erket planerar att påbörja genomförandet under 2023. Vägplanen för väg 218 kommer också att klargöra hus Solbergaområdet kan anslutas till vägen. Trosa kommun ser det som absolut nödvändigt att korsningen mellan väg 218 och Kalkbruksvägen förbättras innan utbyggnaden av Ostlänken påbörjas. Korsningen är redan idag hårt belastad och tunga transporter under Ostlänkens utbyggnad riskerar att förvärra situationen. Plankartan redovisar en cirkulation på platsen.

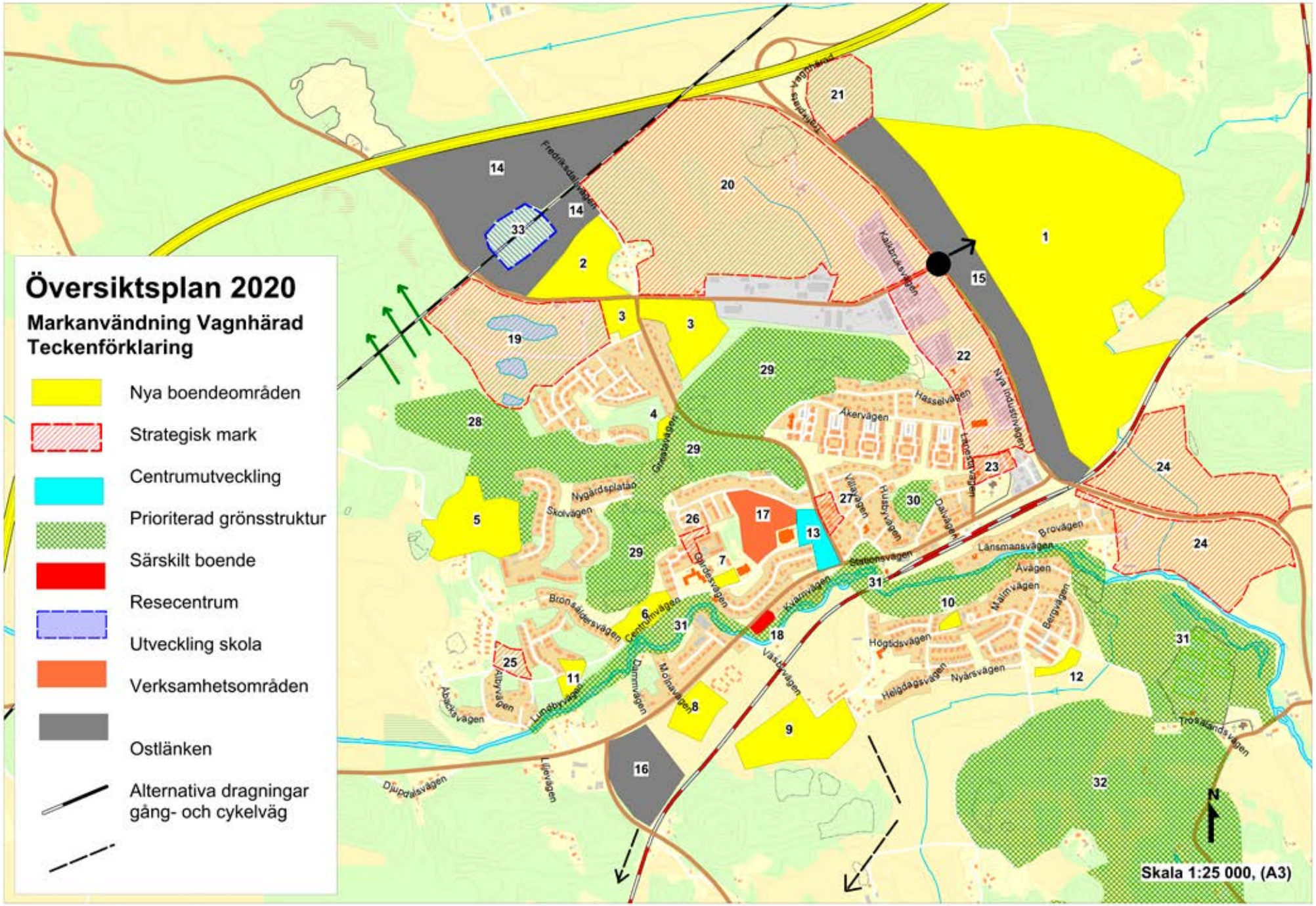
Lånestaheden är ett Natura 2000 område.

33. Resecentrum Ostlänken

Norr om Kalkbruksvägen invid Fredriksdalsvägen planeras för ett kommande resecentrum på Ostlänken. Trafik erkets planering fortskrider och järnvägsplanen kommer att samrådas under hösten 2019. Det betyder att placeringen av station och resecentrum börjar att bli mer bestämd. Ännu kan viss justering ske man i stort är lokaliseringen fastställd. Vid stationen planlägger Trosa kommun ett nytt resecentrum med bussterminal, cykelparkeringar och infartsparkeringar för bil. Huvudtillfarten går från Kalkbruksvägen i söder, men resecentrum kommer även att nås från norr om järnvägen, något som är positivt för boende i Lövsta och Sund samt Gnesta och Södertälje kommuner. Järnvägen kommer att gå i markplan och stationen kommer att byggas som en bro över spåren. Inom resecentrum kommer det att finnas möjlighet för mindre verksamheter, men också för att informera om Trosa kommun och områdets rika kulturmiljö. Ostlänken och dess resecentrum kommer att få stor betydelse för kommunens framtida utveckling. I samband med byggnationen av Ostlänken kommer ett antal underhållsvägar och liknande att byggas. Utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv vore det postivt att dessa på sikt även kan fungera som exempelvis gång- och cykelstråk mellan den västra delen av Vagnhärad och resecentrum. Detta skulle avsevärt förkorta resvägen för boende.

Gång- och cykelvägar

Sedan lång tid tillbaka har Trosa kommun arbetat aktivt med att säkerställa fortsatt utbyggnad av gång- och cykelvägnätet. Det handlar både om att i egen regi komplettera de sträckor som behövs för ett mer heltäckande nät men också om att lyfta fram avsnitt i exploateringar som exploateringsåtaganden vid genomförande av byggprojekt. Generellt gäller att nya utbyggnadsområden ansluts till befintligt cy elvägnät, vilket är positivt inte minst ur ett barnperspektiv. Flera av de föreslagna kompletteringarna i gång- och cykelvägsanalysen är genomförda och översiktsplanen visar på nya möjliga satsningar inom vägnätet, se Kommunikationer.

Översiktsplan 2020
Markanvändning Vagnhärad
Teckenförklaring
Nya boendeområden
Strategisk mark
Centrumutveckling
Prioriterad grönsstruktur
Särskilt boende
Resecentrum
Utveckling skola
Verksamhetsområden
Ostlänken
Alternativa dragningar gång- och cykelväg
Skala 1:25 000, (A3)
N

TROSA

Kvaliteter att bevara och utveckla

Trosa tätort har gått från att vara ett fis eläge och hantverksstad till dagens blandade småstad där gammalt möter nytt. Tiden som havsbadort präglar stadsbilden och den långa handelstraditionen lever ännu kvar i ett rikt och varierat näringsliv på orten. Stadskärnan på båda sidor om Trosaån med kåkstadens röda hus och sekelskifteshusens ljusa snickarglädje är en riksintressant småstadsmiljö.

Länge har Trosa varit en omtyckt och välbesökt sommar- och turiststad men under senare tid har attraktionen ökat även andra tider på året. Besökssäsongen blir längre och längre för varje år och många sommarboende förlänger sin vistelse i Trosa mer än den traditionella semesterperioden. I Trosa finns småstadens torghandel, många restauranger och ett varierat utbud av handel. Från sjösidan möts besökare bl a av Trosas gästhamn som utgör en viktig målpunkt för många. Där Vagnhärad har järnvägen och närheten till motorväg, har Trosa närheten till den vackra sörmländska skärgården och båtarnas farleder. Entrén från sjön är således viktig för upplevelsen av staden.

Trosa som turist- och sommarstad.

Till Trosas identitet och styrkor hör i bl.a.;

- Trosa stadskärna, varierad vacker stadsmiljö
- Ån med åpromenaderna
- Vattnet med möjlighet att gå utmed stränderna i staden
- Sommaridyllen med ett myllrande folkliv
- Vacker landskapsbild
- Bebyggelsens mångfald
- Småskalighet
- Attraktiva, lättillgängliga grönområden
- Mångfaldigt företagande
- Skärgården

Utveckling

Staden utanför stadskärnan har i olika skeden expanderat med en mångfald av olika bostadsområden. De äldsta är sekelskifteshusen på Östermalm och Ekensbergsområdet. Det var dock först under 1960-talet som en mer omfattande utbyggnad inleddes vilken kulminerade under 1970- och 1980-talet med områden som Trosalund, Ekensberg, Karlsborg, Nyängen och Tomtaklint. Även nya villor tillkom i de äldre områdena. Mellan åren 1960-1980 nästan tredubblades befolkningen i Trosa. Under 2000-talet har byggnationen åter satt fart med tillskott på bostäder i såväl småhus som flerfamiljshus med arierande upplåtelseformer. Planeringen har under 2000-talet varit inriktad på att skapa förutsättningar för en blandad bebyggelse och för att tillgodose en varierad efterfrågan på bostäder.

Trosa har varit populärt som semesterort under hela 1900-talet och detta har lett till att förhållandevis många fritidshusområden finns i eller i direkt anslutning till staden. Fritidshusområdena ligger som ett band runt Trosa med Västra Fän i väster, Åda fritidsområde i norr, Långnäs, Långnäsudd och Stensund-Krymla fritidshusområde i öster samt Öbolandet i söder. Närheten till staden medför att områdena blir ett alternativ till nya bostadsområden och det pågår en omvandling av fritidshus till helårsbostäder i samtliga dessa områden. Vissa av områdena ses redan idag som stadsdelar i Trosa snarare än traditionella fritidshusområden. Kommunen har de senaste åren detaljplanerat fle a av dessa i syfte att höja byggrätter för att underlätta den pågående permanentningen men också för att skapa förutsättningar för att bygga ut kommunalt vatten och avlopp till dessa områdena. Den här utvecklingen tros fortsätta under den aktuella planperioden. Fornlämningar och kulturhistoriska värden Trosa stadskärna som utgör den äldsta delen av staden, har definie ats som kulturmiljö av riksintresse. Inom detta område finns yggnader som klassifice ats som kulturhistoriskt intressanta, bland annat byggnadsminnena Rönnebo och Garvaregården. Inom riksintresseområdet finns ett vgränsat fornlämningsområde med kulturlager vilka härrör från medeltidsstaden Trosa. Inom fornlämningsområdet krävs tillstånd enligt Kulturmiljölagen (1988:950) för alla markarbeten och samråd ska ske med Länsstyrelsen vid byggnation.

Strax väster om Trosa ligger Tureholms slott som är också utgör ett byggnadsminne och som tillsammans med sin omgivande mark är av riksintresse för kulturmiljövården.

Förutsättningar som påverkar tätortens utveckling
Det stora intresse för att bygga bostäder i Trosa stad som identifie ades i samband med Översiktsplan 2015 finns fortfarande och utgör en förutsättning inför den kommande översiktsplanen. Därutöver finns and a aspekter att ta hänsyn till varav de viktigaste redovisas nedan.

Exploateringstryck

Exploateringstrycket på Trosa stad har varit högt sedan 2015 och intresset ser ut att fortsätta även om också Trosa förstås påverkas av förändringar i det ekonomiska läget som gäller för landet i övrigt. Detta ställer krav på en fortsatt omsorgsfull planering, men även på planmässig framförhållning så att nya attraktiva boendeområden kan byggas på ett sätt som understödjer en långsiktigt hållbar utveckling. Att kontinuerligt arbeta

med den översiktliga planeringen är bl a ett resultat av detta stora exploateringsintresse.

Befolkningstillväxt och lokalbehov

Sedan Översiktsplan 2015 antogs har befolkningen vissa år med råge överstigit kommunfullmäktiges dåvarande mål. Under 2019 kan en viss avmattning ses men det finns inget idag som yder på att kommunen och Trosa stad kommer att minska i attraktivitet. Stora förändringar i befolkning får konsekvenser för såväl barnomsorgens som skolans verksamheter. Kommunens lokalstyrgrupp planerar långsiktigt framtida lokalbehov och där utgör översiktsplanen tillsammans med befolkningsprognoser viktiga underlag.

Värdefulla naturområden

Med hänsyn till exploateringstrycket på Trosa stad i kombination med ett antal prioriterade grönområdens höga naturvärden och betydelse som tätortsnära rekreationsområden, föreslår den nya översiktsplanen att ytterligare områden reserveras som prioriterad grönstruktur.

Omvandling av fritidshusområden

Andelen helårsboende i de tätortsnära fritidshusområdena (Västra Fän, Åda, Öbolandet, Långnäs, Stensund, Krymla och Lagnöviken) har ökat kontinuerligt under planperioden. Under 2000-talet har byggrätterna utökats genom ändring av gällande detaljplaner i ett flertal v dessa områden, vilket harmonierar mer med utvecklingen i området. Detta har också inneburit att kommunen byggt ut, alternativt är i stånd att bygga ut, kommunalt vatten och avlopp till dessa områden. Genom en permanentning av dessa tätortsnära fritidshusområden i form av omvandling av befintliga hu och avstyckningar möjliggörs en befolkningsutveckling inom ramen för befintligt bostadsbestånd. I några fall har även Trosa kommun tagit ansvar för hela eller delar av vägnätet helt eller delvis. Periodvis framförs även önskemål om förtätning av fritidshusområden vilket kan vara lämpligt beroende på läge och förutsättningar på platsen.

Trosa kommun ser omvandlingen av de tätortsnära fritidshusområdena som en viktig del i Trosas expansion och ställer sig således positiv till en sådan utveckling i aktuella områden.

Helårsboende öka på bland annat Öbolandet som tidigare varit ett fritidshusområde.

Utgångspunkter och mål för tätortens utveckling

- Trosas karaktär av småstadsidyll bevaras och tydligt definie as
- Utbyggnad med attraktiva nya boendemiljöer
- Stor hänsyn till värdefulla natur- och kulturmiljöer
- Reservera strategiskt värdefull mark
- Bevara prioriterade grönområden
- Bevara och förbättra tillgängligheten till stränderna
- Utveckling av befintlig be yggelse, bl a fritidshusområden
- Nyttjande av befintliga i vesteringar i infrastruktur och bebyggelse
- Förtätning i centrala delar av tätorten utifrån stadens kulturmiljövärden
- Fortsätt en utveckling där stadsbyggnadens årsringar kan synas i staden
- Återanvändning av mark
- Om möjligt integrera bostäder och verksamheter
- Struktur som skapar förutsättningar för energieffekt - vitet och värmetäthet

Föreslagen markanvändning

I planförslaget redovisas områden där förändringar av markens användning planeras och områden med särskilda bevarandeintressen. Det är viktigt att observera att redovisade gränser för olika typer av framtida markanvändning är ungefärliga. Det är först i en eventuell detaljplaneprocess som en mer exakt avgränsning av exempelvis ett utbyggnadsområde kan göras. I de områden där redovisning av markens användning inte anges, förutsätts att nuvarande mark- och vattenanvändning fortgår.

Användningen av mark- och vattenområden har delats in i:

- Nya boendeområden.
- Områden huvudsakligen för bostadsändamål. Integrering med icke störande verksamheter tillåts.
- Strategisk mark.

- Områden som är strategiskt viktiga för olika ändamål samt områden där förändringsintresse i någon form föreligger.
- Boende för invånare med särskilda behov.

Infart västra Trosa

Trafik erket har fastställt vägplanen för Infart västra Trosa men beslutet är överklagat och ligger hos regeringen för prövning. Förutsatt att beslutet vinner laga kraft beräknas vägen påbörjas i slutet av 2020 och kunna börja trafi eras omkring 2022. I översiktsplanen redovisas väglinjen enligt Trafik erkets vägplan.

Prioriterade grönområden

Att bibehålla och utveckla prioriterade grönstrukturer för rekreation och naturupplevelser är mycket viktigt för planeringen av kommunen, särskilt med tanke på att efterfrågan på strandnära boende ökar risken för exploateringen av känsliga områden. I takt med det måste också skyddet för de naturområden som inte ska bebyggas, förbli starkt. I linje med detta finns i översiktsplanen prioriterad grönstruktur utpekad. Dessa områden kan variera i framkomlighet och art eftersom de har betydelse för såväl människors rekreationsmöjligheter som djurs och växters överlevnadsmöjligheter, där tillgång till naturliga miljöer och spridningsvägar är avgörande. De skogsområden som pekas ut som prioriterad grönstruktur och som brukas för skogsbruk, kommer även framledes att fungera som sådana. Utpekandet kommer i sig inte att påverka möjligheterna att bedriva normalt skogsbruk.

Befintliga bebyggelsemiljöer

Här redovisas hur utveckling kan ske inom befintlig bebyggelsemiljöer.

Nya boendeområden

Totalt redovisas tänkbara ytor för nya boendeområden med sammanlagt ca 900 bostäder. Områdena omfattar såväl bostäder i redan beslutade detaljplaner som nya möjliga exploateringsområden. Nya boendeområden är även fortsättningsvis till stor del lokaliserade i östra och norra delen av Trosa men i och med Infart västra Trosa skapas fler möjligheter till utbyggnad väster om Trosa. En av de viktigare grunderna bakom denna strategi är möjligheterna till god trafikförsörjning såväl ollektivt som enskilt. Intentionen är också att tillkommande bebyggelse ska bilda del i en stadsstruktur som är långsiktigt hållbar såväl ekonomiskt som ekologiskt. Målsättningen med utvecklingen på östra sidan av Trosa är utöver att skapa attraktiva boendemiljöer att på ett fördelaktigt sätt skapa förutsättningar för Stensund och Krymla att på ett tydligare sätt än idag blir en integrerad del i staden. En fortsatt utveckling i de östra delarna möjliggör kollektivtrafik på Stensundsvägen samt utgör underlag vid ett eventuellt övertagande av Stensundsvägen för finansi ring av upprustning av vägen på motsvarande sätt som beslutats kring Infart västra Trosa.

Utöver de föreslagna nya boendeområdena kommer ytterligare helårsbostäder att tillkomma framför allt i Stensund/Krymla, på Öbolandet och i Åda genom en successiv omvandling av fritidshusbebyggelsen.

Nya bostäder kan även tillkomma genom förtätningar inom redan bebyggda fastigheter och i vissa av de områden som har redovisats som strategiskt värdefull mark. Förtätningsprojekt föreslås i översiktsplanen i mer centrala lägen inom eller i anslutning till riksintresseområdet för Trosa stad. I vissa fall är dessa förtätningsområden markerade i plankartan men inte alltid. Kommunen är generellt positiv till en omvandling och förtätning men varje objekt behöver prövas utifrån de förutsättningar som råder på varje plats.

Nya projekt ska utveckla och öka värdet av riksintresset. Därför är det av betydelse att ny bebyggelsen utformas med hög kvalitet. Under senare år har detaljplaner tagits fram för områden där våningstalet har varit högre än vad som tidigare varit vanligt i Trosa stad. Det handlar uteslutande om områden utanför riksintresseområdet. När en detaljplan ska möjliggöra högre byggnader är det viktigt att studera höjdens påverkan på intilliggande bebyggelse men också om det föreligger risk för skadlig påverkan på riksintresset för Trosa stad. Dock är det på sin plats att poängtera att det redan idag finns högre byggnader i tätorten i och intill riksintresseområdet som till sin höjd är i paritet med de nya byggnader som uppförs samtidigt som våningstalet är betydligt lägre. Exempelvis är kvarteret Åhusen invid Trosaån höjdmässigt jämförbart med kvarteret Sälen som byggdes 1952 i två våningar med vind även om vissa byggnader vid Åhusen har fyra våningar inklusive bostadsinredd vind. I de fall en detaljplan föreslår en högre bebyggelse är det av betydelse att detta utreds och illustreras i planhandlingen. Förslaget behöver alltid utredas utifrån de förutsättningar som råder på platsen och i vissa lägen, även i Trosa tätort, är det möjligt att gå upp i höjd medan det i andra är direkt olämpligt.

1. Åda-området

Åda-området är ett av de områden som genomgått störst förändringar under pågående planperiod. Detaljplaner har tagits fram för båda fritidshusområdesslingorna med nya byggrätter, delvis kommunalt vägnät och pågående utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp. Åda backar är delvis utbyggt och i såväl Hökeberga som Västra Hökeberga pågår utbyggnad utifrån gällande detaljplaner. Utöver det har nya områden definie ats såväl i den norra som i den södra delen. De områden som tidigare varit utpekade i anslutning till golfbanan är i stort sett utbyggda idag. I översiktsplanen föreslås kompletteringar från Anderviken till Åda golf invid befintlig be yggelse som ytterligare stärker stråket från Trosa via Åda mot Vagnhärad. Huvuddelen är redan detaljplanelagd och i några fall pågår planarbete.

Motiv till bebyggelse

Utvecklingen av Åda-området har varit strategiskt viktigt för kommunen. Det har handlat om att möjliggöra utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp inom ett område med besvärliga förhållanden, stärka kollektivtrafikstrå et mot Vagnhärad och anpassa byggrätter utifrån en ökad önskan till permanentning. Föreslagna områden stärker denna utveckling. Bebyggelsen kopplar an till

befintlig be yggelse och stora sammanhållna naturområden lämnas som naturmark. Områden som är viktiga för rekreation men inte minst för djur- och växtlivet. All föreslagen bebyggelse är belägen utanför strandskyddat område.

2. Fagerbjörk

Öster om Hagaberg avskiljt av ett skogsklätt bergsparti som hänger ihop med Tomtaklintskogens naturreservat ligger Fagerbjörk. Idag utgörs området till stora delar av brukad åkermark men med mycket berg i dagen. Detta gör att området är svårbrukat och avskilt från övrig åkermark i området. Fagerbjörk är beläget utmed det stråk på Stensundsvägen kommunen önskar stärka i syfte att dels möjliggöra kollektivtrafik samt dels ara grund för en eventuell upprustning av Stensundsvägen om kommunen tar över vägen. Området har potential att höra ihop med Hagaberg och Västra Krymla.

Västra Krymla föreslås byggas ut som en varierad trädgårdsstad.

Motiv till bebyggelsen

Fagerbjörk kan ses som nästa etapp efter Hagaberg och Västra Krymla i utbyggnaden av östra Trosa. Det är möjligt att förbinda med Hagaberg genom en terränganpassad gång- och cykelväg genom naturområdet som skiljer områdena åt. Förbindelsen redovisas översiktligt i plankartan Med tanke på att åkermarken är uppbruten med mycket berg i dagen bedöms brukningsvärdet vara lågt i förhållande till intilliggande mark. Genom att placera bebyggelsen bakom åkerholmar och bergpartier undviks att landskapsbilden från Stensund påverkas.

3. Västra Krymla

Området ligger mellan Krymla och Stensundsvägen och består huvudsakligen av relativt flack s ogsmark men den södra delen är mer kuperad. Västra Krymla föreslås byggas ut som en varierad trädgårdsstad med en blandad bebyggelse. Infart till området går via Stensundsvägen och Krymlavägen. Bebyggelse och vägnät ska anpassas till topografi och utpekade naturvärden inom området. Gestaltningsmässigt ska området hållas ihop även om vissa delar kan vara lämpliga för mer fritt byggande. Plats för en förskola och gemensamma gröna ytor ska planeras. Gång- och cykelvägsstråket från Stensund mot Trosa kan genom detaljplanen förstärkas. Utbyggnadsprincipen är att bevara den gröna karaktären i området.

Motiv till bebyggelse

I en strävan att inkludera Långnäs och Stensund i Trosas tätortsstruktur är detta utbyggnadsområde ett viktigt steg på vägen. Närheten till natur och i viss mån även offentli service gör området extra intressant. Planarbete pågår i området och i samband med detta har naturinventeringar genomförts. Utifrån inventeringens resultat har en anpassning av såväl det föreslagna boendeområdet som den prioriterade grönstrukturen gjorts.

4. Trosaporten etapp 2

Söder om Verktygsgatan har kvarteret Mejseln, eller Trosaporten etapp 1, bebyggts med flerfamiljshus i såväl bostadsrätts- som hyresrättsform. Kommunen har utrett möjligheterna att fortsätta utvecklingen norr om Verktygsgatan med bostäder i en andra etapp. Det handlar om att omvandla en allmän parkering och en grönyta till ett varierat bostadsområde med såväl flerfamiljshus som radhus och stadsvillor. Karaktären är likartad som för den första etappen. Mellan de nya bostäderna och befintliga utmed Sockengatan anläggs en allmän parkyta som ger kvaliteter till både nya och gamla invånare.

Motiv till bebyggelse

Området är väl beläget intill existerande infrastruktur och kan vid en god utformning höja områdets estetiska värden. Den tänkta bebyggelsen passar väl in i existerande bebyggelsemönster och stämmer väl överens med översiktsplanens intention att hitta möjligheter till bostadskompletteringar i centrala, kollektivtrafiknä a lägen. Området är detaljplanelagt.

5. Teologen etapp 2

Mellan Trosaporten och kvarteret Teologen finns ett öppet område som idag används som en parkering för personal på intilliggande förskola och bostadsområde. Ytan kopplar väl an till övriga bostäder och förstärker stråket mellan Stensundsvägen och Trosaporten. Inom området föreslås bostäder i flerfamiljshus med inriktning på mi - dre lägenheter. Trosa tryckeri har lagt ner sin verksamhet och byggnaden har omvandlats till ett kontorshotell med restaurang, uthyrning av lager mm vilket gör att påverkan från verksamheter är obetydlig.

Motiv till bebyggelse

Området utgör en naturlig vidareutbyggnad av befintliga strukturer som dessutom stärker ett viktigt stråk mellan Stensundvägen och Trosaporten. Det är också centralt beläget, i direkt närhet till såväl kommersiell som offen - lig service. Området är detaljplanelagt.

6. Liturgen och Predikanten

Invid Trosa vårdcentral finns ytor som idag är delvis sparsamt använda och som kan utvecklas till en mer attraktiv miljö. Väster om Tomtaklintgatan, i kvarteret

Liturgen, finns en gård som en förs ola använt men som nu flyttat och därför inte a vänds mer. Öster om Tomtaklintgatan och i anslutning till Trosa vårdcentral finns en parkeringsyta samt en grönyta, i kvarteret Predikanten, varav delar redan tidigare varit föremål för ett detaljplanearbete. Båda dessa ytor föreslås omvandlas till nya boendeområden, vilka tillsammans kommer att ändra gatumiljön för Stensundsvägen och entrén från öster till Trosa stad. Även entrén till Trosa vårdcentral kan förstärkas i och med byggnationen och den utveckling som påbörjats vid Trosalundsberget kan fortsätta i en nästa etapp.

Motiv till bebyggelse
Området är centralt beläget med möjlighet att ansluta till befintlig inf astruktur. Genom byggnationen stärks stråket ytterligare mellan Stensundsvägen och Trosaporten samt mellan Tomtaklint och de centrala delarna av Trosa. För Stensundsvägen i stort kan en omvandling till en mer stadsmässig gata påbörjas och gatan kan också förberedas för kollektivtrafik. Inga riksintressen eller and a allmänna intressen påverkas. Byggnationen stärker tätorten och det är möjligt att planera för närhet till offentlig och kommersiell service. De parkeringar som idag används av befintliga erksamheter, ska i sin helhet ersättas vid byggnationen. Båda områdena har varit föremål för markanvisningstävlingar och detaljplan finns för Liturgen medan planarbete pågår för Predikanten.

7. Tomtagatan
Vid korsningen Tomtagatan – Ekensbergsgatan finns idag ett äldre förråd som enligt en nu gällande detaljplan ska ersättas med ett nytt bostadskvarter utifrån samma princip som för övriga Skärgårdsängen. Invid aktuell yta finns dessutom en st ategiskt viktig telestation vilken har betydelse för hela Trosa tätort. Genom att ersätta befin - lig byggnad med nya bostadshus avslutas bostadskvarteret på ett naturligt sätt.

Motiv till bebyggelse
Området är planlagt som tidigare utifrån samma principer som övriga bostadskvarter i Skärlagsparken. Ytterligare bostadskvarter kan knyta an till befintlig be yggelse och ansluta till infrastruktur. Förslaget utgör en naturlig förtätning inom Trosa tätort.

8. Sjölundavägen
Mindre område med ca 10 småhus föreslås på södra sidan om Sjölundavägen. I anslutning till bebyggelsen ska en vattenspegel öppnas upp och området nedanför ska tillgängliggöras för allmänheten genom gångstråk och bryggor. Tänkt exploatering förutsätter att strandskyddet upphävs för kvartersmark.

Motiv till bebyggelse
Vattenkontakt som förstärks genom vassklippning och muddring, läge relativt nära Trosa centralort men ändå enskilt då närliggande hus är belägna högt ovanför tillkommande bebyggelse, vilket skapar förutsättningar för en mycket attraktiv bebyggelsemiljö. Ur ett samhälleligt perspektiv är förslaget också positivt då bebyggelsen möjliggör att ytterligare en sträcka av stranden kan göras tillgänglig för allmänheten genom anläggning av promenadstråk. Kommunen har under lång tid arbetat för att tillgängliggöra Trosa tätorts strandområden genom allmänna gångvägar. Passagen förbi Sjölundavägen är strategiskt viktig för att binda ihop stråket från de inre delarna av Tureholmsviken till Långnäs udd i Östra Stadsfjärden. Detta föreslås ingå som förutsättning för exploatering.

9. Världens Ände 1
Världens Ände 1 (befintlig renings erkstomt) utgör en centralt belägen, värdefull och strategisk markresurs för framtiden som frigörs när reningsverket flyttas. Området kan bli betydelsefullt för t ex bostäder, handel och service i ett läge nära Långnäs och Öbolandet vilka successivt får en större andel helårsboende. Här ges möjlighet att vidga den småskaliga stadsmiljö som är ett signum för Trosa och i linje med översiktsplanen förstärka allmänhetens tillgänglighet till tätortsnära strandområden.

I mångt och mycket är visionen att Stadsfjärdens strandlinje ska bli en självklar del i den bebyggda miljön

Världens Ände 1

och en del i det offentliga rummet som tydligare än idag fungerar som invånarnas gemensamma tillgång. Tänkt exploatering kan i vissa delar förutsätta att strandskyddet släcks. Projektets stora utmaning ligger i att skapa nya stadsmiljöer där delvis skilda intressen kan samverka och tillsammans skapa en stimulerande miljö. Kombinationen av verksamheter, boende och offentlig rum borgar för ett levande samhälle. Miljön ska ansluta till och utveckla Trosa och samtidigt vara en dynamisk miljö i samklang med historien.

Motiv till bebyggelse
Området är mycket intressant p g a dess centrala och vattennära läge. Inom ramen för kommande detaljplanering måste de geotekniska förhållandena, markens höjdläge med hänsyn till risk för höjd havsnivå samt framtida dagvattenhantering utredas särskilt. Även strandskydd kommer att utredas inom ramen för kommande detaljplaneprocess.

10. Strandvägen

Sydväst om Trosagården finns ett högt och ljust beläget skogsparti som i den södra delen vetter mot Tureholmsviken. Granne med området är Karlsborgs samfällighets ena garageanläggning. Området är attraktivt beläget invid vattnet med höga soliga lägen och invid flitigt ut ytt-jade gångstråk och naturområden i form av Näktergalslunden, Trosa Alper och utkiksbryggan vid Strandvägen.

Motiv till bebyggelse

Det höga soliga läget skulle vara attraktivt för en mindre förtätning som på ett kvalitativt sätt kan knyta an till befintlig be yggelse och omgivande naturområden. Närliggande områden är flacka och därför kan fina - blickar mot Tureholmsviken och Tureholms slott skapas för bostäderna. Tillfart med bil sker via Spantgatan och Strandvägen medan det finns olika alternativ för osk d-dade trafikante . En samverkan med Karlsborgs samfällighet vore positivt då parkeringslösningen för befintliga radhus skulle kunna anordnas i ett större sammanhang.

11. Tureholm

Mellan Västra fän och Hungavägen finns ett område som i och med Infart västra Trosa kommer att bli tillgängligt för en fortsatt utbyggnad av Trosa stad. Området stiger upp från dagens Västerljungsväg till inledningsvis förhållandevis flacka partier vilka sedan ö ergår i brantare delar. Idag finns ingen be yggelse utan området är skogsbevuxet. Det höga och soliga läget gör det dock attraktivt för framtida bostäder av varierad karaktär.

Motiv till bebyggelse

Tureholm skulle kunna koppla an till såväl Smedstorp och Västra fän på ett bra sätt och vara en naturlig fortsättning västerut för Trosa stad. Det är möjligt att ansluta området till kommunalt vatten och avlopp. Planeringen av lokalt vägnät ska anpassas till Infart västra Trosa. I kommande planarbete är det viktigt att belysa hur en utbyggnad förhåller sig till riksintresset för Tureholm även om det föreslagna området som sådant inte är beläget inom det som klassifice ats som riksintresse.

12. Smedstorp

Trafik erkets vägplan för Infart västra Trosa har fastställt en väglinje vilket gör att förutsättningarna klargjorts för utveckling av Smedstorp. Området är anslutet till det kommunala vatten- och avloppsnätet vid Tureholms grindstugor. Den sydvästra delen av Smedstorp har en utmanande topografi och har en tydligt ekologisk profil. Vägar och tomter är anpassade till terrängen och denna del av planområdet ska i huvudsak bebyggas med stolphus. Den nordöstra delen har mer karaktären av ett traditionellt bostadsområde med en blandad bebyggelse. Centralt i området finns en ornlämning vilken detaljplanen anpassats utifrån.

Motiv till bebyggelse

Området bygger på ett naturligt sätt vidare på det befintliga rosa. Områdets karaktär stämmer väl överens med ambitionen att skapa nya boendeområden på attraktiva platser, med hänsyn tagen till kringliggande naturområden. Området är detaljplanelagt och byggnation pågår.

13. Västra Trosa

I och med byggandet av Infart västra Trosa skapas förutsättningar att fortsätta tätortens utbyggnad västerut. Utmed väg 782 föreslås ett utbyggnadsstråk i skogspartierna från Smedstorp och västerut mot Mörbytorp. Terrängen möjliggör en utbyggnad av bostäder av olika karaktär. Vid det kommande planarbetet måste tillfarten till området studeras för att skapa en trafiksä er lösning. Förändring av befintlig ledningsd agning kommer också bli aktuell. Eftersom detta kräver en ändring av ledningskoncessionen behöver detta tas i beaktande när detaljplanearbetet påbörjas. Därutöver måste hänsyn tas till närheten till Tureholms riksintresseområde. Mot bakgrund av tidigare fynd samt läget inom ett fornlämningstätt stråk är dessutom möjligt att det finn fornlämningar inom området som idag inte är kända. De framtida bostäderna ska anslutas till det kommunala vatten- och avloppsnätet.

Motiv till bebyggelse

Området bygger på ett naturligt sätt vidare på det befin - liga Trosa. Områdets karaktär stämmer väl överens med ambitionen att skapa nya boendeområden på attraktiva platser, med hänsyn tagen till kringliggande naturområden.

14. Ekebonäs

Utmed väg 782 ligger Ekebonäs gård. I anslutning till gården och i de höjdpartier som bryter av landskapet föreslås ett framtida bostadsområde. Området erbjuder fina utblickar ö er det öppna landskapet och terrängen möjliggör en utbyggnad av bostäder i en attraktiv miljö. Inför det fortsatta planarbetet behöver fornlämningssituationen utredas ytterligare. Redan idag finns ett flerta kända fornlämningar av varierande ålder och dessa kommer att påverka utformningen inom planområdet. Även naturinventeringar behöver göras med tanke på registrerade naturvärden på platsen.

Motiv till bebyggelse

Området är beläget i anslutning till kollektivtrafik, gång och cykelväg mellan Trosa och Västerljung samt är möjligt att ansluta till kommunalt vatten. I dagsläget kan Ekebonäs tyckas vara perifert beläget men i takt med att Trosa tätort växer västerut får den föreslagna bebyggelsen en mer tydlig anknytning till Trosa. För att skapa ett attraktivt bostadsområde är det öppna traditionella åkerlandskapet en viktig faktor. Frågor som därutöver måste utredas vidare är i vilken omfattning de kända fornlämningarna påverkar möjligheten till bebyggelse samt i vilken utsträckning de rödlistade fjärilsarterna går att förena med bostäder. Således kommer ytterligare utredningar att krävas i form av arkeologi och naturinventeringar.

15. Trosa Golfklubb

Invid Uddbyvägen i anslutning till befintlig be yggelse ligger ett område som är lämpligt för en mindre förtätning. Bebyggelse finns gruppe ad runt det föreslagna området med upp till ett tiotal bostadsfastigheter av varierat gestaltning och storlek. Vissa är idag permanentbo-

ende medan en del av fastigheterna endast används som fritidsbostad. Kommunalt vatten och avlopp finns ut yggt och det är enkelt att ansluta nya fastigheter dit. Tillfart sker via Uddbyvägen. I närheten finns service vid rosa Golfklubb och Studio Lagnö. Förskola finns i närheten och tack vare rik natur och golfbanan finns goda förutsät - ningar till närrekreation.

Motiv till bebyggelse
Området är i sin helhet belägen utanför strandskyddat område och ansluter i norr och söder till Uddbyvägen. Landskapet är öppet och relativt flackt med bergspa - tier i närheten. Byggnation inom området förutsätter att marken höjs något jämfört med befintlig nivå. Genom en enhetlig gestaltning kan området koppla an till bebyggel- sen invid Trosa Golfklubb. I detaljplanen är frågor såsom dagvattenhantering, gestaltning mm viktiga att belysa.

Centrumutveckling

16. Trosa torg

I direkt anslutning till Trosa torg ligger två kvarter som rymmer bank, bibliotek, livsmedelsbutik, kontor, restau- ranger, butiker och bostäder m fl. Inom området finn också två förhållandevis stora parkeringsytor samt en stadspark. Trosa kommun är i huvudsak fastighetsägare men det finns ä en några privata inom området. Bebyg- gelsen är av olika karaktär, gestaltning och höjd samt uppförd under olika tidsepoker. Det finns delar som kan utvecklas och området som helhet behöver en översyn vad gäller användning och gestaltning. En fortsatt inrikt- ning på blandat innehåll är en rimlig bedömning, men området kan utvecklas inför framtiden. Gatumiljön runt Högbergsgatan och Busstorget kan ges ett mer välkom- nande intryck. Parkeringen bakom Trobos bostadsfastig- heter med en garagelänga mitt i skulle kunna användas på ett mer effektivt sätt. Området har mot bakgrund v detta potential till utveckling, men en övergripande stu- die över detta är positiv inför framtiden.

Motiv till bebyggelse
Trosa torg och dess närområde utgör en strategiskt viktig plats såväl för Trosa stad som för hela kommunen. En fortsatt utveckling med fokus på att ytterligare förstärka befolkningsunderlaget, skapa förutsättningar för fler och fortsatt utvecklade verksamheter, arbeta med gestalt- ning av den fysiska miljön m m kommer att ge positiva effekter för hela ommunen. Ytor som idag används ineffektivt kan genom en o vandling ges nya funktioner samtidigt som miljön i övrigt förbättras.

Skola

17. Skärlagsskolan och Tomtaklintskolan

I och med kommunens ökande befolkning behövs en fram- förhållning inför framtida behov av skollokaler. Skärlags- skolan står inför en större utbyggnad och därför är området markerat i översiktsplanen. Under planperioden kan det också vara intressant att studera lokalisering av ytterligare en f-6 skola i Trosa. Översiktsplanen redovisar ett område utmed Stensundsvägen mellan Tomta äng och Hagaberg som ett möjligt område för en framtida skola. Östra Trosa har vuxit och kommer att fortsätta växa i framtiden. Även om Skärlagsskolan byggs ut kan detta område vara intres- sant för en framtida skoletablering för åk f-6.

Området runt Tomtaklintskolan är markerat som framtida utvecklingsområde för en utbyggd skola och fritidsaktivi- teter såsom ishall, utökad idrottshall mm. Se mer under avsnittet Strategisk mark

Boende för särskilda behov

18. Trosagården

Ett område för särskilt boende är utpekat väster om Trosagården. Närheten till Trosagården kan skapa goda samordningsmöjligheter. Ytan är högt och ljust belägen och kan erbjuda kvalitativa bostäder för invånare med särskilda behov.

Strategisk mark

19. Entrén till Trosa stad

Vid infarten längs Ådavägen in mot Trosa och i anslutning Infart västra Trosa redovisas ett större sammanhängande område som strategisk mark. Inom området finns möjli - het att när Infart västra Trosa byggs att förtydliga entrén till Trosa stad och samtidigt bygga ut ett större område för verksamheter, handel, kontor, framtida vårdcentral mm. Frågor som behöver belysas i kommande detalj- planer är exempelvis närheten till Rådmansbackarna, de geotekniska förhållandena och därmed också hantering av dagvatten, avstånd till befintliga ledninga , påverkan på riksintresset för Trosaåns dalgång och strandskydd. Vid byggnation inom området ska särskild vikt riktas till gestaltning med tanke på dess exponerade läge särskilt i anslutning till Infart västra Trosa och väg 218. Området ansluter på ett naturligt sätt till befintlig be yggelse och infrastruktur.

20. Trosa tryckeri

Den tidigare industri- och tryckeriverksamheten inom området har avslutats och en omvandling av området pågår vad gäller inriktning på verksamhet inom befintlig bebyggelse. Numera ryms inom byggnaden kontorsho- tell, lagerutrymmen att hyra, restaurang m m. Direkt angränsande i norr har bostäder byggts. Sett utifrån ett bredare perspektiv skulle en utveckling av fastigheten till en blandning av verksamheter och bostäder kunna resultera i att den omvandling av Stensundsvägen som Liturgen och Predikanten innebär kan fortsätta ner mot Högbergsgatan. Att öppna upp området skulle också ge en mer stadsmässig miljö jämfört med dagens där det industriella fortfarande gestaltningsmässigt finns kvar även om inriktningen har ändrats under senare år. I Översiktsplan 2015 markerades en mindre yta som strategisk mark, men nu har hela fastigheten för tidigare Trosa trycker markerats. Planuppdrag finns för att änd a dagens industriinriktade detaljplan.

21. Tomtaklintskolan och Trosa vårdcentral

Trosa kommun växer och mot bakgrund av det måste kommunen ha en beredskap för framtida ökad efter- frågan av olika former av offentlig service. S ola och förskola kan förändras i framtiden. Samtidigt ska utbudet av lokaler för sport och fritid utökas och befintlig idrott - hall kommer att byggas ut under kommande planperiod.

Det finns ä en planer på att bygga en konstfrusen isrink. Även annan service i form av sjukvård och förskolor måste ges utrymme att växa. I samband med att området utreds för ytterligare funktioner behöver även tillfartsvägar och trafikföring i övrigt stude as. Mot bakgrund av detta markeras området mellan Trosa vårdcentral och Tomtaklintskolan och förskolan Skärgården som strategisk mark.

22. Trosalund

Söder om Stensundsvägen vid nedre delen av Trosalund finns idag ett större par eringsområde med garage. Invid vägen går en gång- och cykelväg som ansluter vid Bäckens gärde. Mellan bostadshusen och Stensundsvägen är avståndet relativt stort och området upplevs som glest. När den norra sidan exploateras och Stensundsvägen byggs om är det naturligt med en fortsättning även på den södra sidan. Garage och parkering kan lösas i samband med att området bebyggs och inriktningen är framförallt komplettering med bostäder. I nedervåningarna kan det vara möjligt att ge utrymme för lokaler på motsvarande sätt som görs och har gjorts vid Predikanten och Liturgen.

23. Nyängsvägen

Söder om Nyängsvägen nära Nya kyrkogården finns sedan länge ett område med flerfamiljshus. B ggnaderna är i två våningar med en oinredd vindsvåning. I framtiden finns intresse att höja dessa yggnader för att på så sätt ge plats för ytterligare bostäder. Fastigheten är förhållandevis stor och det skulle finnas utrymme för detta inom området. Anslutning ska även fortsättningsvis ske från Nyängsvägen och en höjning av byggnaderna skulle såväl gestaltningsmässigt som med hänsyn till topografin i området vara lämplig.

24. Sälen

Ett av de första områden som möter den som åker in i Trosa tätort är kvarteret Sälen. Huvuddelen av bostäderna är byggda under 1950- och 1960-talet och den norra delen byggdes under början av 2000-talet. Det finns dock ytor inom kvarteret som skulle kunna användas på ett annat sätt än idag. Genom att utveckla kvarteret kan ytterligare bostäder skapas samtidigt som Trosa tätort får en tydlig entré och Högbergsgatan kan ges en mer stadsmässig gestaltning. Liksom många andra förtätningsprojekt finns fördelar med att ansluta till befintli infrastruktur och att bygga i lägen nära kollektivtrafi - nära och service.

Visionen är att Stadsfjärdens strandlinje ska bli en självklar del i den bebyggda miljön.

25. Östra Stadsfjärden och Trosa hamn

När Trosas reningsverk ersätts med en annan lösning, friläggs fastigheten Värdens Ände 1 med ett centralt och havsnära läge. Här finns möjligheter att vidga den sm - skaliga stadsmiljö som är Trosas signum och i linje med gällande översiktsplan förstärka allmänhetens tillgänglighet till tätortsnära strandområden. I mångt och mycket är visionen att Stadsfjärdens strandlinje ska bli en självklar del i den bebyggda miljön, en del i det offentliga rummet och tydligare än idag fungera som invånarnas gemensamma tillgång. Markeringen i översiktsplanen rör bland annat frågor om hur strandlinjen kan nyttjas, hur befintliga båtbr ggor framgent ska nyttjas/ lokaliseras men även om ambitionen att stärka kopplingen till vattnet så att det i vissa delar utbredda vassbältet tas bort till förmån för en öppen vattenspegel. Översiktplanen pekar också på en fortsatt utveckling av hamnområdet både vad gäller gästhamnen och varvsområdet på den västra sidan.

26. Södra Öbolandet

Planprogrammet för Öbolandet tydliggör de trafikrel - terade olägenheterna med campingplatsens nuvarande placering och ifrågasätter om nuvarande lokalisering är lämplig i ett längre perspektiv. Om campingplatsen fly - tas till annat läge friläggs mark som kan användas för helårsutnyttjande, exempelvis ny bebyggelse. Campingplatsen kan dock endast flyttas om ett ytt läge för campingen kan hittas och under förutsättning att Trosa Havsbad är kvar i nuvarande läge och utformning. Om campingplatsen flyttas, ska höga k av ställas på utformning av denna eventuellt tillkommande skärgårdsbebyggelse.

Befintliga stadsdelar och bebyggelsemiljöer

Trosa stadskärna

Trosa stadskärna är av riksintresse för kulturmiljövården. Vid förändringar som t ex om- och nybyggnader är det viktigt att alla förändringar utförs med varsamhet. Därutöver har Trosa kommun tillsammans med Sörmlandskustens Räddningstjänst arbetat fram ett handlingsprogram för brandskydd för Trosa stadskärna. Syftet har varit att höja brandskyddet för den riksintressanta stadskärnan. Genom att ytterligare belysa frågan och förankra intresset av bevarande och skydd av vår värdefulla kulturmiljö bland områdets fastighetsägare och kommunmedborgare i övrigt, förbättras möjligheterna att behålla Trosa stads speciella karaktär.

Trosas småskalighet och karaktär av trästad ska bevaras. Gatunät och tomtindelning ska bibehållas. Samtidigt ska utrymme ges till ett tidsenligt och mångfaldigt byggande som kan skapa en livskraftig stadsmiljö. Vid förändringar, som t ex om- och nybyggnader, är det viktigt att alla förändringar utförs med varsamhet och i nära samarbete med kommunens stadsarkitekt eller motsvarande. I känsliga lägen samråder Trosa kommun alltid med Sörmlands museum för att säkerställa en kvalitativ utbyggnad av centrala Trosa.

Under senare år har intresset för förnyelsebar energi ökat och Trosa kommun har bejakat denna utveckling genom att bl a tidigt sätta bygglovavgiften för exempelvis solceller till noll kronor. I särskilt känsliga kulturmiljöer har kommunen fattat beslut om att bygglov fortfarande krävs även om kravet tagits bort i och med en förändring i Plan- och bygglagen. Som nämnts tidigare utgör centrala Trosa stad ett riksintresse för kulturmiljövården. Centrala Trosa stad upplevs inte enbart från marken utan även dess taklandskap har betydelse för kulturmiljön. Varje förfrågan måste hanteras utifrån dess specifika förutsättningar. Trosa kommun menar dock att kulturmiljöintresset ska väga tungt vid prövning och installation, med tanke på den begränsade miljönytta solceller kommer att ha i stort på ett begränsat antal fastigheter inom riksintresseområdet. I takt med att tekniken utvecklas kan dock anläggningarna bli mer anpassade till känsliga miljöer vilket kan leda till nya ställningstaganden från kommunens sida.

Bebyggelsestrukturen

Trosa stads pulsåder, den genom bebyggelsen ringlande Trosaån, och de likaledes slingrande Långgatorna skapar tillsammans med de smala gränderna mot ån stadens ålderdomliga och unika karaktär.

På åns västra sida finns någ a mycket långsmala tomter som sträcker sig från ån i öster hela vägen till Västra Långgatan. Oftast inryms dock två tomtrader mellan ån och Långgatan. Tomterna är där liksom öster om Trosaån ca 15-20 meter breda. Fastighetsstrukturen nära torget avviker från denna princip vilket tyder på att fle a sammanslagningar har gjorts under årens lopp. Det är möjligt att nå tomterna dels från å-sidan och dels från Västra och Östra Långgatan.

Körvägarna leder via några broar rakt över ån, men gångvägarna ligger sällan mitt för varandra. Inte ens där det finns gångbroar som sammanbinder be yggelsen på de båda sidorna är vägnätet linjärt sammankopplat.

Bebyggelsen runt gamla staden

Bebyggelsen utgörs i huvudsak av bostadsbebyggelse med inslag av serviceföretag och liknande verksamheter. De olika stadsdelarna härstammar från olika tidsepoker och har följdenligt distinkt skilda karaktärer och utvecklingsmöjligheter. Komplettering med ny bebyggelse, i första hand bostäder är möjlig.

Trosa stadskärna är av riksintresse för kulturmiljövården.

Typiska Trosahus

Har sadeltak med lutning 27–38 grader.
Har tak som inte är högre än vägghöjden.

Har minst en fönsterbredds väggfält på båda sidor om fönstret utom för glasverandor och burspråk där väggfält saknas.

Har takutsprång.
Har ofta tillbyggnader på gårdssidan.

Har låga socklar.
Har träpanel som ibland delas av listverk.

Har tak täckt med tegel eller slätplåt.
Har entré med förstukvist eller glasveranda som ligger på gården.

Har fasader målade i falurött eller ljusa pastellfärger.
Har snickerier i avvikande färg.

Har höga eller kvadratiska fönster med kvadratiska eller höga rutor.

Har takuppbyggnader i fasadliv.
Har eller har haft symmetriska fasader.

Har ibland fönster, tak, verandor och fasadfält med individuella dekorationer.

Rekommendationer för nya hus i centrala Trosa

Husen bör ha rektangulär planform och ligga vid tomtgräns mot gatan eller ån.

Takuppbyggnader bör utgå från nock och fasadliv samt vara täckta med sadeltak.

Fasaderna bör kläs med träpanel, som får vara stående eller indelad i olika fält med varierande riktningar.

Husen får förses med tillbyggnader på gårdssidan.
Husen bör ha en ca 40 cm hög sockel av puts eller natursten.

Ventilations- och rökkanaler bör gå till symmetriskt placerade skorstenar vid taknock.

Fasaderna bör målas med faluröd slamfärg eller täckmålas i ljusa kulörer.

Husen bör ha sadeltak med lutning mellan 27 och 38 grader. Taksprång bör vara 30–50 cm.

Taken bör täckas med lertaktegel i matt röd kulör eller falsad skivplåt som målas röd, grön eller svart.

Fönstren bör vara kvadratiska eller höga med kvadratiska eller höga rutor.

Fönstren bör placeras så att avståndet till ytterhörn, sockel eller takfot och nästa fönster är minst 90 cm.

Fönsterfoder, taklister, vindskivor, verandor och förstukvistar får förses med olika typer av dekor, dock ej fönsterluckor.

Snickerier och dekor bör målas med täckande färg som är ljusare än väggfärgen.

Entréer bör ligga mot gården och får förses med förstukvist eller glasveranda.

Urbana strandzoner

För stränder i anslutning till Trosa stad är intentionen att skapa en kombination av strandnära bebyggelse och förbättrad tillgänglighet vid platser som tidigare varit svåra att nå. Detta kan exempelvis uppnås genom krav på promenadstråk i samband med strandnära exploatering. Det förutsätts dock att bebyggelse som upplåts vid strandnära lägen, d v s, inom strandskydd, bidrar till att stadsmiljön utvecklas sammanhållet. Nuvarande exempel på arbete med urbana strandzoner är Projekt Stadsfjärdarna samt exploatering vid Sjölundavägen.

Prioriterade grönstruktur

Grönstrukturen i Trosa består bl.a. av parker och bostadsnära grönområden men även av Trosa våtmark och vattenområden som Trosaån och Stadsfjärdarna. Tillgången och tillgängligheten till bostadsnära natur och större strövområden är god. I planförslaget redovisas särskilt prioriterade, tätortsnära grönområden som pekas ut och bevaras. Dessa prioriterade grönstrukturer har också stor betydelse som spridningsvägar för djur samt utgör viktiga områden för växter och insekter. Se nedan samt plankartan för Trosa för närmare beskrivning och detaljerad kartredovisning.

Trosa stads prioriterade grönstrukturer

27. Hunga strövområde

Ett motionsområde som sträcker sig från Trosa tätort till Häradsvallen i Vagnhärad. Området är ett värdefullt närströvområde. Elbelyst motionsslinga finns och rosa Alpina klubb har anlagt slalombacke med skidlift. Bergsområdet i söder är bevuxet med barrblandskog. Topografiskt domine as området av fem bergshöjder som når nivåer mellan 38 och 52 meter över havet. På den högsta toppen finns en fast fornlämning i form v ett röse.
Vid prövning av ny bebyggelse inom Hunga strövområde ska stor hänsyn tas till de höga friluftsvärden, samt övriga allmänna intressen som finns i området. Ny bebyggelse prövas i varje enskilt fall med restriktivitet med hänsyn till områdets stora värden för det rörliga friluftslivet och mot bakgrund av det stora bebyggelsetrycket i området. Samtidigt som succession av befin - liga verksamheter ska möjliggöras inom strövområdet kommer dock prövning utifrån detta perspektiv att göras med restriktivitet i framtiden. Den södra delen av Hunga strövområde som är belägen på kommunens mark kan i framtiden vara aktuell att omvandla till ett kommunalt naturreservat med särskilt fokus på rekreation och att tillgängliggöra naturen för en bredare skara.

28. Trosa våtmark

Utöver sin funktion att reducera utsläppet av vissa miljöfarliga ämnen är Trosa våtmark även ett viktigt rekreationsstråk. Våtmarkspromenaden samt Trosa kommuns första fågeltorn har ökat intresset för området.

29. Rådmansbackarna

I samband med utredningsarbetet med Infart västra Trosa konstaterades höga naturvärden vid Rådmansbackarna. Området består av ett ek- och tallbevuxet berg omgivet av en rikare ekmiljö vid bergsfoten. Uppe på berget dominerar ek och tall, både senvuxna och grövre. Det är även gott om enbuskar och gammal gran. Runt berget präglas naturmiljön av lundartad ekskog med ett ganska tätt skikt av hassel under. De gamla träden kan ha förutsättningar att hysa vedlevande arter. Mot bakgrund av detta samt med tanke på att Trosa våtmark är ett utpekat område för grönstruktur är även Rådmansbackarna markerad som prioriterad grönstruktur.

30. Tomtaklintskogen

Tomtaklintskogen är ett kommunalt naturreservat vilket till viss del utgörs av ett så kallat Natura 2000-område. Det innebär att skogsområdet är valt att ingå i det europeiska nätverket av skyddsvärda biotoper, Natura 2000. Tomtaklintskogen är en olikåldrig äldre barrskog med många gamla och grova träd främst mot bergkanter och i otillgängliga delar. Död ved, främst som barrträdslågor, finns rikligt i området. alkhaltig morän ger en näringsfordrande flo a med blåsippa och kranshakmossa i mängd. Även skogsknipprot förekommer i området.
Det är i Sörmland mycket ovanligt med naturskogar på näringsrikt underlag. Ett antal fina soc elkärr med vattenspeglar förhöjer områdets värde ytterligare.

Tomtaklintskogen är ett kommunalt naturreservat och till viss del även ett Natura 2000-område.

Utöver de naturvetenskapliga värdena har området stora värden för rekreation och det rörliga friluftslivet. Med tanke på de exploateringstankar som finns både söder och norr om aktuellt område är tanken att området på sikt kommer få än större betydelse för olika former av bostadsnära rekreation utöver dess värde för djur- och växtlivet. Vid exploatering av områdena Bråta torp, Hagaberg och Västra Krymla har det varit särskilt angeläget att ta hänsyn till dessa värden. Genom den enkla gång- och cykelvägen genom området ökar tillgängligheten till reservatet samtidigt som boende i Åda fritidshusområde och Åda backar får möjlighet att gå/cykla till centrala Trosa.

31. Skärlagskolan

Bakom Skärlagskolan och Tomtahills förskola finns ett mindre närrekreationsområde som är av stor vikt för befintliga erksamheter och för hela Tomtaklintområdet. I takt med att skolan byggs ut och att ny bebyggelse tillkommer vid Byggvägen ökar områdets betydelse ytterligare.

32. Tomtaklint

Invid Trosa vårdcentral och Tomtaklintskolan finns ett kuperat mindre skogsområde. Genom skogen finns stigar som korsar. När nya områden byggs ut ökar värdet av mindre närgrönområden både för människor som bor i närheten men också för däggdjur, fåglar och insekter. Området har också betydelse för boende på kommunens demensboende Ängsgården där naturen ger vackra utblickar. Tomtaklints värde som närrekreation är högt och därför markeras det som prioriterad grönstruktur.

33. Hagaberg – Krymla

Tomtaklintskogens naturreservat har förbindelse med ett fortsatt skogsparti öster om Hagaberg och vidare mot Krymla. Invid Hagaberg är området kraftigt kuperat och skogsbevuxet. Bergspartiet fortsätter söder om Stensundsvägen invid Fågelskog och det föreslagna bostadsområdet Västra Krymla. I samband med detaljplanearbetet för Västra Krymla gjordes en naturinventering som visade på höga värden invid Stensundsvägen. Detta har gjort att området för prioriterad grönsstruktur har utökats invid Stensundsvägen och anpassats utifrån de värden som identifie ats. Området har betydelse som spridningskorridor och därför fortsätter grönområdet söder om Stensundsvägen mot Krymla.

34. Bråtanäs

Söder om Krymla finns ett spännande naturområd bestående av bland annat strandängar och ekhagar. Området har också en rik flo a. Vid Bråtanäs ges goda möjligheter till allmän åtkomst av ett område i direkt anslutning till havet. Då detta är en kvalitet värd att bevara markeras strandområdet som prioriterad grönstruktur.

35. Borgmästarholmen

Borgmästarholmen med närliggande holmar är ett värdefullt närströvområde. Området består av tät ädellövskog med förekomst av medelålders vidkronade ekar. Kalkpåverkan märks tydligt i flo an med bl a orkidén Adam och Eva. Breda täta vassar omgärdar området och fågellivet är rikt. Borgmästarholmen utgör ett av kommunens Natura 2000-områden. Vid Borgmästarholmen har det gamla havsbadet restaurerats och åter öppnats.

36. Långnäs

Berggrunden är uppbyggd av sedimentgnejser med inslag av diabasgångar och pegmatitförekomster. Vid vattentornet drygt 40 meter över havet finns en fi utsiktspunkt över Trosa och skärgården. Området har betydelse som närströvområde med den södersluttande ravinen som självklar centralpunkt. De exploateringar som genomförts i områdets närhet och som är planerade för framtiden, innebär att betydelsen för närrekreation och djur- och växtlivet kommer att öka.

37. Edanöskog

Trosa kommun arbetar aktivt för att Öbolandet ska bli en integrerad del i Trosa stad. En komponent i detta arbete är att utreda möjligheterna för nyexploatering. För att bibehålla en god balans mellan bebyggt och oexploaterat område pekas Edanöskog ut som ett prioriterat grönområde. Dess viktigaste funktion är alltså främst strukturell och med avseende på rekreation.

38. Näktergalslunden

Ett botaniskt rikt, stadsnära område med blandlövskog och tidvis häckande näktergal.

39. Trosa alper

Det säregna bergspartiet är uppbyggt av metabasit och når en höjd av 32 meter över havet med goda utsiktsmöjligheter. Bergsområdet av barrblandskog är klätt med ett rikt inslag av buskvegetation i de öppna gläntorna. Värdefullt närströvområde med genomkorsande stigar.

Övrigt

Trosaån och strandpromenaderna är av praktiska skäl inte markerade på plankartan men fyller likväl viktiga funktioner, inte minst rekreationsmässiga.

Trafi

För Trosa stads del har ett flertal större exploateringspr - jekt startats eller fullföljts de senaste åren. Trafikmän - derna påverkas förstås, framförallt då fler ska ta sig till stadens centrala delar. Samtidigt har handels- och verksamhetsområdet vid Trosaporten utvecklats i takt med stadens befolkningstillväxt. Detta bidrar till en relativt god utveckling av trafikflöden, då möjligheterna att - rätta ärenden e t c på väg till och från Trosa, förbättrats. Förenklat har Trosa idag kommersiellt viktiga delar, där offentlig och ommersiell service i huvudsak är koncentrerade; i centrum och området vid Trosaporten.

Stadens geografiska struktur gör att planering v kollektivtrafik är omplicerad. Det är viktigt att sammankoppla orten med tåget som stannar i Vagnhärad. Samtidigt finns ett antal onkreta frågor att lösa, där en förbindelse med nya exploateringsområden i de östra delarna av tätorten, vid Åda samt vid det befintliga bostadso - rådet Stensund är exempel på målpunkter att beakta.

Översiktsplanen skapar förbättrade förutsättningar för en förändrad väg och utvecklad kollektivtrafik genom att planera fler tänkba a boendeområden i detta underförsörjda stråk. Planeringsarbete har nyligen inletts för att inom en rimlig framtid kunna börja köra reguljär kollektivtrafik på Stensundsvägen.

Trosa stad är relativt tät och förutsättningarna för de boende att ta sig gående eller cyklande är goda. Under den föregående planperioden har kommunen aktivt arbetat för att komplettera gång- och cykelvägsnätet, för att bygga ihop stråken och för att underlätta för oskyddade trafikante . Översiktsplanens avsnitt om infrastruktur innehåller en djupare redovisning av hur gång- och cykelvägnätet kan förbättras ytterligare.

Framkomligheten i centrala Trosa är begränsad i och med de smala gatorna och broarna över ån. I dagsläget uppstår problem när exempelvis tyngre trafik ska mötas vid Smäckbron inne i Trosa. Detta anses ofta som bromsande för flöden genom och förbi staden, samtidigt som störningar i form av vibrationer och buller uppstår. Från kommunens sida har därför den fysiska planeringen hittills koncentrerats mestadels till ortens östra sida, där möjligheterna är bättre att ansluta till andra vägar.

Genom att Infart västra Trosa byggs kommer de centrala delarna av Trosa stad att avlastas med onödig genomfartstrafik. När den ya infarten börjar trafi eras, kommer även åtgärder att göras på befintligt vägnät i täto - ten för att ytterligare förstärka en överföring av trafi en. För den som saknar målpunkt i centrala Trosa ska det vara enklare och bekvämare att välja den nya infarten. Den nya infarten möjliggör utbyggnad av Trosa tätort västerut, men den planerade vägsträckningen innebär också ett intrång i Hunga strövområde. Även om vägen föreslås lokaliseras i de mindre känsliga delarna av området och utan påtaglig skada för det rörliga friluftslivet. Inom ramen för utredningsarbetet för Infart västra Trosa har Trafik erkets fyrstegsprincip tillämpats. Utredningen har konstaterat att det inte är långsiktigt möjligt att via ändrade vanor eller förändringar inom befintligt vägnät uppnå en hållbar lösning för trafi en i centrala Trosa. Möjligheten att göra omfattande ombyggnader i stadskärnan påverkas i hög utsträckning av att den är utpekad som ett riksintresse för kulturmiljövården. Detta i kombination med att Trosaån endast har två åretrunttillgängliga passager för tung trafik, arav den ena är belägen utmed Nyängsvägen som passerar såväl förskolor som Vitalisskolan med åk f-6, gör att kommunen tillsammans med Trafik erket behövt utreda en annan lösning. Alternativa lösningar inom befintligt vägnät har bedömts leda till enbart tidsbegränsade effekter samt leda till oönskad påverkan på andra platser inom tätorten. Mot bakgrund av detta är det uppenbart att en ny infart skulle behövas i ett senare skede ändå.

Nya detaljplaner möjliggör permanentning av fritidshusområden nära tätorten Trosa, vilket ger andra trafi - mängder än tidigare och då jämnare fördelat över året. En aspekt i detta är att fle a som väljer att flytta perm - nent till sina fritidshus i Trosa kan antas vara omkring pensionsålder, vilket framöver kan påverka behov av t ex kollektivtrafik, färdtjänst och liknande. Samtidigt kan andra krav ställas på möjligheter till arbetsresor, skolskjutsar m m till och från dessa tillkommande permanentbostadsområden då hus kan antas säljas eller nya kommer till i och med att delningsmöjligheter ges. I takt med att byggrätterna i gamla fritidshusområden moderniseras ses också trafiksituationen ö er. Exempelvis förs diskussioner om väg 787, Stensundsvägen. Trafik erket är idag huvudman för vägen men frågan har väckts om ett kommunalt övertagande. Detta kan dock ske först efter en standardhöjning jämfört med idag.

Trosa kommun har under senare år arbetat med att förbättra tillgängligheten i staden. I ett första steg har ombyggnad skett där många turister och bofasta rör sig kring torget, Östra och Västra Långgatan samt Östra Hamnplan. Detta skall dock ses som en inledning på att uppnå förbättrad tillgänglighet i hela kommunen. Att busshållplatser, bostadsområden e t c utformas tillgängligt är av största vikt. I detta ingår samtidigt att öka tillgängligheten i stort, i form av fungerande transporter mellan målpunkter. Detta är också ett led i att minska energiåtgången samt att förbättra jämställdheten och göra det attraktivt att bo i kommunen utan att beroendet av bil behöver öka.

En mycket viktig och även expansiv näring i och omkring Trosa tätort är turismen. Många kommer hit med båt, chartrade bussar eller egen bil, vilket ställer speciella krav på ökade parkeringsmöjligheter sommartid jämfört med behovet under vinterhalvåret e t c. Något som särskilt ökat under planperioden är antalet husbilar. Kommunen har sett över parkeringsmöjligheterna i Trosa stad och dess närhet och försökt hitta möjliga lösningar. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att vissa miljöer

Idag finns husbilspar ering bl.a. vid ABC-bryggorna.

kanske är direkt olämpliga för husbilar med tanke på trånga gaturum i kombination med allt större fordon.

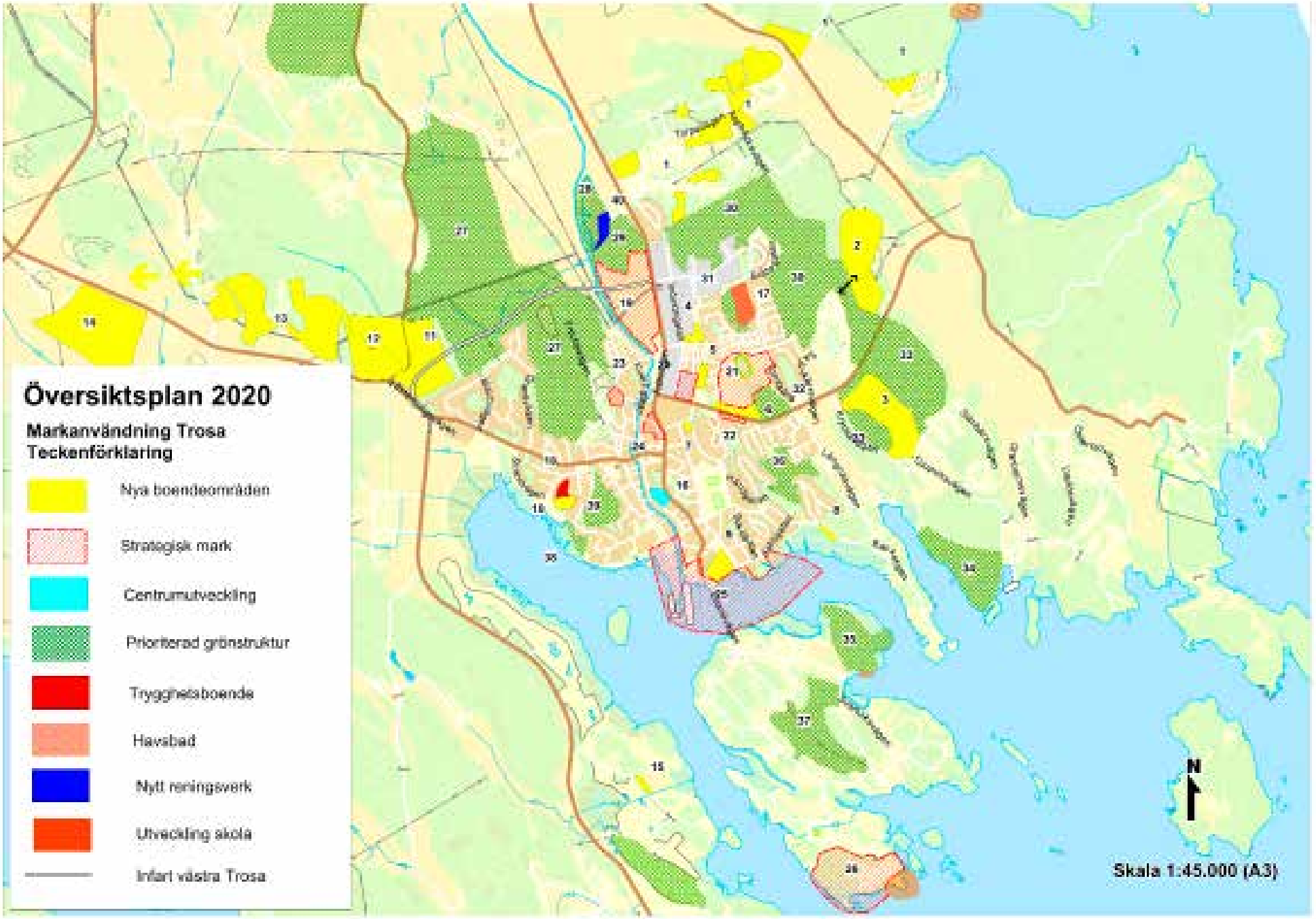
Nytt reningsverk

40. Reningsverk Trosa

Plats för nytt reningsverk redovisas i anslutning till Trosa våtmark. Trosa kommun har förberett för detta genom att detaljplanera området väster om väg 218 för detta ändamål samt för den befintlig Trosa våtmark. Arbete har påbörjats för att ersätta dagens reningsverk och ambitionen är att det nya reningsverket ska vara i drift 2023.

Nytt reningsverk planeras i anslutning till Trosa våtmark.

Översiktsplan 2020
Markanvändning Trosa
Teckenförklaring
Nya boendeområden
Strategisk mark
Centrumutveckling
Prioriterad grönstruktur
Trygghetsboende
Havsbad
Nytt reningsverk
Utveckling skola
Infart västra Trosa
N
Skala 1:45.000 (A3)

VÄSTERLJUNG

Kvaliteter att bevara och utveckla

Västerljung har charmen av det lilla samhället kring kyrkan och skolan. Ett vackert odlingslandskap omger samhället samtidigt som närheten finns till sto a närströvområden rika på fornlämningar. En utbyggnad med bostäder stärker orten och ger möjlighet till utvecklad service. Till Västerljungs identitet och styrkor hör bl a:

- Naturen och kulturlandskapet
- Lugna, trygga boendemiljöer
- Den lantliga miljön
- Skolan
- Aktivt föreningsliv med starkt fokus på ortens utveckling
- Levande näringsliv såväl i tätorten som på landsbygden

Ortens struktur

Västerljung ligger i dalgången mellan sjön Sillen och havsvikarna Hållsviken och Tureholmsviken. Dalgången är uppodlad och utgör den centrala odlingsbygden i Västerljungs socken. I öster och väster gränsar bebyggelsen till delvis skogsklädda höjdpartier, i norr till öppen åkermark och i söder till järnvägen.

Utanför den samlade bebyggelsen finns någ a mindre hussamlingar med friliggande villor såsom väster om väg 782 vid Anneborg och Norrbystugan, söder om järnvägen vid Björkbacken och utmed vägen till Björke gård samt norr om kyrkan utmed vägen till Hillesta.

Utveckling

Västerljung har vuxit upp kring kyrkan och järnvägsstationen och består i huvudsak av friliggande villor. Ungefär hälften av villorna är byggda före 1950 och hälften har tillkommit senare. I början av 1990-talet byggdes knappt 50 bostäder i gruppbyggda småhus i Dalbyområdet vilket senare ledde till utbyggnad av skola, gymnastiksal, bibliotek samt två förskolor. Under 2000-talet har nya bostäder byggts i tätorten men också på landsbygden vilket har gjort att kommundelen har vuxit något dock inte i samma takt som övriga kommunen.

Geografiska avgränsninga

Järnvägen avgränsar orten söderut och är i viss mån att se som en barriär men viss bebyggelse finns direkt söder om järnvägen. I och med dagens inriktning i planeringen av Ostlänken där Södra Stambanan ska finnas k ar utgör det en viktig grundfaktor för hur Västerljung kan fortsätta utvecklas.

Fornlämningar och historiska värden

Det finns ett stort antal fornlämningar i området. Ett stråk från kyrkan österut och vidare söderut mot Björke undantas därför till stora delar från ny bebyggelse där delar sedan Översiktsplan 2015 är markerat som prioriterad grönstruktur.

Den äldre bebyggelsen kring stationen och kyrkan bör underhållas och vårdas på ett sådant sätt att den tidstypiska karaktären ej förvanskas.

Förutsättningar som påverkar tätortens utveckling

Ostlänken

Södra stambanan kommer att finnas k ar för viss trafik också när Ostlänken har tagits i drift. Detta påverkar och begränsar möjligheterna till utveckling i Västerljung.

Utgångspunkter och mål för ortens utveckling

- Västerljungs karaktär av mindre kyrksamhälle bevaras och utvecklas
- En måttfull utbyggnad med bostäder kan stärka underlaget för såväl offentlig som ommersiell service, exempelvis handel
- Eftersom Södra stambanan kommer att finnas k ar för tågtrafik, ska y sammanhållen bebyggelse i huvudsak lokaliseras norr om järnvägen.
- Struktur som skapar förutsättningar för energieffekt - vitet och värmetäthet

Föreslagen markanvändning

I planförlaget redovisas områden där förändringar av markens användning planeras samt områden med särskilda bevarandeintressen. I de områden där redovisning av markens användning inte anges förutsätts att nuvarande mark- och vattenanvändning fortgår.

Nya boendeområden

Planeringen av Västerljung bygger vidare på det historiska byggandet av orten, d v s med bebyggelse i anslutning till kyrkan och skolan. Totalt redovisas tänkbara ytor för nya boendeområden med totalt ca 90 bostäder. Nya bostäder kan utöver dessa områden även tillkomma genom förtätningar inom redan bebyggda fastigheter.

1. Hilleborn

Nordväst om Västerljungs tätort norr och öster om Norrbyvallen finns ett flertal vstyckade tomter som i hög grad är permanentbostäder. Under senare tid har ytterligare tomter styckats av men inte bebyggts. Frågan om att ansluta redovisat område till det kommunala vatten- och avloppsnätet har lyfts under senare år från boende i området. Hilleborn är beläget nära Västerljungs samhälle och skulle kunna erbjuda ett boende med närhet till skola och förskola.

Motiv till bebyggelse

Under senare tid har behovet av kommunalt vatten och avlopp vuxit samtidigt som intresset för att stycka av nya fastigheter ökat på den västra sidan av väg 782. Genom att möjliggöra en förtätning underlättas anslutning till kommunalt vatten och avlopp. Dragningen av ledningar ska göras så att även området öster om allmänna vägen i framtiden kan anslutas om önskemål uppstår. Den västra delen är detaljplanelagd.

2. Dalby

Runt om Dalbyområdet finns ytor som kan ara lämpliga för bostadskomplettering. Lokaliseringen mitt i Västerljung är gynnsam i kommunens strävan att förtäta och utveckla Västerljung. Den västra delen kan också förstär-

ka stråket mot Norrbyvallen. Inom ramen för detaljplanearbetet behöver området utredas vad gäller etablering på delvis jordbruksmark därutöver måste fornlämningssituationen i området klargöras.

Motiv till bebyggelse
Närheten till övriga delar av Västerljungs samhälle och befintlig inf astruktur är de viktigaste skälen till den föreslagna lokaliseringen. Genom ytterligare bostäder här ges möjlighet att låta Västerljungs tätort växa. Bebyggelsen förstärker också kopplingen mellan Dalbyområdet och övriga Västerljung samt Norrbyvallen. Den västra delen bidrar också till att bebyggelsen utmed Västerleden bättre integreras i tätorten. Bebyggelsen kan koppla an till befintlig inf astruktur och utgör en naturlig förtätning.

3. Norrby
Genom att förtäta Västerljung och erbjuda bostäder i tätorten möjliggörs tillväxt i Västerljung. Invid Norrby i

Hammarby ligger nordost om nuvarande samhällsbildning.

Sörgårdsvägens förlängning är en etablering av bostäder lämplig. Det är enkelt att ansluta till kommunalt vatten och avlopp samt en utbyggnad av vägnätet faller sig naturlig. Utmed vägen föreslås en utbyggnad av småhus. Bebyggelsen kan också stärka stråket mot Norrbyvallen vilket är positivt för tätorten i övrigt. Viss jordbruksmark kommer att tas i anspråk för bebyggelsen men bedömningen är att det är möjligt i detta tätortsnära läge.

Motiv till bebyggelse
Se Dalby.

4. Hammarby
Området ligger nordost om nuvarande samhällsbildning, och gränsar i norr och öster till skogsmark, i väster till jordbruksmark och ansluter med väg till Hammarbyvägen. Området planlades efter det att arbetet med att bygga ut bostäder vid Björke fick vbrytas när ett omfattande gravfält upptäcktes. I samråd med Länsstyrelsen undersöktes aktuellt område och en detaljplan togs fram som möjliggör småhus på båda sidor om Hammarbyvägen.

Motiv till bebyggelse
Björke är ett tätorts- och naturnära område i anslutning till vacker hagmark och rekreationsområde. Bebyggelsen är en vidareutveckling av Västerljungs samhälle. Området är detaljplanelagt.

5. Gillbergavägen
Vid den södra infarten till Västerljungs samhälle har över tid fle a förfrågningar framförts om att möjliggöra viss förtätning. Kommunen har hanterat detta genom att inleda planarbete i något fall och som förhandsbesked i andra. Området ansluts via väg 782 och Gillbergavägen och kan enkelt anslutas till kommunalt vatten och avlopp. Ny bebyggelse kan koppla an till befintlig bebyggelse i området.

Motiv till bebyggelse
Runt det föreslagna boendeområdet finns and a bostäder av olika ålder och karaktär och föreslaget område kan anknyta till dessa som en övergång till den öppna marken mot Ävlingeby gård. Vatten och avlopp finns i direkt närhet och därmed kan nya bostäder enkelt anslutas till detta. Dock behöver eventuell påverkan från befintli pumpstation utredas. Det nya området kan anslutas via befintlig väg mot väg 782 men detta behöver utredas ytterligare i detaljplanen eftersom korsningspunkten är skymd och besvärlig i och med att passagen under järnvägen är enfilig och med dålig sikt. Dialog behöver föras med Trafik erket i denna fråga.

Strategisk mark
6. Järnvägsområdet
Järnvägsområdet är centralt beläget och kan utgöra en attraktiv reserv inför framtiden för Västerljungs samhälle även om Södra stambanan kommer att vara kvar i framtiden. Området är t ex intressant för företagsetableringar eller liknande. Mot bakgrund av risk för buller buller och vibrationer från tågtrafi en minskar möjligheten för exempelvis bostäder. I Västerljung finns idag ett flertal företag etablerade. I många fall handlar det om fåmansföretag där verksamheten bedrivs i anslutning till bostaden.

7. Norrbystugan
Söder om Hilleborn på båda sidor om väg 782 finns ida ett område som dels utgörs av skogsmark men även en del bostadsbebyggelse. När kommunalt vatten och avlopp byggs ut till Hilleborn kan dessa områden blir intressanta för förtätning och ny bostadsbyggnation. Det öppnar också upp möjligheter att bygga ut en gång- och cykelvägsförbindelse till de norra delarna av Västerljung vilket skulle öka trafiksä erheten och ge en kvalitet både till befintlig och framtida boende i området men också för tätortens invånare i övrigt.

8. Norrbyvallen
Västerljung har ett mycket aktivt föreningsliv vars olika verksamheter i många fall utgår ifrån Norrbyvallen. Det handlar om allt ifrån traditionell idrott till hundsport, kultur och aktiviteter såsom det årliga midsommarfi andet. Föreningen har nyligen påbörjat en upprustning av befintliga yggnader. Norrbyvallen har en central funktion

för tätortens utveckling och därför markeras området som strategisk mark.

Befintliga be yggelsemiljöer

"Gamla stationssamhället"

Verksamheter och bostäder kring stationssamhället. Mindre kompletteringar kan ske i första hand vid stationsområdet.

Nya boendeområden

En fortsatt utbyggnad av samhället kan ske med bostäder och ej störande verksamheter. Hänsyn ska tas till ortens struktur och anpassning ska ske till landskapet.

Prioriterad gönstruktur i Västerljung

I Västerljung är tillgången till attraktiva naturområden god. Stora sammanhängande naturområden omger tätorten. Även om det idag inte finns utpekade gångstråk på motsvarande sätt som i Trosa och Vagnhärads tätorter finns goda möjligheter till närrekreation i tätortens direkta närhet.

9. Hillesta – Hammarby

Skogsområde i anslutning till samhället med rika förekomster av fornlämningar vilket gör det till ett värdefullt närströvområde. Området för prioriterad grönstruktur har utökats och omfattar även tidigare planlagda exploateringsområden. I samråd med Länsstyrelsen avbröts tidigare exploateringsplaner och istället uppfördes ett uteklassrum i syfte att tillgängliggöra fornlämningsområdet och skapa en mötesplats såväl för skola och förskola som för föreningar och invånare.

10. Björke

Odlingsbygd med insprängda hagmarker. Flera av hagmarkerna utgör iögonfallande inslag i landskapsbilden. Vid Björke närmast järnvägen är hagmarkerna restaurerade med hänsyn till ett större gravfält. De norra delarna utgör närströvområde för Västerljung.

11. Väster om Norrbyvallen

Skogsområde som utgör ett värdefullt närströvområde i direkt närhet till Norrbyvallen. Det är lätt att ta sig in i skogsområdet och i nordväst finns fin strövområden såväl för gående som för mountainbikecyklister. Området är rikt på fornlämningar. Inom området ska det vara möjligt att anlägga gång- och cykelväg.

Trafi

Västerljungs tätort påverkas framförallt av Södra stambanan och väg 782 som passerar genom samhället. Södra stambanan kommer att finnas k ar även i framtiden när persontrafi en flyttats ö er till Ostlänken vilket gör att den även fortsättningsvis kommer att påverka möjligheterna till utveckling för tätorten. Väg 782 eller Västerleden som den benämns genom samhället är en statlig väg där Trafik erket ansvarar för drift och underhåll vilket gör att kommunens rådighet över åtgärder är mycket begränsad. Dialog pågår kontinuerligt med Trafik erket och i takt med att antalet invånare ökar liksom antalet elever vid Kyrkskolan har behovet av trafiks kerhetshöjande åtgärder ökat. Det handlar bl a om att säkerställa busshållplatser som framförallt trafi eras av skolskjutsbussar, bygga säkra övergångsställen, tydliggöra korsningspunkter med oklar väjningsplikt samt förbättra för gående och cyklister utmed vägen. En upprustning av vägen och därmed en höjning av säkerheten skulle öka den upplevda tryggheten i Västerljung.

En annan aktuell fråga som lyfts i Västerljung är att trygga en trafiks ker miljö invid Kyrkskolan och dessa verksamheter i området. Sett över hela dygnet är mängden bilar låg men periodvis kan det vara trångt och stressigt särskilt som Kyrkskolans verksamhet vuxit under de senaste åren i takt med att antalet elever ökat. Åtgärder har genomförts och dessa behöver utvärderas innan beslut om ytterligare tas.

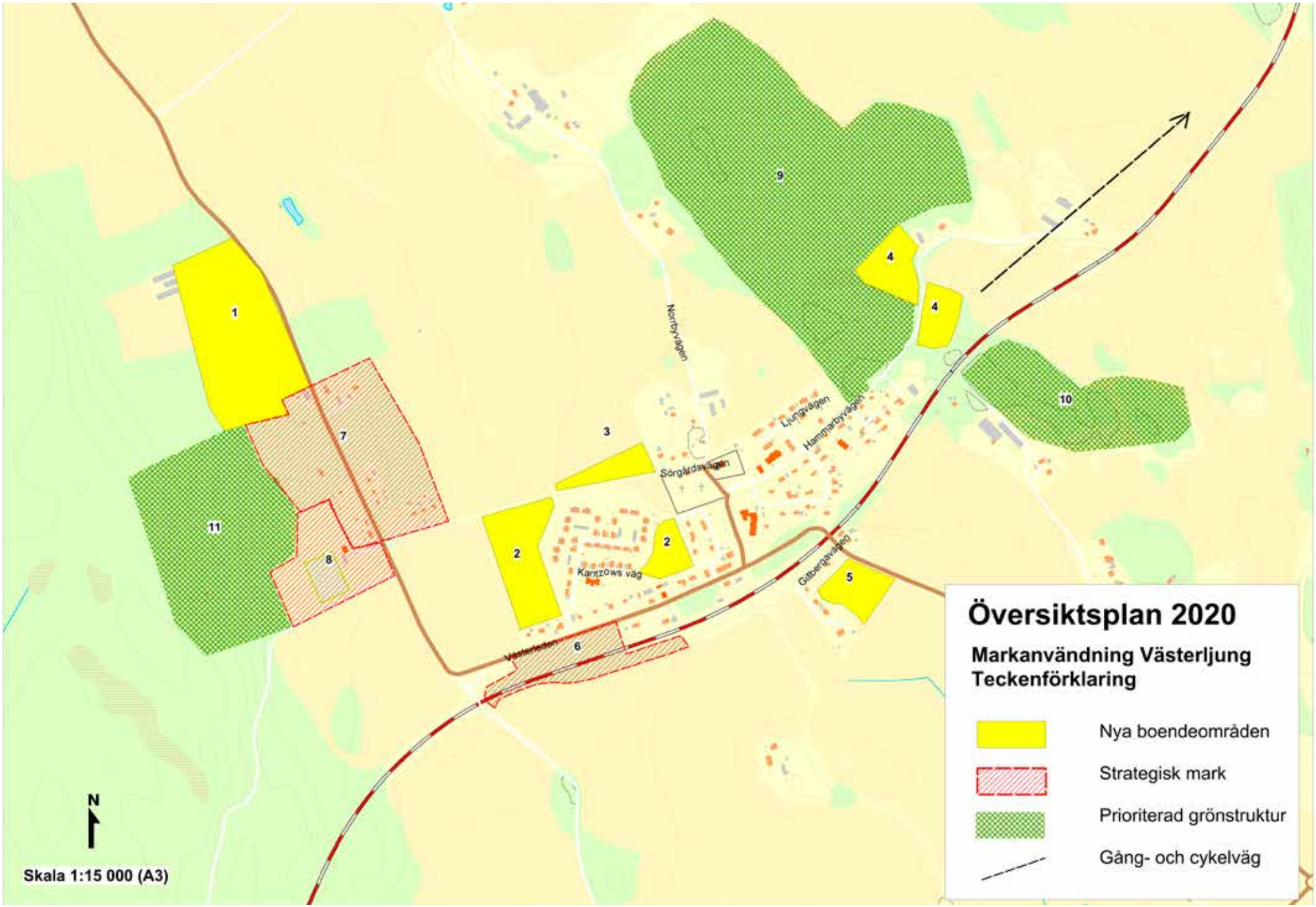
Utöver detta har kommunen utrett möjligheten att förbinda Västerljung med Vagnhärad med en gång- och cykelväg. Olika alternativ har studerats vilka samtliga har olika typer av hinder som behöver överbyggas. Det kan handla om marktillgång, närhet till fornlämningar, passage av järnvägen mm. I översiktsplanen redovisas två alternativa stråk som kan vara rimliga att utreda vidare. Antingen en fortsättning av Hammarbyvägen på den norra sidan av järnvägen eller en anslutning via Södra Husby i Vagnhärad på järnvägens södra sida. En utveckling av gång- och cykelnätet är viktig inte minst för att förbättra barn och ungdomars möjligheter att ta sig till respektive tätort men även för att minska klimatpåverkan och att öka folkhälsan. Kommunen har arbetat på liknande sätt för att tillskapa en gång- och cykelförbindelse till Sillebadet.

Västerljung har idag framkomlighetsproblem framförallt där väg 782 passerar under järnvägen. De trafikmässig utmaningar som finns på lands ygden utgörs huvudsakligen av problem med underhåll e t c. Kommunens roll för att åtgärda detta är att uppmärksamma väghållaren på problemen. Här tar kommunen en aktiv roll i resonemangen med Trafik erket.

Kommunens roll för att åtgärda detta är att uppmärksamma väghållaren på problemen. Här tar kommunen en aktiv roll i exempelvis resonemangen med Trafik erket. Kollektivtrafik till ommundelarna utanför tätorten planeras huvudsakligen av Region Sörmland, men kommunen ansvarar för att ta hänsyn till kollektivtrafi ens utformning och möjligheter till utveckling då nya bostadsområden planeras.

Trosa kommun ska fortsätta växa på ett liknande sätt som tidigare. Såväl landsbygden som tätorterna ska ges förutsättningar att utvecklas och växa. Landsbygden utgör en attraktiv del av kommunen och har stor betydelse för att kommunen ska kunna fortsätta utvecklas. Det är viktigt att skapa förutsättnignar för såväl boende som verksamheter av olika slag. Det finns goda möjligheter att bosätta sig på landsbygden och kommunen är positiv till detta förutsatt att det går att förena med natur- och kulturvärden på platsen samt att friluftslivet inte påverkas negativt.

I detta avsnitt redovisas förslag till rekommendationer för byggande på landsbygden, d v s ej detaljplanelagda områden utanför tätorterna Trosa, Vagnhärad och Västerljung. Inledningsvis beskrivs allmänna riktlinjer för lokalisering och utformning av ny bebyggelse som gäller generellt inom hela kommunen. Därefter redovisas områdesspecifika riktlinjer i vissa geog afiskt vgränsade områden. Detta gäller områden som innehåller starka sektorsintressen och där bebyggelsetrycket är stort, såsom i tätorternas omgivningar samt i kustområdet och skärgården.

Norrbyvägen
Ljungvägen
Hammarbyvägen
Sörgårdsvägen
Kantzows väg
Gåbergsvägen
Västerleden
1
2
2
3
4
4
5
6
7
8
9
10
11
N
Skala 1:15 000 (A3)
Översiktsplan 2020
Markanvändning Västerljung
Teckenförklaring
Nya boendeområden
Strategisk mark
Prioriterad grönstruktur
Gång- och cykelväg

BYGGANDE PÅ LANDSBYGDEN

Allmänna rekommendationer

Hur kan byggnation ske på landsbygden?

Vid byggnation på landet är det viktigt att den nya bebyggelsen lokaliseras och utformas i enlighet med kringliggande bebyggelse och med anpassning till landskapet. Hus för permanentboende bör med hänsyn till möjligheten att ordna olika typer av samhällsservice i första hand lokaliseras i närheten av allmänt tillgänglig väg.

Byggande utanför detaljplan – rekommendationer
Tillkommande bebyggelse bör främst ske i form av komplettering av befintliga be yggelsegrupper. Samhällsbyggnadsnämnden kan dock bevilja bygglov i andra lägen om den nya bebyggelsen går att förena med natur- och kulturvärdena på platsen och om friluftslivet inte påverkas negativt. Det är då av stor vikt att samtliga kriterier uppfylls:

- Lokalisering av ny bebyggelse för helårsboende bör i första hand ske i närheten av allmänt tillgängliga vägar. Nya byggnader ska inte placeras så att ett rationellt bedrivet jord- och skogsbruk förhindras, vilket bl a innebär att sammanhängande brukningsområden inte bör splittras.
- Vattentäkt med tillräcklig kapacitet och god kvalitet måste gå att ordna för den tilltänkta bebyggelsen. Avloppsvattnet måste genomgå tillräcklig rening med hänsyn till dess sammansättning och till recipientens kapacitet.
- Antalet byggnader per fastighet för bostadsändamål ska anpassas till omgivande och befintliga bebyggelsemiljö. Här gäller som rekommendation att på en fastighet eller samfällighet, som i huvudsak används för bostadsändamål, med areal under 3000 kvm får endast en huvudbyggnad uppföras.
- Vid lokalisering av nya byggnader ska hänsyn tas till erforderliga skyddsavstånd med anledning av buller (trafik, jär väg m m), djurhållning och olika säkerhetsrisker.

Trosa kommun har sedan lång tid tillbaka varit tydlig med att produktiv jordbruksmark inte ska omvandlas till annat.

Lokalisering av enstaka nya hus

Generellt bör gälla att ny enstaka bebyggelse i första hand lokaliseras i anslutning till befintlig bebyggelsegrupper för att därigenom undvika en olämplig utspridning i det öppna landskapet. Befintliga vägar kan då också samutnyttjas.

I byar

Komplettering av byar bör ske genom förtätning, där den ursprungliga strukturen kan vara en ledning vid val av lämpliga lägen för nya hus.

Vid gårdar

Den sörmländska gårdstypen varierar och är i många fall kringbyggd. Den mer eller mindre fast sammanhållna gårdsbebyggelsen bör kompletteras på ett sådant sätt, att dess karaktär av klart avgränsad bebyggelsegrupp inte splittras. Detta är särskilt viktigt då den traditionellt ofta ligger tydligt exponerad i landskapet. Även avstyckning kring bostadshuset bör följa höjdpartiets naturliga gränser mot den öppna marken eller skogsbrynet.

Vid skogsbryn och skogspartier

Höga torra lägen som lämnar den öppna jordbruksmarken obebyggd är traditionella byggnadsplatser.

Jordbruksmark

Jordbruk är av nationell betydelse enligt 3 kap 4§ Miljöbalken. Trosa kommun har sedan lång tid tillbaka varit tydlig med att produktiv jordbruksmark inte ska omvandlas till annat. I de fall jordbruksmark påverkas av föreslagen exploatering handlar det om mindre ytor eller ytor med lågt brukningsvärde. Den förändrade användningen behöver då särskilt motiveras i detaljplanen. Att långsiktigt säkra jordbruket inom kommunen har strategiskt betydelse inför framtiden. Därutöver har jordbruksmarken stor betydelse för hur vårt landskap uppfattas. De öppna markerna är karaktäristiska för Sörmland och Trosa kommun. Mot bakgrund av detta är kommunen kritisk mot omvandling av jordbruksmark från traditionella grödor till exempelvis energiskog och liknande som kraftigt ändrar kulturlandskapet. Trosa kommun anser att det vore positivt om Länsstyrelsen tog fram en uppdaterad åkerklassificering ör länet som

ersätter den som tidigare funnits. Detta skulle utgöra ett användbart underlag i kommunernas planarbete. Den klassificering som ommunen tagit del av under översiktsplanearbetet är översiktlig och gammal. Enligt den ges jordbruksmarken i Trosa kommuns del av länet klass tre i en tiogradig skala där tio är högsta klass.

Lokalisering av nya bebyggelsegrupper

Kommunen är i vissa fall positiv till lokalisering av nya bebyggelsegrupper utanför tätorterna. Utöver den grundläggande förutsättningen att bebyggelsen ska gå att förena med natur-, kulturmiljö- och rekreationsvärden på platsen och de generella rekommendationerna för byggande utanför plan, är det främst den aktuella platsen som styr lämpligheten. Det kan bland annat röra frågor som landskapsbild, estetiska värden och möjligheter att ordna kollektivtrafik

I känsliga lägen kan särskilda krav angående storlek, materialval, färgsättning och avloppslösning komma att ställas. Krav kan också komma att ställas på detaljplaneläggning för att pröva den nya bebyggelsegruppen i ett sammanhang.

Tomtplatsens utformning

Om grannhuset är placerat längs vägen bör även det nya huset få samma placering.

Uthus passar väl in i regionens bebyggelsehistoria, men man bör tänka på att uthus som t ex garage är en sekundär byggnad som bör få en diskret placering längre in på tomten. Uthus kan dock med fördel placeras i närheten av huvudbyggnaden.

Byggnadsplatsen och val av hustyp

Även en traditionellt utformad byggnad kan genom en olämplig placering ge ett främmande intryck i landskapet. Hänsyn måste tas till befintliga terr ngförhållanden och vegetation. Vid placering i slänt är exempelvis en måttligt hög sockel naturlig.
Gammalt och nytt kan förenas på ett harmoniskt sätt genom att ge nya hus en utformning med drag karaktäristiska för den ursprungliga bebyggelsen och med material och färg som är vanliga i trakten.

Områdesspecifika riktlinjer

Områden där krav på detaljplan kan hävdas
I huvudsak är tätorterna och de flest fritidshusområdena detaljplanelagda. Det betyder att detaljplanen reglerar bl a hur fastigheter får indelas, vad som får byggas och hur stor en byggnad får vara. Även strandskydd är hanterat i detaljplanen.
I tätorternas närområden eller i andra områden med stort bebyggelsetryck kan krav ställas på att detaljplan ska upprättas för att reglera utbyggnaden i ett sammanhang. Krav kan även ställas på att enstaka ny byggnad ska prövas i detaljplan. Avsikten med detta är att säkerställa en framtida ändamålsenlig användning av området. Detaljplan kan också krävas i områden där ny enstaka byggnad får betydande påverkan på omgivningen.

Lagen om allmänna vattentjänster

I områden där detaljplanekrav hävdas är ofta en gemensam avloppsanläggning att föredra. Om antalet tillkommande bebyggelseenheter är tillräckligt stort kan Lagen om allmänna vattentjänster i vissa fall komma att praktiseras. Lagen innebär bl a att den gemensamma lösningen kommer att ha kommunalt huvudmannaskap. Lagen om allmänna vattentjänster trädde i kraft 1 januari 2007 och för Trosa kommun finns i dagsl - get framförallt två områden som kan omfattas av den nya lagstiftningen, Korsnäs udde och Gisekvarn. Såväl Korsnäs udde som Gisekvarn är i stor utsträckning utpräglade fritidshusområden med begränsade byggrätter och det finns ingen gemensam lösning för vatten och avlopp. Generellt har båda områdena en mycket låg permanentningsgrad.

Byggnation inom och utanför sammanhållen bebyggelse
Begreppet samlad bebyggelse infördes i Plan- och bygglagen 1987. I samband med att lagstiftningen ändrades år 2010 justerades begreppet till sammanhållen bebyggelse men definitionen är likartad jämfört med tidigare. Med sammanhållen bebyggelsen avses bebyggelse på tomter som gränsar till varandra eller skiljs av väg, gata eller parkmark. Samhällsbyggnadskontoret kan bidra med sin kunskap och erfarenhet vid tolkning av begreppet för att undvika felaktigheter vid byggnation.

Utanför sammanhållen bebyggelse och detaljplanelagt område finns i Plan- och ygglagen vissa undantag avseende kravet på bygglov för åtgärd på en- och tvåbostadshus samt fritidshus. Mindre tillbyggnad som ej dominerar över befintlig yggnad får t ex göras utan lov om åtgärden ej sträcker sig närmare tomtgräns än 4,5 m. Med mindre tillbyggnad av huvudbyggnad avses en tillbyggnad som inte överstiger 25 kvm, dock ej större än hälften av husets ursprungliga area. Detta gäller dock inte på öarna i kommunen där restriktivitet råder vad gäller bebyggelse. Även komplementbyggnader, murar och plank i omedelbar närhet till bostadshus är utanför sammanhållen bebyggelse befriade från bygglov. Med komplementbyggnad avses en byggnad med högst 30 kvm byggnadsarea t ex uthus, garage, gäststuga och sjöbod. Arean gäller totalt för fastigheten och inte per byggnad. För att få uppföra en komplementbyggnad utan bygglov förutsätts utöver att fastigheten ligger utanför sammanhållen bebyggelse, att det finns en huvud yggnad på fastigheten, exempelvis enbostadshus eller fritidshus. Komplementbyggnaden ska uppföras i anslutning till denna. Även om byggnationen kan vara bygglovsbefriad är det viktigt att komma ihåg att det kan behövas en strandskyddsdispens.

Därutöver har lättnader i Plan- och bygglagen införts under år 2014 där möjlighet finns att ygga till befintlig huvudbyggnad med en bruttoarea om 15 kvm vid ett tillfälle, bygga takkupor inom vissa begränsningar samt uppföra sk attefallshus på upp till 25 kvm, utöver den sedan tidigare godkända friggeboden på 15 kvm. För både friggebod och attefallshus gäller att byggrätten kan fördelas på fle a byggnader men att maximal byggnad-

sarea är 15 respektive 25 kvm och för tillbyggnaden av huvudbyggnaden gäller bruttoarea. Det betyder 15 kvm i ett plan eller om det exempelvis byggs i två plan 7,5 kvm/plan. För utbyggnad av huvudbyggnad, takkupa eller attefallshus gäller anmälningsplikt. Observera dock att dispens krävs inom områden med strandskydd. Kommunen ser följande områden som sammanhållen bebyggelse är bl a Fänsåker (Fredriksdalsvägen), Trosa lands kyrka, Högberga, Skårby, Gillbergsvik, Viksnäs, Alby, Krokebjörk, Trosaby, Hållsnäs, Sörtuna och Avlebro.

Kustområdet

Trosas skärgård är en av kommunens viktigaste tillgångar. Här finns höga natu - och kulturvärden och området är mycket betydelsefullt för besöksnäringen och det rörliga friluftslivet. Inom området finns bland annat naturreservaten Kråmö, Bokö, Oxnö, Persö och Nynäs och den marinbiologiska forskningsstationen på Askö. Kustområdet omfattar skärgårdens övärld och fastlandets kustnära delar. Kustområdet har delats in i två zoner, Yttre kustzonen och Inre kustzonen.

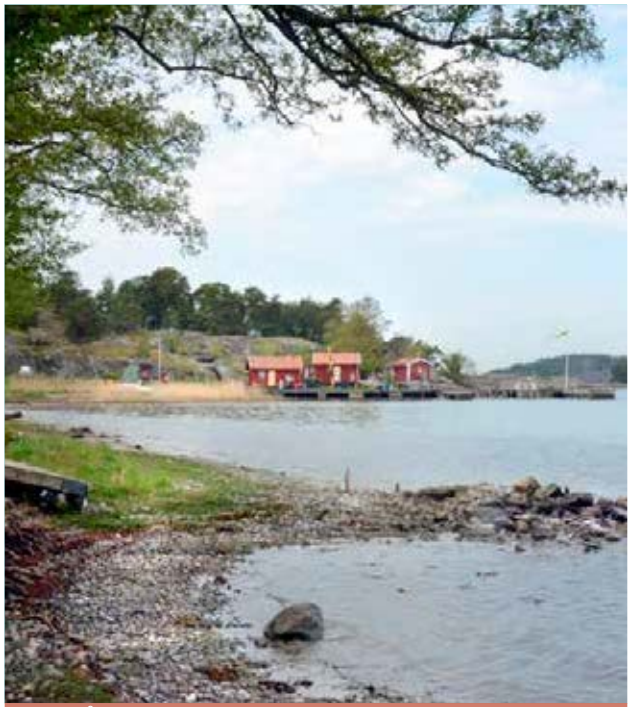
Vid prövning av ny bebyggelse i kustområdet ska stor hänsyn tas till de höga natur-, kultur- och friluftsvärdena, samt till övriga allmänna intressen som finns i området, som exempelvis turism. Inom kustområdet avser kommunen lägga särskilt stor vikt vid de generella rekommendationerna avseende lokalisering och val av tomtplats m m.

Yttre kustzonen inrymmer skärgårdens övärld samt fastlandets kustnära del. Området är av mycket stort intresse för turismen och det rörliga friluftslivet och stora delar har betydande natur- och kulturvärden. Närheten till havet medför att bebyggelsetrycket är särskilt högt. Inom området är en stor del av kommunens fritidshusområden belägna, bl a Viksnäs, Tofsö, Lagnö, Käftudden och Korsnäs.

Ny bebyggelse prövas restriktivt med hänsyn till områdets stora värden för det rörliga friluftslivet och mot bakgrund av bebyggelsetrycket i området. Ny bebyggelse får tillkomma som komplettering av befintliga be yggelsegrupper under förutsättning att mark, som bedöms vara av allemansrättsligt intresse och/eller av intresse för natureller kulturvärden inte tas i anspråk. Detaljplanekrav kan i vissa fall hävdas för tillkommande bebyggelse.

Bostäder som är nödvändiga för bedrivande av befintlig verksamheter och för succession inom familjeföretag tillåts. För att möjliggöra att nya verksamheter kommer till stånd som står i samklang med bevarande av natur- och kulturvärdena, ska byggnader för dessa verksamheters behov samt bostäder som är nödvändiga för verksamhetens bedrivande tillåtas.

Inre kustzonen är huvudsakligen belägen mellan väg 219 och Källviksvägen men sträcker sig vid Örboholm även en bit öster om Källviksvägen. Detta område utgör den inre delen av kustområdet. Inom den västra delen av området ligger naturreservatet Nynäs.

Kråmö är ett kommunalt naturreservat och en poplär ö att besöka.

Ny bebyggelse kan tillåtas om bebyggelsen inte innebär någon konflikt med det rörliga friluftsli et, natur- och kulturvärden eller andra allmänna intressen. Stor vikt läggs vid de allmänna rekommendationerna avseende lokalisering och val av tomtplats m m.

Strandskyddsområden

Strandskydd råder vid havet och vid sjöar och vattendrag. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde).
Området får av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer utvidgas till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att tillgodose strandskyddets syften. Inom Trosa kommun är strandskyddsområdet utökat till upp till 300 meter för stora delar av havskusten. Länsstyrelsen har i samråd med Trosa kommun beslutat om nya avgränsningar av det utökade strandskyddet. Det betyder att utmed sträckan av utökat strandskydd följer avgränsningen i vissa fall tydliga geografiska vgränsningar t ex vägar och topografi. Det innebär att strandskyddszonen ibland är mindre än 300 m. Syftet med denna avgränsning är att skapa en tydlighet och förståelse för strandskyddets avgränsning. På kartan redovisas områden med utökat strandskydd. På Samhällsbyggnadskontoret finns mer detalje ade kartor med information om exakt avgränsning.
Inom strandskyddsområde får inte:

- nya byggnader uppföras.
- byggnader eller byggnaders användning ändras eller andra anläggningar eller anordningar utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt.
- grävningsarbeten eller andra förberedelsearbeten utföras för byggnader, anläggningar eller anordningar

som avses i de två punkterna ovan, eller åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur eller växtarter.

Förbuden gäller dock inte:

- byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som inte avser att tillgodose bostadsändamål, om de behövs för jordbruket, fis et, skogsbruket eller renskötseln och de för sin funktion måste finnas elle vidtas inom strandskyddsområdet.
- verksamheter eller åtgärder som har tillåtits av regeringen enligt 17 kap. 1, 3 eller 4 § eller som omfattas av ett tillstånd enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken.
- kommunen får i det enskilda fallet ge dispens från förbudet i 7 kap 15 § Miljöbalken om det finn särskilt skäl enligt 7 kap 18 § och dispensen avser något annat än det som anges i 7 kap 18 a § 1 och 2 Miljöbalken. Om dispens meddelas, ska kommunen bestämma i vilken utsträckning mark får tas i anspråk som tomt eller annars användas för det avsedda ändamålet.

För att strandskyddet ska kunna upphävas förutsätts att:

- den planerade bebyggelsen bidrar till en sammanhållen utvidgning av stadsmiljön.
- stränderna långsiktigt säkerställs som tillgängliga för allmänheten och för växt- och djurlivet.
- biotoper och viktiga rekreationsstråk redovisas som parkmark i detaljplan, d v s skyddas från exploatering. Viktigt att notera är att man för vissa typer av åtgärder utöver strandskyddsdispens även kan behöva ytterligare tillstånd såsom exempelvis bygglov eller marklov.

Generellt strandskydd (100 respektive 300 m) gäller utom: om genomförandet av detaljplanen för den aktuella platsen har medfört att strandskyddet har släckts samt vid ett antal förtecknade vattendrag vilka är markerade med enkeldragen linje på topografiska k rtan, där strandskyddet endast omfattar en zon av 100 meter på båda sidor om vattendragen från strandlinjen. I Trosa kommun gäller detta för Kvarnstugebäcken, Hållsvikenbäcken, Tullgarnsbäcken, Erikslundsbäcken samt Örboholmsbäcken. Enligt Länsstyrelsens beslut i frågan finns möjlighet tt justera avgränsningen men att det i så fall ska ske på kommunens initiativ. Länsstyrelsen som beslutande myndighet kommer inte själva påbörja detta. Det finns inget exploateringstryck vid dessa bäckar vilket gör att kommunen inte ser något behöva av ytterligare justering.

Ett förändrat strandskydd

År 2009 ändrades lagen så att kommunerna beslutar om strandskyddsdispens utom när det gäller järnväg och allmän väg samt åtgärder inom naturskyddsområden som länsstyrelsen beslutar om se kap. 7 18 a §. Ansökan om dispens hanteras således i de allra flesta all av Trosa kommun.

Inriktning för den kommunala hanteringen av strandskyddsfrågor

Trosa kommun har sedan år 2009 hanterat huvuddelen av alla strandskyddsärenden som berör fastigheter i Trosa kommun. Länsstyrelsen är dock beslutande i ärenden som rör vattenverksamhet, allmän väg och järnväg samt inom naturskyddsområden. I hanteringen av strandskyddsärenden ska lagstiftningens restriktiva hållning vägas mot fastighetsägares möjlighet att utveckla sin fastighet och verksamhet. Trosa kommun ser en vinning i att även kommunens skärgårds- och strandnära områden tillåts utvecklas. Sedan några år tillbaka beslutas majoriteten av kommunens strandskyddsärenden på delegation. I hanteringen av ärenden finns en geografisk tskillnad i bedömningen mellan de tätortsanknutna Stadsfjärdarna och landsbygdskusten.

Trosa kommun har sedan år 2009 hanterat huvuddelen av alla strandskyddsärenden som berör fastigheter i Trosa kommun.

För stränder i anslutning till Trosa stad, från Tureholm till Långnäsudd, är intentionen att skapa en kombination av strandnära bebyggelse och en förbättrad tillgänglighet vid platser som tidigare varit svåra att nå. Detta kan exempelvis uppnås genom krav på promenadstråk i samband med strandnära exploatering och borttagande av vissa vassområden. Det förutsätts dock att bebyggelse som möjliggörs vid strandnära läge, d v s inom strandskyddat område bidrar till att stadsmiljön utvecklas sammanhållet. Det är nödvändigt att strandskyddet kan hävas i Trosa tätorts strandområden för att staden ska kunna växa välplanerat. Exakt hur detta ska ske måste dock bedömas från fall till fall och kommunen kan inte uttala sig i generella riktlinjer, eftersom förutsättningarna på respektive plats kan skilja sig åt. Frågan kan bli aktuell i såväl bygglovprövning som inom ramen för detaljplaner.

Landsbygdsutvecklingsområden

I den nya lagstiftningen kring strandskydd ges kommunerna möjlighet att i översiktsplanen redovisa områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap 18 d § första stycket Miljöbalken. Strandskyddet differentie as utifrån lokala och regionala förutsättningar vilket innebär att skyddet i områden med högt exploateringstryck stärks, samtidigt som det blir lättare att bygga vid stränder i landsbygdsområden med god tillgång till stränder. Trosa kommun gör tillsammans med Länsstyrelsen bedömningen att det inom kommunens gränser inte finns några landsbygdsutvecklingsområden av den typ av som avses i lagstiftningen. Översiktsplanen innehåller således inte några förslag på så kallade landsbygdsutvecklingsområden.

Vissa områden är av allmänt intresse för naturvården, friluftslivet eller kulturmiljövården.

Särskilt värdefulla natur- och kulturmiljöområden

Vissa områden inom Trosa kommun är av allmänt intresse för naturvården, friluftslivet, kulturmiljövården eller på grund av landskapsbilden. Hänsyn ska enligt Miljöbalken 3 kap 6 § tas till kulturmiljövårdens, naturvårdens och friluftslivets intressen. Dessa områden redovisas på särskild intressekarta i avsnitten Natur och friluftsliv samt Kulturmiljö. Frågor gällande kulturmiljö och fornlämningar hanteras av Länsstyrelsen i Sörmlands län.
Samrådsområden

Länsstyrelsen förordnar med stöd av 11 kap 12 § Plan- och bygglagen 2010:900 att beslut om förhandsbesked och bygglov för nya byggnader och tillbyggnader som inte är att anse som kompletteringsåtgärder enligt 9 kap 31 a § Plan- och bygglagen 2010:900, inom de områden som är av betydelse för totalförsvaret skall prövas av Länsstyrelsen. Utpekade samrådsområden (se karta Förutsättningar för planering och byggande i detta avsnitt) är av sådant intresse och förordnandet syftar till att så långt möjligt skydda områdena mot ny- och tillbyggnader som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. I Trosa kommun gäller detta delar av Askö.

Skydd för vattenförsörjning

I bestämmelserna för vattenskyddsområdet föreskrivs de inskränkningar som är nödvändiga för att skydda yt- eller grundvattentillgången. Kommunala vattentäkter markeras och beskrivs i kapitlet Riskhänsyn och miljöstörningar. De vattentäkter som har skyddsområde är Trosa (Sörtuna) och Vagnhärad (Källvreten). För närvarande pågår arbetet med att ta fram nya vattenskyddsområden därutöver har Miljökontoret beslutat om restriktivitet vad gäller anläggande av enskild avloppsanläggning i närheten av Sörtuna, läs mer inom avsnittet om Tekniska system.

Byggförbud utmed allmänna vägar

Med hänsyn till trafiksä erheten gäller generellt byggförbud inom 12 meter från vägområdet enligt 47 § Väglagen. I enlighet med Trafik erkets rekommendationer får bostäder inte uppföras närmare väg E4 än 150 m. Bestämmelsen gäller endast områden som inte är detaljplanelagda.

Byggförbud kring kraftledningar

Med hänsyn till nedfallande kraftledningar anger starkströmsföreskrifterna från Elsäkerhetsverket, ELSÄK-FS 2008:1 6 kap, skyddsavstånd på upp till 10 meter för befintlig och plane ad bebyggelse. Inom ramen för detaljplaner regleras bebyggelsen i förhållande till befin - liga ledningar.

Fördjupningsområden

Fördjupningsdelen omfattar området mellan och i anslutning till tätorterna Trosa, Vagnhärad och Västerljung. Skälet att lyfta fram dessa områden specifikt är att det i dessa tätortsnära områden råder ett större bebyggelsetryck än på övriga landsbygden. Dessa områden hanteras därför separat, med särskilda rekommendationer.

Trosaåns dalgång

Trosaån rinner från sjön Sillen, genom samhällena Vagnhärad och Trosa, till Östersjön i botten av en stor uppodlad dalgång, inramad av bergs- och moränhöjder. Det är en jordbruksbygd med många fornlämningar, gårdar och sockenstugor. Under bronsåldern var dalgången en del i den betydelsefulla inomskärsleden till Mälaren. Det största bosättningsområdet finns i Vagnhärad.

På ett ovanligt tydligt sätt kan man i landskapet se vattnets betydelse för bygdens lokalisering. I takt med

landhöjningen har bebyggelsen utvecklats från höjdpartierna under sten- och bronsåldrarna via övergångszonen mellan morän och lera under järnåldern till dalgångens botten under modern tid. Området är mycket rikt på fornlämningar och har varit en betydelsefull centralplats från bronsålder till senmedeltid.

Trosaåns dalgång har utpekats som riksintresse för kulturmiljövården. Området omfattar stora delar av Vagnhärads tätort samt delar av Hunga strövområde. Trosaån är av stort intresse för naturvården. Förutom betydelsen för landskapsbilden har den stort värde för fritidsfis et och det rörliga friluftslivet. Rekommendationsområdets avgränsning har anpassats till befintlig vägar och vegetationsgränser. Observera att områdets avgränsning inte innehåller hela det område som är utpekat som riksintresse för kulturmiljövården.

Rekommendationer
Landskapet bör hållas öppet och skogsplantering bör ej tillåtas. Närsaltbelastning och utsläpp av andra skadliga ämnen bör begränsas. En skyddszon gentemot Trosaån för vissa typer av verksamhet vore positivt för att minska närsaltbelastningen, t ex genom att djurhållning undviks nära åstranden. Kompletteringar av befintliga bebyggelsemiljöer bör godkännas och byggnation i de delar av riksintresseområdet som är beläget inom Vagnhärads tätort bedöms inte påverka riksintressets kärnvärden i någon större utsträckning. Dessa områden är dessutom i hög grad planlagda sedan tidigare.

Hunga strövområde
Hunga strövområde är ett värdefullt närströvområde som sträcker sig från Trosa tätort till Häradsvallen i Vagnhärad. Området är delvis kuperat och inbjuder till promenader och andra aktiviteter, exempelvis orientering, alpin skidåkning och längdåkning, vilket främst märks i de norra och sydliga delarna nära tätorterna. Söder om Vagnhärad finn belysta motionsspår och i anslutning till Trosa passerar Sörmlandsleden och ytterligare ett belyst spår.

Det aktuella området består i väster av ett småbrutet jordbrukslandskap med inslag av bebyggelse. Bebyggelsen i området är i huvudsak traditionellt placerad, i skiljelinjen mellan skog och öppen mark. I öster och nordost domineerar skogen men även här finns viss bebyggelse. Bergsområdet i söder är bevuxet med barrblandskog och saknar i stort sett bebyggelse. Topografiskt domineras området av fem bergshöjder som når nivåer mellan 38 och 52 meter över havet. På den högsta toppen finns en fast fornlämning i form av ett röse.

Den norra delen av området vid Berga Gård består av ett småskaligt kulturlandskap med mycket känslig landskapsbild. Utöver dessa upplevelsevärden används denna del flitigt ör bland annat längdskidåkning.

Vid Hunga gård bedrivs ett aktivt jordbruk och stora delar av Hungaområdet utgörs av åkermark och skogsbetesmark.

En stor del av Hunga ingår i ”Trosaåns dalgång”, ett riksintresse för kulturmiljö. På några ställen finns fornlämningar från brons- och järnålder. Liksom för alla riksintressen gäller att områdets värden inte får skadas påtagligt vid exploatering eller förändring av området. Södra delen av Hunga strövområde berörs av Infart Västra Trosa.

Rekommendationer
Med hänsyn till områdets stora värden för det rörliga friluftslivet och mot bakgrund av det stora bebyggelsetrycket i området prövas ny bebyggelse med restriktivitet i varje enskilt fall. Stor hänsyn ska tas till områdets höga friluftsvärden och övriga allmänna intressen. Pågående markanvändning får inte avsevärt försvåras. Etablering av ny bostadsbebyggelse får i princip inte tillkomma, däremot kan om- och tillbyggnader av befintliga hus godkännas under förutsättning att det handlar om mark som inte bedöms vara av allemansrättsligt intresse. Bostäder som är nödvändiga för bedrivande av befintliga erksamheter och för succession inom familjeföretag kan dock tillåtas.

I översiktsplanens planförslagskapitel illustreras väglinjen för Infart västra Trosa som Trafik erket utrett tillsammans med Trosa kommun. Väglinjens dragning har lokaliserats utifrån fle a perspektiv där natur- och kulturvärden liksom hänsyn till intilliggande bebyggelse och möjlighet till rekreation vägt tungt. Kommunen kommer studera möjligheten att inrätta naturreservat inom de södra delarna av strövområdet.

Hunga – Stene
Området ansluter till Hunga strövområde, gränsar till Vagnhärad och Trosa samt avgränsas av Studsviksvägen och Västerljungsvägen. Området består av ett småbrutet jordbrukslandskap.

Rekommendationer
Komplettering av befintliga bebyggelsegrupper är i stora delar möjliga. Hänsyn ska tas till kulturmiljövårdens, naturvårdens och friluftslivets intressen. I områdets södra del, i anslutning till Västerljungsvägen, kan eventuellt kompletterande exploateringsområden på sikt bli aktuella.

Hillesta – Långbro – Skällberga – Ekebonäs
Området omfattar dalgången mellan sjön Sillen och Tureholmsviken förutom avgränsningen runt Västerljungs samhälle och Tureholms slott. Det utgörs av ett öppet landskap som domineras av åkrar och hagmarker. På höjdpartierna finns talrika fornminnen

Rekommendationer
Mindre kompletteringar av befintliga bebyggelsegrupper är möjliga under förutsättning att hänsyn tas till kulturmiljövården och befintliga erksamheter.

Tureholmshalvön
Sydväst om Tureholms slott ut mellan Hållsviken och Tureholmsviken sträcker sig Tureholmshalvön ut mot kusten. Området präglas av blandad skog, bebyggelse inom stråk som både är detaljplanelagda men också utbyggda utanför dessa områden. Utmed kuststräckan finns områden definie ade som samlad bebyggelse och som områden med

högt bebyggelsetryck där detaljplanekrav kan hävdas. Under senare år har ny bebyggelse tillkommit såväl genom förhandsbesked men också genom förtätning av befintlig områden. Gällande detaljplaner är från 1960-talet och framåt och deras bestämmelser och reglering av markanvändning kan idag upplevas som otidsenliga. I vissa fall har detaljplanerna inte genomförts som det var tänkt från början vilket gör att enskilda fastighetsägare har svårt att utnyttja sin fastighet.

Kommunalt vatten- och avlopp finns ut yggt till Uddby, Lagnöviken och Hagstugan och det är möjligt att fortsätta utbyggnaden. Under senare år har antalet ansökningar om förhandsbesked ökat och intresset att bosätta sig permanent inom området har också ökat. Kommunen har även fått in en förfrågan om en större utbyggnad av bostäder och bryggor vid Gillbergsvik. Syftet är att möjliggöra byggnation av bostäder i anslutning till befintli fritidshusbebyggelse, tidigare barnkoloni och infrastruktur utanför strandskyddat område samt att ersätta befintlig bryggor med en gemensam där ytterligare bryggplatser också skulle kunna anordnas. En förtätning invid befintli bebyggelse har bedömts vara möjligt men lokalisering och etablering inom strandskyddat område behöver utredas ytterligare.

Rekommendationer
På Tureholmshalvön har antalet förhandsbesked ökat under senare tid. Vid fler än tre önskade fastigheter ställer kommunen normalt krav på detaljplan. I och med att kommunalt vatten och avlopp byggts ut, har också intresset ökat för att förtäta befintliga områden som ä anslutna till nätet. Det har även förekommit förfrågningar om att bygga ut nya områden i närheten. Kommunen har ställt sig positivt till etableringar i anslutning till befintli bebyggelse eftersom det kopplar väl an till området i övrigt. Ny etablering kan också bidra till att det kommunala vatten- och avloppsnätet byggs ut ytterligare, vilket generellt sett är positivt för övriga befintliga astigheter med enskilda avloppslösningar. Genom att ansluta fler till de kommunala nätet minskar miljöbelastningen på Östersjön på sikt vilket är positivt med tanke på kommunens roll att bidra till att uppfylla vattendirektivets krav. Dessutom bidrar anslutning till det kommunala nätet till att minska risken för påverkan på brunnar eller att fastighetsägare får problem med saltvatteninträngning eller sinande brunnar. I stor sett alla typer av avstyckningar omfattas av kommunens beslut om medfinansiering av Infart västra Trosa och i samband med förhandsbesked eller detaljplaner tecknas ett exploateringsavtal för att reglera detta. Kommunen ser positivt på att området får ändamålsenliga detaljplaner som speglar förhållandena på platsen och att utveckling sker inom definie ade stråk utmed kuststräckan. Det finns ä en områden i de inre delarna av halvön som är lämpliga för ny bebyggelse. Mindre avstyckningar kan hanteras inom ramen för förhandsbesked men i mer komplexa eller omfattande fall krävs detaljplan.

Tofsö ligger i sydvästra delen av kommunen utmed Källviksvägen.

Övriga samhällen och fritidshusområden

I Trosa kommun finns ett stort antal fritidshusområden som i olika grad är permanentbebodda. De flesta li - ger vid kusten medan övriga är belägna vid kommunens insjöar. I Sund överväger andelen helårsboende och området betraktas som tätort enligt Statistiska centralbyråns definition (mer än 200 i vånare). För samtliga områden som listas nedan finns gäll nde detaljplaner som bland annat reglerar vad och hur mycket man får bygga på respektive fastighet. De tätortsnära fritidshusområdena redovisas under kapitel Trosa.

Sund

Sund är beläget ca 5 km nordväst om Vagnhärad utmed sjön Sillens östra strand. Bebyggelsen ligger naturskönt och utgörs av friliggande småhus för både helårsboende och fritidsboende. Totalt finns 192 fastigheter inom området. Området är planlagt och försörjs av ett eget vatten- och avloppsnät.

Lövsta

Lövsta är naturskönt beläget ca 7 km väster om Vagnhärad utmed sjön Sillens östra strand. Bebyggelsen utgörs av friliggande småhus med en hög andel helårsboende, men även i mindre omfattning fritidsboende. Inom området finns den statliga vårdinstitutionen Lövsta skolhem, med drygt 100 helårsanställda. Totalt finns drygt 50 fastigheter inom området vilka är detaljplanelagda och anslutna till ett gemensamt vatten- och avloppsnät.

Tofsö

Tofsö ligger i sydvästra delen av kommunen utmed Källviksvägen och gränsar till det populära naturreservatet Nynäs. Bebyggelsen utgörs av småhus med relativt små byggrätter väl lämpade för fritidsboende. Avståndet till både Trosa och Vagnhärad är ca 17 km. Tofsö omfattar 170 fastigheter. Inom området regleras byggrätterna i olika detaljplaner. En kommunal avloppslösning är på väg att byggas ut och ska vara färdigställt under planperioden.

Gisekvarn

Gisekvarn ligger norr om Kustvägen (gränsar till Nynäs naturreservat), natursköntutmed Gisesjön. Bebyggelsen utgörs av småhus med relativt små byggrätter väl lämpade för fritidsboende. Avståndet till både Trosa och Vagnhärad är ca 11 km. Totalt handlar det om ca 120 fastigheter. Gisekvarn är reglerat i fle a detaljplaner och särskilda restriktioner finns ör avloppshanteringen i området för att säkerställa vattenkvaliteten i Gisesjön.

Viksnäs

Viksnäs ligger i sydvästra delen av kommunen utmed Källviksvägen. Bebyggelsen utgörs av småhus för fritidsboende. Avståndet från de ca 70 fastigheterna till både Trosa och Vagnhärad är ca 16 km. Området är detaljplanelagt och varje fastighet har sin egen enskilda vatten- och avloppslösning.

Mättinge

Mättinge ligger i sydvästra delen av kommunen nära Källviksvägen. Bebyggelsen utgörs av varierande hus, primärt för fritidsboende och totalt ryms ca 30 fastigheter inom området. Avståndet till både Trosa och Vagnhärad är ca 18 km. Mättinge är detaljplanelagt i olika etapper. Vatten- och avlopp är hanterat enskilt på varje fastighet.

Källvik

Källvik ligger i sydvästra delen av kommunen ungefär 2 mil från både Trosa och Vagnhärad. Bebyggelsen utgörs huvudsakligen av småhus för fritidsboende. Inom området finns ä en ett antal helårsbostäder. Källvik är ett viktigt landfäste och fungerar bland annat som hamn för en stor del av skärgårdstrafi en. Totalt finns ca 60 fastigh ter inom området. Området är reglerat i fle a detaljplaner och inom området finns en gemensam vloppslösning.

I Källvik utgörs bebyggelsen huvudsakligen av småhus för fritidsboende.

Översiktsplan 2020
Trosa kommun

Förutsättningar för planering och byggande

Översiktsplan 2020
Trosa kommun
Rekommendationsområden
N
Vagnhärad
Trosaåns dalgång
Hunga strövområde
Västerljung
Hunga - Stene
Trosa
Hillesta -
Långbro -
Skällberga -
Ekebonäs
Tureholm
Skala 1:75 000, (A3)

Strategisk miljöbedömning
Översiktsplan 2020, Trosa kommun

STRATEGISK MILJÖBEDÖMNING

Inledning och syfte

Strategisk miljöbedömning är en process som kommuner ska genomföra när de till exempel upprättar planer, där genomförandet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Processen ska främja och säkerställa hållbar utveckling genom att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande

Enligt MKB-förordningen antas en översiktsplan generellt medföra en betydande miljöpåverkan vilket innebär att en strategisk miljöbedömning ska göras när en översiktsplan upprättas eller ändras. Dessutom omfattar en översiktsplan nästan alltid verksamheter som finns upptagna i bilaga 3 i MKB-förordningen. Sedan den nu gällande översiktsplanen togs fram 2015, har lagstiftningen kring detta skärpts. Det är dock viktigt att nivå och detaljeringsgrad hålls på en rimlig nivå. Översiktsplanen är ett rådgivande dokument som exempelvis översiktligt beskriver kommande möjliga utbyggnadsprojekt. Projekt som i ett senare skede, t ex detaljplan eller annan tillståndsprövning, utreds och fastställs. I det senare skedet görs alltid en strategisk miljöbedömning, om den tidiga undersökningen visat på risk för betydande miljöpåverkan. Det är också då ett förslags påverkan verkligen kan bedömas eftersom det först är då den detaljerade utredningen av genomförandet och dess effekter görs.

Sedan lång tid tillbaka har Trosa kommun prioriterat sitt översiktsplanearbete. I en växande kommun belägen i den mycket expansiva Stockholmsregionen är tydlighet om kommunens riktning av stor betydelse. I den nyligen antagna RUFS 2050 anger Region Stockholm den framtida inriktningen i planeringen. I ett 2050-perspektiv räknar regionen med en fortsatt befolkningstillväxt där antalet invånare planeras öka till ca 3,4 miljoner invånare i slutet av planperioden. RUFS 2050 pekar också ut olika utvecklingsstråk vilka följer betydelsefulla infrastrukturstråk såsom E4, E20, E18 och de spårbundna stråken utmed Mälaren, norrut mot Uppsala och söderut via Ostlänken mot Norrköping-Linköping. RUFS 2050 lyfter fram regionens betydelse för Stockholms fortsatta tillväxt än mer än tidigare och Trosa kommun är genom sitt geografiska läge redan idag en integre ad del av Stockholmsregionen. Med ännu bättre kommunikationer än idag kommer detta att stärkas ytterligare och betydelsen av en aktuell och tydlig översiktlig planering kommer att vara viktig även i framtiden.

Vid en genomgång av den nu gällande översiktsplanen konstaterades att en stor del av de planerade bostadsprojekten var helt eller delvis genomförda, att planeringen av Ostlänken kommit till ett avgörande skede med en reviderad sträckning samt att lagstiftning och förutsättningar hade ändrats inom ett antal områden. Mot bakgrund av detta var det naturligt att påbörja arbetet med en ny översiktsplan.

Översiktsplanen utgör kommunens långsiktiga strategi för kommunens utveckling på kort och lång sikt. Genom en framåtblickande översiktsplanering skapas förutsättningar för en långsiktighet och god hushållning av våra gemensamma resurser. Kommunen kan genom aktiva val skapa förutsättningar för sådan hushållning i kombination med utveckling. Översiktsplanen kanaliserar dessa val, vilka får olika konsekvenser för kommunen i stort liksom för enskilda områden. Genom att i ett tidigt skede uppmärksamma detta kan mer långsiktigt hållbara val göras, vilket utgör en del i kommunens strategiska bedömning för översiktsplanen som helhet men också i enskilda projekt. Syftet med den strategiska miljöbedömningen är att tydliggöra de konsekvenser som följer av kommunens aktiva val i översiktsplanen.

Bakgrund och översiktsplanens huvuddrag i korthet
I december 2018 fick Samhälls yggnadskontoret i uppdrag att ta fram en ny kommunövergripande översiktsplan. Flera år med hög befolkningstillväxt, omfattande bostadsproduktion samt klargöranden kring exempelvis Ostlänken och Infart västra Trosa är några av motiven till uppdraget. Framförhållning har alltid varit av vikt för Trosa kommun och ovanstående har visat på betydelsen av detta.

Kommunens nya översiktsplan kommer att bygga vidare på de grundläggande principer som de fyra tidigare översiktsplaner som tagits fram under 2000-talet baserats på, d v s möjliggöra för ny bostadsbebyggelse genom komplettering av kommunens tätorter samt stärka befintliga kollektivtrafikstråk. Ö ersiktsplanen kommer även fokusera på att stärka axeln mellan Vagnhärads nya resecentrum och Vagnhärads torg. I takt med att kommunen har vuxit har även bevarandefrågor såsom närgrönområden, känsliga kulturmiljöer, spridningskorridorer för djur- och växtliv mm fått ökad betydelse. Arbetet med att lyfta fram vattenfrågor i kommunen, som påbörjades i nu gällande översiktsplan kommer att fortsätta.

Strategisk miljöbedömning ska främja och säkerställa hållbar utveckling.

Metod och arbetssätt

All planering följer bestämmelserna i Plan- och bygglagen (2010:900) och redan i första kapitlets första paragraf tydliggörs syftet med all samhällsplanering:

1 § I denna lag finns bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. Bestämmelserna syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.

Framtagandet av översiktsplanen styrs av Plan- och bygglagens tredje kapitel och där framgår tydligt att översiktsplanen ska vara rådgivande för beslut om dels mark- och vattenanvändningen samt dels om hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen ska ange den långsiktiga inriktningen för kommunens utveckling av den fysiska miljön. Plan- och bygglagen anger också att en strategisk miljöbedömning kan behöva upprättats utifrån de förslag översiktsplanen redovisar. Arbetet med miljöbedömningen och planförslaget ska ske parallellt i syfte att underlätta att göra långsiktigt hållbara val och avvägningar.

Samhällsbyggnadskontoret ansvarar för arbetet med översiktsplanen och tjänstemän från kommunens olika fackkontor deltar i planarbetet inom sina respektive ansvarsområden. Detta kvalitetssäkrar underlag och slutsatser samt även att plandokumentet förankras inom organisationen. Kommunstyrelsens planutskott, där samtliga partier i kommunfullmäktige är representerade, är politisk styrgrupp för arbetet.

Avgränsning av strategisk miljöbedömning

Planarbetet är avgränsat såväl tidsmässigt som geografiskt. Plan- och ygglagen anger att varje kommun ska ha en översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. Det finns dock många frågor som är gemensamma oavsett geografiska gränser på grund v att kommuner och regioner knyts närmare varandra. Därför är givetvis också sådana kommun- och länsövergripande frågeställningar aktuella för kommunens översiktsplan. Därutöver anger lagstiftningen att planen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön.

Översiktsplanen ska ange ramarna för mark- och vattenanvändningen i kommunen. Även andra frågor kan påverka utvecklingen i en kommun och hur den uppfattas av sina invånare, besökare, företag, föreningar m fl. Det har gjort att många kommuner valt att fylla översiktsplanen med andra frågeställningar och översiktsplanen fått ett vidare innehåll än vad som kanske är tänkt utifrån lagstiftarens intentioner. Givetvis ryms frågor som inte är direkt kopplade till markanvändningen i en översiktsplan men det betyder inte att allt ska finnas dä . Trosa kommuns översiktsplan utgår ifrån lagstiftningens intentioner och är därför främst en plan- och bygglagsplan. Avgränsning såväl tematiskt som tidsmässigt och geografiskt är avstämt och godkänt vid det avgränsningssamråd som genomfördes den 13 juni 2019 med Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Tidsmässig avgränsning

Liksom i tidigare översiktsplaner kommer även den nya översiktsplanen att ha ett starkt fokus på de kommande fem till tio åren. Skälet till detta är framförallt att det ger kommunens organisation en tydlig ledning i det dagliga arbetet. Planens riktlinjer ger exempelvis en kortare startsträcka när detaljplanearbete ska påbörjas, den ger anvisningar kring bygglov utanför planlagt område eller vid hantering av förhandsbesked. Därutöver fungerar den som ett aktuellt underlag i dialog med externa markägare, exploatörer samt andra myndigheter såsom Region Sörmland, Trafik erket och Länsstyrelsen m fl

Det räcker dock inte att ha ett kortsiktigt perspektiv utan planen behöver även vara mer framåtsyftande vilket gör att översiktsplanens långsiktiga tidshorisont sträcker sig fram mot år 2040. Valet av tidsperspektiv baseras bl a på kända utvecklingssteg, som kommunen ser såväl i närtid som på lite längre sikt. Trafik erket har nyligen fastställt vägplanen för Infart västra Trosa vilket är ett namngivet projekt i regionens kommande infrastrukturinvesteringar. Andra kommande strukturskapande och betydelsefulla förändringar som kommer att påverka kommunens fysiska miljö är byggnationen av Ostlänken med ett nytt resecentrum i Vagnhärad. Detta kommer att skapa nya viktiga utbyggnadsstråk inom tätorten samtidigt som användningen av andra stråk kan förändras. Den utveckling kommunen redan idag ser med ett ökat bostadsbyggande inom Vagnhärad och därtill hörande befolkningsökning bedöms fortsätta och kommer att vara en mycket viktig planeringsförutsättning inför framtiden.

I det föreslagna längre tidsperspektivet kommer även det nya reningsverket i Trosa tätort, ett sammanbyggt gång- och cykelvägsnät mellan tätorterna, fortsatt inflyttnin till kommunen, ökad permanentning av fritidshus och en fortsatt utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp vara aspekter som påverkar i stort och smått. I en växande kommun belägen i en av Europas snabbast växande regioner menar Trosa kommun att det är olämpligt att i översiktsplanen blicka ännu längre framåt. Särskilt mot bakgrund av att kommunen även fortsättningsvis kommer att arbeta med kontinuerlig översiktsplanering på samma sätt som kommunen hitintills har gjort under 2000-talet.

Geografisk avgränsnin

Eftersom översiktsplanen i första hand kommer att fokusera på utvecklingen inom kommunens geografiska gränser kommer även den strategiska miljöbedömningen göra det. Det finns dock ett flertal aktuella frågeställni - ar som bedöms få ökad betydelse i framtiden och som berör fler ommuner och regioner. Utöver projekt Ostlänken kommer frågor som berör vatten och luft, i olika former, bli allt viktigare. Riskhantering och krisberedskap är annat som inte styrs av geografiska gränse . Det finns idag inga planer för exploatering i direkt anslutning till kommunens gränser vilket skulle kunna påverka annan kommun.

Tematisk avgränsning

Inför arbetet med den nya översiktsplanen har ett antal strategiska frågeställningar identifie ats. Under planperioden har befolkningen ökat kraftigt, bostadsbyggandet har varit högt och projekten Infart västra Trosa och Ostlänken har kommit fle a steg närmre ett genomförande. Detta har gjort att tillväxtfrågor i högre grad ställts mot bevarande och befintliga värden. I den st ategiska miljöbedömningen har kommunen identifie at åtta fokusområden som särskilt behöver belysas och mot vilka planens förslag vägts under planarbetet. Dessa fokusområden är:

- Bebyggelse och befolkning
- Infrastruktur och resande
- Naturmiljö, riksintressen och strandskydd
- Kulturmiljö och landskapsbild
- Bebyggelseutveckling inom riksintresseområden
- Risk, klimat och vatten
- Dricksvatten, avlopp och dagvatten
- Miljökvalitetsnormer för luft och vatten

Därutöver redovisas kommunens ställningstaganden gentemot de nationella miljömålen.

Planförslaget i förhållande till – nollalternativ till översiktsplanen

En strategisk miljöbedömning bör definie a ett s k nollalternativ mot vilket planförslaget ska jämföras. Förslaget till ny översiktsplan förutsätter en fortsatt utbyggnad av norra Vagnhärad och under planperioden och framöver kommer den huvudsakliga tillväxten i kommunen att ske där. Antalet bostäder kommer öka jämfört med idag och ytor som idag är omöjliga att använda för exempelvis verksamheter kommer att öppnas upp i takt med att arbetet med Ostlänken fortskrider. Översiktsplanen pekar på prioriterade grönområden där bevarande går före exploatering och där området som sådant har ett högt värde för både närboende och djurlivet. Ambitionen med översiktsplanen är att stärka utbyggnadsstråk och skapa förutsättningar för en hållbar framtida utveckling där tillväxt kan balanseras mot bevarandevärden. Tidigare har Trosa kommun fört en diskussion kring strategiska vägvalsfrågor när det gäller att effektbedöma översiktsplanens förslag. Det har handlat om byggandet av Infart västra Trosa, Ostlänken och dess effekte , prioritering av utbyggnadsstråk mm. Något egentligt nollalternativ har inte studerats eftersom kommunen menat att något sådant inte är realistiskt.

Trosa kommun har sedan länge prioriterat den översiktliga planeringen dels för att ha ett tydligt styrdokument för organisationen inför framtida vägval och utvecklingssteg samt dels för att kunna lämna besked till exploatörer, fastighetsägare, medborgare, myndigheter m fl. Ett alternativ till detta skulle kunna vara att kommunen inte fortsätter den aktiva planeringen utan låter gällande översiktsplan fortsätta gälla även om mycket redan är eller är på väg att genomföras och många av kommande års frågor inte får svar i planen. Det skulle innebära att de prioriterade utbyggnadsstråken skulle fortsätta vara aktuella samtidigt som en utveckling av norra Vagnhärad skulle vara svår att genomföra eftersom stöd i översiktsplanen skulle saknas.

Samtidigt är det sannolikt att inflyttningen skulle fortsätta till kommunen även om takten sannolikt kommer att avta något kommande år. En fortsatt befolkningstillväxt utan en tydlig plan kan leda till en negativ påverkan för kommunen eftersom resandet med bil riskerar att öka om en utglesning sker. Samtidigt kan påverkan på stränder och orörda naturområden bli negativ samtidigt som påverkan på sjöar, åar och Östersjön kan bli stor. Nollalternativet som planen ska jämföras med blir således en fortsatt befolkningsutveckling utan någon egentlig styrning i och med att den nu gällande översiktsplanen fortsätter gälla även om den ger ett begränsat stöd för kommunen i sin myndighetsutövning.

Bedömningsgrunder

En översiktsplan bedöms alltid innebära betydande miljöpåverkan och därmed ska en strategisk miljöbedömning göras. När en översiktsplan tas fram prövas en mängd uppslag, idéer och önskemål innan förslaget till översiktsplan upprättas. Parallellt sker en prövning utifrån den strategiska miljöbedömningens inriktning. Eftersom det är ett tidigt skede, bedöms förslagen översiktligt men det innebär ändå att de förslag översiktsplanen redovisar har bedömts som genomförbara. När detaljplanearbete sedan inleds kommer den formella prövningen att göras i fråga om särskilda utredningar och konsekvensbedömningar. Det är också där inriktningen för sådana utredningar och bedömningar bestäms. Ett förslags påverkan på sin omgivning kan variera kraftigt beroende på hur det genomförs. Därför är det viktigt att det redan i förslag till översiktsplan redovisas vilka frågor som särskilt behöver utredas i nästa skede.

Miljökvalitetsnormer för vatten och luft

När det gäller miljökvalitetsnormer för vatten, ska den ekologiska statusen vara god eller hög och den kemiska statusen hög. Landets kommuner arbetar utifrån målet att vattenförekomsterna ska uppnå minst god status samtidigt som det inte får ske någon försämring. Miljökvalitetsnormer för luft innebär att gällande gränsvärden måste följas. Finns risk för att detta inte uppnås, måste ett åtgärdsprogram tas fram. Generellt är luftkvaliteten hög i Trosa kommun. Det föreligger inte någon risk för att miljökvalitetsnormer för luft inte ska uppnås och luftkvaliteten mäts regelbundet inom ramen för kommunens medlemskap i Östra Sveriges luftvårdsförbund. Mot bakgrund av detta behandlas inte miljökvalitetsnormen för luft mer i den strategiska miljöbedömningen. När det gäller miljökvalitetsnormer för vatten redovisas detta senare i miljöbedömningen.

Riksintressen

Drygt 90% av kommunens yta täcks av någon form av riksintresse vilket gör att i stort sett alla förslag som redovisas i översiktsplanen på något sätt berörs av ett riksintresse. I vissa fall måste planförslagen vägas och anpassas till riksintresset medan påverkan i vissa fall är minimal eller ingen alls. I de fall ett riksintresse särskilt

måste beaktas, anges det i beskrivningen av förslaget. Trosa kommun är positiv till de översyner som gjorts av några riksintressens avgränsningar och värdebeskrivningar under senare år och hoppas att detta arbete fortsätter. Om riksintressena ska ha legitimitet är det viktigt att underlag och värdebeskrivningar ajourhålls och regelbundet omprövas. Trosa är en kommun med många värdefulla miljöer men frågan är om det är rimligt att drygt 90% kan antas vara av riksintresse.

Skyddade områden

Utöver riksintressen skyddas värdefulla områden på andra sätt. I 7 kap miljöbalken regleras exempelvis Natura 2000, naturreservat, kulturreservat och biotopskyddsområden. Även strandskydd regleras här. I Trosa kommun finns 1 Natura 2000-områden och förändringar i eller i närheten av dessa områden får inte påverka deras värden negativt. Ska åtgärder vidtas måste tillstånd sökas hos Länsstyrelsen. I kommunens planering och tillståndsgivning måste hänsyn visas dessa områden och det är även viktigt att bevaka att spridningsvägar mellan dessa områden inte äventyras. Utöver detta finns 16 naturreservat i kommunen, varav två är marina reservat. I skärgården finns även sedan några år tillbaka ett hänsynsområde.

Tomtaklintskogen är ett kommunalt naturreservat.

Stora delar av Trosa kommun är påverkat av strandskydd. Generellt gäller 100 m strandskydd utmed sjöar och vattendrag. Utmed Östersjökusten gäller till stora delar utökat strandskydd på upp till 300 m. Strandskyddet gäller såväl på land som ut i vattenområdet och syftar till att skydda naturvärden och säkerställa den allemansrättsliga tillgängligheten. I översiktsplanen har kommunen defini - rat områden i yttre och inre kustzon. Inom yttre kustzon gäller stor restriktivitet till ny bebyggelse medan det kan finnas större möjligheter för byggnation i inre kustzon. I den yttre kustzonen finns hög rekreations-, natur- och kulturmiljövärden vilket gör att dessa väger mycket tungt i förhållande till enskilda intressen att bygga ut.

Flera byggnader inom kommunen är skyddade enligt kulturmiljölagens 3 och 4 kap. Det rör sig både om byggnadsminnen och kyrkliga byggnadsminnen. I bygglovgivning och detaljplanering måste kommunen beakta detta. Därutöver utgör kommunen en mycket fornlämningsrik bygd med lämningar från stenåldern och framåt. Fornlämningar skyddas också av kulturmiljölagen i det 2 kap. Majoriteten av kommunens detaljplaner är påverkade av någon form av fornlämning och arkeologiska utredningar förekommer ofta i planarbetet.

Effekter v förslag till ny översiktsplan

Utifrån fokusområden som tidigare definie ats redovisas nedan effekterna inom respektive tema. Redovisningen kommer att vara översiktlig och i de fall det i detaljplaneskedet bedöms nödvändigt med en strategisk miljöbedömning kommer respektive planförslag att utredas mer detaljerat. Varje fokusområde inleds med en övergripande beskrivning och målsättning samt hur kommunen ska arbeta för att nå dit.

Bebyggelse och befolkning

Mål:

- Trosa kommuns befolkning ska växa med i genomsnitt 200 personer per år räknat över en treårsperiod
- Samhällsplaneringen ska skapa förutsättningar för en varierad bostadsbebyggelse både vad gäller boende- och upplåtelseform.
- Kommunen ska vara ett levande samhälle som erbjuder kvalitativa bostäder, arbetsplatser, service och goda förutsättningar till rekreation.

Strategier:

- Kommunen ska växa genom komplettering i befintlig tätorter och utmed prioriterade kollektivtrafikstråk
- Varje tätort ska få utveckla sina särskilda kvaliteter och sina unika förutsättningar.
- Planering och utbyggnad ska främja en hållbar utveckling med en blandning av bostäder, verksamheter och service.
- Översiktsplanen ska stödja kommunen i den fortsatta genomförandeprocessen i syfte att tydligt redovisa kommunens vilja både vad gäller exploatering och bevarande.
- Kommunen ska fortsätta det goda samarbetet med andra aktörer vilka deltar i samhällsbyggnadsprocessen.
- Särskild hänsyn och samhällsnytta ska övervägas vid exploatering av jordbruksmark.
- Tillväxt balanseras mot bevarande. Vissa områden är mer känsliga än andra för förändring och exploatering.

Förutsättningar

Trosa kommun har drygt 13.600 invånare och majoriteten av dessa bor i Trosa och Vagnhärads tätorter. De senaste åren har inflyttningen till kommunen varit omfattande och befolkningen har vuxit med 2-4% per år. Utöver detta ökar befolkningen under sommarhalvåret avsevärt med tanke på besökare och sommarboende. Under de senaste åren har även bostadsbyggandet varit högt och det är framförallt bostäder i flerfamiljshus med varierade upplåtelseformer som dominerat men även småhusområden har byggts ut. I takt med att kommunalt vatten och avlopp byggts ut i tätortsnära fritidshusområden har den redan pågående omvandlingen till mer permanentboende fortsatt.

Effekte

Översiktsplanen föreslår en fortsatt utbyggnad av bostäder i prioriterade kollektivtrafikstråk samt genom komplettering i befintliga tätorte . Genom att fortsätta bygga utifrån denna strategi skapas förutsättningar för fler att resa ollektivt och möjligheten att utveckla nya linjer ökar. Exempel på detta är planläggningen av nya bostäder i Åda-området där kommunen nu gett regionen i uppdrag att utreda en ny busslinje utmed Stensundsvägen. Genom att förtäta kan tätortsmiljöerna göras mer stadsmässiga och nya mötesplatser skapas. Detta ökar det naturliga flödet genom orterna och den up - levda tryggheten förstärks när fler männis or rör sig över fler v dygnets timmar i tätorternas olika områden. Förtätningen ökar också möjligheten för verksamheter att etablera sig. Ju fler kunder i ett k arter desto bättre förutsättningar för en närbutik, ett bageri, en frisör o s v. En förbättrad service minskar också behovet av kortare resor. Trosa som attraktivt besöksmål och populär för sommarboende förstärker dessa positiva effekter samt - digt som den periodvis ökade befolkningen ställer krav på kommunens infrastruktur och service.

Samtidigt som förtätning ger fle a positiva effekter måste även andra faktorer beaktas. I en tätare stad blir klimatrelaterade frågor såsom hantering av dagvatten från tätare och kraftigare nederbörd, risker för höjda havsvattennivåer för låglänta områden som bebyggs i framtiden samt andra riskrelaterade frågor allt viktigare. Andra effekter v att förtäta är att intilliggande bebyggelse kan komma att skuggas och få sämre boendemiljöer, buller riskerar att öka och allmänna grönområden byggs bort. Samtidigt nyttjas befintlig inf astruktur mer effektivt och onödiga nya intrång kan undvikas.

I en kommun där stora delar av bebyggelsen är lokaliserad på uppgrundad sjöbotten med mycket varierande djup till fast mark är geoteknik, dagvatten och risker för exempelvis skred och översvämning ständigt aktuella frågor. I de flesta fall finns goda tekniska lösningar för såväl fördröjning och rening av dagvatten som stabilisering av mark och grundläggning av byggnader. Detta utreds och säkerställs i detaljplanearbetet. I de fall dessa frågor särskilt behöver belysas anges det i redovisningen av planförslagen. Det är av betydelse att en fortsatt utbyggnad inte påverkar exempelvis miljökvalitetsnormer för vatten genom att orenat dagvatten riskerar att rinna ut i känsliga vattendrag eller att översvämningsytor försvinner med risk för konsekvenser för intilliggande byggnader. Översiktsplanen pekar på om dagvattenhantering särskilt måste utredas vilket sedan görs i detaljplanearbetet. I vissa fall kan det även bli aktuellt med mer storskaliga dagvattenlösningar för nya områden.

Ökat bostadsbyggande är ett nationellt intresse. Med detta som bakgrund är en aktuell översiktsplan nödvändig för att kommunen ska kunna uppnå och bibehålla en fortsatt smidig samhällsbyggnadsprocess. Genom att koppla bostadsbyggande till utveckling av infrastruktur skapas en hållbar samhällsutveckling. Översiktsplanens förslag till utbyggnadsområden är i fle a fall belägna inom minst ett riksintresseområde i många fall nära fornlämningsområden eller områden med höga naturvärden. Ibland berörs också strandskyddade områden eller delar av kommunens jordbruksmark mm. I detaljplaneprocessen behöver dessa intressen viktas mot det starka intresset för samhället i stort att bostäder fortsätter byggas.

Förslag till åtgärder

Trosa kommun behöver fortsätta arbetet med den långsiktiga fysiska planeringen i syfte att kunna styra den framtida bebyggelsestrukturen. Den sedan länge använda metoden att stärka strategiskt viktiga kollektivtrafi - stråk samt komplettera i befintliga tätorter ger föru - sättningar för en hållbar samhällsutveckling. Det skapar också en täthet som ger ännu bättre förutsättningar för utveckling av det lokala näringslivet. Det är viktigt att kommande resecentrum i Vagnhärad kan integreras i en blandad stadsdel med både bostäder på pendlingsnära avstånd samt attraktiva verksamhetsområden med varierad inriktning. Den översiktliga planeringen ska vara högt prioriterad även i framtiden i syfte att tydligt kunna ta ställning i samhällsbyggnadsfrågor. Detta underlättar också följande steg i processen där arbetet med såväl detaljplaner och bygglov även fortsättningsvis måste vara smidigt.

I översiktsplanen presenteras förslag på förtätningar, där avvägningar gjorts mellan behov av framtida exploatering och dagens markanvändning. Det är viktigt att detta fortsätter göras, då behovet av bl a närrekreation och ytor för hantering av dagvatten kommer att vara fortsatt aktuella i takt med en ökande befolkning i kombination med en tätare bebyggelsestruktur.

Utifrån kommunens långsiktiga bebyggelsestrategi är det viktigt att även i kommande skeden beakta barnperspektivet i planeringen. Barns rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar och därför är det viktigt att arbetet med exempelvis trygga passager, busshållplatser, tillgång till gång- och cykelvägar och kvalitativ närrekreation fortsätter för att skapa trygga och säkra miljöer för barn och unga. Att stärka barnperspektivet i planeringen ger också goda effekter för befolkningen i övrigt

Ökat bostadsbyggande är ett nationellt intresse.

I varje detaljplan kommunen tar fram utreds om en strategisk miljöbedömning behöver göras utifrån en framtagen checklista. I samband med att lagstiftningen uppdaterades för något år sedan, omarbetades checklistan för att bättre hantera lagstiftningens krav. Checklistan hanterar frågor såsom risk för påverkan på riksintressen, Natura 2000, fornlämningar, strandskydd mm. Därutöver lyfts exempelvis geoteknik, risker, förorenad mark och påverkan på vatten. En genomgång av checklistan ger ett heltäckande underlag för beslut om detaljplanen innebär betydande miljöpåverkan och om en strategisk miljöbedömning behöver upprättas. Samråd om utredningen sker med Länsstyrelsen.

Infrastruktur och resande

Mål:

- Andelen kollektivtrafikresande ska ortsätta öka i kommunen.
- Det ska vara enkelt att välja cykel för kortare resor inom kommunen.
- Känsliga kulturmiljöer ska värnas och avlastas från motordriven trafik
- Andelen fossilfria fordon ska öka i kommunen.
- 98% av hushållen och företagen har tillgång till minst 1 Gbit/s senast 2023.

Strategier:

- Kommunen ska fortsätta arbetet med att utveckla tågtrafi en utmed Södra stambanan fram till dess att den ersätts av Ostlänken.
- Kollektivtrafi en ska inriktas mot attraktiva målpunkter och kunna erbjuda hela resan, t ex genom matarbussar som matchar tågavgångar.
- Genom att förstärka med bostäder i strategiska kollektivtrafikstråk kan befintliga och nya busslinjer utvecklas.
- Gång- och cykelvägnätet ska byggas ut ytterligare och säkra cykelparkeringar ska erbjudas.
- Utbyggnaden av laddinfrastruktur och alternativa drivmedel ska uppmuntras.
- Alternativa vägar ska avlasta känsliga miljöer och underlätta för tung trafik
- Utbyggnad av fiber ska fortsätta.

Förutsättningar

Trosa kommun har en förhållandevis hög andel arbetspendling såväl från som till kommunen, ca 3.500 personer pendlar ut och ca 1.250 pendlar in. Historiskt har en stor del av dessa resor skett med bil. Sedan fle a år tillbaka har kommunen arbetat aktivt med att utveckla utbudet av kollektivtrafik inom samt till och från kommunen. När det gäller busstrafik har direktlinjer till Nyköping och Södertälje samt Trosabussens direktlinje till Liljeholmen i Stockholm varit högt prioriterade. För att underlätta för tågpendlare, har kommunen varit medfin nsiär till projektet Citytunneln för att öka kapaciteten för resande till och från Stockholms central och bidragit till regionens inköp av nya tåg för att öka antalet tågavgångar. Kommunen har också deltagit aktivt i planarbetet med Ostlänken och inrättat en tågbuss för en anpassad busstrafik till pendlingsavgångarna till och från Stockholm. Utöver detta har infartsparkeringar inrättats vid strategiska kollektivtrafiknode . Resultatet av detta syns i att resandet med buss och tåg kontinuerligt ökat och under senare år står Trosa kommun för den största procentuella ökningen av kollektivtrafikresande i länet

När det gäller pendling på vägar är de viktigaste pendlingsstråken väg 218 och E4, framförallt mot Stockholms län. Mellan tätorterna inom kommunen har en utbyggnad av gång- och cykelvägar varit prioriterad för att underlätta för cykelpendling till Vagnhärads station samt till arbetsplatser och skolor inom kommunen. Även inom framförallt Vagnhärads och Trosa tätorter har omfattande satsning gjorts på att underlätta för gående och cyklister. Genom att länka samman gång- och cykelvägnätet har ett mer heltäckande nät skapats.

Idag har 90% av kommunens invånare tillgång till bredband via fiber och 70% är anslutna till Trofi. Därutöver finns and a leverantörer etablerade i kommunen.

Effekte

Ett ökat bostadsbyggande är ett nationellt intresse och Trosa kommun arbetar aktivt för en fortsatt inflyttning oc utbyggnad av bostäder. Genom att koppla bostadsbyggande till utveckling av infrastruktur skapas en hållbar samhällsutveckling. Kommunens ambition är att genom den långsiktiga strategin för bostadsbyggande skapa ännu bättre förutsättningar för tätare och mer utvecklad kollektivtrafik. I en kommun med en förhållandevis liten befolkning, krävs långsiktighet i planeringen för att skapa underlag för kollektivtrafi en. Det är inte ekonomiskt möjligt att erbjuda samma utbud som i en större kommun och därför är prioriteringar av vikt för att kollektivtrafi en ska vara mer attraktiv för pendlarna än den egna bilen. Kommunen har långsiktigt prioriterat direktlinjer till viktiga målpunkter i framförallt Södertälje och Stockholm samt Nyköping. Lokalt har trafi eringen anpassats genom att mindre fordon används där detta är möjligt. För att få fle att välja tåget och inte minst välja bort bilen för transport till Vagnhärads station, kommer en tågbuss inrättas. Ett ökat resande med tåg har lett till ett ökat behov av infartsparkeringar vid stationen, något kommunen hoppas att tågbussen kan minska.

Vid planering av infrastruktur och kollektivtrafik utgör utbud av bostäder och arbetsplatser två viktiga parametrar. Genom en blandad och tätare bebyggelsestruktur skapas bättre förutsättningar för cykelpendling och underlaget för buss- och tågresande stärks. För att ytterligare skapa förutsättningar för en förändring till mer kollektivt resande eller att fler tar cykeln kortare resor måste arbetet fortsätta med att rusta upp och utveckla befintliga och nya hållplatser. Det är också viktigt att säkra cykelgarage och cykelparkeringar byggs ut på strategiskt viktiga platser. I takt med att befolkningen ökar kan även underlaget för exempelvis bilpooler öka. Detta i kombination med en omställning till en mer fossilfri fordonsflotta där ommunen dels bygger ut laddstolpar på strategiska platser samt dels installerar en egen HVO-tank (förnybart bränsle) för kommunens tjänstebilar skapar förutsättningar för minskning av växthusgaser.

En växande kommun som dessutom utgör ett av länets mest besökta resmål får effekter på mängden trafik Många av de besöksmål som är aktuella ligger inom känsliga kulturmiljöer. I Trosa stad finns tre broar som är möjliga för passage med tung trafik. Under sommarperi - den är en av dessa avstängd och de övriga två är trånga och kontinuerligt uppstår besvärliga situationer där trafi - säkerheten riskeras och byggnader återkommande körs på och skadas. Det finns inget som talar för att Trosas attraktivitet som besöksmål kommer att minska och samtidigt ökar antalet invånare kontinuerligt. Antalet turistbussar blir årligen fler samtidigt som t afi en i övrigt ökar både vad gäller personbilar som tung trafik. Det innebär att de centrala delarna av Trosa behöver avlastas från trafik so inte har målpunkt i stadskärnan. Risken är annars uppenbar att kulturmiljöer kommer att påtagligt skadas på ett sätt som är irreversibelt.

Utbyggnad av fiber och att möjliggö a digital kommunikation är av betydelse för en mindre kommun såsom Trosa. Utbyggt digital infrastruktur kan stärka förutsättningarna för företag att etablera sig eller utveckla befintlig erksamhet vilket på sikt kan minska behovet av resor. Tillgång till fiber är också att aktivt vid bostadsbyggande. Digital infrastruktur skapar också förutsättningar för arbete på landsbygden eller i kontorshotell och motsvarande.

Förslag till åtgärder

Trosa kommun ska fortsätta utveckla kollektivtrafi en. Det gäller både utifrån de förutsättningar som finns idag med buss och Södra stambanan men också med blick framåt när Ostlänken kommer. Samarbetet med Trafik erket ska fortsätta på motsvarande sätt som idag när det gäller prioriterade infrastrukturprojekt. Infart västra Trosa är nödvändig för att avlasta den känsliga kulturmiljön i Trosa. Den nya vägen tillsammans med åtgärder i befintligt vägnät ommer att resultera i en bättre miljö för såväl boende som besökare och bebyggelse inom riksintresseområdet. Arbetet med trafiksä erhetsåtgärder utmed väg 218 behöver fortsätta och kommunen kommer även i framtiden att vara en aktiv part i detta arbete som drivs av Trafik erket.

Ostlänken kommer att innebära en avsevärd förbättring för kommunens tågpendlare. Restiden kommer märkbart att förkortas särskilt för resande söderut, fler vgångar kommer att erbjudas och driftsäkerheten påtagligt öka. Trosa kommun kommer genom egen planering samt genom deltagande i Trafik erkets projektering säkerställa att järnvägen realiseras i så nära framtid som möjligt. Under tiden är dagens trafik på Söd a stambanan högt prioriterad tillsammans med möjligheten att matcha med bussar till tågtider i pendlingstid. Trosabussen ska fortsätta sin trafi ering och utvecklas vidare liksom busstrafi en inom kommunen. I samarbete med regionen fortsätter förbättringsarbetet för övrig kollektivtrafik i sy te att få fler at välja den i stället för bilen.

Utbyggnaden av fiber som skett under senare år har varit positiv och det är viktigt att den fortsätter. Frågan är prioriterad och kommunen antar under hösten 2019 en ny strategi för det fortsatta arbetet.

Naturmiljö, riksintressen och strandskydd

Mål:

- Tillväxt ska ske i balans med bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer.

Tillväxt ska ske i balans med bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer.

- Ny bebyggelse ska tillkomma på ett sätt som berikar gällande riksintressen.
- Restriktivitet ska fortsatt råda inom strandskyddat område samtidigt som tätortsutveckling ska vara möjlig.
- Gällande riksintressens avgränsningar ska spegla de värden de omfattar.
- Kommunens planering ska understödja ekosystemtjänster.

Strategier:

- Genom kontinuerlig översiktsplanering görs avvägningar mellan bevarande och tillväxt.
- Utformning av planområden samt gestaltning av ny bebyggelse ska tillföra kvalitet till sitt närområde utifrån gällande förutsättningar på platsen.
- Kommunen kommer fortsätta arbetet med att prioritera nybyggnation utifrån översiktsplanens riktlinjer vad gäller inre och yttre kustzon, möjlighet att utveckla tätorterna inom strandskyddat område med utgångspunkt från miljöbalkens regleringar.
- Kommunen kommer aktivt att delta i alla former av översynsarbeten som görs av fastställda riksintressen.
- Planeringen ska utgå ifrån ekosystemtjänsternas olika aspekter och stärka såväl närmiljö som större strukturer.

Förutsättningar

I en växande kommun kan önskemål om byggnation och utveckling komma i konflikt med intresset att bevara och skydda. Drygt 90% av kommunens yta är påverkad av någon form av riksintressen och ofta överlappar fle a varandra. Trosa är en kommun med höga natur- och kulturvärden av olika slag, något som uppskattas av såväl kommunen som dess medborgare och besökare. Dock kan det ifrågasättas om verkligen alla ytor har ett riksintresse i ordets rätta bemärkelse. Är exempelvis området runt Vagnhärads station ca en mil från kusten, av riksintresse för högexploaterad kust? Är det rimligt att det är statligt fastighetsinnehav och dragningar av statliga vägar som

utgör gränsen för vissa riksintressen, borde det inte vara områdenas värden som är avgörande?

I kommunen gäller utökat strandskydd utmed huvuddelen av kuststräckan upp till 300 m. Undantagna områden är i princip de som är planlagda och där strandskydd hanterats där. Utmed sjöar och vattendrag i övrigt gäller 100 m strandskydd. Översiktsplanen har definie at inre och yttre kustzon för att ge tydliga riktlinjer för både handläggare inom kommunen men också fastighetsägare. Strandskyddslagstiftningen är en generell förbudslagstiftning och dispens kan endast ges om särskilt defini - rade dispensskäl kan uppfyllas.

Effekte

En alltför expansiv utbyggnad av Trosa kommun skulle på allvar äventyra de värden kommunen står för. Vissa av dessa finns regle ade och skyddade via riksintressen, naturreservat, byggnadsminnen, fornlämningar, nyckelbiotoper, generella biotopskydd mm. Varje projekt eller förfrågan måste vägas mot sådana värden utifrån förutsättningarna på respektive plats. Hanteras inte detta på ett seriöst sätt, riskerar värden att förstöras, byggnader förvanskas och miljöer tappa sin attraktivitet. Mot bakgrund av detta behöver såväl översiktsplan som därpå följande detaljplaner, bygglov, förhandsbesked mm väga bevarandeintressen mot varje enskild förfrågan om utveckling. Om översiktsplanen inte pekar på dessa bevarandeintressen på samma sätt som planens förslag på nya områden, riskeras en obalans. Det är därför lika viktigt att tydligt redovisa skyddade områden, markera prioriterad grönstruktur eller påtala behov av utredning när planförslagen redovisas.

God samhällsplanering kan understödja ekosystemtjänster såväl utifrån ett naturvetenskapligt perspektiv som utifrån folkhälsa och rekreation. Men felaktiga beslut kan också ge motsatt effekt. Genom att ydliggöra gröna stråk och strukturer kan de sammanhängande miljöerna samt kopplingarna tydliggöras och därmed stärks de gröna värdena för både djur och växtliv som för kommunens invånare och besökare.

En alltför expansiv utbyggnad av Trosa kommun skulle på allvar äventyra de värden kommunen står för.

Trosa kommun menar att staten liksom kommunen kontinuerligt måste omvärdera och omdefinie a sina riksintressen, särskilt som vissa av dem tillkommit på ett mycket övergripande och generellt sätt. Länsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet har gjort vissa översyner och avgränsning och värdebeskrivningar har uppdaterats för några riksintressen. Detta skulle behöva göras generellt. Risken är annars uppenbar att områden som inte behöver belastas med restriktioner påverkas negativt utifrån hur det ser ut idag. Dessutom devalveras begreppet riksintresse om värdet inte kan påvisas och förstås av dem som påverkas. Givetvis ska områden som är av riksintresse skyddas, men staten liksom kommunen behöver ha ett aktuellt beslutsunderlag och där behöver betydligt större krav ställas på staten och dess sektorsmyndigheter.

Inom kommunen berörs stora områden av strandskydd. Flera områden inom strandskyddat område är bebyggda sedan lång tid tillbaka. Det betyder att kommunen varje år hanterar ett 20-tal strandskyddsärenden. Detta eftersom alla åtgärder inom strandskyddat område är förbjudna och kräver dispens om de ska genomföras. Kommunen hanterar varje enskild förfrågan om strandskydd utifrån gällande lagstiftning, praxis samt utifrån översiktsplanens riktlinjer om yttre och inre kustzon. Om kommunen istället skulle bevilja fler åtgärder finns e uppenbar risk att kuststräckan i hög grad privatiseras på ett sätt som strider mot lagstiftningens syfte. Risken för övergödning av Östersjön skulle öka, tillgängligheten för allmänheten minska och påverkan på djur och växtlivet såväl på land som i vattnet skulle påverkas kraftigt.

Förslag till åtgärder

Trosa kommun ska fortsätta arbeta för att skapa balans mellan tillväxt och bevarande. Översiktsplanen är

det viktigaste verktyget för detta och dess riktlinjer ska underlätta för enskilda handläggare i sin myndighetsutövning. Kontinuerlig översiktlig planering är nödvändig särskilt för en växande kommun och skapar också tydliga spelregler för de aktörer som agerar inom kommunen. Liksom tidigare kommer Trosa kommun att vara aktiv när staten initierar revideringsarbeten av sina riksintresseområden. Lokal kännedom är av betydelse när dessa områden ska avgränsas för att undvika generella utpekanden och effekter liknande de vi ser idag när vägdragningar och gränser för statligt ägda fastigheter fått vara mer styrande än faktiska värden på platsen.

Riktlinjer för inre och yttre kustzon kommer även fortsättningsvis att vara stöd i kommunens hantering av förfrågningar i strandnära lägen tillsammans med lagstiftning, domar och förarbeten. Samtidigt kommer Trosa kommun fortsätta verka för att möjliggöra tätortsutveckling inom strandskyddade tätortsområden. Det måste vara möjligt att uppnå detta även i en skala som är anpassad till en mindre kommun såsom Trosa och dess lokala förutsättningar.

Kulturmiljö och landskapsbild

Mål:

- Trosa kommuns kulturmiljöer ska fortsätta utvecklas och tillåtas växa.
- Även fortsättningsvis ska kommunens utveckling kunna ses i den fysiska miljön.
- Nytillkommande bebyggelse ska berika och förstärka kulturmiljön och landskapsbilden.

Strategier:

- Inom ramen för detaljplaner ska illustrationer och fotomontage användas i känsliga miljöer för att på ett tydligt sätt kunna presentera planförslaget i förhållande till omkringliggande miljö.
- Kommunen ska verka för kvalitativ gestaltning med hög estetiskt kvalitet utifrån platsens förutsättningar.
- Förtätning och högre våningstal är möjligt i kommunen men inte överallt.

Förutsättningar

Samtliga tre tätorter har delar med höga kulturmiljövärden samtidigt som dessa värden inte gäller generellt för hela tätorten. Det betyder att olika nivå av anpassning krävs för ny bebyggelse eller vid förändring av befintlig Översiktsplanen pekar på olika värden i bebyggelsen som definie ar typisk byggnation i kommunen och dessa värden kan användas i nya projekt. Det kan handla om att ta hänsyn till färgsättning, proportioner, placering av byggnader o s v.

Effekte

Om bebyggelse utformas på ett felaktigt sätt eller tillåts byggas för högt, kan de känsliga kulturmiljöerna snabbt förvanskas och på sikt förstöras för alltid. Det är av betydelse att platsens förutsättningar får väga tungt i bedömningen av ny bebyggelse. Samtidigt som det kan finnas höga be arandevärden inom vissa områden betyder inte det att ny bebyggelse inte får tillkomma. Vid prövning måste såväl gestaltningsmässiga värden som placering och förhållande till omgivningen i stort beaktas.
Landskapsbild kan påtagligt påverkas om hög bebyggelse tillåts i känsliga områden. Ju mer exponerad en byggnad är, desto större krav ställs på gestaltning och höjdsättning. I vissa delar kan det vara möjligt att gå upp i höjd medan i andra direkt olämpligt. Högre byggnader kan också påverka intilliggande bebyggelse genom skuggningseffekter eller på erkan i form av insyn.

Det inom vissa områden finns höga be arandevärden.

Förslag till åtgärder

I översiktsplanen är det lämpligt att ange vilken typ av bebyggelse som föreslås inom respektive utbyggnads- eller omvandlingsområde. Även om det inte går att reglera ett generellt högsta våningsantal i kommunen i stort, kan det vara av värde att definie a områden där bebyggelsen kan tillåtas bli högre samtidigt som det är tydligt inom vilka områden det inte är möjligt. I detaljplaner inom känsliga miljöer är det av betydelse att gestaltningskompetens och vid behov även byggandsantikvarisk kompetens tas med i ett tidigt skede. När det gäller närhet till fornlämningar behövs tidiga samråd med Länsstyrelsen. Detaljplaner ska vid behov innehålla illustrationer eller fotomontage för att underlätta bedömningen av förslagets lämplighet. Detta gäller såväl i ett nära perspektiv som för att studera bebyggelsens påverkan på landskapsbilden.

Bebyggelseutveckling inom riksintresseområden

Mål:

- Riksintresseområdena i Trosa kommun ska fortsätta kunna utvecklas.

Strategier:

- Trosa kommun ska fortsätta arbeta för en kvalitativ arkitektur inom gällande riksintresseområden för kulturmiljö.
- Varje tid ska få ge sitt avtryck i stadsmiljön.

Förutsättningar

Trosa och Vagnhärads tätorter omfattas av olika riksintressen för kulturmiljön, Trosa stad och Trosaåns dalgång. I Västerljung finns regionala intressen inom vissa

delar. Därutöver finns om attande fornlämningsområden att ta hänsyn till. Trosa är en levande och växande kommun vilket måste få speglas i stadsbilden. Även om många uppskattar den äldre bebyggelsen måste ny bebyggelse också få tillkomma. Översiktsplanen pekar på karaktärsdrag när det gäller bebyggelsen i exempelvis Trosa stad och utifrån detta kan ny bebyggelse anpassas med ett modernt formspråk även om färg, form och placeringen kan koppla an till historien.

Effekte

I en växande kommun som Trosa är bebyggelsetrycket högt. Om hänsyn inte tas till omgivningen kan påtaglig skada åsamkas kommunens kulturmiljöer. Gestaltningen är oerhört viktigt och hänsyn måste tas till närmiljön. En felaktigt utformad byggnad eller en felaktig volym kan få stor negativ påverkan på sin omgivning. Det kan även indirekt påverka intilliggande bebyggelse negativt. Alltför stora förändringar i känsliga kulturmiljöer kan också skada och i värsta fall förstöra den attraktivitet Trosa kommun står för på ett mer övergripande plan vilket skulle kunna få stora konsekvenser för kommunens utveckling.

Förslag till åtgärder

Inom riksintresseområden för kulturmiljö ska tidiga samråd ske med byggnadsantikvarisk och arkitektkompetens. Vid behov ska illustrationer tas fram inom ramen för detaljplaner. Även volymstudier kan vara nödvändiga. När detaljplanens bestämmelser ska utformas ska kommunens bygglovenhet vara delaktig för att säkerställa bestämmelsernas genomförbarhet och tydlighet.

Risk, klimat och vatten

Mål:

- Långsiktig planering i Trosa kommun ska säkerställa en hållbar utveckling där klimatrisker minimeras.
- Ny bebyggelse ska lokaliseras på platser som långsiktigt är säkra i förhållande till framtida höjda havsvattennivåer och högre flöden i åar och andra vattendrag.
- Byggnation inom kulturhistoriskt värdefulla miljöer ska vara klimatanpassade inför framtiden.

Strategier:

- Trosa kommuns planering bygger vidare på den djupa erfarenhet och kunskap som kommer från det skred som inträffade i agnhärad år 1997.
- Kommunens geotekniska arkiv digitaliseras och tillgängliggörs för kommunens tjänstemän för att säkerställa en hållbar byggnation inför framtiden.
- Kommunen gör kontinuerligt en översyn av allmänna rekommendationer om lägsta bygghöjd över havet och tar del av grannkommuners utredningar i frågan.

Förutsättningar

Skred- och riskfrågor är i stort sett alltid aktuella i kommuners planering. Sedan skredet i Vagnhärad 1997 har ett omfattande utredningsarbete genomförts i syfte att säkerställa stabila åstränder och att undvika nya skredolyckor eller att nya områden planeras på farlig mark. De geotekniska förhållandena är generellt besvärliga i hela kommunen vilket kan förklaras av att kommunen vuxit fram på ytor som höjt sig ur havet under årtusendens lopp. Liksom det skärgårdslandskap som syns idag utgör dagens landområde ett sprickdalslandskap med stor variation i djup till fast mark. Genom kommunen flyte Trosaån vilken sträcker sig långt upp i det sörmländska landskapet och påverkar områden i Gnesta, Strängnäs och Södertälje kommuner. Trosaån är reglerad och de två regleringspunkterna finns båda i Trosa kommun. I Trosa stad rinner sedan Trosaån ut i Västra Stadsfjärden där de lägre delarna periodvis påverkas av högvatten i Östersjön. Området runt Trosa påverkas fortfarande av landhöjning men detta motverkar inte i sin helhet den havsvattennivåhöjning Östersjön kommer att få i framtiden.

Effekte

Planering som inte tar hänsyn till geotekniska förhållanden, höga flöden i Trosaån, framtida havsvattennivåhöjningar och framtida tätare och kraftigare regn samt mer omfattande snösmältning kommer att resultera i ökad risk för skred, översvämmad bebyggelse och påverkan på vattenmiljön i såväl Trosaån som Östersjön. Risken kommer även att öka för skador på bebyggelse och infrastruktur.

Långsiktig planering ska säkerställa en hållbar utveckling där klimatrisker minimeras.

Inom känsliga kulturmiljöer t ex Trosa stad är vägningen mellan kulturmiljövärdet och risken för skred eller översvämning ofta i konflikt med varandra. Samtidigt som byggnader ska framtidssäkras kan exempelvis höga sockelhöjder och uppbyggnad av marken påtagligt skada riksintresset för Trosa stad. I ett flert l detaljplaner har Länsstyrelsen påtalat vikten av att beakta riksintresset och därmed givit sitt godkännande till att bygga lägre än översiktsplanens rekommendation. En framtida effekt v detta kan bli att byggnader riskerar att översvämmas.

Förslag till åtgärder

Trosa kommun måste fortsätta att bevaka riskfrågor i sin fysiska planering. Utifrån den kunskap som redan finns samt de åtgärder som vidtagits kan kunskapen ytterligare fördjupas. Generellt utreds geoteknik i stort sett alltid i detaljplaner översiktligt och detta kommer att ske även i framtiden. Detaljplaner ska utformas för att säkerställa att byggnader och infrastruktur är anpassade för ett framtida förändrat klimat. Tekniska lösningar ska

undersökas inför framtiden om hur byggnader kan säkerställas även om vattenflödena blir större och högre. I detaljplaner är det viktigt att motivera ställningstaganden rörande risk i förhållande till kulturmiljövärden. Genom den kontinuerliga översiktliga planeringen tar kommunen regelbundet ställning till lägsta nivå för byggande i förhållande till havsvattennivån.

De områden som presenteras i förslag till ny översiktsplan har vägts mot en mängd intressen och anspråk och slutligen bedömts som genomförbara på ett hållbart sätt. Risk för översvämning och skred, geoteknik, hantering av dagvatten och framtida klimatförändringar har varit några av dessa strategiska frågor förslaget vägts mot.

Dricksvatten, avlopp och dagvatten

Mål:

- Dricksvattenförsörjningen ska långsiktigt säkerställas i Trosa kommun.
- Rening av kommunens avloppsvatten ska hanteras för hela Trosa kommun genom det nya reningsverket i Trosa.
- Dagvatten ska omhändertas lokalt och inte påverka övrig vattenrening eller intilliggande vattendrag.

Dricksvattenförsörjningen ska långsiktigt säkerställas

Strategier:

- Vattenskyddsområden för kommunens vattentäkter uppgraderas för att bättre säkerställa en långsiktig dricksvattenförsörjning.
- Dricksvattennätet byggs ihop för att säkerställa framtida vattenförsörjning.
- Nya föreskrifter för kommunens vattentäkter fastställs.
- Åtgärder för att öka effekten i kommunens vattentäkter utreds och förbereds inför en framtida fortsatt tillväxt i Trosa kommun.
- Dagens reningsverk i Trosa och Vagnhärad ersätts av ett nytt utbyggbart reningsverk vid Trosa våtmark.
- Vatten- och avloppsnätet i kommunen ska uppgraderas i takt med att kommunen växer och byggs ut. Gamla ledningar ska successivt bytas ut eller ersättas i syfte att minska läckage från ledningsnäten.
- En prioriteringsordning för anslutning till kommunalt vatten och avlopp av fritidshusområden upprättas.
- Dagvatten ska omhändertas lokalt och fördröjas vid källan.
- Nya områden ska anpassas för en hållbar dagvattenhantering där rening och fördröjning kan användas som kvalitativa inslag i den fysiska miljön.

Förutsättningar

För att möjliggöra en fortsatt tillväxt behöver Trosa kommun säkerställa en långsiktig hantering av avlopps- och dagvatten samt garantera tillgång till dricksvatten. Trosa kommun har kontinuerligt arbetat med att byta ut och renovera avloppsledningsnätet samt uppgraderat skydd och kapacitet på kommunens vattentäkter. Inom Trosa och Vagnhärads tätorter finns ett utbyggt dagvattennät som leder vattnet till respektive reningsverk. I de nya områden som byggts ut hanteras dock dagvatten på annat sätt och istället för att ledas bort ska dagvatten fördröjas och renas vid källan.

Att säkerställa en trygg och säker dricksvattenförsörjning är en mycket strategisk fråga för var och en av landets kommuner. Trosa har två grundvattentäkter där kapaciteten idag är tillräcklig för befintligt behov och vilka båda har möjlighet att öka uttaget. För att öka driftsäkerheten har systemen byggts om för att garantera att respektive täkt kan fungera som reservvattentäkt för varandra. I en växande kommun är dricksvattenförsörjningen central för planeringen. Föreskrifterna för Sörtuna vattentäkt är på väg att uppdateras.

Effekte

Under senare år har dricksvattenförsörjningen blivit en allt mer diskuterad fråga. Flera kommuner har drabbats av förorenat dricksvatten och har fått hantera konsekvenserna av detta. Ofta har det rört sig om ytvattentäkter. Trosa kommun har två grundvattentäkter med god kapacitet. Skyddet för Sörtuna vattentäkt har setts över och föreskrifter och skyddszoner är på väg att uppdateras. Nästa steg blir att se över motsvarande för Källvretens vattentäkt. I framtiden finns möjligheter för kommunen att öka uttaget i vattentäkterna men det behöver utredas ytterligare. Med tanke på kommunens tillväxt finns alltid risken för att täkterna inte har kapacitet för att möta uttaget. Därutöver måste kommunen se till framtida klimatförändringar där grundvattenmagasinen inte fylls på i samma utsträckning som tidigare. Detta kan leda till bevattningsförbud och andra restriktioner för uttag av dricksvatten.

Vid en fortsatt utbyggnad i kommunen krävs att dagens reningsverk i Trosa och på sikt även det i Vagnhärad ersätts med ett nytt. Görs inte detta kommer det inte vara möjligt att ansluta fler fastigheter och därmed måste bostadsbyggandet minska eller i värsta fall upphöra. Detta gäller även fritidshusområden där det inte är möjligt att lösa varje fastighets avloppshantering enskilt. Det ökar också risken för att orenat avloppsvatten släpps ut och därmed förorenar Trosaån och Östersjön. Detta vore förödande för vattenmiljön och folkhälsan. För att minska belastningen på reningsverken blir det allt viktigare att undvika att dagvatten leds in i dem. Vid alltför höga flöden av dagvatten riskerar reningseffekten att slås ut. I

takt med att nederbördsmängderna riskerar att bli högre är det av betydelse att dagvatten hanteras på annat sätt än vad som gjorts tidigare. Numera läggs stor vikt vid att dagvatten ska renas och fördröjas vid källan och inte minst att dagvatten kan tillföra en kvalitet till sitt område. Hanteras inte dagvatten på detta sätt riskeras inte bara reningen i de kommunala reningsverken utan faran är också att orenat dagvatten rinner ut i vattendrag och Östersjön och därmed påverkar vattenmiljön negativt. Såväl föroreningar som gödningsämnen kan läcka ut och därmed bidra till att vattenkvaliteten sjunker.

Förslag till åtgärder

Arbetet med nya föreskrifter för Sörtuna vattentäkt måste slutföras. Därmed säkerställs tillgången till dricksvatten på lång sikt för kommunen. På sikt behöver även kapacitetsutredningar inledas för att se över vilka åtgärder som kan krävas för att möjliggöra ett uttag av mer vatten. En möjlig åtgärd skulle kunna vara att anlägga infilt ationsanläggningar kopplade till Sörtuna vattentäkt.

När det gäller rening av avloppsvatten behöver kommunens va-plan uppdateras och tydliggöras vad gäller framtida anslutningar till det kommunala va-nätet. Det gäller både nybyggnation och befintliga områden som långsiktigt inte kan lösa avloppshanteringen enskilt. Ett nytt reningsverk behöver byggas för att säkerställa kommunens avloppsrening på sikt. Reningsverket ska vara möjligt att bygga ut i framtiden för att möta den fortsatta utbyggnaden av bostäder och verksamheter i kommunen. Kommunen ska verka för en mer effektiv a vändning av dricksvatten. Gråvatten ska kunna återanvändas innan det går till reningsverket för slutlig hantering i reningsverket. Genom att exempelvis utnyttja detta till toaletter minskar behovet av uttag av dricksvatten vilket är strategiskt viktigt på lång sikt.

Dagvatten ska hanteras vid källan och därmed fördröjas och renas på plats i högre utsträckning än vad som var fallet tidigare. Kommunens reningsverk ska i allt mindre utsträckning hantera dagvatten. Vid nybyggnation inom områden med utbyggt dagvattennät ska krav på fördröjning ställas för att på sikt minska inflödet i dag attennätet. Samarbetet mellan Tekniska enheten och Samhällsbyggnadskontoret ska fortsätta för att säkerställa en hållbar hantering av avlopps- och dagvatten i kommande detaljplaner. Samråd ska ske tidigt och ytor avsättas i planområden för exempelvis fördröjning, öppna gestaltade dagvattenlösningar och andra tekniska anläggningar. Genom en fortsatt uppgradering av ledningsnätet såväl genom kontinuerligt underhåll som vid nyexploatering kan risken för vattenläckor och inträngning i kommunens reningsverk minimeras.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Mål:

- Trosa kommuns planering ska säkerställa att kommunens sjöar och vattendrag kommer att uppnå god kemisk och ekologisk status.
- Miljökvalitetsnormer för vatten får inte försämras i Trosa kommun.

Strategier:

- Genom fortsatt inventering av enskilda avloppsanläggningar säkerställs att utsläpp minskar i kustområdet och på landsbygden.
- Kommunen ska fortsätta det egna arbetet och samarbetet med fastighetsägare utmed Trosaån i syfte att minska påverkan från jordbruket.
- Trosaåns vattenvårdsförbund ska även i framtiden samarbeta för att förbättra vattenkvaliteten i hela Trosaåns avrinningsområde. Kommunens arbete med att ta bort vandringshinder i Trosaån ska slutföras.
- Trosa kommun kommer att fortsätta samarbetet i Svealands kustvattenvårdsförbund för framtida förbättringar utmed Östersjökusten.
- Trosa nya reningsverk ersätter befintliga ommunala reningsverk i kommunen och därmed får kommunen en modern anläggning vilken kan byggas ut i takt med att behovet ökar i framtiden.
- En prioriteringsordning för anslutning till kommunalt vatten och avlopp av fritidshusområden upprättas.
- Dagvatten hanteras vid källan och fördröjs och renas där flödet uppstår i syfte att minska på erkan på intilliggande vattendrag eller kommunens reningsverk.
- När nya områden planläggs studeras möjligheten att använda dagvatten för att förstärka den allmänna miljön gestaltningsmässigt.
- Fortsätta vara restriktiv med nyetableringar och byggnation invid Gisesjön och Björken.
- Fortsätta ställa krav om lösningar för hög skyddsnivå vid anläggandet av enskilda avloppsanläggningar utmed kusten och i särskilt känsliga områden på landsbygden.

Trosa kommun har en lång kuststräcka i kombination med Trosaån och en mängd mindre vattendrag.

Förutsättningar

Trosa kommun har en lång kuststräcka i kombination med Trosaån och en mängd mindre vattendrag. Endast två sjöar har god status, Gisesjön och Björken. Liksom i övriga landet kommer miljökvalitetsnormerna för vatten inte att vara goda när innevarande period avslutats, vilket gör att Trosa liksom övriga kommuner i Sverige inriktar arbetet på att status inte får försämras. Trosa kommun har kontinuerligt arbetat med att inventera enskilda avloppsanläggningar och förelagt fastighetsägare som inte haft anläggningar som uppfyllt kraven. Successivt har kommunen byggt ut kommunalt vatten och avlopp för att möjliggöra anslutning för fritidshusområden, varav de senaste är Öbolandet, Hagstugan, Lagnöviken och Åda fritidshusområde. Arbetet med kommunens nya reningsverk har gått vidare och en redan antagen detaljplan reserverar mark för det invid Trosa våtmark. Ledningsnätet är utbyggt för att stödja en överflyttning från dagens befintliga renings erk.

När de gäller arbetet med att minska näringsläckage till Östersjön har projekt genomförts utmed Trosaån tillsammans med berörda fastighetsägare om att säkerställa odlingsfria zoner. Detta arbete kommer att fortsätta liksom möjligheten att inrätta ytterligare våtmarker utmed ån utreds. Vid detaljplaneläggning utgör hantering av dagvatten en viktig frågeställning som utreds. Ytor för fördröjning och rening säkerställs i planområdet och i vissa fall utgör dagvatten en del i gestaltningen av de allmänna ytorna.

Effekte

Som kustkommun skulle det leda till omfattande konsekvenser när det gäller miljökvalitetssnormer för vatten om Trosa kommun inte vidtog de åtgärder som görs idag och som planeras inför framtiden. Såväl ekologisk som kemisk status skulle allvarligt försämras och därmed skulle målsättningarna med miljökvalitetsnormer för vatten inte uppnås. Miljön för djur och växter i vattnet och i dess närhet skulle avsevärt försämras. Det skärgårdslandskap och den landsbygd vi ser idag skulle ändras i stor utsträckning

Kommunen arbetar för att åtgärda vandringshinder i Trosaån.

genom stor påverkan på sjöbottnar, lekmöjlighet för fiska , effekter ör fågellivet och de stora rekreationsvärden dessa delar av skärgården erbjuder skulle riskera att försvinna. Genom att åtgärda vandringshinder och fortsätta samarbetet för att minska näringsläckaget till Trosaån kommer den ekologiska statusen att förbättras.

Förslag till åtgärder

Vatten känner inga gränser och därför är samarbetet i såväl Trosaåns vattenvårdsförbund som Svealands kustvattenvårdsförbund mycket viktigt inför framtiden. Genom samarbetena skapas förutsättningar för att verkligen kunna påverka miljökvalitetsnormerna för vatten. Kommunen ska även i sin samhällsplanering beakta frågor som rör vatten och vattnets vägar till recipient. Att minska mängden dagvatten, ha en tydlig strategi för anslutning till kommunalt reningsverk och allmänt vara sparsam med vatten kan kommunen minska påverkan och bidra till att förbättra miljökvalitetsnormerna för vatten. Dock är det viktigt att betona att kommunen inte själv kan lösa detta utan samarbete krävs med berörda fastighetsägare, statliga myndigheter, regioner och grannkommuner. Kommunen kan fortsätta vara tydlig och informera fastighetsägare inom känsliga områden om vilka krav som ställs men också varför kraven är hårda.

Miljömål

Landets kommuner är viktiga aktörer för att de nationella miljömålen ska uppnås och här har den fysiska planeringen stor betydelse. Relevanta miljömål beaktas och kommunens åtgärder kopplade till översiktsplanering för att uppnå dem redovisas för nedan, där varje miljömål inleds med den Riksdagens definition v miljömålet.

Begränsad klimatpåverkan

”Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet uppnås.”

Utsläppen av växthusgaser och användningen av fossila bränslen behöver minskas för att målet ska kunna uppnås. För detta är transporterna en av de viktigaste aspekterna där skillnad kan uppnås, men som motverkas av att transporterna på våra vägar ökar. Trosa kommun kan begränsa klimatpåverkan genom att underlätta för resande och transporter med tåg, där Ostlänken kommer att ha mycket stor betydelse när den börjar trafi eras. Kommunen bidrar genom planering av ett nytt resecentrum samt utvecklingen av norra Vagnhärad invid detta. Därutöver kommer kollektivtrafi en förstärkas med fortsatta satsningar på direktbusslinjer samt fler tåg vgångar i syfte att underlätta att resa kollektivt.

Översiktsplanen medger förtätning av befintliga tätorter samt permanentning av fritidshusområden nära dessa. Därutöver prioriteras byggnation i strategiskt viktiga kollektivtrafikstråk. Ö ersiktsplanen pekar på möjligheter

till transporter med kollektivtrafik eller cykel. Sedan länge arbetar Trosa kommun med energi- och klimatrådgivning och verksamheten har under de senaste åren vuxit. Genom energieffektivisering kan både naturresurser, kapital och miljö sparas och därför ger kommunen rådgivning till privatpersoner, företag och organisationer.

Energipriserna ökar och under senare år har risk för effektbrist i elnätet påtalats. Ny bebyggelse har höga krav vad gäller energiförbrukning men samtidigt finns i kommunen bebyggelse som byggts utifrån andra krav. För att säkerställa en långsiktigt hållbar lösning av Sveriges energibalans, behöver fler bostäder värma med förnyelsebara energislag från exempelvis bioenergi och solenergi. Trosa kommun ser därför positivt på en förtätning av fjärrvärmenäten i Trosa och Vagnhärad då de levererar värme från förnybara bränslen. Kommunen arbetar systematiskt med att minska energianvändningen i de egna fastigheterna. Vad gäller vindkraft finns et riksintresseområde utlagt för havsbaserad, storskalig vindkraft. I dagsläget finns endast ett par vindkraftverk i kommunen. Intresset för att etablera nya har minskat något däremot finns ett stort intresse att installera solceller på byggnader.

Frisk luft

”Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.”

Höga halter av partiklar och höga halter av kväveföroreningar i luften kan påverka på olika sätt. Detta är nära kopplat till trafi ens avgasutsläpp samt slitage på vägbeläggningar och även för detta mål är minskad vägtrafik viktigt. Ä en uppvärmningen är av betydelse då vedeldning bidrar till utsläpp. Sedan 2014 är Trosa kommun medlem i Östra Sveriges Luftvårdsförbund för gemensam provtagning och analys av luftkvalitén enligt Miljökvalitetsnormerna för luft.

Bara naturlig försurning

”De försurande effekterna v nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska heller inte öka korrosionshastigheten i markförlagda tekniska material, vattenledningssystem, arkeologiska föremål och hällristningar.”

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Många av insatserna som är nödvändiga för att komma till rätta med försurningsproblemen är beroende av internationella åtaganden. På kommunnivå, kopplat till fysisk planering, är det framförallt minskad vägtrafi som är relevant.

Den kommunala vattenvården syftar i stort till en god hushållning med hav, sjöar och vattendrag genom att minska övergödningen och genom kalkning av försurade sjöar. Mycket av vattenvårdsarbetet sker tillsammans med de kommuner som har del i Trosaåns avrinningsområde, som bland annat Gnesta, Strängnäs och Södertälje kommuner. I Trosa kommun är dock mark och vatten mindre försurningskänsligt. Detta beror på att markerna är naturligt kalkrika och kan neutralisera den sura nederbörden. I kommunen är därför Rensjön den enda sjö som har kalkats genom åren och den har nu uppnått så god status att kalkningen upphört.

Giftfri miljö

”Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.”

För kommunernas del handlar problematiken snarare om de giftiga och långlivade ämnen som redan finn spridda i miljön omkring oss. I Trosa kommun finn några kända förorenade markområden. I samband med exempelvis inledande utredningar kopplat till detaljplanering studeras markföroreningar och vid behov görs erforderliga undersökningar och åtgärder. Arbetet med miljöskydd kopplat till kemikalier innebär framfö-

rallt tillsyn enligt miljöbalken. Miljökontoret ser till att miljöbalken och följdlagstiftningen efterlevs inom olika verksamheter, vilket kan ske med stöd av de allmänna hänsynsreglerna för att förbjuda en verksamhet eller förelägga om åtgärder.

Kopplat till samhällsbyggande gäller att inga farliga ämnen tillåts vid byggnation. Detta kontrolleras i samband med byggnation och prövning av detta. Kommunens nya reningsverk kommer att ha en förbättrad rening när det gäller mikroplaster och medicinrester jämfört med dagens båda verk. Detta är tillsammans med arbetet att få fler i vånare att välja andra resesätt än att ta bilen är mycket positivt för att uppnå målet om en giftfri miljö.

Skyddande ozonskikt

Miljömålet bedöms inte ha någon relevant koppling till översiktsplanens förslag.

Säker strålmiljö

Miljömålet bedöms inte ha någon relevant koppling till översiktsplanens förslag.

Ingen övergödning

”Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller på möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.”

När mark eller vatten tillförs för mycket näringsämnen uppstår övergödning, vilket får effekter för vattenkvalitet och biologisk mångfald. För Trosa kommun är frågan mycket relevant då kommunen är en kustkommun med stor efterfrågan på att bo och bygga nära vatten. En stor del av problemen med övergödning kan kopplas till reningsverk, enskilda avlopp och utsläpp från jordbruket. Kommunen arbetar kontinuerligt för att förbättra avloppshanteringen både genom inventeringar av enskilda avloppsanläggningar men också genom att bygga ett nytt kommunalt reningsverk. Därutöver genomförs arbeten för att minska näringsläckaget utmed Trosaån tillsammans med berörda markägare både genom kommunens egna arbete men också via Trosaåns vattenvårdsförbund.

För befintliga enskilda avlopp pågår ett omfattande arbete där samtliga ska inventeras och där det är nödvändigt måste åtgärder vidtas för att minska miljöbelastningen.

Levande sjöar och vattendrag

”Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika miljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningarna för friluftsliv värnas.”

Målet kan till stor del knytas till problem med övergödning och försurning, vilket omnämnts tidigare. Vid insatser strävar kommunen efter att åtgärder i möjligaste mån ska få positiva effekter på både övergödning och försurning. I fråga om miljögifter sker åtgärder som nämnts ovan för att förbättra enskilda avlopp samt Tro-

Sjöar ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika miljöer ska bevaras.

Trosaåns fis evårdsområde har bildats för att vårda och utveckla fis ebestånden i ån. Området omfattar idag åsträckan från Nygårdsdammen i Vagnhärad till stadsfjärdarna och större delen av vattnet runt Öbolandet. Alla fis evattenägare inom området är medlemmar och tack vare detta kan förvaltningen av fis eresurserna förbättras. Kommunen har tillsammans med Trosaåns Fiskevårdsområdesförening inrättat en fis evårdsplan för Trosaåns fis evårdsområde. Denna innefattar en rad åtgärder för att förbättra förutsättningarna för fiskb - ståndet i ån, bland annat genom att förbättra lekmiljöer och åtgärda vandringshinder.

Utmed Trosaån finns stora kulturmiljövärden och kommunen arbetar kontinuerligt för att tillgängliggöra promenadvägar och liknande i anslutning till ån. Även promenadvägar utmed stadsfjärdarna i Trosa har hög prioritet i den kommunala planeringen. Utifrån ovanstående resonemang bedöms översiktsplanens genomförande inte påverka miljömålet negativt.

Grundvatten av god kvalitet

”Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.”

Trosa kommun har två grundvattentäkter. Den ena försörjer Trosa, medan den andra täkten försörjer Vagnhärad och Västerljung. En överföringsledning kopplar ihop de båda ledningsnäten, vilket innebär stabilare vattentillgång och en säkrad vattenkvalitet. Dessutom finns omkring femton enskilda, gemensamma och mindre anläggningar. Kvaliteten på dricksvattnet är generellt mycket bra. Vattenverken och vattentäkterna omges av skyddsområden med tillhörande föreskrifter för att skydda grundvattnet från olika slag av föroreningar. Översiktsplanens föreslagna exploateringsområden samt omvandlingsområden ska uppfylla sedvanliga krav på lösningar för vatten och avlopp.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

”Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård bedrivs så att en långsiktigt hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.”

Övergödning, miljögifter och ett alltför intensivt fis e riskerar att störa den biologiska mångfalden i kust- och havsområden. Trosas arbete med att minska övergödning och överfis e berörs ovan. För att minska miljögifter i vattnet i form av båtägares utsläpp finns i rosa gästhamn sedan 2005 en båtbottentvätt. Dessutom bedrivs särskilda projekt gentemot båtklubbar och varv i syftet att stimulera till ett mer hållbart båtliv. I Trosa gästhamn finns möjlighet att tömma fritidsbåtars septitankar.

Södermanlands skärgård är i allmänhet lågt exploaterad och det finns idag sto a delar som är väl bevarade utan mänsklig påverkan. Med avseende på föreslagna riktlinjer för byggande på landsbygden, i synnerhet i den yttre kustzonen, bedöms tillkommande bebyggelse eller permanentning av fritidshus vara begränsad. I sammanhanget är också Lagnövikens och Hagstugans anslutning till Trosa reningsverk positivt utifrån ett miljöperspektiv. Utveckling av skärgården är alltid komplicerat. Samtidigt som boende och näringsidkare i skärgården ska ges förutsättningar till att bo och verka ska detta balanseras mot höga natur-, rekreations- och kulturmiljövärden. En levande skärgård är en målsättning för såväl Trosa som övriga kustkommuner samtidigt som detta innebär utmaningar i den kommunala planeringen och myndighetsutövningen.

Stadsfjärden vid Trosa samt övriga skärgården påverkas då tätorterna växer och invånarna blir fle . Generellt eftersträvas ett strandnära byggande som tar hänsyn till och inte påverkar den befintliga miljön negativt. Där det är möjligt ställs krav på att strandpromenader som ökar allmänhetens tillgänglighet i samband med exploatering. Stora vinster för den marina miljön i Östra Stadsfjärden väntas när Trosa reningsverk flyttar till Trosa våtmark.

Myllrande våtmarker

”Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.”

Trosa kommun har anlagt två större våtmarksområden för rening av avloppsvatten. Både Trosa respektive Vagnhärads reningsverk har våtmarksområde som ett sista reningssteg innan vattnet släpps ut. Verken har så hög reningsgrad och tillförlitlighet att de under större delen av året klarar den kvalitetsnorm som är föreskriven för strandbad, det vill säga mer än 50 % av kvävebelastningen i reningsanläggningen. Våtmarkerna främjar det lokala växt- och djurlivet längs Trosaån. Vackra promenadstråk löper runt områdena. I våtmarkens sista dammar finns ett yller av liv. Här finns groddjur och många andra vattenlevande organismer.

Levande skogar

”Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras, samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.”

Inom kommunen finns fle a skyddade naturområden vilket är positivt för miljömålet. Det handlar antingen om naturreservat eller Natura 2000-områden. Kommunens planer på att inrätta ett naturreservat i södra Hunga strövområde är ett sätt att stärka detta miljömål. Ostlänkens sträckning och översiktsplanens föreslagna Infart västra Trosa gör att sammanhängande naturområden minskas. I båda fallen är föreslagen sträckning vald i syfte att att bland annat minimera förlusten av rekreationsmöjligheter, biologisk mångfald och höga naturvärden. Den kommunala planeringen kan i övrigt inte påverka normalt skogsbruk annat än då kommunen äger marken. I översiktsplanen ges dock ett särskilt skydd till stora arealer skogsmark i form av prioriterad grönstruktur, vilket ska ses som en rekommendation att freda särskilt viktiga ytor från exploatering. Skogsbruksfrågor hanteras främst av Skogsstyrelsen.

Ett rikt odlingslandskap

”Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.”

Globalt sett blir jordbruksmarken allt mer värdefull när jordens befolkning växer och klimatet förändras. Nationellt sett är jordbruksmarken en viktig del av ett hållbart samhälle, där jordbruksmarken behövs för produktion av livsmedel med mera och för att sluta kretslopp. Samtidigt lyfts också vikten av egenproduktion inom landet, bland annat med hänsyn till transporter, beredskap och risker för smittspridning. Näringslivsenheten och Ekologienheten arbetar med ett projekt för att stimulera den lokala marknaden och verka för en ökad självförsörjandegrad i kommunen. Den nationella formuleringen innefattar ett brett spektrum av jordbruksmark och liksom för skogsbruk, kan den kommunala planeringen i slutändan inte påverka annat än den kommunala marken. I syfte att hålla samman tätortsbebyggelse kan återanvändning av mark i kombination med förtätning fungera väl men på vissa platser måste även en del av tätortsutbyggnaden ske på naturmark eller icke produktiv jordbruksmark i tätorternas randzoner.

I samband med föreslagen exploatering som föreslås i översiktsplanen tas viss åkermark i anspråk. I samhällsplaneringen har avvägningen gjorts, att den åkermark som tas i anspråk för nya stadsdelar, där ett stort antal bostäder och verksamheter kommer att kunna rymmas, i sammanhanget får anses som möjlig att exploatera. Även Ostlänkens utbyggnad kommer att ta åkermark i anspråk i viss mån och därmed påverkas förutsättningarna för jordbruk på fle a sätt. Trafik erket redovisar om-

fattningen, liksom hur störningar och intrång kan minimeras, i järnvägsplan med miljökonsekvensbeskrivning. För Trosa kommun är det särskilt viktigt att bärkraftiga företag kan fortsätta sin verksamhet, såväl under byggtiden som när Ostlänken har tagits i drift.

God bebyggd miljö

”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas.”

Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. Målet innefattar en rad vitt skilda frågor, som på fle a sätt berörs av samhällsplaneringen både på ett övergripande plan och i konkreta förslag.
Översiktsplanen föreslår ny bebyggelse utifrån strategin att förtäta i befintliga tätorter och stärka viktiga kollektivtrafikstråk. ommunen menar att detta möjliggör ett stadsbyggande som ger och hälsosamma livsmiljöer med hög kvalitet samtidigt som påverkan på miljön kan minskas genom ett minskat behov av transporter och bättre möjlighet för exempelvis kollektivtrafik. Viktigt är dock att komma ihåg, att den absolut största delen bostäder redan finns och att det därför är i det befintliga byggnadsbeståndet vinster kan göras, i form av energieffektivisering e t c. Översiktsplanens prioriterade grönstruktur anses väl svara upp till miljömålets naturvärden.

Generellt utformas nya områden relativt tätt, vilket ger betydande befolkningsökning utan att onödigt stora ytor tas i anspråk. Förtätning, där det kan öka tätorternas stadsmässighet, ses generellt som positivt. Därför håller tätortsnära exploateringar relativt hög täthet, vilket utnyttjar marken väl även då det är fråga om villa eller radhusbebyggelse, samtidigt som miljöerna skapar hög grad av rörlighet och förutsättningar för mänskliga möten. Nära kopplat till detta är frågor som berör den sociala hållbarheten i form av trygghet och säkerhet. För detta

Ett rikt växt- och djurliv.

eftersträvas även en mångfald av boendemiljöer.
För att stärka de blå miljöerna ställs krav på att allmänheten får ökad tillgång till strandområden genom att strandpromenader och dylikt anläggs i samband med exploatering.

Generellt sett är problem med buller i kommunen begränsade, trots att E4:an, Södra stambanan och Ostlänkens planerade sträckning passerar genom kommunen. Det som förekommer är oftast klagomål kring byggbuller i samband med förtätningar. Detta pågår under byggtiden men upphör därefter.

Ett rikt växt- och djurliv

”Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.”

De förslag som ingår i översiktsplanen och som kan beröra miljömålet är framförallt exploatering vid Solberga i Vagnhärad och Ostlänkens dragning genom kommunen samt Västra Krymla och Västra Trosa. Områdena i Vagnhärad har utretts i Fördjupad översiktsplan för Solberga med tillhörande MKB, vilken vann lagakraft under 2014. Där är bedömningen att exploatering inom ramen för kommunens planering inte bedöms leda till betydande miljöpåverkan avseende miljömålet. Ostlänkens och Infart västra Trosas påverkan på miljömålet, och hur detta kan minimeras, utreds och redovisas i Trafik erkets fortsatta planering. Genom att i översiktsplanen peka på viktiga spridningskorridorer och peka ut prioriterade grönstruktur såväl i tätorterna som på landsbygden skapas förutsättningar för att understöjda målet om ett rikt växt- och djurliv.

Vägval under planarbetet

I förslag till översiktsplan har avvägningar gjorts utifrån många aspekter. Under pågående planperiod har kommunen gjort egna inventeringar och utredningar om möjliga nya områden för bostäder eller verksamheter samtidigt som externa fastighetsägare inkommit med önskemål om ny exploatering. Varje förfrågan har studerats utifrån fle a aspekter och de förslag som presenteras har bedömts som möjliga att genomföra medan andra har bedömts som olämpliga och därmed har kommunen meddelat fastighetsägaren detta. När en förfrågan inkommer till kommunen inför arbetet med den nya översiktsplanen studeras området översiktligt. Finns några kända registrerade naturvärden på platsen eller i dess närhet, berörs någon fornlämning eller något byggnadsminne, ligger området inom strandskyddat område, är frågan förenlig med gällande riksintressen och

är det i enlighet med kommunens utbyggnadsstrategi? Därutöver görs en lämplighetsbedömning utifrån närområdet i övrigt. Kommunstyrelsens planutskott får sedan ta ställning till respektive förfrågan utifrån ett redovisat kunskapsunderlag. Ska området markeras eller inte i den nya översiktsplanen?

Inom ramen för arbetet med förslag till ny översiktsplan har ett flertal områden stude ats men inte inkluderats i översiktsplanen. Några av de större områdena är bl a ytor i anslutning till Infart västra Trosa belägna inom Hunga strövområde, områden invid Trostorp samt ett större område norr om Ekebonäs mot Stene. I vissa fall har områden lagts in i översiktsplanen även om exempelvis en mindre del jordbruksmark tas i anspråk. I den västra delen av Dalby i Västerljung har dock avgränsningen gjorts på ett sätt som fortsätter möjliggöra brukande av marken, samtidigt som tätorten sluts på ett stadsbyggnadsmässigt lämpligt sätt. I fle a fall har områden fått en generös avgränsning i översiktsplanen. Det betyder inte att hela ytan kommer att exploateras. Det kommer slutligen att avgöras i samband med kommande detaljplanering då mer noggranna studier genomförs. Detta gäller framförallt norra Vagnhärad där stora områden markeras för bostads- och verksamhetsändamål samt som strategisk mark.

Kommunen planerar för tillväxt och den ska detta ske balanserat. Kommunfullmäktige har nyligen beslutat om nya mål för kommunens befolkningsutveckling och angett att kommunen ska växa med 200 personer per år sett över en treårsperiod. I en liten kommun kan enstaka år ge stora utslag i befolkningsstatistiken åt båda håll. Kommunens möjligheter att styra detta är i vissa delar begränsade men genom aktiva val för det egna markinnehavet finns möjlighete . Genom att bjuda in till byggnation på kommunal mark kan bostadsbyggandet stimuleras samtidigt som ett avvaktande förhållande kan dämpa en stark tillväxt driven av andra faktorer. I kommunens fortsatta arbete med planering och utveckling är detta viktiga aspekter att ta med. Samtidigt visar erfarenheten att det är viktigt att kunna erbjuda en bred palett av detaljplaner och möjliga utvecklingsområden eftersom konjunkturen kan svänga fort eller exploatörer kan välja att avbryta sina projekt. Översiktsplanen pekar på en variation av områden där olika bostäder av olika typ och upplåtelseform kan byggas i alla tre tätorter.

KÄLLFÖRTECKNING

Tryckta källor:

Att bygga för ökad jämställdhet – exempelsamling om jämställdhet i den byggda miljön, Boverket, rapport 2015:23

Bostadsförsörjningsprogram 2016-2020 med riktlinjer för markanvisning och exploateringsavtal, antagen av kommunfullmäktige 2016-06-15, § 48

Bygd och miljö del 1, En beskrivning av värdefulla kulturhistoriska miljöer i Nyköpings kommun, rapport 1988-2

Energi- och klimatplan Trosa kommun, antagen av kf 2018-06-13, § 50

Enskilda avlopp inom vattenskyddsområde, mn 2018/20

Farligt gods – Hur man kan planera med hänsyn till risk för olyckor intill vägar och järnvägar med transporter av farligt gods, fastställd i juni 2015, Länsstyrelsen Södermanland

Följder av Weserdomen, Analys av rättsläget med sammanställning av domar, Havs- och Vattenmyndigheten, Rapport 2016:30, 23 november 2016

Förslag till Havsplaner för Sverige, Bottniska viken, Östersjön, Västerhavet, Granskningshandling, 2019-03-14

Förvaltningsplan Norra Östersjöns vattendistrikt 2016-2021, Åtgärdsprogram 2016-2021, Åtgärder riktade till myndigheter och kommuner samt konsekvensanalys, Vattenmyndigheten Norra Östersjön, Länsstyrelsen Västmanlands län

GPF – Gemensamma planeringsförutsättningar, kommunens befolkningsprognos

Handlingsprogram för en säkrare och tryggare kommun, antagen av kf 2015-12-02

Hur ska EU-domstolens dom i mål C461/13 (Weserdomen) tolkas och vad får den för betydelse, Fröberg & Lundholm Advokatbyrå, Svenskt Vatten, 15 december 2015

Klimat- och energistrategi för Södermanland, Länsstyrelsen, Rapport 2016:15

Kommunalförbundet Sörmlands Kollektivtrafik yndighet, 2018, Årsredovisning

Luftguiden, version 4, Naturvårdsverket, 2019-01

Länsstyrelsen i Västmanlands läns (Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikts) föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster i Norra Östersjöns vattendistrikt, 19FS 2016:10, 2016-12-21

Länsstyrelsens landskapsstrategi, Rapport 2010:13

Miljöbalken (1998:808)

Miljöbedömningsförordningen (2017-966)

Miljögifter i vatten – klassificering v ytvattenstatus, Vägledning för tillämpning av HVMFS 2013:19, Havs- och Vattenmyndighetens rapport 2016:26

Miljökvalitetsnormer för fisk och mussel atten (SFS 2001:554)

Miljökvalitetsnormer för havsmiljön (SFS 2010:1341)

Miljökvalitetsnormer för omgivningsbuller (SFS 2004:675)

Miljökvalitetsnormer för utomhusluft (SFS 2010:477)

Miljökvalitetsnormer för vatten (SFS 2004:660)

Miljönämndens beslut, 2018-10-01, § 28

Mål- och planindikatorer som verktyg I fysisk planering, Exempel från fyra kommuners utvärderingsarbete, Boverket, 2007

Plan- och bygglagen (2010:900)

Regional handlingsplan grön infrastruktur i Södermanlands län, Rapport 2019:20

Regional handlingsplan Klimatanpassning, Södermanlands län, Rapport 2014:15

Regional Strategisk Inriktning, antagen av Trosa kommun

Regionförbundet Sörmland, Räcker elen? – Sörmlands elförsörjning vid etablering och expansion av företag, dnr 17-088

Riksintressen för totalförsvarets militära del i Södermanlands län 2018, FM2018-22570:1 bilaga 15

Riskbild 2 Sörmland, Rapport 2013:24, Länsstyrelsen Södermanlands län

Riskbild 3 Sörmland, Rapport 2016:3, Länsstyrelsen Södermanlands län

Riskbild Sörmland, Rapport 2012:6, Länsstyrelsen Södermanlands län

Samhällsbyggnadsnämndens beslut 2018-10-23, § 89

Strategi för byggnadsminnen, Del 1 Strategi, Södermanlands län, Länsstyrelsen Södermanlands län, Rapport 2016:14

Sörmlandsstrategin 2020, Regionförbundet Sörmland

Trosa kommuns VA-policy, antagen av kf 2016-06-15, § 49

Vattenförvaltningsförordning (2004:660)

Vägledning om Ekosystemtjänster i ärendehandläggning och annan verksamhet, 2016:34, Länsstyrelsen Örebro län

Väsentligt samhällsintresse? Jordbruksmarken i kommunernas fysiska planering, RA2013:35, Jordbruksverket

Översiktlig gradering av åkermarken i Sverige, Kungliga Lantbruksstyrelsen, 1971-02-11

Länkar:

http://www.rufs.se/rufs-2050/

http://www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/

https://viss.lansstyrelsen.se/

https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/

https://www.havochvatten.se/hav/samordning--fakta/havsplanering/havsplaner/forslag-till-havsplaner.html

https://www.lansstyrelsen.se/sodermanland/privat/djur-och-natur/skyddad-natur.html#0

https://www.lansstyrelsen.se/sodermanland/stat-och-kommun/samhallsbyggnad.html

https://www.svensktvatten.se/

www.agenda2030delegationen.se

www.sormlandsstrategin.se

www.trosa.se

www.vattenmyndigheterna.se

Trosa
KOMMUN

§ 14
Yttrande över remiss - Inbjudan till samråd för översiktsplan 2020, Trosa kommun

HSN 2019-2226

Ärendebeskrivning
Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över remiss — Inbjudan till samråd för översiktsplan 2020, Trosa kommun.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Inbjudan till samråd för översiktsplan 2020, Trosa kommun

Yrkanden
Ordföranden Anna Starbrink (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Propositionsordning
Ordföranden Anna Starbrink (L) ställer eget yrkande under proposition och finner att hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar enligt ordförandens yrkande.

Beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över remiss - Inbjudan till samråd för översiktsplan 2020, Trosa kommun överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Expedieras till
Regionstyrelsen
Akten

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Samverkan och stöd
Peder Eskesen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-01-09

HSN 2019-2226

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över remiss - Inbjudan till samråd för översiktsplan 2020, Trosa kommun

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över remiss — Inbjudan till samråd för översiktsplan 2020, Trosa kommun.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Inbjudan till samråd för översiktsplan 2020, Trosa kommun

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över remiss - Inbjudan till samråd för översiktsplan 2020, Trosa kommun överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Kommunstyrelsens planutskott i Trosa kommun har fattat beslut om att samråda förslag till ny översiktsplan 2020 för Trosa kommun och har inbjudit Region Stockholm att yttra sig.

Vid årsskiftet blev Stockholms läns landsting Region Stockholm. Samtidigt infördes också en ny politisk organisation. Den politiska instansen inom regionen som numera ansvarar för den politiska samverkan med kommuner och stadsdelar är avtalsutskottet. Av arbetsordningen för hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) och dess underorgan framgår att utskottet svarar även för dialog med kommunerna i Region Stockholm för frågor som rör utskottets ansvarsområde.

Avtalsutskottet kommer framöver att samverka med kommuner och stadsdelar enligt en delregional struktur. Det innebär att man två gånger per år träffar politiker från nedanstående sju grupper. Mötena ägnas åt teman som berör region och kommuner/stadsdelar i regionen.

• Nordost: Danderyd, Täby, Vallentuna, Österåker, Vaxholm samt Lidingö
• Nordväst: Solna, Sundbyberg, Upplands-Bro, Upplands Väsby, Sollentuna, Järfälla samt Sigtuna
• Stockholms stad *västerort samt Ekerö*: Bromma, Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby samt Ekerö
• Stockholms stad *innerstan*: Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm samt Södermalm
• Stockholms stad *söderort*: Älvsjö, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hägersten-Liljeholmen, Skarpnäck samt Skärholmen
• Sydost: Nacka, Värmdö, Tyresö, Haninge samt Nynäshamn
• Sydväst: Huddinge, Botkyrka, Södertälje, Nykvarn samt Salem

Förslaget har förankrats på möte med det regionala politiska samverkansforumet VIS (Vård i samverkan) den 3 december 2019. Avtalsutskottets ordförande kommer att sända brev till politiska företrädare i kommuner och stadsdelar i regionen för att förankra det nya arbetssättet kring samverkan.

Överväganden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har inte några närmare synpunkter i sak på innehållet i Trosa kommuns översiktsplan 2020.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av Björn Eriksson, 2020-01-09

Från: Detaljplan
Ärende: Inbjudan till samråd för Översiktsplan 2020, Trosa kommun
Datum: den 28 november 2019 10:55:48
Bilagor: Samråd Trosa kommun Översiktsplan 2020 utskick.pdf

Trosa

Hej!

Kommunstyrelsens planutskott har fattat beslut om att samråda förslag till ny Översiktsplan för Trosa kommun. I bifogad fil finns information om samrådet och planprocessen. På kommunens hemsida www.trosa.se/op2020 finns planförslaget i sin helhet. Samrådet pågår till och med den 28 februari 2020.

Synpunkter på förslaget lämnas skriftligt senast den 28 februari till:

- Trosa kommun, Samhällsbyggnadskontoret, 619 80 Trosa. Märk "ÖP2020"
- detaljplan@trosa.se, märk "ÖP2020"
- https://etjanst.trosa.se/op

Välkommen till samråd!

Med vänliga hälsningar

Helen Boo
Administratör
Samhällsbyggnadskontoret
619 80 Trosa
Besöksadress: Västra Långgatan 5

Tel direkt: 0156-520 25
Tel växel: 0156-520 00
E-post: helen.boo@trosa.se
Hemsida: www.trosa.se

Ägna miljön en tanke innan du skriver ut detta mail

När du kommunicerar med Trosa kommun och våra kommunala bolag via e-post kommer dina uppgifter att behandlas av kommunen eller bolagen. All hantering av personuppgifter i e-post sker i enlighet med Dataskyddsförordningen. Du kan läsa mer om Trosa kommuns och de kommunala bolagens hantering av personuppgifter på https://www.trosa.se/personuppgifter

Datum
2019-11-27
Diarienummer
2018/182

Trosa KOMMUN

Enligt sändlista

Samråd – förslag till Översiktsplan 2020

Plan- och bygglagen anger att varje kommun ska ha en översiktsplan som ska ge vägledning för mark- och vattenanvändning samt hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Trosa kommun har sedan lång tid tillbaka arbetat kontinuerligt med sin översiktliga planering. I översiktsplanen redovisas hur kommunen vill utvecklas på kort och lång sikt samt vilka värden som finns och som behöver bevaras. Med kort sikt avses en period på fem till tio år och när det gäller lång sikt blickar översiktsplanen fram mot år 2040. Översiktsplanen är rådgivande och utgör ett viktigt styrdokument för samhällsbyggnadsfrågor i Trosa kommun.

Under de senaste åren har mycket hänt i Trosa kommun. Inflyttningen har varit hög liksom bostadsbyggandet, den slutliga dragningen av Ostlänken och placeringen av dess resecentrum har fastställts. Därutöver har kollektivtrafiken fortsatt att utvecklas, nya förskolor har byggts och utbyggnad av Skärlagsskolan har påbörjats, för att nämna några av alla utvecklingssteg som tagits. Samtidigt har ett nytt naturreservat inrättats, en ny energi- och klimatplan antagits där kommunens energi- och klimatrådgivning utökats, satsningar på Östersjövänlig mat och folkhälsostigar har gjorts och arbetet för fria vandringsvägar i Trosaån har inletts.

Genom en aktuell översiktlig planering kan Trosa kommun ta ställning i viktiga frågor och aktivt arbeta såväl för utveckling som bevarande. Det ska inte råda någon tveksamhet om hur kommunen ställer sig i långsiktiga strategiska frågor. Samtidigt ska också invånare, företagare, besökare och andra myndigheter kunna ta stöd i egna beslut utifrån de förutsättningar som råder i kommunen. Översiktsplanen ska fungera som en uppslagsbok inför viktiga beslut och ställningstaganden.

Kommunstyrelsens planutskott gav Samhällsbyggnadskontoret i uppdrag att ta fram förslag till ny översiktsplan i december 2018. Under våren har planutskottet tillsammans med Samhällsbyggnadskontoret arbetat med att ta fram det förslag som nu är ute på samråd. Under våren har översiktsplanen varit uppe för diskussion i olika forum i syfte att fånga upp aktuella frågor bland kommunens invånare bl a vid föreningsmöten, åk 8 Framtidsvecka och vid kommunens SFI. Översiktsplanen har därmed fått en ytterligare spridning och deltagarna har bidragit med synpunkter vilka varit värdefulla i planarbetet.

Arbetet med att ta fram en ny översiktsplan är reglerat i Plan- och bygglagen och

bygger på en demokratisk process där kommunens invånare och företag, myndigheter, föreningar m fl bjuds in att ta del av kommunens förslag. Alla har möjlighet att ta del av handlingarna som finns tillgängliga på kommunens bibliotek, Samhällsbyggnadskontoret på Västra Långgatan 5 i Trosa samt på vår hemsida: www.trosa.se/op2020.

Översiktsplanen ska redovisa rådande planeringsförutsättningar, gällande statliga och allmänna intressen samt kommunens förslag till framtida utveckling och bevarande. Utöver att kommunen redovisar sitt förslag för kommunens framtida utveckling är översiktsplanen en form av överenskommelse med staten via Länsstyrelsen. Därför ska det framgå hur kommunen ställer sig till allmänna intressen och om kommunen har annan uppfattning än Länsstyrelsen t ex när det gäller riksintressen. Nedan redovisas planprocessen och var i den kommunens översiktsplan befinner sig nu:

Samråd pågår fram till februari 2020 och därefter kommer planförslaget att revideras för att sedan skickas ut på granskning under sommaren 2020. Enligt tidplanen kommer ett slutligt förslag till ny översiktsplan att antas av kommunfullmäktige i december 2020. Tidplanen är preliminär och kan ändras under arbetets gång.

Synpunkter på förslag till ny översiktsplan ska lämnas skriftligt **senast den 28 februari 2020** till:

- Trosa kommun, Samhällsbyggnadskontoret, 619 80 Trosa, märk "ÖP2020"
- detaljplan@trosa.se, märk "ÖP2020"
- https://etjanst.trosa.se/op

Under januari kommer Trosa kommun bjuda in till möten om översiktsplanen i Trosa, Vagnhärad och Västerljung. Under några eftermiddagar i januari kommer det också finnas möjlighet att prata med tjänstemän från Samhällsbyggnadskontoret som finns på plats på Trosa stadsbibliotek och Biblioteket Navet i Vagnhärad. Information om datum och tider kommer att presenteras på kommunens hemsida och respektive bibliotek. Vid frågor kontakta gärna Linda Axelsson, planchef, linda.axelsson@trosa.se eller tfn 0156-520 37.

Kom ihåg att gå in på www.trosa.se/op2020 för att studera planförslaget!

Välkommen till samråd av kommunens nya översiktsplan!

Sändlista:

Partier i Trosa kommun
Centerpartiet
Kristdemokraterna Trosa
Liberalerna
Miljöpartiet de Gröna Trosa
Moderaterna i Trosa-Vagnhärad
Socialdemokraterna
Sverigedemokraterna
Vänsterpartiet

Myndigheter, organisationer, företag m fl
Camfil
Hedebyskolan
Lantmäteriet
Länsstyrelsen Södermanlands län
Metria
Näringslivsenheten
Region Stockholm
Region Sörmland
Region Sörmland kollektivtrafik
SFI Trosa kommun
Statens Fastighetsverk
Statkraft
Svealands kustvattenvårdsförbund
Sörmlands museum
Sörmlandskustens Räddningstjänst
Telia Sonera Skanova Access
Tomtaklintskolan
Trafikverket
Trafikverket Ostlänken
Trosa Turism
Trosaåns vattenvårdsförbund
Vattenfall Eldistribution AB
Åkerbergs
Östra Sveriges Luftvårdsförbund

Kommuner
Gnesta kommun
Nyköpings kommun
Nynäshamns kommun
Oxelösunds kommun
Södertälje kommun

Nämnder och kommunala bolag
Brottsförebyggande rådet, BRÅ
Ekoutskottet
Humanistiska nämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Miljönämnden

Samhällsbyggnadsnämnden
Tekniska nämnden
TROBO
Trofi
Vård- och Omsorgsnämnden
Äldre- och omsorgsrådet

Föreningar
Företagarna Trosa-Gnesta
Omställning Trosa
PRO
SPF
SSIF
Trosa Amatörflygklubb
Trosa Edanö IBK
Trosa hembygdsförening
Trosa Ridsällskap
Trosa Vagnhärads SK
Trosabygdens naturskyddsförening
Trosabygdens OK
Vagnhärads hembygdsförening
Västerljungs hembygdsförening
Västerljungs IF

Fastighetsägare/Exploatörer/Byggföretag
Billy Gustafsson AB
Bo Klok
Boije Bygg AB
Conventor
Ekologiska byggvaruhuset AB
Erikslunds gård
FB Bostad
HSB
Hvalfisken
Kjellbergs Bygg AB
LMR Bygg
Långnäs gård
Nero Bygg
Nokon
Panghus
Peab
Signum Fastigheter
Strömbergs
Större enskilda fastighetsägare
Trosa Vagnhärads Mark AB
Trotab
Tureholms slott
Åda gods

Samfällighetsföreningar
Gisekvarns samfällighetsförening

Hagstugan Korsnäs samfällighetsförening
Karlsborgs samfällighet
Källviks hamns samfällighetsförening
Källviks samfällighetsförening
Källviks Östra VA Samfällighetsförening
Lagnövikens samfällighetsförening
Lövsta samfällighetsförening
Sandvikshagens samfällighetsförening
Stensund samfällighetsförening
Sunds samfällighetsförening
Tofsö samfällighetsförening
Valhalls samfällighetsförening
Öbolandets samfällighetsförening

§ 12
Yttrande över Trosa översiktsplan 2020
TRN 2019–02~~04~~

Ärendebeskrivning

Tillväxt- och regionplanenämnden har beretts möjlighet att yttra sig över remiss om samråd för Översiktsplan 2020, Trosa kommun till regionstyrelsen. Yttrandet utgår från ett samlat regionalt utvecklingsperspektiv utifrån Region Stockholms roll som regionplaneorgan och regionalt utvecklingsansvarig.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2020-01-16
Förslag till yttrande, 2020-01-16
Översiktsplan 2020, Trosa kommun finns att läsa på kommunens hemsida.

Förslag och yrkande

Ordförandes förslag om bifall till förvaltningens förslag

Beslut

Tillväxt- och regionplanenämnden beslutar följande:

1. Yttrande över Översiktsplan 2020, Trosa kommun, TRN 2019–0243, godkänns och överlämnas till regionstyrelsen.

2. Paragrafen justeras omedelbart.

Beslutsexpediering:
Trosa kommun
Akt

Tillväxt- och regionplanenämnden

YTTRANDE
2020-01-16

TRN 2019-0243

registrator.lsf@sll.se

Regionledningskontoret
Registraturen
Box 22550
104 22 Stockholm

Samråd för Översiktsplan 2020, Trosa kommun

Inledning

Tillväxt- och regionplanenämnden välkomnar Trosa kommuns förslag till översiktsplan och hur den tydliga kopplingen till Stockholmsregionen redovisas. Däremot saknas ett tydligt storregionalt östra Mellansverige-perspektivet i förslaget.

Synpunkter

Förslaget till översiktsplan saknar en tydlig beskrivning av den förväntade framtida befolkningen, såväl mängd som sammansättning. Det som går att utläsa innebär en markant högre befolkningsökning än de gemensamma befolknings- och sysselsättningsframskrivningarna som tagits fram inom ramen för samarbetet inom östra Mellansverige, ÖMS. Förslaget skulle vinna på en tydligare beskrivning av den förväntade framtida befolkningen.

Det är positivt att det finns en väl beskriven koppling till Stockholmsregionen, främst genom arbetspendling till såväl Södertälje som Stockholms stad. Förslaget saknar däremot en tydlig koppling till det storregionala ÖMS perspektivet. Vid ett genomförande av Ostlänken kan kommunens strategiska läge komma att vara än mer betydelsefullt för både Stockholmsregionen och den större ÖMS-regionen, och kräver isåfall mer samverkan i ett storregionalt perspektiv.

Enligt Trafikverket är målet att Ostlänken är färdig för persontrafik 2035. Hög tilltro sätts till Ostlänken i förslaget. Med tanke på det långa tidsperspektivet är det viktigt att planera för en utveckling även fram till 2035. Generellt skulle tydligheten i planens förslag förstärkas med tidsangivelser.

Region Stockholm
Trafiknämnden

PROTOKOLLSUTDRAG

Nr 1/2020

Sammanträdesdatum
2020-01-28

Datum för justering: 2020-01-28

Datum för anslag: 2020-01-29

Kristoffer Tamsons (M)
Jens Sjöström (S)

---

§ 6

Yttrande över remiss angående översiktsplan för Trosa kommun 2020
(TN 2019-1381)

I ärendet förelåg tjänsteutlåtande daterat den 8 januari 2020 från förvaltningschefen för trafikförvaltningen.

BESLUT

Trafiknämnden beslöt följande.

1. Nämnden avger yttrande i enlighet med förvaltningens förslag.

2. Paragrafen justeras omedelbart.

UTTALANDE

SD-ledamoten lät till protokollet anteckna ett särskilt uttalande (bilaga 3).

EXPEDIERAS TILL

Regionledningskontoret

Vid protokollet

Karoline Sandar

Bilaga 3

Region Stockholm

SÄRSKILT UTTALANDE
2020-01-28

TN 2019-1381

Trafiknämnden
6

Sverigedemokraterna
Region Stockholm

Yttrande avseende remiss angående översiktsplan för Trosa kommun 2020

Sverigedemokraterna Region Stockholm anser det olyckligt att Trafikförvaltningen väljer att inte yttra sig angående översiktsplan för Trosa kommun 2020. De själva är angelägna om att ha goda förbindelser och kollektivtrafik mot Region Stockholm. Det är en kommun som kommer få stor påverkan efter att Ostlänken står färdig då dagligpendling mot Norrköping-Linköping blir ett realistiskt alternativ. Det borde ligga i Region Stockholms och Trafikförvaltningens intresse att se till att den pendlingstrafik som finns mellan Trosa kommun och Region Stockholm är synkroniserad och effektiv oavsett om det är SL trafik eller ej. Regionen har ett regionalt utvecklingsansvar och att inte yttra sig angående angränsande regioners och kommuners översiktsplaner som inkluderar kollektivtrafik till regionen känns minst sagt ansvarslöst.

Pendlingen till och från Trosa kommun är något som endast kommer att öka när Ostlänken tas i drift. Mer än hälften av kommunens förvärvsarbetande befolkning pendlar till arbetsplatser utanför kommunens gränser enligt kommunens egna underlag. Att se till att pendlingsmöjligheterna ökar ligger inte enbart i deras intresse utan även för vår egen region. Ostlänken kommer att förkorta restider och möjliggöra betydligt tätare tågtrafik än idag. Ostlänken kommer att vara en viktig del i områdets (som inkluderat till exempel Södertälje kommun) möjligheter till att öka resandet med kollektiva färdmedel.

Redan nu finns det pendlingsbussar som Trosabussen mellan Trosa och Liljeholmen som knyter ihop Region Stockholm med Trosa kommun. Den har gjort det möjligt för elever från kommunen att söka sig till Stockholm för studier. Det finns även andra direktlinjer till viktiga målpunkter som Södertälje. Förvaltningen bör i sitt remissvar se vikten i att yttra sig för Regionens och Trosa kommuns gemensamma intresse.

Trafikförvaltningen
Ledningsstaben
Kansli

Handläggare
Martin Jägerbert
08-686 16 86
martin.jagerbert@sll.se

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-01-08

Trafiknämnden
2020-01-28, punkt 6

Ärende
TN 2019-1381

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Yttrande avseende remiss angående översiktsplan för Trosa kommun 2020

Ärendebeskrivning

Regionens tillväxt-, samhällsplanerings- och skärgårdsrotel (rotel IV) har gett trafiknämnden möjlighet att avge yttrande avseende remiss angående översiktsplan för Trosa kommun 2020.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande samt nedanstående underlag.

- Remissmissiv
- Remisshandlingarna från Trosa kommun

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta följande.

1. Yttrande i form av detta tjänsteutlåtande lämnas till regionledningskontoret.

2. Paragrafen justeras omedelbart.

Trafikförvaltningen
Ledningsstaben
Kansli

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-01-08

Ärende
TN 2019-1381

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Förslag och motivering

Trafiknämnden har inget att yttra angående översiktsplan för Trosa kommun 2020. Det bedrivs ingen SL-trafik som är kopplad till kollektivtrafik i Trosa kommun.

Sara Catoni
Förvaltningschef

Martin Jägerbert
Kanslichef